ION MINULESCU
VERSURI

EDITURA M1MERV» Bucureşti — 1989

Je hăis le mouvement qui deplace Ies lignes Et jamais je ne pleure et jamais je ne ris.
CHARLES BAUDELAIBJg
Urăsc *tot ce e Zbucium tulburător de linii. Şi nu rid niciodată şi nu plîng niciodată.*
Trad. de Al. Philippide.

Străinule ce baţi la poartă,
De unde vii -′ -
Şi cine eşti ?...
Străinule de lumea noastră,
Răspunde-ne de unde vii,
Prin care lumi trăişi coşmarul nepovestitelor poveşti
Şi-n care stea găsişi coloarea decoloratei nebunii?...
De unde vin ?...
De unde pot veni, cînd ochii-mi,
Plini de regrete şi tristeţi,
Par două candele aprinse în cripta morţilor poeţi ?
Priviţi...
Sandalele-mi sunt rupte,
Iar toga ce mi-o dete-Apollo
în noaptea cînd pornii spre voi
Abia-şi mai flutură albastrul de-a lungul **umerilor goi.**
Sunt gol —
Căci calea-mi fuse lungă Şi-n calea mea-ntîlnii pe rînd Pe toţi cîţi vrură să vă vîndă
Podoabe noi ce nu se vînd,
Pe cei ce vrură să vă cînte romanţe **noi,**
Pe cei ce vrură .
Să vă-ndrumeze spre mai bine —
Spre-acel frumos întrezărit
In armoniile eterne
Dintr-un sfîrşit ^
Şi-un infinit,
Pe cei ce v-au adus lumina,
Pe cei ce i-aţi primit cu ură
Şi i-aţi gonit cu pietre —
Pietre ce s-or preface-n piedestale
în clipa cînd vă va cuprinde beţia altor ideale !...
De unde vin ?
Eu vin din lumea creată dincolo de zare —
Din lumea-n care n-a fost nimeni din voi,
Eu vin din lumea-n care
Nu-i ceru-albastru,
Şi copacii nu-s verzi, aşa cum sunt la voi,
Din lumfea Nimfelor ce-aşteaptă sosirea Faunilor goi,
Din lumea cupelor deşarte şi totuşi pline-n orice clipă,
Din lumea ultimului cîntec, Purtat pe-a berzelor aripă • Din ţărm în ţărm, ,
Din ţară-n ţară, Din om în om, Din gură-n gură, — Din lumea celor patru vînturi Şi patru puncte cardinale !...

Deschideți poarta dar,
Şi-n cale ,
Ieşiți~mi toți cu foi de laur,
Iar voi, ce măsurați cu versul gîndirile ce n-au măsură,
Veniți în jurul meu degrabă,
Şi-n cîntul lirelor de aur,
Porniți cu mine împreună
Spre lumea-n care nu-s castele cu punți
Şi şanțuri feodale,
Nici ruginite porți de-aramă, la care **bat** cei **aoî sosiți...**
Veniți cu toții cît mai e vreme,
Şi mai puteți cînta —
Veniți !...
Veniți, să vă aprind in suflet lumina stinselor făclii
Şi-n versuri fantasmagoria -şi vraja noilor magii !
Iar cînturile voastre —
Cînturi cu care azi cerşiți o pîine —
Să le-ncunun cu strălucire aureolelor de mîine !...
Dar poarta a rămas închisă la glasul artei viitoare. . »
Era prin anul *una mie şi nouă sute opt* — îmi pare.
„Convorbiri critice", II, **nr.** 1, 1 ianuarie 1908.
•v-

LA POARTA CELOR CARE DORM

lui Dimitrie Angliei

Hei, cîntăreț !...
Opreşte-ți truditul pas... '
Nu ştii
Că-aci-i sfîrşitul celor ce-au început cei vii ?...
Şi nu ştii că-n grădina din dosu-aeestei porți
Începe, nouă, lumea sfîrşită de cei morți ?... ^'
Eşti obosit — se vede
Ce drumuri prăfuite »
Bătătorişi, sărmane cercetător prin stele De frumuseți bizare şi armonii smintite ?
Tu, ce-ți tîrăşti scheletul prin fața porții mele, Ce nu găsişi în viață aşteaptă să-ți dau eu.
Vezi poarta-aceasta verde ?
E poarta mea...
De vrei
3ă-nveți şi tu povestea aîeelor de tei
Sub care zac tăcute părerile de rău,
De vrei sâ-i ştii pe nume toți morții ce-mi hrănesc
Cu trupul lor pămîntul grădinii,
Şi de porți
Şi tu alții-n suflet respectul pentru morți,
Opreşte-te la poartă şi bate de trei ori...
Bine-ai venit !
Priveşte ce tei bătrîni umbresc
Pe cei culcați sub stratul de iarbă şi de flori î...
Şi ce miros de viață !...
Şi teii, ce parfum
De sînuri decoltate împrăştie pe-alee —
Or, tu cunoşti parfumul de carne de "femeie.

Nu?
Parc-ai fi în parcul vreunui castel regesc
în care se serbează orgiile de seară —
Cei morţi sunt înăuntru, iar vii sunt pe-afară !..:
Pe cîţi grăbiţi ca tine nu i-a oprit din drum
Grădina mea !...
Priveşte-i aleele de-aproape —
Nisipu-i praf de aur, şi-n frunzele de tei
Verzi stofe de mătase s-ascund ca şi sub pleoape,
Nu flori, ci ochi...
Priveşte-i...
Nu sunt şi ochii *Ei?*...
Şi-acum mai pleci ?
Răspunde-mi, sărman cercetător
De frumuseţi bizare şi armonii smintite —
Tu, ce bătuşi în viaţă la poarta tuturor
Şi nu-ntîlnişi în cale decît porţi zăvorite !...
Iar cîntăreţul care plîngea, strîngînd la sîn Chitara cu trei strune, răspunde : — Nu... Rămîn !...
„Viaţa literară", I, nr. 43, 22 octombrie 1906.
ROMANŢA NOASTRĂ
Sur ton beau tapis de poussiere rose,
De poussiere grise, de poussiere blonde,
O ! route, rois ou pauvres, fows *ou fiances,*
Cueilleurs de baisers ou cueilleurs de roses,
Sur ton beau tapis de poussiere blonde,
Tout le monde, tout le monde, tout le monde,
Y a passe.'
KLINGSOS
Pe-acelaşi drum,
Minaţi de-acelaşi îndemn nefast al năzuinţii,
De-aceleaşi neînţelese-avînturi spre toi mai sus,
Pe-acelaşi drum
Pe unde ieri trecură poate, ,
Străbunii noştri
Şi părinţii,
Pe unde, unii după alţii, drumeţii trec de mii de ani,
Noi —
Cărora ni-i dat să ducem enigma vieţii mai departe
Şi doliul vremilor apuse,
Şi-al idealurilor scrum —
Pe-acelaşi drum
Vom trece mîine cerşind din ţiterele sparte .
La umbra zidurilor mute
Şi-a secularilor castani !
Porni-vom tineri ca *Albastrul* imaculatelor seninuri...
Şi-n calea noastră întîlni-vom
Pe cei bătrîni rămaşi în urmă —•
Pe cei ce ne-or privi cu ochii în lacrămi
Cum le luăm-nainte.
Iar noi
Le vom citi-n figură cum suferinţele le curmă

[1] Pe frumosul tău covor de pulbere trandafirie. De pulbere cenuşie, de pulbere bălaie, O, drum ! regi sau sărmani,

nebuni sau logodnici, Culegători de săruturi sau culegători de trandafiri, Pe frumosul tău covor de pulbere bălaie, Toată-lumea, toată lumea, toată lumea A trecut (fr.).

9

In suflet sfintele avînturi Şi-n gură caldele cuvinte...
Porni-vom tineri ca *Albastrul* imaculatelor seninurî..:
Şi-n calea noastră întîlni-vom —
O !... cîte nu poți să-ntîlneşti
Cînd d.rumu-i lung
Şi nesfîrşită e năzuința ce te mină
Tot mai departe
Şi te poartă, »
Ca pe un orb ținut de mină,
Spre-ntrezărite-^4ureoZc —
Nimicuri scumpe pămînteşti.!...
Porni-vom tineri ca *Albastrul* imaculatelor seninuri !..: Şi mîndri poate ca seninul albastru-al sîngelui regesc.
Dar va veni o zi în care
Ne vom opri deodată-n drum,
înspăimântați că-n urma noastră
Zări-vom pe-alții cum sosesc,
Cum ne ajung,
Ne trec-nainte'
Şi rid că nu-i putem opri...
Da...
Va veni şi ziua-n care vom obosi,
Şi va veni
Un timp în care-al năzuinții şi-al aiurărilor parfum
Ne va părea miros de smirnă,
Iar cîntul țiterelor sparte
Un *Psalm* cîntat de-un preot gîngav
La căpătîiul unei moarte
Pe care nimeni n-o cunoaşte...
Şi-atunci, privind în urma lor — ;
Ca cei ce n-au nimic să-şi spună
Cînd nu-şi pot spune tot ce vor —
La umbra zidurilor mute
Şi-a secularilor castani,
Vom adormi ca şi drumeții
Ce dorm uitați de mii de ani !...
„Viața literară *şi* artistică", I, nr. 12, 1 aprilie IflO7.

10

SPRE INSULA ENIGMA
iui *N. M. Condiescu*

Un şuierat prelung salută ivirea zorilor...
In larg,
Un strop de purpură pătează-albastrul violet al mării,
Pe bric,
Lumina roşie se stinge în vîrful primului catarg, *•
Şi-n locul ei, pe sfori, se-nalță pavilioanele...
E ziuă !...
_ Şi mateloții se deşteaptă pe bord. Şi ancorele grele Apar cu ghearele-ncleştate, Ca nişte

fiare-nfometate... Şi bricul alb se mişcă-alene Cu grația unei sirene Ce se răsfață-n plasa de inele Şi de brățări lichide, Ce dispar Pe poarta larg deschisă lingă far !..r
Adio, port...
Adio, cuib de veselie trecătoare.,'
Adio cabareturi.,.
Adio, dansatoare...
Adio, ciocnet de pahare...
Adio, tot ce-a fost... v
Adio !...
De-acum, pornim...'
Pornim din nou...
Pornim !...
Şi-n urma noastră, marea
îşi împleteşte respirarea
Cu al sirenelor ecou —
Eternul nostru semn de întrebare Lî
Iar mai tîrziu
Sărmanul port
Abia-şi mai lămureşte-n
Conturul alb,
11
Ca şi-un cavou
Din care mdrții-ncep să-nvie !...
Şi bricul nostru-i primul mort
Care-a-nviat,
înveşmîntat
In aîb,
De sus şi pînă jos,
Ca şi Cristos !...
Suntem departe —■
Da... departe !...
Şi vîntul mării ne sărută
Pe frunte,
Pe obraji,
Pe gură...
Şi parcă ne cunoaşte, vîntul — *
Cu nevăzutele lui brațe ne-arată drumul
Şi ne-nvață
Să ne ferim de sfatul zării,
Căci zarea-i veşnic prefăcută..."
Şî-apoi ne lasă cînd pricepe
Că noi i-am tălmăcit cuvîntul !..:
Plutim spre răsăritul lumii,
Plutim spre prima dimineață !...'
Şi bricul alb
Sfîşie-n două covorul apelor albastre,
Lăsînd în urma lui o dîră de spumă creață,
Ce se-ntinde
Ca şi o punte nesfîrşită,
Pe care sufletele noastre

Se vor întoarce-acasă-n ziua
Cînd uraganele_ne-or vinde !...
Şi-aşa, pluti-vom toată ziua...
Şi-aşa pluti-vom noaptea toată...
Şi-aşa, pluti-vom vreme multă —
Căci „prea multă" nu e niciodată,
Cînd ne-ndreptăm spre „Insula enigmă",
In care nu ştim nimeni încă, ce va fi —
Dar ştim cu toţii că-ntr-o bună zi,
Noi, cei născuţi din tată-n fiu navigatori,
LVom acosta la rîndul nostru-nvingători..:
12
Şi-atunci —
Stăpînii Mării Negre noi vom fi !..:
„Viaţa literară şi artistică", II, nr. 4, 27 ianuarie 1908.
ROMANŢA MARILOR DISPĂRUŢI
lui Ştefan Petică }i luliu Săvescu
Noi suntem morţi-de mult... Voi ne-aţi uitat — ■
Şi ne-aţi uitat că nu ne mai vedeţi. Dar noi din umbra negrilor pereţi Adeseori ieşim să vă-ntîlnim, Şi-n visurile voastre retrăim, Ca şi-n viaţă, Cîte-un vers ciudat Din marele *Poem,* pe care voi Ni l-aţi plătit cu bulgări de noroi *l.l.* • -
Noi suntem morţi...
Şi totuşi, cînd pornim
Spre lumea voastră — lumea celor vii —'
In negrul gol al craniilor reci,
Noi,
Ca şi voi,
La fel simţim
Vibraţiile-acelor armonii
Ce-nsufleţesc tăcutele pustii
în care voi ne-aţi îngropat pe veci!
Noi
Mulţilor ce nu ne-au înţeles
Le vom ierta — căci suntem morţi acum;
Iar celor ce păşesc pe-al nostru drum
Le vom fi fraţi !...
O ! fraţilor, cîntaţi —
Căci. noi de-aci din groapă v-ascultăm !.Ji
13
Cîntaţi frumosul îngropat de-acei Ce n-au putut să-1 renvieze-n vers, Cutreieraţi întregul *Univers,* ■Şi-n cîntecele voastre îngropaţi Toţi vechii Zei !
Iar mîine-n zori, de-o fi să ne întîlnim
Pe-albastrele cărări, de unde azi
Noi vă privim —
O !... Mîine-n zori, de-o fi să ne-ntîlnim,
Vă vom primi cu braţele deschise,
Şi-obrajii voştri,-adeseori scuipaţi,
I-om săruta —
Căci voi ne sunteţi fraţi !..;
Voi. Romanţe *pentru mai tîrziu,* 1908
ROMANŢA CELOR TREI ROMANŢE

lui Dumitru Cuclin
Mi-am zis : ' v
Voi scrie trei romanțe..:
Şi-n trei romanțe-mi voi închide,
Ca-n trei sicriuri de aramă, trei morți iubiți -~
Trei clipe reci —
Ce-mi stau în suflet împietrite,
Ca trei luceferi stinşi pe veci,
Uitați în haos,
Ca pe-o cracă de chiparos trei crisalide..:
Mi-am zis apoi:
Romanța primă
Voi scri-o-n gustul florentin —
Aşa cum ar fi scris-o Dante cînd a zărit-pe Beatrice —
Şi-n fiecare vers voi pune atîta aur, cit se zice
Că-ngrămădiră credincioşii
Pe groapa primului creştin..:
14
Pe-a doua
Voi sculpta-o-n ritmul eroticelor lesbiane,
Cu care-n Lesbos cîntăreții şi legendele nebune
Sărbătoreau pe blonda Venus.
Şi-n fiecare vers voi pune
Carmin din buzele acelor neasemănate curtezane...
Iar pentru-a treia
Voi alege tot ce-i mai trist —
Voi scri-o aşa
Ca-n versul ei să pluigă- glasul *
Tristeții nopților polare
Şi-n versul ei voi pune verde —■
Un verde-mocirlos, în care
Şi-or îngropa pe veci iubirea acei ee n~o vor mai cînta...
Mi-am zis :
Voi scrie trei romanțe...
Dar azi, din aurul de-alt'dată
Şi din carminul de pe buze
Nu mi-a rămas decît o pată —
O pată verde, ce m-apasă ca şr o piatră funerară
Sub care dorm,ca-n trei sicriuri,
Trei stinse-acorduri de chitară L.
„Viața literară şi artistică", I, nr. 48", 26 țsoiembrie
ROMANȚA **CHEII**
Cheia ce mi-ai dat aseară —■ Cheia de la poarta verde — Am; pierdut-o chiar aseară ?... Dar ce cheie nu se pierde ?
Cheia ce mi-ai dat aseară
Mi-a căzut din turn,
Pe scară,
Şi căzînd, mi-a stins lumina.
Cheia ce-am pierdut aseară
Am căutat-o ;
Dar pe scară

Era noapte ca şi-afară —
Noapte ca sub boltuita
Cupolă de mănăstire,
Cînd s-au stins pe la icoane
Luminările de ceară.
Şi-am rămas în turnul gotic — Turnul celor trei blazoane : Al Iubirii, Al Speranței, Şi-al Credinței viitoare... Şi-am rămas în turnul gotic Domn pe-ntinsele imperii Ale negrului haotic. Şi-au trecut de-aseară clipe, Şi-au trecut de-aseară ore, Şi-ale zorilor aripe Fluturatu-mi-au grăbite, Ca şi clipele trăite Pe-albul treptelor sonore,
Şi m-am coborît pe scară... Dar pe cea din urmă treaptă Cheia ce mi-ai dat aseară Am găsit-o prefăcută Intr-o cupă albă, plină Cu vin verde de cucută.
Şi pe cea din urmă treaptă
Am îngenuncheat
Şi-am plîns —
Căci pe cea din urmă treaptă,
Ca-ntr-o carte înțeleaptă,
Am cetit în fundul cupei
Naufragiul ce m-aşteaptă !...
„Convorbiri critice", nr. 24, 15 decembrie 1907
16
ROMANȚA ZILELOR DE IERI
Taci,
Să nu-mi deştepți tristețea amintirilor culcate
în sicriurile-albastre ale zilelor de ieri!...
Taci,
Să nu-mi deştepți în suflet tragediile jucate
In aplauzele mute ale-ntîielor dureri!
Treci tăcut ca beduinul ce cutreieră nisipul,
Treci tăcut ca cel ce-şi pune mîinile-n cruciş pe piept,
Şi să nu mă chemi pe nume —
Să-mi deştepți din piatră chipul
Sfinxului,
Ce-ar vrea să-mi spună că e timpul să-1 deştept..?
Ocoleşte-mă cu groază, ca pe-un stîrv de om ucis —•'
Nu de oameni,
Ci de mîna nentrupatelor dorinți —
Şi pe piatra-mi funerară nu'ceti poemul scris
De nebunul din cetatea plină numai de cuminți!..'
Ocoleşte-mă cu groază...
Dar opreşte-te deoparte,
Să mă poți privi de-a-ntregul
Şi să-mi spui ce vezi...
Eu sunt
Stropul vinului ce scade prin paharele deşarte
Şi romanța nesfîrşită, căci arcuşele s-au frînt ! '
„Semănătorul", nr. 36, 2 septembrie 1907
ROMANȚA MORTULUI
pe sub sălciile ude, Ce mă cheamă Şi se-ndoaie
17
Să-mi sărute golul negru ce-mi pluteşte în orbite, •
Să-mi sărute alba frunte —

Fruntea ce-mi ştia secretul
Aiurărilor trăite —
Şi să-mi şteargă de pe oase picăturile de ploaie.."T
Paznicul mi-a-nchis cavoul şi-am rămas în ploaie-afară. Şi-am rămas să-mi plimb scheletul printre albele cavouri Unde-ai noştri dorm în paza luminărilor de.ceară — Şi-am rămas să-mi plimb scheletul pe potecile pustii Şi pe crucile de piatră să cetesc ce-au scris cei vii.
Şi-am cetit...
Din depărtare, vîntul mi-aducea ecouri
Nenţelese, de orchestră
Şi de voci ce cîntă-n COF —
Cei ce-aveau să moară mîine
Beau în cinstea morţilor ?...
Vîntul mi-aducea ecoul bucuriilor din lume
Iar *„regretele eterne"* scrise-n josul unui nu*ae
Lăcrimau,
Ducînd în albul picăturilor de ploaie
Aurul lipit pe cruce !...
Printre albele cavouri .
De sub sălciile ude,
Ce mă cheamă şi se-ndoaie
Să-mi sărute alba frunte,
Rătăcesc de-atîta vreme —
Paznicul mi-a-nchis cavoul
Şi-am rămas de-atunci afară !..r
Unde-i paznicul ?
Să vină,
Să mă vadă,
Să mă cheme,
Să-mi deschidă iar cavoul
Şi s-adorm din nou în paza lumî©ărM©r de ceară !..:
„Convorbiri critice", nr. *2t, 1*- noiembrie 1907,
ROMANŢA MORŢH
Răsună-n poarta veche trei lovituri
Ce par
Trei nenţelese vorbe desprinse dintr-un vers..1
Răsună-n poarta veche trei lovituri
Ce par . >„•■
Trei nenţelese versuri din noul calendar !..."
Pe verdea balustradă a-naltului balcon ' Te pleci spre călătorul necunoscut ce bate, în timp ce două braţe se-nalţă spre balcon Ca două negre umbre de turnuri crenelate.
Spre verdea balustradă a-naltului balcon
Se-nalţă două braţe ; V
Iar umbra lor pe zid
Se leagănă ca două chei negre, deseîntate,
Cu care Vrăjitorii
Şi Parcele
Deschid
Zăvoarele-ncleştate în porţik-ncuiate...
Pe verdea balustradă a-naltului balcon Te pleci spre călătorul necunoscut ce bate Şi-ntrebi :
— Cine-i acolo ? De unde vii ? Ce vrei ?...
Dar vocea-ţi la vederea demonicelor chei Se stinge cu sfiala luminii pe-nnoptate...
— Cine-i acolo ?

— Nimeni...
— De unde vii ?
— Nu ştiu...
— Ce vrei ?
— Nimic...
Şi vocea ce-ți răspunde timidă, deşi-ți pare
Că-i vocea ta,
Simți totuşi că nu are
Nicî zborul,
Nici căldura din vocea de om viu.
19
E vocea ta —
E vocea tăcerii ce cuprinde
întreaga balustradă a naltului balcon,
Ca şi o funerară făclie ce s-aprinde
în mina unui Rege*
Şi-n preajma unui Tron.
Şi-n timp ce-n poarta veche trei lovituri te cheamă Ca trei refrenuri triste de cîntece uitate — în timp ce-ai vrea să afli în poartă cine-ți bate — Adormi, proptindu-ți fruntea pe cheile de-aramă Păstrate-n negre turnuri de piatră, crenelate...
„Viața literară şi artistică", II, nr. 50, 23 decembrie 1907.
ROMANȚA CORBULUI
Pe țărmul nalt şi drept —
Hotarul, de unde-ncepe necuprinsul
Imperiu-al apelor albastre
Cu-atîtea felurimi de pete,
Al apelor ce dimineața sunt verzi,
Iar seara violete —
Un corb a poposit spre seară,
Şi-aşa, cum stă pe malul mării,
Orbit de albastrele noianuri,
Muiate-n purpura-nserării,
Parcă-i sositul care-aşteaptă să vină şi-alți întîrziațl.î
Şi-n seara-aceea-n care-apusul
Părea mai trist ca-n alte seri,
Iar soarele părea că pleacă să nu mai vină niciodată,
M-am dus să-mi plimb pe țărm urîtul
Şi biata-mi inimă,-mbibată
De-amaru-otrăvilor sorbite din gura-amanteîor
de ieri..: Dar corbul mi-a ieşit în cale
20
Pe țărmul mării nalt şi drept,
Ca şi pe-o margine de groapă,
Veghea un cioclu-naripat,
Şi cioclul m-a privit o clipă,
A dat din aripi
Şi-a zburat...
Şi parcă mi-a şoptit în treacăt :
— *Bine-ai venit... De cînd te-aştept*!
„Viata literară şi artistică", I, nr. 7, 25 februarie **1907.**
ROMANȚA CELOR CB SE VÎND
lui Alexandru Zamfirescu-AUz

Se-ngroapă soarele-ntr-un nor — O, negrul nor ca şi mormîntul înşelătoarelor ce mor
Neplînse de amanții lor !
Pe la ferestre-şi plimbă vîntul Tristețile sfîrşiîului de vară, In timp ce-n circiuma murdară, Din strunele de-aramă — cîntul Chitarelor .
îşi ia avîntul...
tar pe la mese,
Rînd pe rînd,
O ceată de amanți artişti —
Toți nenţeleşi şi mari,
Toți Crişți...
îşi beau iubirea, fredonînd
Romanța celor ce se vînd.
„Viața literară şl artistică", î, nr. 3, 15 ianuarie 1906 (cu titlul *Romanță).* y
21
» ROMANȚA PELERINULUI
Sunt obosit de drum şi-aş vrea
Să dorm trei nopți,
Trei vieți în şir,
Culcat pe-un aşternut,
Aşa
Cum dorm culcați în cimitir
Toți sfinții palizi din altare,
Cu pumnii-ncrucişați pe piept.
Din somnul fără deşteptare
Aş vrea să nu mă mai deştept...'
Cei ce-au pornit-naintea mea,
Bătătorind poteca lungă,
Şi-au năzuit ce nu era
In rostul vieții scris s-ajungă,
Cei ce-au pornit, cu mii de ani
Naintea mea, pe-acelaşi drum, *
Au adormit pe sub castani #
Demult,
Şi dorm uitați şi-acum.
Şi dintre cei porniți cîndva,
Minați — spre aceleaşi înnorate
Şi mute zări — de-aceeaşi stea.
Un singur pelerin mai bate
La poarta liniştii...
El pare
Că,-ndurerat ca Prometeu,
E mort de mult şi... tot nu moare —
Şi-acest biet pelerin sunt eu !
„Viața literară", I nr. 37, 10 septembrie 1906.
SONET
In țara mea, tot cerul pare-o pată De sînge, scurs din rana unui soare, Ce-abia-şi deschide ochii-n zări ; şi moare
Ca cei niuşcați de-o gură-nveninată !
22
In țara mea, pe marea frămîntată în aiurări de vînturi funerare, Nu vezi plutind corăbii albe-n zare Purtînd pe bord plecații de-altădată !...
In țara mea nu-s flori ca-n altă țară ,v
Şi cîntece de dragoste nu sunt ;
Şi-n țara mea — tăcuți ca-ntr-un mortnînt T-Î i
Cei vii şi-aşteaptă rîndul ca să moară ; Pe cîtă vreme morții... Cine ştie ?... Aşteaptă-o zi ca-n alte țări să-nvie !...
„Viitorul social", I, nr. 1, august 1907 (cu titlul *In țara mea).*
PELERINII MORȚII
E circiuma plină de oameni străini — De oameni tăcuți ce vin de departe, De unde ei singuri să spună nu ştiu...
De unde veniți, pelerini?

Din care cetate cu porțile sparte
Din care. pustiu ?...
De unde veniți, pelerini ?
De unde veniți cu sandalele rupte, Cu hainele zdrențe și fețele supte, Și albe, de parcă
Vă temeți ca pumnul de care fugiți Să nu vă ajungă și iar să vă-ntoarcă In țara în care n-ați vrut să trăiți ?... Cu ochii albaștri, ca-albastrul senini, De unde veniți, pelerini ?...
Ei tac:
Să răspundă nici unul nu vrea ; Iar circiuma pare o criptă, Și-n ea

23

Tăcuții străini, cu sandalele rupte, Cu hainele zdrențe și fețele supte, Cu brațele goale și umerii goi, își trec de la unul la altul paharul, Și-n flacăra scurtă ce-o scapără-amnarul Par niște strigoi... .
— Hei !... Mute ființe,
Bizari pelerini,
Cu ochii albaștri, ca-albastrul senini,
Spre care cetate porniți — armată
De oameni cu cranii și mîini de schelete,
Cu fețele albe ca albul perete
Și gura-ncleștată ?
Ei tac...
Să răspundă nici unul nu vrea... Pe cer o lumină s-aprinde, și-o stea Coboară și-n sute de stele se-mparte...
Și-n clipa aceea, tăcuții strigoi
Se scoală grămadă, ca-n ziua de-apoi,
Și pleacă cu toți mai departe...
„Convorbiri critice" nr. 11, 1 iunie 1907.

ÎN TEMPLUL LINIȘTII

In sfeșnicele vechi de-aramă Descresc trei luminări de ceară Descresc ca nopțile spre vară. Și-n sfeșnicele vechi de-aramă Trei flăcări parcă se destramă In fire lungi de foc ce cresc Din luminări pîriă-n tavan Și scriu verseturi din *Coran* De-a lungul templului turcesc...'
lui Al. Gherghel

24

Trei credincioși desculți se-nclină
Proptindu-și frunțile-n covor —
Și parcă-s trei bolnavi ce mor...
Trei credincioși desculți se-nclină,
Și-n simfonia de lumină
Ce-și plimbă petele pe geamuri —
Cînd verzi, cînd purpure, cînd blonde —
Par trei corăbii vagabonde
Ce-adorm în legănări de valuri...
Și-n templul liniștii ce pare Un sarcofag păgîn, enorm, Toți *Muezinii* parcă dorm... Și-n templul liniștii, în care Greoiul fum de luminare Miroase-a cranii dezgropate — Din sfeșnicele vechi de-aramă Trei flăcări pîlpîind te cheamă S-adormi sub ele-ntins pe spate !...'
„.Viața literară și artistică", X nr. 8,.4 martie 1907.

NOCTURNA

In noâptea-aceea luna părea un cap de mort Tăiat de ghilotină și aruncat în Mare — Un cap purtat de valuri și-n marșuri funerare Rostogolit spre farul ce scînteia în port.
In noaptea-aceea luna părea un ghem de sfoară , Scăpat din mîna dreaptă a celui care-n viață Te leagă, te dezleagă, te iartă și te-nvață Cum poți ieși din iarnă, intrînd în primăvară.
Și-n noaptea-aceea luna părea un chihlibar Desprins din cingătoarea lui Crist, care murise Ca să-nvîeze iarăși din somnul fără vise, Sanctificîndu-și crucea rămasă pe Calvar !...
„Viața literară", I, nr. 39, 24 sep-; tembrie 1906.

25
Î»E DUNĂRE
...emportant vers ies havre» Tes cargaisons de bois, de houille et de cadavres [1]
PAUL VERLAOiE

Se duc pe Dunăre la vale Caiace-n roz şi-n alb vopsite..: Se duc pe Dunăre la vale Coşciuguri albe, plutitoare Pe negrul apelor murdare...
Departe-n zare, neclintite, Pădurile de sălcii par Castele negre feodale Ce-şi spală-n apele murdare Tristeţea zidului murdar.
Se duc pe Dunăre la vale, Grăbiţi şi fără de popas, Pescarii trişti ce poartă-n glas Tăcerea albelor spitale...
Se duc pe Dunăre la vale — Ca şirul de cocori pribegi Pe-ntinsul fără de hotare — Se duc pe Dunăre la vale Coşciuguri albe plutitoare Pe negrul apelor murdare...' Şi tot pe apa care poartă Noroiul omenirii-ntregi, Sub sărutările solare, Pluteşte şi-o... ghitară spartă.
„Convorbiri critice", **nr. 1,** 15 septembrie **1907.**

CREPUSCUL LA TOMIS

Pe mare-n asfinţit...
Şi vîntul
îmi poartă barca pe cărarea
Pe care soarele şi marea
Se-mbrăţişează cu pămîntul !...
Din larg,
Ca nişte mici fragmente
Desprinse din albastrul infinit,
înamoratele sirene
Apar cu gesturi indecente
Şi-n cinstea mea încep să-noate
Pe spate,
Cu cîte-un far aprins sub gene,
Ce-mi luminează-n asfinţit
Temutul semn de întrebare
Cu care marea m-a-nfrăţit..:
Iar eu —
Pornit în căutarea
Frumosului din suflet
Şi din rime —-
Un vagabond pe care marea
M-a scos de păr, din adîncime
M-avînt din nou în infinit...
Şi convertit
De dragul unei simple jucării,
M-agăţ cu mîinile de astrul
Ce ca un pescăruş rănit
îşi moaie aripa-n albastrul
Crepuscularei agonii !...

„Viaţa literară", I, nr. 41, 8 octombrie 1906 (cu titlul *Tomis).*

[1] ...ducînd spre porturile tale Povara ta de lemne, huila şi **cadavre** (fr.)(

26

SOSESC CORĂBIILE
lui Krikor Zambaccian

Sosesc corăbiile,
"Vino,
Să le vedem cum intră-n port —
Să le vedem cum, obosite de-atîta luptă cu furtuna,

îşi lasă ancorele grele să cadă una cîte una,
Aşa cum fiecare parcă şi-ar îngropa cîte un mort !...
Sosesc cu pînzele umflate,
Ca nişte sînuri de femeie *'
Pe care-o buză pătimaşă le-a-nvîneţit de sărutări,
Şi parcă-aduc cu ele toată splendoarea vechilor serbări
în cinstea lui Neptun —
Temutul stăpîn al Mărilor Egee.
Sosesc din larg, misterioase,
Ca nişte semne de-ntrebare...
Nu ştim din care fund de lume —
Din răsărit,
Sau din apus —
Dar ştim că ori de unde pleacă
Ne-aduc veşti noi şi-ndestulare,...
Sosesc corăbiile...
Vino,
Să le-ntrebăm ce ne-au adus !...
„Viaţa literară şi artistică", II, nr. 4, 28 ianuarie 1907.

ROMANŢA CELOR TREI CORĂBII

Forniră cele trei corăbii...
Spre care ţărm le-o duce vîntul ?...
Ce porturi tainice,
Ascunse cercetătoarelor priviri,
Le vor vedea sosind minate de doKfl tristei pribegiri ?.,
Ce valuri nemiloase,
Mîine,
Le vor deschide-n drum mormîntul ?...
Porniră cele trei corăbii, purtînd în pîntecele lor
Grămezi de aur,
Chihlibare,
Smaralde verzi '
Şi-opale blonde ;
Iar sus, pe bord,
Tristeţea-acelor romanţe veşnic vagabonde,
Cîntate,
Azi, în drum spre *Poluri,*
Iar mîine-n drum spre-Ecuator /...
Porniră cele trei corăbii...
Şi-abia se mai zăresc —
Şe-ngroapă
In golul zărilor pătate de violetul înserării ;
Iar albul pînzelor întinse,
în cenuşiul depărtării,
Zideşte trei mausoleuri în care dorm cei duşi pe apă.
Porniră cele trei corăbii...
Şi-n urma lor rămase portul,
Mai trist ca muntele *Golgotei* însîngerat de-un asfinţit,
Şi-n urma lor,
Pe cheiul umed,
Un singur albatros rănit ^
Mai stă de pază, "
Ca Măria,
Venită să-şi vegheze mortul !..:
„Viaţa literară" I, nr. 50, 10 decembrie 1906.

28
29
ROMANȚA CELOR TREI GALERE
Iui *Horto Oprescu*
în rada portului,
La cheiul pe care astăzi cresc castanii,
In rada portului, ce pare o lacrimă-a Mediteranei^
Dorm trei galere ancorate de zeci de ani,
Dorm trei galere,
Ce poartă-n pupe încrustate
Trei nume spaniole : • ' -
Xeres,
Estremadura
Şi-Alicante...
Dorm tristele galere..."
Anii
Le-au putrezit pe jumătate,
Şi lanțul ancorelor grele
Le-a ruginit de mult în apă.
Furtunile fără de număr
Le-au înceat răzbunătoare
Matrozii, unii după alții,
Iar căpitanii
Dorm fiecare-n cîte-o groapă
Săpată-n cîte-un fund de mare !...'
Şi-aşa cum dorm, nedespărțite — .
Ca trei tovarăşe de luptă,
Ca nişte suveniruri smulse îndepărtatului trecut —>
Par trei sicriuri profanate
Din care morții-au dispărut
Cu-ntregile comori de aur
Şi pietre scumpe —
Adunate . .
De cei ce le mînau pe-Atlantic,
Din țărm în țărm,
Din val în val,
De cei ce le-ancorau cu grijă pe coasta-Antilelor bogate
Şi-n urmă le-ndreptau cu grabă —
Ca nişte păsări albe-n zbor —
Din insula San-Salvador
Spre Spania —
Spre taciturnul şi lacomul Escurial !
„Semănătorul", *wr.* 33, *1%* august 1907.
OCTOMBRE
In parcul presărat cu statui
De Nimfe,
Fauni
Şi Silvani,
De-a lungul celor trei alei
De plopi,
De tei

Şi de.castani,
Pe băncile vopsite-n verde '
Şi pe nisipul galben-şters,
Multicolorele covoare de frunze veştede s-aştern
In ritmul vîntului de toamnă,
Ca-n ritmul unui ultim vers —-
Un vers cu care se sfîrşeşte un cîn-t
Dintr-un Poem etern.
Octombre — curtizana pală, cu-obraji fardat'
Şi buze supte —
Octombre — amanta celor care pornesc
Să nu se mai întoarcă —
Octombre-a poposit în parcul cu-alei cotite
Şi-ntrerupte
De visătoarele bazinuri,
Pe-albastrul cărora — o barcă —
O frunză veştedă şi^aşteaptă întîrziatele surori..:
O !... Nentrerupta disonanţă de schingiuiri
Ce-ţi dă fiori !...
O !... Nesfîrşitele regrete abia şoptite !...
Cine trece
Prin parcul presărat cu statui,
31
30
De-a lungul celor trei alei,
Se-nduioşează ca de plînsul idolatratelor femei !...
Şi-n parcul unde altădată veneau Boemii să-şi aştepte Necredincioasele Boeme — Acelaşi parc ce-ţi pare şi-astăzi O filă ruptă din romanul nemuritorului Murger — Îşi pleacă braţele uscate, Precum prin albele spitale . îşi pleacă braţele bolnavii eeplîng — Şi nu ştiu pentru ce...
Şi-n timp ce vîntu-i smulge fardul Şi-1 spulberă în largi spirale, Octombre — curtizana pală — Coboară ultimele trepte !...

„Viaţa literară", II, nr. 2, 13 ianuarie 1908.

ROMANŢA **CELUI CE S-A-NTORS**

Tăceţi, voi toţi din jurul "meu,
Vă rog tăceţi —
Că-s obosit,
Şi-aş vrea să dorm,
Şi-aş vrea să mor,
De-ar fi să pot muri curînd şi mai uşor
Ca cei ce-s morţi de mult !...
Tăceţi,
Vă rog tăceţi...
Abia sosit,
Voi • mă-ntrebaţi pe unde-am fost !... -O, de-aţi şti voi ce drumuri lungi, Ce fund de zări M-adăpostea, pribeag mereu tot pe-alte mări !. O, de-aţi putea porni şi voi 'Pe unde-am fost !...
32
O, de-aţi putea şi voi cîndva — Pornind grăbiţi pe urma mea, Să rătăciţi nentrebători Şi nentrebaţi !... Să vînturaţi pămîntul tot — în lung Şi-n lat — Şi fund de văi Şi vîrf de munţi, necercetat, Să cercetaţi ■ *
Nentrebători , Şi nentrebaţi !...

O, de-ați putea-ntîlni și voi ce-am întiînît —
Femei cu ochi frumoși de bronz ^
Și guri de-argint,
Ce le-am iubit,
Și le-am iertat —
Căci toate mint,
Cum i-au mințit
Pe toți pe cîți i-au întîlnit !
O. de-aș putea să vă spun tot... Dar nu — Plecați... Că-s obosit — Și-aș vrea să dorm, Și-aș vrea să mor,
De-ar fi să pot muri curînd și mai ușor !... M-ați ascultat — Vă mulțumesc... | Acum plecați.
„Viața literară" I, nr. 11, 12 martie 1906 (cu titlul *Placați).*
— "Versuri

33

ROMANȚA FÂRÂ MUZICA

Ca să-ajung la tine, i-am zis calului: • . H
— Grăbește...
Pune-ți aripi ca în basme Și te~nalță pînă-n nori... Tot mai sus, Tot mai departe -— . Ca șireagul de cocori Ce plutește colo-n zare !... Haide, calule, grăbește !...
Ca să-ajung pînă la tine, i-am zis vîntului :
— Pă-mi mîna
Și tîrăște-mă cu tine pînă unde poți pătrunde —'• Pînă-n zarea-nsîngerată unde soarele s-ascunde..; Ca s-ajung cît mai degrabă. Haide, vîntule, dă-mi mîna...
Ca să-ajung pînă la tine. i-am zis morții :
— Mergi-nainte
Și cosește-mi fără milă tot ce-i viu
Și-mi ține calea...
Netezește-mi munții-n zare
Și-umple-mi de cadavre valea
Dintre ea și mine —
Haide !... Haide, moarte, mergi-nainte !.,..
Ca s-ajung pînă la tine,
Pentru tine-au obosit
Calul,
Vîntul,
Moartea —
Toate mi-au făcut pe voie ;
Dar...
Dintre cutele perdelei, ochiP^i verzi nu-mi mai răsar,
Strunele ghitarei-s rupte . Și... romanța s-a sfîrșit !
In voi. *Romanțe pentru mai tîrziu,* 1908.

34

MULT AȘTEPTA TEI...

De cînd te-aștept!...
Sunt ani...
Și anii, ce lungi îți par cînd n-ai cu cine
S-asculți ciudatele romanțe ce plîng viorile-n surdine...
Și vipletele apusuri ce triste-ți par cînd n-ai cui spune
Ce-nfiorări plutesc în zare
Și-n plînsul celor patru strune !...
Te-am așteptat la-ncrucișarea potecilor pe care-alt'dată

Multaşteptateîe amante soseau grăbite să-şi sărute
Amanții,
Ce-aşteptau în umbră, tăcuți ca nişte statui mute...
Şi cîte primăveri, de-a rînduî, castanii roşii nu-mi vestiră
Că nimeni n-a trecut pe-acolo
Şi-n zare nimeni nu s-arată !...
Te-am' aşteptat pe țărmul mării —
Pe țărmul nalt ca şi terasa
Castelului regesc, pe care un prinț şi-ar aştepta mireasa...
Dar valurile, ştiutoare de soarta celor ce porniră
Spre țărmul unde stăm de strajă,
Cînd le-ntrebai ce ştiu de tine,
îmi spuseră c-aştept zadarnic...
Şi azi vioriîe-n surdine...
Ce-mi plîng ciudatele romanțe
Mai trist de cum le plînse ieri,
Par lacrimi picurate-n cupa netălmăcitelor dureri... ,
„Viața literara", I, nr. 45, 5 no5 iembrie 1906.

ACELEI CARE VA VENI

De unde vii,
Şi-n care preafericită țară
Văzuşi lumina zilei — tu, albă ca şi-o zi ?..
Şi ce nebune vînturi, spre mine te purtară,
Ce barcă rătăcită te-aduse pîn-aci ?... ^
De ce plecaşi din țara, în care palmierii Tremurătoare umbre îşi culcă pe nisip ? Nu-ți fu de-ajuns pustiul cu lacrimile serii, Şi nu găsişi pe-aiurea să-ți plimbi frumosul chip ?
Or nu ştiuşi că-n țară la mine
Nu-s nici cînturi,
Nici flori de lămîiță ?...
Amanții şi-au vîndut
Orgiilor,
Şi corpul,
Şi sfintele avînturi,
Şi-azi totu-i mort şi putred în carcera de lut !...'
Cu mîini subțiri şi albe, ca mîinile de sfintă
Pictată pe-un perete de templu bizantin
Şi ochi pătați de-otrava privirii ce-nspăimîntâ —
Ochi verzi ca apa moartă
Şi morți cu negrul spleen —
Yenişi, aducătoareo de cîntec şi lumină,
Să-mi, uşurezi povara fatalului Calvar,
Să-mi reclădeşti o lume cu-o boltă mai senină
Şi să mă smulg din gheara supremului coşmar...
Dă-mi mîna dar şi du-mă cu tine, Du-mă-n′țara
în care palmierii — stăpîni peste pustiu — Cu brațele deschise ne vor primi-n Sahara Iubirilor născute din goluri de sicriu !...
„Viața literară" I, nr. gust 1906.
32, 6 au-

ROMANȚA FÂRA MUZICA

Que la mort ne nous alt qu'ivtes moris de nous-memes.
JULES LAFORGOTB

In tine-mi pun toată speranța
Şi-ți zic :
— De-acum pentru mine fii totul
Iar eu
Voi fi pentru tine acelaşi ateu,
Ce afară de tine nu crede-n nimic.
Fii totul —
Trecutul, cu morții de ieri
Ce dorm la răspîntii, de sălcii umbriți,
Şi ziua de *mîine,.* cu noii-veniți
Ce rîd pe* mormintul defunctei *Dureri...*
Spre norii de-aramă, pe-naitele scări
Urca-vom —
Din goluri în goluri pribegi,
S-ajungem în țara în care sunt regi :
Nimicul,
Eternul,
Şi-Albastrul din zări...
Şi-acolo,-n grădina în care nu cresc
Decit mătrăgune,
Cucute
Şi laur,
Sorbi-vom cu sete din cupe de aur
Iubirea topită-n *Albastrul* ceresc !...
„Viața literară ți artistică", nr. 10, 13 martie 1907.
ODELETA
ÎI,
în cinstea ta, —
Cea mai frumoasă şi mai nebună dintre fete,
Voi seri trei ode,
Trei *romanțe,*
36
37
Trei *elegii*
Şi trei sonete.
Şi-n cinstea ta, —
Cea mai cîntată din cîte-n lume-au fost cîntate, —
Din fiecare vers voi face
Cîte-un breloc de-argint, în care
Gindirile-mi vor sta alături, ca nişte pietre nestimate
De-a pururi încrustate-n bronzul
Unei coroane princiare !...
Din țara-n care dorm de veacuri vestiții *Faraoni,*
Din țara
In care *Sfincşii* stau de vorbă cu Nilul sfînt
Şi cu *Sahara,*
Din țara-n care palmierii
Vestesc arabilor furtuna
Şi caravanelor pierdute
Că nu se mai întorc nici una,
Din țara asta minunată,

Tăcută,
Tristă
Şi bizară,
Iți voi aduce trei smaralde nemaivăzute-n altă țară,
Trei perle blonde, pescuite de *Negri-n* golful de *Aden,*
Şi trei rubine-nsîngerate, ascunse toate-ntr-un refren
De *Triolet,*
Pe care nimeni nu-1 va înțelege, fiindcă nu-i
In lume nimeni să-nțeleagă simbolul *Trioletului* .'...
„Convorbiri critice", nr. 19, 10 octombrie 1907.

ROMANȚA FARA MUZICA

Nu-i nimeni... nimeni să ne vadă şi să ne-auzâ -Să-mfd'getele-ți inelate să le sărut ca si-altădată, Dă-mi degetele-ți inelate — e-n pietre nestimate — i «£ le-nvăț pe dinafară şi sa le cint,
SfSlonul alta, aşa, la (el cu mina ta. 33 '
Rămîi cu mine toată seara...
Ce-ți pasă dac-o să sfîrşească
Orchestra valsul ?...
Tu nu ştii
Că nu-i în tot salonul altul la fel cu mine să iubească ?
Deschide-ți brațele —
Altarul în care mă-nchinam alt'dată — • ^
Deschide-ți brațele şi prinde-mi în ele brațele-obosite,
Apleacă-ți gura-nsîngerată,
Şi sărutările-ți aprinse înseamnă-le pe obrazu-mi pal.
Inseamnă-le la rînd, să-mi steie pe veci de pază,
Neclintite,
Ca păsările legendare pe malul lacului *Stymfal !...*
„Viața literară", I, nr. 25, 24 decembrie 1906.

CELEI MAI APROAPE

De ce-ți sunt ochii verzi —■ --
Coloarea wagnerianelor motive —
Şi părul negru ca greşala imaculatelor fecioare ?
De ce-ți sunt buzele pătate de violete trecătoare ?
Şi mîinile de ce-ți sunt albe ca albul tristelor altare
Din Babilon,
Şi din Ninive ?
De ce, cînd plîngi,
în plînsu-ți moare o-ntreagă lume de petale
De trandafiri,
De chiparoase, s
De nuferi albi
Şi crizanteme ?..:
De ce, cînd plîngi,
Cu tine plînge tristețea blondelor opale,
Iar torțele aprinse-n umbra castelelor medievale
Se sting suflate ca de groaza demoniacelor blesteme ?..,
De ce, cînd cînți,
Cu tine cîntă un infinit de armonii
Ce năvălesc tumultoase - ,
Din golul zărilor',

Din astre,
Din zborul păsărilor albe,
Din fundul mărilor albastre,
Din lumea morților,
Din lumea părerilor de rău tîrzii ?
Și cînd stai ochi în ochi cu-amanții — poeți Ce-ți cîntă ochii, Pârul
Și buzele —
Cînd te-nfioară cuvintele ce n-au fost spuse, Cînd în penumbra violetă a trioletelor apuse Pui într-o cumpănă Minciuna Și într-altă cumpănă-Adevărul, De ce te pleci spre cel mai tînăr dintre poeți, Și-i strîngi cu sete - în palme capul, Ca-ntr-o gheară de vultur însetat de sînge, Și dinții tăi
De ce-i pictează, în rozu-obrajilor, motive
Asiriene,
Din poemul trăit de sfintele poete
în noaptea-altarelor păgîne
Din Babilon
Și din Ninive ?...
„Viața literară și artistica",
nr. 29, 29 iulie 1907.

ROMANȚA FARA MUZICA

Că ne iubim — și-o știe lumea toată
E-adevărat;
Dar cît ne vom iubi
Nici noi nu știm,
Nici lumea nu va ști...
Și nu va ști-o, poate, niciodată...

n,

Ne-am cunoscut în țara-n earc-alt'dată *Manon Lescaut* iubi pe *Des Grieiix,* lnti--un amurg de toamnă, orchestrată în violet, în alb, în roz Și-n *bleu.*
Și ne-am iubit întîia oară-n parcul în care Nimfele de marmură privesc, Cu ochii-ntrebători, către peluza Pe care-un Zeu își pregătește arcul, Să-și bată joc de cei ce-1 ocolesc...
Și ne-am iubit !...
Ți-aduci aminte ?...
Bluza —
Ah î... Bluza ta pe sînu-ți decoltat
Părea un peplum de mătase, sfîși.at
Pe sinul unei Venere ce moare !...
Și ne-am iubit cu-atîta nebunie,
Că statuele albe nc-au privit
Cu ochi geloși.
Iar zeul a-mpietrit
în mină cu-o săgeată-otrăvitoare !...
Și ne-am iubit,
Și-azi toată lumea știe
Că ne iubim...
Dar cît ne vom iubi
Nici noi nu știm,
Nici lumea nu va ști !...
„Reforma", IV, nr. 15—18. 30 decembrie 1907.

41

CELEI CARE TRECE

Tu pari o statuă turnată nu-n bronz etern,
Ci-ntr-un metal,
Ce pînă astăzi n-are încă
Nici preţ,
Nici nume, '* ■
Nici coloare —
Metal bizar, din care-artistul
Creă,-n suprema inspirare
Icoana ultimei religii
Şi-a ultimului ideal !
Tu pari o statuă furată de-amantul tău dintr-un muzeu
In care-n vremile de-alt'dată
Veneau bătrîni să ţi se-nchine, • '
Ca pajii —
Ce mureau sub ochii răutăcioaselor Regine
Sau ca Martirii-n adorarea trimisului de Dumnezeu !
Şi-aşă cum treci îngîndurată de-a lungul străzilor pustii, De-a lungul străzilor pătate de-nsîngerări crepusculare, Tu pari o Venus de la Millo Ce-şi cată braţele,
Pe care
Cei morţi le-au luat cu ei în groapă,
Să nu le lase celor vii...

„Semănătorul", nr. 29, 15 iulie **1907.**

CELEI CARE PLEACÂ

Tu crezi c-a fost iubire-adevarată.. Iu SS c-a fost o scurtă neBume, Dar ce anume-a fost,
O-am vrut să fie . . „
^u **vom** şti-o poate niciodată...
A fost un vis trăit pe-un ţărm de **mare.**
Un cîntee trist, adus din alte ţări
De nişte păsări alSe — călătoare
Pe-albasirul răzvrătit al altor mări
Un cîntee trist, adus de marinarii
Sosiţi din Boston,
Norfolk v .
Şi New York,
Un cîntee trist, cc-1 cînlă-ades pescarii
Cind pleacă-n larg şi nu se mai întorc.
Şi-a fost refrenul unor triolete
Cu care-alt'dată un poc! din Nord,
Pe marginile albului fiord,
Cerşea iubirea blondelor cochete...
A fost un vis, Un vers, O melodie,
Ce n-am cîntat-o, poate, niciodată... ■ .....
Tu crezi c-a fost iubire-adevărată ?... Eu cred c-a fost o scurtă nebunie !

„Convorbiri critice", nr. 20, 15 octombrie 1907.

TREI LACRIMI RECI DE CALATOARE

Şi-ai să mă uiţi —
Că prea departe
Şi prea pentru mult timp porneşti !
Şi-am să te uit —

Că şi uitarea e scrisă-n legile-omeneşti.
Cu ochii urmări-vei ţărmul, topindu-se ca noru-n zare,
Şi ochii-ţi lăcrima-vor poate
Trei lacrimi reci de călătoare ;
Iar eu pe ţărm
Mîhnit privi-voi vaporu-n repedele-i mers,
Şi-nţelegînd că mi-eşti pierdută,
Te-oi plînge-n ritmul unui vers.
42
Şi versul meu
L-o duce poate vreun cîntăreţ pînă la tine,
Iar tu —
Cîntîndu-1 ca şi dînsul,
Plîngîndu-1, poate, ca şi mine —»-
Te vei gîndi la adorata în cinstea căreia fu scris,
Şi-uitînd că m-ai uitat,
Vei smulge din cadrul palidului vis
Intunecatu-mi chip,
Ca-n ziua cînd te-afunda vaporu-n zare
Şi cînd din ochi lăsai să-ţi pice
Trei lacrimi reci de călătoare !
„Viaţa literară" I, nr. 8, 19 februarie iî>05.
CELEI ÎNVINSE
Ce glas de clopot —
O !... Ce glas de clopot spart şi răguşit !....
Nu-1 mai cunoşti ?
E-acelaşi glas ce ţi-a urat — sunt ani de-fatunci
„Bine-ai venit l"
Ţi-aduci aminte cum suna
Ca-ntr-un ajun de sărbătoare ?
Suna ca-n zilele cînd moare
Cineva !...
Suna ca şi-azi nencrezător
în viitorul morţilor !... •
Ascultă-1 bine —
Tu, ce porţi în păr cununi de flori crescute
Pe ţărmul mărilor străine,
Ascultă-1 bine —
Tu, ce porţi în ochi opalele-ntristării
Topile-n lacrimi verzi de Mare,
Ascultă-1 bine —
'-■'u, ce porţi pe buze purpura-nserării ■ i-n glas cîntări crepusculare, Ascultă-1 bine...
Ascultă-i notele de-aramă ce-ţi par acum necunoscute Si aminteşte-ţi seara-n care — ■unt ani de-atunci — Ca şi-astă-seară,
Veneam tăcuţi ca *primii oameni* - ■.<■
Pe drumul celor daţi afară Din raiul primei fericiri...
E-acelaşi clopot de-altădată,
E-acelaşi grav proroc ce-mparte
Drumeţilor
Netălmăcite
Şi cobitoare prorociri !...
Şi-acum dă-mi mîinile, »• Dă-mi ochii, Dă-mi gura, Dă-mi viaţa toată,
Sărmană-nvinsă, dă-mi trofeul victoriei, Iar mîine-n zori Fii liberă din nou Şi-ntoarcc din drum pe noii-nvingători !..."
In voi. *Romanţe pentru mai tîrziu,* 1908.

ROMANȚA AMANTELOR DE IERI
OM *sont nos amoureuses ?... Elles sont au tombeau.*
GERARD DE NERV AI»
Amante eu ochi verzi, Amante cu ochi adînci ca fundul zării Şi buzele calde-nsîngerate Ca-albastru-n ceasul înserării;
44
45
Voi, ce-aţi murit demult
Şi totuşi nu v-aţi găsit încă mormîntul, Suta ce ferestre-n veci închise şi cu perdelele lăsate Mi-aţi îngropat de-a pururi cîntul ?
Amante cu ochi verzi,
Amante cu ochi adînci ca fundul zării !...
Pe vatra sufletelor voastre, sărmană vatră funerară
Mormăit de patimi potolite —
în lungi acorduri de chitară
V-am presărat garoafe roşii ca nişte buze-nsîngerate
Ce-ar vrea să renvieze morţii
Din vechi coşciuguri putrezite
Prin cimitirele uitate.
Pe vatra sufletului vostru, sărmană vatră funerară, < Jertfitu-mi-am credința-n stele şi-n ochii voştri verzi)
Eram
Duhovnicul ce v-ascultasem
Şi de trecut vă dezlegam —
Eram ,un Cris-copil ce moare negîndu-şi biblia barbară In spasmurile-nfiorării şi-n caldul vis ce-1 întrupasem Pe şase strune de chitară...
Amante cu ochi verzi,
Amante cu ochi adînci ca fundul zării..,,
Sub ce ferestre-n veci închise Mi-aji îngropat de-a pururi cîntul ?... Voi, moartelor nemuritoare, Veniți, căci v-am găsit mormîntul... Veniți cu toate-n cimitirul *Cc-n biata-mi inimă-şi deschide Largi porțile să vă primească... Veniți, schelete călătoare, Veniți, sărmane Danaide, Cu buze calde-nsîngerate ca-albastru-n ceasul înserării!
„Viața literară", I, nr. 12, 19 martie 1903 (cu titlul Imn).
CELEI, CARE MINTE
Et ţais — moi des ***sermentt*** *que iu rompras* ***demaîn,*** **•**
PAUL VERLAINI
Eu ştiu c-ai să mă-nşeli chiar mîine...
Dar fiindcă azi mi te dai toată,
Am să te iert —
E vechi păcatul
Şi nu eşti prima vinovată !...
In cinstea ta,
Cea mai frumoasă din toate fetele ce mint,
Am ars miresme-otrăvitoare în trepieduri de argint,
în pat ți-am presărat garoafe
Şi maci —
Tot flori însîngerate —
Şi cu parfum de brad pătat-am dantela pernelor curate,
Iar în covorul din perete ca şi-ntr-o glastră am înfipt
Trei ramuri verzi de lămîiță
Şi-un ram uscat de-Eucalipt.
Dar iată,

Bate miezul nopții... ..
E ora cînd amanții,-alt'dată,
Sorbeau cu-amantele-mpreună otrava binecuvîntată...
Deci vino,
Vino şi desprinde-ți din pieptenul de fildeş părul,'
înfige-ți în priviri Minciuna
Şi-n caldul buzei Adevărul
Şi spune-mi :
Dintre cîți avură norocul să te aibă-aşa
Cîți au murit
Şi cîți blesteamă de-a nu te fi putut uita ?..;
Eu ştiu c-ai să mă-nşeli chiar mîine..;
Dar fiindcă azi mi te dai toată.
Am să te iert —
E vechi păcatul
Şi nu eşti prima vinovată !..;
Şi fă-mi jurăminte pe care le vei călca mîine
46
Deci nu-ți cer vorbe-mperecheate de sărutări,
Nu-ți cer să-mi spui
Nimic din tot ce-ai spus la alții,
Ci tot ce n-ai spus nimănui.
Şi nu-ți cer patima nebună şi fără de sfîrşit,
Nu-ți cer
Nimic din ce poetul palid
Cerşeşte-n veci de veci, stingher,
Voi doar să-mi schimbi de poți o clipă
Din şirul clipelor la fel,
Să-mi torni în suflet infinitul unui pahar de hidromej,
In păr să-mi împleteşti cununa de laur verde
Şi in priviri
Să-mi împietreşti pe veci minciuna neprihănitelor iubiri.
Şi-aşa tăcuți —
Ca două umbre, trmtiți pe maldărul de flori —
Să-ncepem sîujba-n miez de noapte
Şi mîine s-o sfîrşim în zori !
„Viața literară şi artistică", 1, nr. 17, 23 aprilie 1906.
ROMANȚĂ FĂRĂ MUZICĂ
, în seara cînd ne-om întîlni Căci va veni şi seara-aceea — în seara-aceea voi aprinde trei candelabre de argint
Şi-ți voi citi
Capitole din epopeea
Amantelor din Siracuza,
Citera,
Lesbos
Şi Corint...
Şi-n seara cînd ne-om întîlni
Te-oi întreba, *
Ca şi pe multele pe care le-am întrebat-naintea ta :
— Voieşti sau nu să fii a mea ?
în seara cînd ne vom iubi —

Căci va veni şi seara-eiceea —
în pat vom presăra buchete de trandafiri şi chiparoasă
Ne vom închide-apoi în casă
Şi vom zvîrli în stradă cheia...
Şi-n seara cînd ne vom iubi
Te-oi întreba, ,v
Ca şi pe multele pe care le-am întrebat-naintea ta :
— Voieşti să nu mai fii a mea ?...
Şi-n seara cînd ne-om despărți —
Căci va veni şi seara-aceea —
Vom stinge flăcările-albastre din candelabrele de argint,
Iar florile de chiparoasă şi trandafirii-i vom presa
în cartea rozăa epopeii
Amantelor din Siracuza,
Citera,
Lesbos
Şi Corint...
Şi-n seara cînd ne-om despărți
Te voi ruga,
Ca şi pe multele pe care le-am sfătuit-naintea ta I
Să-ți amințeşti c-ai fost şi-a mea !...
„Convorbiri 15 iulie -
critice", nr. 14—17, - 1 septembrie 1907.
MARŞ FUNEBRU
Vouă 5» Zor
Voi, care le-ați iubit, - #.
Voi, care le-ați cînfat,
Voi, care le-ați pierdut,
Şi-ați plîns,
Şi le-ați uitat...
Şi totuşi le păstrați, ca-ntr-un breloc de argint,
Şi astăzi, fără voie, în suflet încrustată,
Icoana lor —
Icoana amantelor ce mint —
49
Cernită-n resemnarea regretelor de-alt'dată;
Voi, care le-ați pierdut,
Şi-ați plîns,
Şi le-ați iertat ;
De ziua lor,—
Căci miine e ziua tuturor,
Din cîntecele voastre cu care-alt'dată voi împrumutați eternul sclipirilor astrale""
Femeii ce-ntîmplarea v-o trimisese-n cale ;
Din cîntecele voastre, cu care-alt'dată voi
Însuflețeați nimicul eternului noroi,
Faceți un rug pe care drept jertfă s-aruncați
Tot ce păstrați în suflet, ca-ntr-un breloc dc-argint,
Şi-n cinstea lor —
în cinstea amantelor ce mint —
Dați foc minciunii-n care alt'dată vă-ncredeați,
Toți care le-ați iubit,

Toți care le-ați cîntat,
Toți care le-ați pierdut,
Și-ați plîns,
Și le-ați iertat!...
„Viața literară și artistică", II, nr. 2, 14 ianuarie 1907.

LITURGHII PROFANE (1903)

lui Zenovie PîcUșanu

CLOPOTELE

Sună clopotele...
Sună clopotele-n depărtare.
Clopotele.!... Clopotele !...
Cîte clopote să fie ?
Cîte voci nedesluşite mor în zori, iar noaptea-nvie ?
Cîte voci blestemă foamea zilelor din postul mare ?...
Clopotele, clopotele...
Tac şi-n urmă sună iară.
Sunt trei clopote de-aramă, sau trei clopote de-argint ?
Şi ce Crist vorbeşte-n glasul clopotelor ce ne mint
De atîția ani de-a rîndul „ ,
Şi la fel ca-n prima seară ?...
Ce nebun profet mai vine să ne spună că-i trimisul
Celui ce făcu pămîntul din nimic ?
Şi ce minciună ■
Iar schimba-va fața lumii ?..,
Sună clopotele,
Sună,
Ca şi-n noaptea cînd surîse pentru prima oară Sfinxul !...
51

Sunați, clopote de-aramă !
Sunați, clopote de-argint...
Viatul să vă-nalțe cîntul tot mai sus,
Tot mai departe —
Să vă spulbere-n albastrul mîngîierilor deşarte
Şi să vă sugrume glasul profețiilor ce mint.
„Convorbiri critice", nr. 8—10, 15 aprilie—15 mai 1907.

IN ORAŞUL CU TREI SUTE DE BISERICI

In oraşul cu trei sute de biserici,
De trei ani,
Sună clopotele-ntr-una...
Şi oraşu-i plin de lume
Ce se-ntreabă :
— Unde-i slîntul ? Unde-i sfînta fără nume ?...
Pentru cine sună-ntr-una clopotele de trei ani ?...
Preoții-mbrăcați în negru, ca şi cioclii,
De trei ani,
încruntați privesc mulțimea albă adunată-n stradă,
Preoții-mbrăcați în negrul pasărilor mari de pradă
Tremură cînd'văd mulțimea răzvrătită de trei ani!.
— Unde-i sfîntul ? Unde-i sfînta fără nume ? Să ne spună,
Pentru cine sună-ntr-una clopotele de trei ani ?

Cui trimitem noi atîtea lumînări
Şi-atîţia bani ?
Unde-i sfînta iertătoare de păcate ?...
Să ne spună...
52
Şi-ntrebările "mulţimii răzvrătite Se ridică
Ca (şi valurile mării frămîntate de furtună, Şi-n oraşul cu trei sute de biserici Parcă pică
Din văzduh ameninţarea :
— Să ne spună... să ne spună... ^
Tn oraşul cu trei sute de.biserici, -
De trei zile,
Nu mai sună nici un clopot — nici un clopot de aramă ;
Şi oraşul cu trei sute de biserici,
De trei zile.
Pare-a ii pictat în dosul unui geam de panoramă/!...
„Convorbiri critice", nr. 13, 1 iulie 1907.
GOTTERDAMMERUNG * -Or,
In ziua-aceea cerul, înnegrit de fum, Părea
Un tavan de catedrală ce se năruie ; Iar fumul
Din clopotniţele-aprinse Deschîdea-n albastru drumul Altui fum mai greu mai negru... Şi albastrul se-nnegrea...
Ard bisericile toate... .
Ard *Credinţele* bătrîne...
Ard *Crisioşii*
Şi *Trecutul* — . ,
Arde parcă lumea-ntreagă...
Ce *Nebun* venit de-aiurea nu putu să ne-nţeîeagă ?
Ce-ndrăzncţ aprinse focul ereziilor păgîne ? "
Şi ce nou *Profet* veni-va să clădească-n noi cuvinte.
Casa celui care n-are nici sfîrşit,
[1] Crepusculul zeilor (germ.).
53
Nici început ?...
Cine-o să ne-nveţe iară ce-am uitat —
Tot ce-am crezut ?...
Cine-o să ne ierte nouă ce-om greşi de-aci-nainte ?...
Cine-o să ne-ndrepte paşii spre mai *bine* ?
In război,
Cine-o să ne poarte-armata spre victorii ?
Şi pe Mare
Cine-o să le-arate calea iahturilor călătoare ?...
Cine-O să ne-adoarmă-n inimi teama zilelor de-apoi ?...
Şi mulţimea-hspăimîntată
Spre clopotniţele aprinse
Se-ndrumează grupuri-grupuri...
Cei *Cuminţi* privesc plîngînd —
Plîng ca resturile unei colosale-armate-nvinse —
Iar *Nebunul* stă deoparte şi zîmbeşte fredonînd :
— *Goîterăămmerung* .'...
„Convorbiri critice", nr. 14—17, 15 iulie—1 septembrie 1907.
LA

UMBRA CRUCILOR DE LEMN

Trei cruci de lemn,
Trei cruci enorme de lemn, vopsit cu trei culori,
Păzesc pe marginea şoselei fîntîna celor credincioşi.,
Trei cruci, pe marginea şoselei,
Cu gesturi largi de mîini bolnave,
Opresc din drum pe călători
Şi parcă-s trei spînzurători
De care-atîrnă trei *Cristoşi !..'.*
Or, într-o zi,
împinşi de-acelaşi fatal şi funerar înderrin —
Ca două-armate, puse una în faţa alteia — *Cuminţii*
Sa întilniră cu *Nebunii* —
54
Copiii morţilor de mîine se întîlniră cu părinţii,
Şi-armatele-ncepură lupta la umbra crucilor de lemn.
Deoparte, flutura *stindardul Credinţei* —
Alb,
Curat,
Ca *albul curat* al florilor de nufăr —
Iar *tricolorul Nebuniei,* închis cu grijă-n cîte-un cufă>
De craniu omenesc,
Sta gata să-şi desfăşoare *tricromia*
La cea dintîi îngenunchcare a *albului imaculat...*
Si-ntr-un tîrziu —
Tîrziu de tot, cînd luna-ţi pare o caravană-ntr-un pustiu — în locul crucilor ce-alt'dată opreau din drum pe călători Se deschideau trei gropi enorme...

. • « • . . .
< • • * • •

Şi *tricolorul Nebuniei* adăpostea pe-nvingători !...

„Convorbiri critice", nr. 22, 15 decembrie 1907.

O, NU TE-APROPIA DE MĂNĂSTIRE !

Ascultaţi cum sună clopotele-n turlă -In turla albă-a negrei Mănăstiri ?... Ascultaţi cum sună cîopotele-n turlă, Ca haitele de lupi flămînzi ce urlă ?...
O, nu te-apropia de Mănăstire,
Căci crucea ei
Şi negrele-i zidiri
N-adăpostesc nici pace,
Nici iubire !
O, nu te-apropia de Mănăstire
Şi nu te-ncrede glasului din turlă]
55
Ascunde-ţi ochii-n palme
Şi te-ndreaptă
Spre alt *Projet* decît spre cel de ieri —
Ce-ţi pasă dacă mi ştii ce le-aşteaptă
Cind ce *te-aşteaptă* nu-i scris nicăieri ?
De vrei, ridică-ţi braţele spre soare Şi, dacă poţi, învaţă de la el Ce-i fericirea vieţii viitoare...
De vrei, ridică-ţi braţele spre soare, Şi, dacă poţi, prefă-te-n *Ariei !...*
O, nu te-apropia de Mănăstire,
Căci crucea ei

Şi negrele-i zidiri
N-adăpostesc nici pace,
Nici iubire...
O, nu te apropia de Mănăstire,
Căci clopotele care sună-n turla
Sunt haitele de lupi flămînzi ce urla !...
„Viitorul social", nr. 7, februarie l'JOU.

DE VORBĂ CU MINE ÎNSUMI (1913)

Iui *Ţuică loardd*

56

DE VORBA CU MINE ÎNSUMI

Vorbesc cu mine însumi, cum aş vorbi c-un frate întors rănit din lupta cu zilele de ieri, Şi parcă tot nu-mi vine să cred că n-am dreptate Că *El* şi *Eu* nu suntem decît acelaşi frate, Şi-aceeaşi rană-i doare pe ambii scutieri.
Armurile alt'dată pătate de rugină
Azi par mai sclipitoare decît oricînd,
Iar spada,
Incrucişată-n luptă de-atîtea ori,
E plină
De sîngele netrebnic al celor ce cad prada
Aceluiaşi proteic şi veşnic Torquemada.
Vorbesc cu mine însumi şi-mi zic :
— De ce mă minţi
De-atîţia ani de-a rîndul că tu eşti cel mai mare
Din toţi îmblînzitorii cohortelor barbare,
Că-n gestul tău palpită străvechile altare,
Iar vasta catedrală, zidită de părinţi,

57

Cu-ntreaga-i melodramă ie dumnezei şi sfinţi,
O poţi schimba-ntr-o clipă,
De nu ţi-ar fi ruşine
De bărbile lor albe,
De mine
Şi de tine ?
Vorbesc cu mine însumi şi-mi zic :
— De-atîţia ani,
De cînd mă porţi spre-acelaşi sublim necunoscut,
De ce mă minţi eu-acelaşi îndemnuri de temut.
Şi-mi profanezi credinţa cu-acelaşi prefăcut
Surîs — * -
Citit pe buze de josnici curtezani ?
De ce din armonia supremelor cîntări
Azi nu se mai au4^ decît grozavul urlet
Al celor ce se-neacă în descărcări de tunet
Departe.-n cine ştie ce profunzimi de mări !...
Mă simt aşa de singur, c-aproape-mi este frică
Să mai vorbesc cu mine,
Şi-mi zic :
— Ascultă, frate,
Ascunde-ţi rana,
Uită c-ai fost rănit şi tu —

Tu, ce-ai strivit atîția ce nu se mai ridică —
Te scutură de greul arnvurii-nsîngerate ; '
Iar celui ce te-ntreabă de-ți sunt sau nu-ți sunt frate
Răspunde-i : „Nu". '
„Viața românească", IV, nr. *9,*
septembrie 1309.

ECCE HOMd

Mie

Eu sunt o-mperechere de straniu
Şi comun.
De aiurări de clopot
Şi frămîntări de clape —
în suflet port tristețea planetelor ce-apun,
Şi-n cîntece, tumultul căderilor de ape...
58
Eu sunt o cadențare de bine
Şi de rău.
De glasuri răzvrătite
Şi resemnări Urzii —
în gesturi port sfidarea a tot ce-i Dumnezeu,
Şi-n visuri, majestatea sblarei agonii...
Eu sunt o-ncrucişare de harfe
Şi trompete,
De leneşe pavane
Şi repezi farandole —
In lacrimi port minciuna tăcutelor regrete,
Şi-n rîs, impertinența sonorelor mandole.
Eu sunt o armonie de proză
Şi de vers,
De crime
Şi idile,
De artă
Şi eres —
în craniu port Imensul, stăpîn pe Univers,
Şi-n vers, voința celui din urmă Nențeles !..? >
„Viața românească", IV, ns^ *6,* iunie 1909.

ALEA JACTA EST

lui Iser

Am plecat..."
Necunoscutul mi-a zis : „Vino, te aştept". = Am plecat în explorarea unor semne de-ntrebare
Şi-am păşit cu majestatea ultimului înțelept
Pragul vechilor legende ^îzgălite la-ntîmplare ***',„pe*** **un colț** de pergament !..-7
Paznicii nemărginirii mi-au deschis negrele **porți,** Şi-astăzi rătăcesc în golul dintre soare şi pămînt... Şi ce-ncet mă duce vîntul —
59
Parcă-ar duce la mormînt Cel din urmă mort al lumii, Cel mai singur dintre morți. _
Mă-nt'ăşor în atmosfera cimitirelor din haos...
Cite sint ?... ..
Nu le ştiu decît noctambulii
Şi poeții —
Cei ce n-au avut nici minte,
Nici credință,

Nici repaos,
Nici răbdarea să-şi aştepte termenul obştesc al vieţii.
Mă-nfăşor în rozul-verde,
în albastrul-violet,
Şi în aurul din soare,
Şi-ntr-o clipă mă preschimb
într-un nimb enorm —
Un nimb
Pieursit să-mbrace fruntea primului Anahoret.
Mă topesc cu amintirea unei vieţi trăite-n somn,
Mă-ntregesc cu nostalgia primelor îmbrăţişări,
Şi din cele două forme —
Cea de azi
Şi. cea de ieri —
Md-ntrupez în al veciei şi-al imensităţii *Domn* .'...
Da...
Sunt Domnul celor veşnic plutitoare-n infinit —
Celor ce plutesc pe mare,
Celor ce plutesc pe vînt,
Celor ce plutesc în versuri, V
In coloare
Şi în cînt.
Celor ce plutesc de-a pururi după cum le-a lost ursit...
Da...
Sunt Domnul celor veşnic plutitoare-n infinit.
„Viaţa românească", IV, nr. 3, martie 1909.

TREC VAGABONZII
lui George Arghirescu

Trec vagabonzii,
Trec stăpînii grădinilor fără stăpîni,
Trec antipozii fericirii patriarhalilor bătrîni, , s
Trec anonimii omenirii,
Trec corifeii poeziei şi preistoricii gînfclirii,
Trec regii primului dezastru şi-nvinşii primului regret,
Trec vagabonzii —
Parodia nedumeririi lui *Hamlet.*
Voi nu i-aţi cunoscut nici unul,
Dar ei pe voi v-au cunoscut,
Ei — cei goniţi de cîinii voştri —
V-au cunoscut
Clnd v-au cerut
ţte nu le-aţi dat,
Voi — sclavii primei ruşini şi-ai primului păcat...
Trec vagabonzii — însetaţii de cer,
De mări
Şi de păduri...
Voi ce-i priviţi cum trec pe-alături de voi,
Nepăsători
Şi orbi,
Ca nişte regi *Oedipi,*
Fiţi mîndri
Că-n negrul vostru stol de corbi
S-au coborît de unde nu ştiţi
Şi-aceşti cîţiva răzleţi vulturi... ,
Fiţi mîndri şi le-ntindeţi mîna,

Şi dacă v-o resping scîrbiți,
Voi — umiliți —
îngenuncheați că-n fața unor atotputernici iertători,
Căci vagabonzii sînt enigma eternului *„ăe-atltea ori",*
Şi ei de-atîtea ori vă iartă,
De cîte ori îi necinstiți !...
„Viața românească", III, nr. 11, noiembrie 1909.

60

61

lui Eugen Lovinescu

Ce cap de *Rege-Saltimbanc* părea azi-noapte luna!
Un negru nor, ce desemna pe cer o spadă de Toledo,
Minat de vînt, s-apropia
De saltimbancul ce rîdea...
Dar Regele-aştepta furtuna
Ca şi *Polonius,* tăcut şi nemişcat după perdea..:
O spadă-ntinsă amenința regatul stelelor etern —
Şi totuşi, Regele, rîdea...
Rîdea voios,
Deşi pe cer,
învinse,stelele piereau —
Piereau ca cei îngenuncheați
în fața celor ce nu iartă,
Ca luptătorii dezarmați, . -,-
Pe care-nvingătorii-i poartă
De-a lungul țârilor supuse
Prin sînge, ' - :
Foc
Şi fier !... • :
■—Ia seama, Sire ! •
Regii sunt supuşi aceloraşi ursite,
Ca şi soldații morți în lupta pentru capriciul unui Rege.
.— Ia seama, Sire, Cîntăreşte-ți necîntăritele cuvinte, Priveşte-n jurul tău soldații Ce mor
Şi nu-ți pot înțelege Nici nebunia, Nici plăcerea...
în glasul morților învață sentința care nu te minte, Că *Regii* ~sunt, ca şi soldații, supuşi aceloraşi ursite... Şi cruță-i, Sire, dacă vrei !...
Dar Regele privea spre ei
Nepăsător, ■ ■ " *
Privea spre stele, cum le stingea pe rînd furtuna...
Ce cap de ~*Rege-Saltimbanc* părea azi-noapte luna !..:
„Viața românească", III, nr. 8, august 1903.

SPRE SOARE

Pluteşte drept înainte, şi dacă pâ-ralntul pe *care-l cauți nu există încă, fii sigur că Dumnezeu îl va crea într-adins 'pentru a-ți răsplăti*
îndrăzneala.

REGINA IZABELA CĂTRE CR1STOFOR COLUMB

Noi vom porni-ntr-o zi de sărbătoare Spre-naltele contururi crenelate Din care-ntîile priviri de soare îşi varsă-n vid imensa lor cascadă Şi-n care seara-şi urcă resemnarea, Cu gestul unei pasări mari de pradă Ce-şi pregăteşte-n taină răzbunarea învinselor aripi însîngerate.
Superbi, ca cei ce-nveşmîntați în zale Porneau pe drumul Sfîntului Mormînt, Noi vom porni-ntr-o zi de sărbătoare Spire-naltele contururi feodale ; Căci drumurile noastre duc spre Soare, Şi soarele preface, *verbu-n cînt.*

Şi vom porni cu-ntreaga majestate A celor ce, pornind de nouă ori, Purtară prin oraşe-ndepărtate. Mai mult învinşi decît învingători,

62

63

Fantasmagoricele lor armate
De cai si călăreți halucinați,
Cu flori de crin pe mantii presărate
Şi vulturi albi pe scuturi încrustați.
Spre soare deci —spre soarele de vară,
Monarhul orbitorului zenit...
El ne va strînge-armata răzlețită
Şi-o va-ndruma din nou spre răsărit.
Ei va topi păpuşile de ceară
Şi gestul lui de bronz va desemna
în spațiu o Golgotă, prăbuşită
Şi magilor de miine-o nouă stea.

„Falanga literară şi artistică[1]", I. nr. 1, 1 ianuarie 1910.

BOMANȚA SOARELUI

Iui *Mîhail SadovearM*

Răsar,
Mă-nalț, Cobor
Şi-apoi dispar,
Şi-apusul meu e totuşi răsărit... Sunt vagabondul zilei de-a pururi solitar .Portret unic şi veşnic, expus în infinit.
Cu magica-mi baghetă uriaşe — Stăpîna hotărîrilor eterne — Deştept măturătorii albelor oraşe Şi-adorm întîrziații negrelor taverne...
Dau fluviilor grații de reptile,
Dau mărilor priviri fosforescente,
Iar munților din zare, aspecte de gorile,
Şi brazilor, pe coaste, poziții indecente.

64

Dau fructe noi smochinilor uscați,
Dau bronzului figură omenească,
Iar Regilor —
Pe socluri de marmură-nşirați —
Poruncitoare gesturi, ca-n veci să poruncească.
Iar cînd cobor,
Cînd calda-nfiorare
Se zbate-n cupa recelui repaos, .
Azvîrl sămînță nouă în vechile tipare
Şi-ascult *Perpetuarea* cum fredonează-n hads !...

„Viața românească", V, nr. 5, mai **1910.**

GLASUL **MORILOR**

lui *Grigore Tăuşanu*

Glasul morilor de apă,
Glasul morilor de vînt,
Glasul morilor severe care macină--Romanța
Zilelor de mîine,
Glasul dătător de pîine,
Care-mbracă-n alb veşmînt
Năzuința şi speranța,
Glasul morilor severe care-ngroapă

Şi dezgroapă
De sub piatră-acelaşi Cînt,
Glasul morilor de apă,
Glasul morilor de vînt,
Să-l asculţi de dimineaţă, pînă-n seară,
Ore-ntregi şi zile-ntregi,
Să-l asculţi supus ca-n clipa cînd vorbeşte inspirarea
Să-l cunoşti,
Să-l înţelegi,
Să-l înveţi pe dinafară
Şi să-l cînţi şi tu cu apa,
Şi să-l cînţi şi tu cu vîntul,
Căci e glasu-n care Cîntul
Plămădeşte-ndestulareo /...

Iar cînd noaptea amuţeşte glasul morilor,
Tîrziu,
Cînd prin scocuri, nemişcată, apa doarme ca-n sicriu,
Cînd prin aripi vîntul trece cu aceeaşi nepăsare
Suverană,
Ca prin pînza zdrenţuită-a unei nave,
Şi cînd piatra morii-ţi pare
O pecetie domnească
Dezgropată din arhiva prăfuitelor hrisoave,
Tu să te gîndeşti la grîul care face să-ncolţească
Iarna,
De sub piatra morii, năzuinţa şi speranţa,
Şi să-ţi aminteşti de glasul care macină Romanţa
Zilelor de mîine —
Glasul dătător de pîine !
„Viaţa românească", IV, nr. 8, august 1911.

ROMANŢA IAHTURILOR

Iahturile albe,
Iahturile roşii,
Iahturile negre,
Iahturile celor înfrăţiţi cu marea,
înfrăţiţi cu vîntul
Şi cu resemnarea —
Iahturile vieţii
Ancorară-n port
Dimineaţa-n clipa cînd cîntau cocoşii.
Iahturile albe ancorară-n dreapta, Iahturile roşii ancorară-n stînga, Iahturile negre ancorară-n mijloc.
Iahturile albe aduceau cu ele Cîntece şi-ovaţii, Marşuri triumfale,

Pilde de-ndrăzneală şi de vitejie,
Toată chintesenţa unei generaţii,
Tot ce cîntă glonţul,
Tot ce scrie spada —
Clipa ce-nîrăţeşte

Sîngele cu ploaia,
Rana cu zăpada.
Iahturile roşii aduceau cu ele
Vaiete şi lacrimi,
Flamuri sfîşiate,
Scuturi găurite,
Săbii ruginite
Şi armuri pătate
De noroi şi sînge,
Şi figuri schiloade,
Mute
Şi-ncruntate —
Mute ca sentința luptelor pierdute,
Triste ca fantoma gloriei defuncte
Iahturile negre aduceau cu ele
Liniştea deplină,
Miros de tămîie, ^^
De făclii de ceară
Şi de flori funebre,.
Pe catarguri două flamuri lungi de doliu
Şi pe bord stigmatul stinsului orgoliu.
Dar după trei zile
Şi după trei nopți,
După trei apusuri
Şi trei răsărituri
Iahturile negre morții-şi debarcară ;
Pe cînd cele albe
Şi cu cele roşii
Ancorele grele greu le ridicară
Şi din port plecară
Dimineața-n clipa cînd cîntau cocoşii.
încotro ?
Spre care țărmuri depărtate ?
încotro ?
Spre care zări însîngerate ?...
67
Încotro ?
Spre care lupte-apropiate ?..T
Unele spre dreapta,
Altele spre stînga,
Iahturile vieții iarăşi au pornit..?
Dar în largul mării
Iahturile albe
Şi cu cele roşii,
Iahturile celor înfrățiți cu marea, "
înfrățiți cu vîntul
Şi cu resemnarea —
Iahturile vieții
Naufragiară
Dimineața-n clipa cînd cîntau cocoşii!..:

„Flacăra", 1, nr. 38, 7 iulie 1912.
ROMANȚA NORDICA
lui Mihail ***Samarineanu***
In portul blond al unei mări din Nord, Au debarcat corsarii bruni din Sud. Şi-n portul blond al unei mări din Nord, Greoaiele otgoane se aud Cîntînd barbar, cîntînd în dezacord Cu albatroşii tristului fiord.
In portul blond bătrînii mateloți Privesc tăcuți la noii debarcați, Şi-n portul blond bătrînii mateloți Par nişte blonzi copii, înfiorați De cîntecele brunilor piloți, încremeniți cu mîinile pe roți.
Artişti pribegi şi oaspeți nepoftiți, Bătuți de vînt şi-adesea de noroc, Artişti pribegi şi oaspeți nepoftiți, Corsarii bruni repetă-acelăşi joc, Şi-n porturile blonde-abia sosiți, Pornesc din nou şi-n veci netălmăciți.:
68
Şi-n timp ce-albastrul mării uniform Le-adoarme-n cînt tristețile de ieri, Şi-n timp ce-albastrul mării uniform Deşteaptă-n ei eterne primăveri, în portul blond, ca-ntr-un ghețar enorm, Autohtonii tremură... şi-adorm !...
„Viața Românească'% IV, nr» februarie 1911.
PRIN GĂRILE CU FIRME-ALBASTRE
2,:
lui Emil Gârleanu
Tristețea trenului ce pleacă Noi n-am trăit-o niciodată, Căci — călători ades cu trenul în clipa cînd plecăm din gară, Noi stăm pe ioc — Doar trenul pleacă !...
Doar trenul pleacă,
Trenul singur
Ne poartă nerăbdarea mută,
Bagajul visurilor noastre
Şi setea noilor senzații,
Pe infinite paralele,
De-a lungul verzilor plantații
De mătrăgună şi cucută,
Pe schela podurilor albe,
Prin noaptea negrelor tunele
Şi gările cu firme-albastre !...
Doar trenul pleacă,
Trenul singur
itespiră,
Cugetă,
Vorbeşte,
Şi-n forța aburilor cîntă
Viteza roților ce creşte...
69

r

Doar trenul singur se frămîntă,
El singur urcă
Şi coboară —
Reptilă neagră ce-mprumută
Aripi de liliac ce zboară
Şi glas de cobe ce-nspăihiîntă !...
Doar trenul singur se-nfioară De-atîta veşnică povară. El singur poartă mai departe Pachetele-omeneşti, culcate Ca-ntr-un muzeu de statui sparte, - Pe bănci de pluş capitonate !...
Doar trenul suferă ofensa Sclaviei negrilor „ad-hoc'% Ce poartă-n lectici mai departe Pe cei

născuți să stea pe loc !"..
El singur,
El,
Şi numai trenul, ' Creează-n urma lui distanța Monotonia Şi refrenul
Din care ne-adăpăm speranța Toți călătorii spre *mai bine...*
Şi numai el,
Doar trenul singur,
Doar trenul ştie-anume cine
Şi cîți din cei plecați aseară
Putea-vom mîine,-n zorii zilei,
Bagajul visurilor noastre
Să-l presarăm, din suflet iară,
Prin .gările cu firme-albastre !...
„Ramuri", nr. 4, 15 februarie 1913.

70.

PASTEL DE TOAMNA

Toamnă, noapte, plouă !...
Trei drumeți sosesc
Uzi ca trei cadavre scoase dintr-un lac.
Trei drumeți în fața porții se opresc
Şi-apoi bat...
De-a lungul gangului răsună
Un cuvînt
Şi-n urmă, altul :
Noapte bună !
Şi pe urmă tac.
Nu răspunde nimeni...
Trei drumeți aşteaptă
Muți ea trei schelete ce-şi cată mormîntuL
Ploaia cade deasă, repede şi dreaptă,
Deasă ca nisipul,
Repede ca vîntul,
Dreaptă ca săgeata...
Şi drumeții-aşteaptă
Şi se face ziuă...
Trei drumeți pornesc
Albi ca beduini'! vastelor "Sahare,
Trei drumeți *Castelul morții* ocolesc,
Şi tăcuți,
Prin fața celor ce-i privesc,
Trec ca neființa nopților polare
Şi se pierd în zare
Ca trei iahturi albe, mute, călătoare !...
— Cine-au fost drumeții ?
Cine i-a trimis
Să ne bată-n poartă şi să ne deştepte,
Să renvie glasul umedelor trepte
Şi să ■ne-ntrerupă nentreruptul vis ?...
Cine-a fost, nebunul care i-a trimis ?
Nu răspunde nimeni !...
Straniile umbre s-au pierdut în zare...

Joamnă, ziuă, soare !...
„Falanga literară şi artistică*, I. nr. 2, 17 ianuarie 1910.
PASTEL BOLNAV
doctorului lonescu-Mihăejti
Ce primăvară tristă şi ce spital tăcut !...
Bolnavii albi, ca albul pereților,
Privesc
Nencrezători spre soare — ′ ■ %
Bizar necunoscut —
Pe care întîia oară acum parcă-1 zăresc.
Ce primăvară tristă şi ce spital tăcut,
Cu scările tocite
Şi sălile pătrate.
Prin care paşii parcă vorbesc de-cei de ieri —
De cei aduşi pe brațe
Şi scoşi întinşi pe srjate.
De cei trecuți de pragul supremei mîngîieri.
Ce primăvară tristă şi ce spital tăcut !... Ferestrele deschise spre soare parcă vor Să strîngă-n brațe-ntreaga căldură
Şi lumină,
In timp ce condamnații tăcuți, din patul lor,
Fac semne desperate...
Şi doza de chinină
Alunecă pe gîtul pierduților
Ce vor
Să-şi schimbe-apropiatul sfîrşit în început.
\
* . - - _ ^
Ce primăvară tristă şi ce spital tăcut!...'
„Convorbiri critice", III, nr. 6, 25 iunie 1909.
PASTEL MECANIC
lui George Oprescu,
Monocromia dezolantă,a unei dimineți ploioase
Mîngîie agonia tristă, dar gravă-a unui tren de marfă,
Ce-şi fluieră impertinența prin trei supape ofticoase
Şi urcă panta-n resemnarea bemolilor ce mor pe harfă
într-o capelă funerară.
Cu miros de făclii de ceară
Şi vagi parfumuri de tămîie,
Eau de Cologne
Şi chiparoase.
Pe Valea Oltului
Sau poate pe Valea Prahovei..:
DScorul ■
E-acelaşi peste tot cînd plouă.
Şi-aceleaşi agonii profane
Schițează orice tren de marfă
Cînd vrea să calchieze zborul
Expreselor ce urcă panta cu grații de aeroplane !..7
Aceleaşi agonii banale
Şi-aceleaşi *trio* de semnale

Imploră mila dimineții
Şi plictiseşte călătorul...
Monocromie verde :
Munții şi brazii par de mucava —
E pastişarea dezolării şi-a neputinței animale,"
Ce-şi urcă adeseori Calvarul, cu trenu-alături, pe şosea,'
E parada fanteziei şi-a inspirărilor vasale...
Pastel mecanic —
Năzuință
De artă nouă
Şi ştiință —
Cezanne te-ar fi pictat într-altfel
Eu însă te-am văzut aşa !...
„Flacăra", I, nr. 52, 13 noiembrie 1912.

72

73

CÎNTA UN MATELOT...
Iui V. *Demetrius*

Cînta un matelot la proră, Şi imnul lui solemn plutea Pe-ntinsul Mării Marmara, Ca-ntr-o cetate spaniolă, Cînd orologiul din cupolă Anunță fiecare oră Printr-un preludiu de mandolă...
Cînta un matelot la proră Şi marea nu-1 înțelegea.
Cînta un matelot la proră, r
Un singur matelojucînta.
Şi totuşi,. vocea-*rai sonoră
Părea, pe iahtul ancorat,
Un cor solemn de preoți tineri,
Ce-ngroapă*-n noaptea Sfintei Vineri
Un nou profet crucificat
Pe-o nouă Golgota...
Cînta un matelot la proră Şi-ntregul echipaj dormea. <
Cînta un matelot la proră. * Dar ce lunatic l-asculta Şi cine cîntu-i repeta Din largul Mării Marmara, Cînd mateloții toți dormeau ■ Şi marea nu-1 înțelegea ?...
Cînta un matelot la proră Şi-n larg sirenele plîngeau !
„Versuri",. I, nr. 3, 15 octombrie 1911.

CINTEC DE LEAGĂN

> *pentru Evelyn Burillianu*

Nani, nani...
Dormi în paza nesecatului izvor
De priviri ' Ce te-nfăşoară ca-ntr-o haină de mătase,
Nani, nani...
Ochii mamii au vegheat întreaga noapte,
Şi-acum dormi, căci obosite dorm şi florile din vase,"
Şi parfumurile lor,
Toate, unul cîte unul, pe al tău leagăn se cobor.
Nani, nani...
Dormi în paza Ursitoarelor,
Nani, nani...
Dormi în vraja-mpletiturilor de şoapte
Ce pătrund printre perdele
Şi te-ndeamnă : ^ '
Dormi, căci somnul a cuprins de mult grădina —•

Lacul, , nuferii,
castanii, ' .
.stînjeneii
şi glicina —
toate dorm.
Dorm ♦ tbate-n paza albelor priviri de stele.,
Dormi şi tu — v
Prin candelabre, iată, adoarme şi lumina,
Dormi,
Şi somnul tău să fie mai senin ca infinitul
Oglindit în necuprinşii ochi albaştri de femee,
Visul tău să fie visul Insulelor Boromee,
Visul tău să fie totul,
Tot,. precum e răsăritul *
începutul celor bune şi sfîrşitul celor rele.
Şi anii
Să te-mbrace-n infinitul fericirii. Nani... nani...
„Convorbiri critice", III, nr. 8, 25 mai 1909.

ROMANŢA APOCRIFA

Păreri de rău, păreri de rău —. Stigmate vechi, cicatrizate — în Domul sufletului meu Păşiți solemn,
înveşmîntate în scumpe-odăjdii de-Arhireu... Păşiți solemn, discret şi rar, Ca nişte pilcuri fragmentate
Dintr-un cortegiu funerar.
Păreri de rău, păreri de rău..."

V-ascult în fiecare seară
Cum staţi de vorbă cu trecutul,
Pe falsa nervilor chitară
Vă descifrez neprefăcutul
îndemn spre cei fără de glas,
Iar cînd pe-al inimii cadran
Păşiți solemn ca şi temutul
Şi mitologicul Teseu,
Sacerdotalul vostru pas
Vi-1 cadenţez cu pasul meu —
Cu pasul meu profan.
Păreri de rău, păreri de rău —
Ecouri stinse apocrife,
Şi totuşi pline de ecou,
Voi sunteți negrele tarife
Pe care moartea le-afişează
în propriu meu cavou.

f

lui Făgeţel
„Versuri şi proză", II, nr. 1, 1 ia-; nuarie 1913.

76

ROMANŢA NECUNOSCUTEI

In fiecare zi de tntîi mai, o necunoscută apare în balconul de marmură al palatului Versailles şi, aplecîndu-se spre bazinul Latonei'ĭ' cîntă :

Eu sunt ce n-a fost încă nimeni din toate cîte-au fost
Şi sunt,
Sunt ritmul primelor senzaţii
Şi gestul primului avînt,
Sunt simetria primitivă a două buze-mpreunate,

Sunt frenezia ancestrală ce-n lutul omenesc se zbate,
Sunt visul unei nopți de vară, trăit de sexe diferite,
Sunt ura falselor feline, surprinse-n perne adormite,
Sunt gama rozelor păcate transcrise-n magicul carnet,
Sunt prada bestiei,
Himera netălmăcitului poet, *
Sunt spasmul, .
Lenea
Şi dezgustul efemeridelor ce mor
Şi-accentul circomflex al vieții —
Al nimănui !...
Şi-al tuturor !... • ■ ■
Lesbos mi-a dedicat un templu,
Citera, altul,
Iar Corintul
Mi-a dăruit Arhipelagul cu toate florile
Şi-argintul
Monezilor cu efigia lui Eros-blond.
Din Orient,
Ovidiu m-a adus la Roma într-un sicriu de pergament,
Arabii m-au purtat în -goana cămilelor,
Şi caravana
M-a cumpărat de la Bassora
Pentru-a mă vinde-n Ecbatana.
Florența m-a plimbat în taină prin parcul roşiilor crini,
Verona m-a expus ca premiu
într-un concurs de spadasini,
Veneția mi-a dat gondola,
Otrava,
77
Ştreangul
Şi pumnalul,
Iar Vaticanului catolic i-am profanat pontificalul
Alcov de purpură.
Parisul m-a coborît pe bulevarde,
M-a exilat prin cafenele
Şi prin modestele mansarde,
Iar restul marilor oraşe moderne mă privesc cu milă —
O Vagabondă ce se vinde mulțimii
Pe monezi de-argilă !...
Eu sunt... Dar nu...
Trecutu-mi spune că astăzi nu mai sunt nimic — , Nu sunt decît adresa scrisă indescifrabil pe un plic Ce face-nconjurul planetei Şi-n fiecare-ntîi de mai îşi plînge Odiseea-n parcul evocatorului Versailles.

„Flacăra", I, nr. 3, 5 noiembrie 1911.

ODELETÂ

celei mai blonde

Tu pari a ii venită dintr-un regat pustiu — Regatul unor pete de umbre şi lumini, Pe care fantezia nebunilor ce scriu L-a comparat cu visul aleelor de crini.
Cu ochii tăi — culoarea nimicului etern, Coloarea nebuniei şi-a crimelor iertare, Coloarea voluptății şi-a vițiului, ce-aştern în urma lor fanate petale de păcate ; Şi părul blond, ca blondul spiralelor de fum Ce conturează-n spațiu intenții senzuale, Tu pari cuceritoarea *Amantului postum,* Iar eu, părtaşul celei din urmă Bacanale !

Tu pari a fi venită dintr-un regat strein — Pustiu ca discul rece şi blond al lunii pline, Pervers ca parodia anticului măslin Şi straniu ca surîsul defunctelor regine !
„Falanga literară şi artistică", I, nr. 3, 24 ianuarie 1910.

INTR-UN BAZAR SENTIMENTAL
pictorului G. Pătrațcu

Stofe vechi, o mandolină,
Un *Cezanne* şi doi *Gauguin,* ^
Patru măşti de bronz : '
Beethoven, Berlioz, Wagner, Chopin,
O sofa arabă, două vechi icoane bizantine,
Un potir de-argint, mai multe vase vechi de Saxa, pline
Cu mimoza, tamburine spaniole, lampioane
Japoneze, trei foteluri cu inscripții musulmane,
„Fleurs du mal" legate-n piele de Cordova,
Şi pe pian :
Charles Baudelaire şi-alături *Villiers de Vlsle-Adam..:*
Toate sunt ca şi-altădată... O, bazar sentimental !... Toate sunt ca la plecarea mea
dantelă şi cristal...
Şi cu toate-acestea, cîte tocuri nu-şi lăsară forma
Pe covoarele-ți bogate de Buhara ?
Şi-n enorma
Ta colecție de patimi,cîte buze nu-ncercară
Să-ți transcrie madrigaluri
Pe obrajii tăi de ceară ?...
Cîte tragice-nceputuri nu sfîrşiră-n simfonia
Mută-a lacrimilor ?
Cîte nu pieriră-n veşnicia
Inutilului ?
Căci noaptea cea dintîi fu cea din urmă,
Iar dorința ta... *nimicul* — şi nimicul nu se curmă L
Ştiu că m-aşteptai pe mine... ?a S-mă, sosise şi-ți «p :
l întîia oaraTot
fost n·a fost nimic, ele... Coboară de seara...
Dă-mi şi buzele, şi ochu, şi...
„Les fleures du mal" la tila des amants-
Trei sute treizeci şi noua . *„LM*
Pe-araba ta sofa : Cîntece-n surdină, Gesturi, Umbre,
Flori,
Et *caetera* .'...
„Falanga literară *. nr. 3, 24 ianuarie

VA FI...

Va fi-ntr-o noapte caldă de mai Cînd vei intra In parcul meu, Nisipul aleelor deşarte,
S^S^^[1] S[a] de departe
Copacii vor f mb^

ial·
unui demonic *Miserere L*

Va fi-ntr-o noapte caldă de mai.
Cînd vei veni,
„Olimpia" din cadru-i îți va surîde iar,

Ceasornicu-n perete va respira mai rar
Şi mutele covoare, pe jos, vor tresări...
Demonul nebuniei va coborî din nou
Pe-albastrele sofale
Şi albele dantele,
Aripa lui va. stinge lumina-n candelabru,
Iar noi,
Sub ocrotirea tăcutelor perdele,
Postum ca şi-ngropaţii de vii, într-un cavou,
Ne -vom iubi-n parf umuri de brad şi de cinabru.
Şi-apoi...
Va fi într-o seară poate ca şi-alte seri.
Va fi
O seară de octombre cu palpitări discrete
De frunze,
De imagini,
De pleoape
Şi regrete...
Vai !... cea din urmă seară cînd tu vei **mai veni**
Va fi o aiurare de toamnă pe sfîrşite, , ^,
O alurare-n versuri brodate pe-o batistă —• '
Simbolul despărţirii...
Şi-atîta tot... .
Şi-apoi
Nu va mai fi nimica,
Nu va mai fi nici soare,
Nu va mai fi nici lună
Nici stele căzătoare...
Şi faţă de noi singuri,
Poate,
Nu vom mai fi nici noi !...
„Convorbiri critice", nr. 3, 25 martie **1909.**
81
ROMANŢA ULTIMEI SERI
Pe buzele-mi roşii port şi-astăzi stigmatul Dezastrelor mute din ultima seară... l?e buzele-mi roşii — apusuri de vară — Port urmele luptei pierdută-n palatul Eternului *Mîine* Şi fostului *Ieri*.'...
Mi-ai spus într-o seară *c&A* ultima seară !... Vai!... Ultima seară ce trist se sfîrşea... Te văd parcă şi-astăzi învinsă,
Culcată,
Pe-aceeaşi arabă şi veche sofa,
Cu pleoapele-nchise, >
Cu gura-ncleştată
Şi mîinile-n cruce ca două stindarde
Salvate din focul cetăţii ce arde !...
Sărmană învinsă de însuşi învinsul
Voinţelor tale...
Supremă chemare
Ce-şi pierde zigzagul în gesturi ce mor...
Lumină nocturnă de stea căzătoare...
Pe buzele-mi roşii priveşte stigmatul

Dezastrelor mute din ultima seară
Şi-ascultă-ţi a luptei stridentă chitară
Cum plînge,
Şi-n urmă cum moare-n palatul
Eternului *Mîine*
Şi fostului *Ieri* .'...
Sunt glasuri de clopot ce parcă te cheamă
Şi glasuri de ştreanguri ce scîrţîie-n vînt...
Un glas de frînghie şi-un glas de aramă
Se zbat împreună,
Şi două sentinţe
Topite sunt parcă-ntr-un singur cuvînt : *„Amantul* te *minte"... „Amanta te minte"...*
Şi-n viaţă, acelaşi etern *început*
% doar profanarea acelor *Sfîrşituri,*
Trăite
Şi-apuse cu cei din trecut !

„Convorbiri critice", nr. 21, .1 noiembrie 1900. -■■

ROMANŢA UNUI REGE ASIATIC

lui Cuza Hotta

Pe soclurile albe de marmură,
Sculptate
De dalta unor meşteri aduşi din alte ţări,
Eternizate-n masca supremei nepăsări,
De-a lungul celor şapte, alei
Întretăiate
De alte şapte alei,
In parcul meu veghează o sută de femei -
O sută de amante pe care le-am iubit
Cu-atîta frenezie,
Că-n spasmele dorinţei
In fiecare noapte sfîrşeam printr-un cuţit
Poemele-ncepute cu buzele şi dinţii.
Şi-n parcul meu,
De-a lungul aleelor palate
De lacrimi
Şi de sînge,
La ora cînd amurgul colorile-şi răsfrînge
Pe goalele şi albe statui imaculate,
Cobor,
Cobor eu singur din vastul meu palat,
Şi buzele-mi aprinse cerşesc o sărutare,
Pe rînd
La fiecare.
Da...
Eu — un rege care se roagă-a fi iertat —
Cutreier ca fantoma regretelor postume
Tăcutul parc cu şapte alei, întretăiate
De alte şapte-alei,
în care stau de pază o sută de femei —
Şi corpurile albe de piatră, nemişcate,
Le-ngenunchez cu gestul ;

Iar buzele-mi aprinse
Le-ngheţ cu sărutarea statuelor învinse.
„Viitorul", II, nr. 407, 23 decern» brie 1908.

CELEI DIN URMĂ

Vous *l'avez vue, la dame* en *noir*[1].
Ochii negri,
Părul negru,
Şi-mbrăcată-n negru toată,
A trecut ca-nîiorarea unei umbre pe-nserate...
Cine-a fost fahtoma-n doliu cu ochi mari de dezgropată ?
Cine a fost fantoma-n doliu la al cărei tragic piept
Palpitau trei asfodele ca trei guri însîngerate ?...
N-o fi fost necunoscuta ce m-aşteaptă
Şi-o aştept ?...,
A trecut...
Era-mbrăcată ca miresele lui Crist Cînd coboară-ngîndurate albul'treptelor tocite. Ochii ei sorbeau apusul cu nesaţul unui trist Demon, smuls din întuneric Şi-aruncat în plină ziuă — - Ochii ei, reflexul unor aiurări netălmăcite, Se dublau ca-ntr-o supremă sărutare de adio.

» Voi aţi văzut-o, doamna în negru... (fr.).

84

A trecut..:
Şi-n urma celei ce purta cu ea secretul
Frazelor turburătoare de seninuri fără pată,
Am rămas să-i sorb parfumul •
Şi să descifrez regretul
Asfodelelor fanate ce-i căzuseră din piept...
Cine-a fost fantoma-n doliu cu ochi mari de dezgropata ?
N-o fi fost necunoscuta ce m-aşteaptă Şi-o aştept ?...
„Ilustraţiunea română", I, noiem--brie 1911.

ROMANŢA ROZINEI

Guerlain a botezat parfumul *„Voilâ pourquol j'aimais Rosine".*
Guerlain a botezat parfumul
Extras din cupele de crin
Cu numele necunoscutei —
Boeme
Sau aristocrate —
în ale cărei bucle blonde,
Decolorate
Sau pudrate, ^
A cunoscut întîia oară
Parfumul cupelor de crin...
Guerlain a botezat parfumul
„Voilă pourquoi j'aimais Rosine".
Rozina.,.
Unde e Rozina ?
Un strop uitat într-un flacon
Se-ntreabă : Unde e Rozina ?
Un strop uitat într-un flacon
Schiţează-n grota de cristal
Regretul cupelor de crin,

[5] Iată de ce o iubeam pe Rozina (fr.).

85
Ce-nstrăinate de grădina Din care le~a cules o mină De trecător sentimental Jertfesc blazonul florentin Pe-o balustradă de balcon... *Guerlain* a botezat parfumul *„Voilă pourquoi i'aimais Rosine".*
Guerlain a cunoscut-o poate, Dar cînd, Şi unde. Şi-n ce fel ?...
Guerlain a cunoscut-o poate
Şi a iubit-o...
Dar Rozina ?...
Rozina 1-a iubit pe el ?...
Parfumul lui *Guerlain* îmi spune
Că-n golul cupelor de crin
Divinizatele nebune
N-au picurat decît minciună
Şi că Rozina-a fost... nebună !... Şi totuşi, el o cîntă şi-astăzi In blondul cupelor de crin...
Guerlain a botezat parfumul *„Voilă pourquoi faimais Rosine".*
„Flacăra", II, nr. 6, 24 octombrie 1912. •

ROMANȚA POLICROMĂ
Ui Eug. Ştejănescu-Est
Nu-i cer nimic.
dintr-un lac o Marmara, M
n melc, un Sfinx săpat m shnca.
Nu-i cer nimic.
Dar dacă-ar fi să-i cer
Ce-aş vrea să am şi ce-ar putea să-mi dea,
Aş picura-ntr-o cupă cu eter
Morfină
Şi i-aş cere-apoi aşa :
Dă-mi tot ce crezi că nu se poate da,
Dă-mi calmul blond al soarelui polar, V
Dă-mi primul crepuscul pe Golgota
Şi primul armistiţiu planetar. -.*
Dă-mi paradoxul frumuseţii tale, .
Dă-mi prorocirea viselor rebele, Dă-mi resemnarea strofelor banale Şi controversa versurilor mele.
Dă-mi A.B.C. al vieţii subterane, Dă-mi simfonia flautelor mute, Dă-mi tălmăcirea buzelor profane Şi rebusul icoanelor tăcute. .
Dă-mi preţul primei victime-a femeii, Dă-mi simbolul opalului şi-agatei, Dă-mi ritmu-nveninat al Salomeii Şi tusea-n *fa minor* a Traviatei.
Dă-mi *Spleen-ul* călătorilor pe apă, Dă-mi spectrul verde-al zilelor de-apoî, Dă-mi gravitatea morţilor spre groapă Şi comicul funebrului convoi. ■
Dă-mi tot ce-n prima clipă risipeşti, Şi tot ce-n clipa ultimă aduni. Dă-mi fastul siluetelor regeşti Şi perspectiva casei de nebuni:..
Nu-i cer nimic,
Şi totuşi, dacă-ar vrea —
O, dacă-ar vrea să-mi dea ce nu-i cer încă ! —
Ar face dintr-un lac o Marmara
Şi dintr-un melc, un Sfinx săpat în stîncă.
„Flacăra", II, nr. 17, februarie 1913.

87

LITANII PENTHU MIEZUL NOPŢII
Dormi, felină obsedată de plăcerea de-a fi-nvinsă...

A trecut de miezul nopții...
Iar duetul senzual
Orchestrat de fantezia unui Heliogabal
Pîlpîie-n finalul unei luminări aproape stinsă.
Dormi, felină cu ochi stranii
Şi cu pleoape cercuite
In colori evocatoare de fanate clematite,
Dormi, felină obsedată de plăcerea de-a fi-nvinsă..;
Culcă-ți capul pe risipa chiparoaselor strivite
De contururile-ți roze
Torturate,
Şi-amorțite,
Şi multiplicate-n visul unei Venere, desprinsă
Din anticul bronz al unei statui reconstituite.
Dormi, felină obsedată de plăcerea de-a fi-nvinsă...
II
Dormi, felină torturată de-al duetului final... Plimbă-ți degetele pale pe dantelele pătate De capriciul unor alte flori, de tine-nsîngerate, Şi respiră-n vis parfumul parcului sentimental.
Şi respiră infinitul ce pluteşte-n străvezii
Nori,
Din care plouă-n luptă hidromelul Walkyriei...
Dormi, felină torturată de-al duetului final...
Dormi, ca anticele statui mutilate de barbari,
Goală toată
Ca victima primilor amanți-corsari,
Uită binecuvîntarea gestului sacerdotal
Şi-ntrupează-te-n Phryneea bandelor de mercenari.
Dormi, felină torturată de-al duetului final...
in
Dormi, felină saturată de-al eternului simbol...
Toate dorm. -
Şi-n juru-ți toate sunt absente.
Pe perete,
Miezul nopții-a-nchis chiar ochii
Neadormitelor portrete
Şi-albul ochi al luminării doarme-n stinsu-i rotogol
Dormi cu buzele deschise, ca un filtru-n care porți
Deopotrivă-aceleaşi lacrimi pentru vii
Şi pentru morți...
Dormi, felină saturată de-al eternului simbol..."
Dormi, supremă frenezie de jăratic şi scântei,
Tu, ce-ți schimbi amanții-n preoți
Şi pe preoți în Atei —
Dormi, .
Şi-n aşternutul moale forma corpului tău gol
Să-mpietrească pe vecie „Crucea Sfîntului Andrei".
Dormi, felină saturată de-al eternului simbol !...
In. voi. De *vorbă cu rriine însumi,* . 1913.
TRIPTIC BANAL
Viens -pleurer şi mes oers ont ***pu*** *te faire* ***rire.*** *Viens rire s'ils font fait pleurer.* •
TRISTAN CORBIEKB
Prin curtea pavată cu plăci de bazalt Răsună grăbiții pantofi de atlaz,

[1] Să plîngi dacă versurile mele te-au putut face **să rîzl.** » **Să rîzi** dac» ele te-au făcut să **plîngi** (fr.).

89

Răsună ca stropii de ploaie ce cad, Ce cad din înaltul şi negrul pervaz, Ce cad din pervazul pătrat şi înalt Pe plăcile negre şi verzi de bazalt.
Sunt singur...
Odaia-mi cu albii pereți
îmi pare enorma cutie de brad
In care nebunul dresor de sticleți
Şi-a-nchis favoritul...
Şi paşii grăbiți
Răsună prin curtea cu plăci de bazalt,
Răsună grăbiții pantofi de atlaz
Pe plăcile negre şi verzi de bazalt,
Răsună ca stropii de ploaie ce cad
Şi cîntă prin curtea cu plăci de bazalt
La fel cu-aripații nebuni cîntareți.
Şî alba-mi cutie enormă de brad
Se clatină parcă de-atîtea cîntări...
Ascult cum se urcă pantofii pe scări,
Se urcă spre mine —
Alesul sunt eu —
Şi paşii se urcă,
Se urcă mereu
Spre cel din odaia cu albii pereți !...
Şi nu mai sunt singur, Şi nu mai sunt eu.

II

Cest la *femme qu'on* aime a *cause* de la nuil
S **.VILUEE.S DE-L'ISIiE-ADjl**
O enormă violetă — Violetă ca umbrela japoneză Chipul ei oval şi palid _ De nocturnă cochetă Magdalenă.
ce-ncadrează
Plouă...
Pe trotuarul negru paşii ei se-ncrucişează
Cu grăbiții paşi ai celor ce-o privesc
Şi-apoi dispar.
Şi tăcuta Magdalenă
Se strecoară ca noroiul
Ce dispare în canalul deschis larg lîngă **trotuar I**
N-are vreme s-o-nsoțească nimeni,
Nimeni n-are vreme
S-o mai cheme...'
Plouă, plouă...
Şi trotuarul ud sclipeşte printre case.
Ca o candelă aprinsă
La icoana Magdalenei păcătoase.
Nu ştiu cine eşti
ŞL nu ştii cine sunt — *
Atît mai bine.
Hai cu mine...
Vom petrece-^ntreaga noapte mîngîindu-ne **cu dinții,**
Ca felinele,

Şi-apoi
Vom dispare amîndoi,
Prefăcîndu-ne-ntr-un bloc —'
Bloc de carne şi de foc,
Plămădit de draci
Şi-nchis
Pe vecie în infernul unei nopți de **Valpurgis.**
Plouă..;
Pe trotuarul negru felinarul desenează
[1] E femeia pe care o iubeşVi din pricina nopții <fr.).
90
III
Palidă sărbătorită, Fii de-acuma deci a lor, Fii de-acuma-nvingătoarea Şi învinsa tuturor.
tot ce vrea..:|
N-ai fost cea dinții,
Eşti însă cea din urmă —
Şi-i destul
Pentru-amanta celui care poate totul
Am vroit să fii a mea ;
Şi ai fost.
Cît timp ?
Atîta cît 'am vrut...
Şi-azi daca pleci, ■
E că vreau să-şi plimbe urma pe obrajii-ți albi şi recii
Dinții celor care-aşteaptă, ^ .;
Dinții celov care muşcă
Şi distrug cu lăcomia tigrilor închişi în cuşcă...
Du-te...
Strada te aşteaptă, îți surîde şi te cheamă,
Strada-ți zice : Vino,
Uită oe-a fost ieri, căci azi eşti alta,
Uită tot ce laşi în urmă
Şi te-ndreaptă fără teamă
Spre surorile-ți de mîine, ce tronează pe înalta
Piramidă-nfiptă-n centrul marelui oraş...
„Convorbiri critice", III, nr. 25 decembrie 1909.
12»
Priveşte .
Cum te-aşteapta-n
Cîți sunt?
colțul străzii precupeții de senzații^
Ca tumultul de ovații... Cea dintîi a fost uitata, Cea din urmă-i aşteptata Şi aşteptarea îi excita...
creşte
***«• <«.**
92
STROFE PENTRU ELEMENTELE NATURII
(1930)
hui ion l. Pillati
STROFE PENTRU LUMINA
Şi se tăcu lumină !
Şi iată-te stăpînă pe cei ce-aveau să fie stăpîni pe-|

ntreg pamîntul... J
Şi iată-te-mpreună cu ei, pornind de mînă, ca să-3f
deprinzi cu focul, cu ploaia şi cu vîntul... |
Şi le-arătaşi albastrul însîngerat de soare, pădurile cedri şi munții cu cărbuni, cîmpiile cu grîne şi mările c sare, livezile cu prune şi iarba cu păşuni...
Şi le-arătaşi viața multiplă-abia creată, şi din păm__, tul umed, treptat, treptat, cum naşte şi pasărea ce zboan şi peştele ce-noată, şi lupul rău ce urlă, şi mielul blînd ed paşte...
Şi le-arătaşi putința refugiului prin peşteri, şi trestia să-şi facă colibele pe lacuri, şi cremenea cu care lucrară primii meşteri, oțelul pentru suliți şi lemnul pentru arcuri..! Şi le-arătaşi minunea ce-nfiorează noaptea, pe cei cej' dorm alături — strein lîngă streină — şi taina-mpreunăr% Bortită-n ziua-a şaptea... Şi le-arătaşi urmaşii... Şi se făcu lumină !...
„Cugetul românesc", I, nr. 1, ttjj bruarie 1922.
V
94
STROFE PENTRU FOC
Cînd Prometeu te-a smuls din mîna atotputernicului Zeu, îmbogățind cu-o jertfă nouă altaru-arhaicelor mituri, el n-a ştiut că — drept răsplată — în urma lui, alt Prometeu îi va reduce sacrificiul la o... cutie de chibrituri...
Deşi-ai rămas acelaşi veşnic, nu eşti acelaşi niciodată şi nici nu porți acelaşi nume cînd construieşti sau cînd distrugi sau cînd — trăindu-ți moştenirea fatală şi nenduple-cată — presari în urma ta blesteme sau faci'să ți se-nalțe< rugi...
Nu eşti acelaşi niciodată...
Nici cînd despici copacii-n două, nici cînd pătrunzi din casă-n casă, amenințîndu-ne avutul, şi nici cînd — strînşi în jurul vetrei — ne dai ades prilej şi nouă să stăm de vorbă cu bunicii, cu morții scumpi şi cu trecutul...
Şi totuşi tu eşti deopotrivă şi cobea noastră, şi norocul. Şi-oricare-ar fi voința Celui-de-Sus, te binecuvîntăm, deşi din darurile vechii mitologii tu singur — Focul — nu ne-ai fost dat de bunăvoie şi-a trebuit să te furăm...
în voi. *Strofe pentru toată lumea,* 1930.
STROFE PENTRU VÎNT
Nu te cunoaştem nimeni !...
Şi totuşi, te simțim cum mergi cu noi alături, pe cîmp şi prin oraşe, şi cum îți schimbi ființa — proteic anonim — cu suflet de duhovnic şi gesturi de cravaşe...
Nu te cunoaştem nimeni !...
Dar ştim că tu respiri prin noi şi-n orchestrarea naturii, cînd s-agită, tu eşti cînd piculina eu scurte ciripiri, cînd toba unisonă cu răcnete de vită...
STROFE PENTRU ZĂPADA
bo-
o_. , şi cînd ne smuijji v.^___
Cînd negrele corăbii cu pîntecele pline te simt în pînze, gata cu ele să porneşti, noi ştim că-ndestularea soseşte, şi cu tine sosesc şi mateloții, şi noile poveşti...
Şi tot aşa, pe dealuri, cînd morile-şi iau zborul, şi ari-pile-ți cîntă un imn de preamărire, noi ştim că Don Quijote e-nvins, şi-nvingătorul eşti tu, ce ne-aduci pîine, belşug
şi fericire.
„Rampa", nr. 379, 1 ianuarie 1919,
STROFE PENTRU PLOAIE
Imperativă şi sonoră ca un final de tamburină, cînd îulgerile vagabonde te prind şi-ți sfîşie veşmîntul, cobori spre noi, cu lăcomia păgînă, caldă şi felină a unor buze pătimaşe, ce-ar săruta întreg pămîntul...
Pe-acoperişurile roşii, deştepți orchestrele stridente
— alarma ftizicelor goarne şi tuşea tobelor gripate ■— în

ritmul cărora, pe stradă, trec nesfîrşite regimente, ce smulg aplauze compacte şi aclamări halucinate.

' Pe zidurile vechi de case şi pe trotuarele murdare, presari miresmele aduse din necuprinsuri fără pază, şi sub I cupola cenuşie, fiinţa ta multiplă pare un gest' de Arhieroud ce iartă, şi-n urmă binecuvîntează. \\

Mireasă-a brazilor geometrici şi-a brazdelor însămîn-ţate — solemnitate albă, rece, fatală, mută şi divină — tu vii cu graţii de Madonă sau de Fecioară bizantină şi pleci cu gesturi de bacantă, stigmatizată de păcate.

Nu te doreşte-aproape nimeni, deşi te-aşteaptă toţi să vii...,Şi frumuseţea ta bizară n-o cîntă nimeni decît, poate, îndrăgostiţii de imagini abstracte şi imaculate — cuminţii tăietori de lemne şi nebunaticii copii.

Şi totuşi, cînd cobori — suspectă, insinuantă şi egală — pe cînd, pe arbori şi pe ape, pe străzi, pe case şi pe noi, tu schimbi în plăsmuiri lunare întreaga pastă de noroi, iar pe Măria din Magdala o-mbraci în peplum de vestală.

Şi-n timp ce toţi, deopotrivă, pigmei şi umiliţi, simţim puterea-ţi magică ce-ngheaţă, distruge arde şi creează, doar ciorile, sacerdotale te mai insultă şi-ţi pătează — cu icroglifele lor negre şi stranii — albul unanim.

unanim. «Viaţa românească"
martie 1920.
XII, nr. 1.

STROFE PENTRU ÎNTUNER-EC

După fiecare act al tragediei, tu cobori banal ca o mrtina, şi din spasmul agoniei de lumină împrumuţi as-, *v*-—~-*n*",,_niic.5e fiinţa ta in^r"/- , lecte noi monotoniei.

CU? îă JiSSmăbinecuvînteaza. - ;

ce ,, Hne gurile-nsetate, îal întunerec... întunerec... întuneree !...

i Pădurile bătrîne-şi casca spie ^ de soare ve Cu veşmîntul tău de doliu sau de gală, tu-nfrăţeşti o

cîmpul răscolit de oameni şi îumt j *Qapte horeala* cu orchestra unui dirijor isteric _ nghite lacom... -------; _ rfv ^ Tu unifid &devărul ^ minciuM t

&devărul ^ minciuMj tu ^^^

- ea cu untul şi-ntregeşti prezentul cu trecutul, cînd ni-'icul şi cu totul făceau una...

97

96

Arsuri

^ Ca o pleoapă obosită, sub povara unei lacrimi încrustate între gene, tu te-nalţi şi te cobori alene, alternînd asfaltul cu Carrara !... >

Intunerec — frate bun cu nebunia, cu iubirea, cu păcatul şi cu crima — tu eşti ritmul infinitului şi rima, ce jae legi în somn cu veşnicia.

în voi. *Strofe pentru toată lumea* 1930.

I

STROFE PENTRU CELE PATRU ANOTIMPURţ

(1930)

PRIMĂVARA INUTILA

***lui Adrian** Manîu*

Sufocată de viaţa cu program Şi de-acelaşi ,,va urma" cotidian Al savanţilor cu barbă, cu şoşoni şi ochelari — Pedagogi şi profesori octogenari De algebră, geografie şi pian — ' Primăvara

A izbit cu pumnu-n geam Şi-a fugit din pension De la ,,NoT;re-Dame de Sion".

I-am citit isprava-n calendar

Şi-am pornit îndată după ea
S-o-ntîlnesc în Cişmigiu
Sau la ŞoSea,
Cum făceam alt'dată-n fiecare an,
Cînd eram şi eu ca ea — un licean
Cu frecvenţa cursurilor pe... trotuar...
Dar de data asta, nu ştiu cum,
N-am dat nici măcar de urma ei pe drum...
Poate n-am mai cunoscut-o eu...
99
Poate drumul ei şi drumul meu
S-au schimbat de mult,
Şi-acum
Nu mai fac acelaşi drum...
Sau pe drumul de la Ateneu
Pînă la Şosea
Şi hipodrom
Primăvara n-a-ntîlnit în capitală nici un om
Să-i ureze ca pe vremuri „bun sosit".
Şi probabil că de ciudă în oglindă- s-a privit,
Şî-a dat seama c-a visat,
C-a spart geamul doar în vis
Şi că visul evadării n-a fost vis adevărat !...
Primăvară, primăvară, ,
Inutila mea fecioară, Nu cumva te-ai sinucis ?...
„Convorbiri literare", **LVI, nr. 1—2,** ianuarie-îebruarie **1924.**

VARA ÎN CAPITALA

pictorului Camil **Resiul**

Au plecat bucureştenii toţi la băi
Şi cu Vara n-au rămas în capitală
Decît morţii şi gardiştii...
Iar pe străzile pustii şi prin odăi —
Praful ce se-ngroaşă zilnic,
Şi-n covoare —
Moliile cu prezenţa lor fatală
Şi cu veşnica lor poftă de mîncare..;
De urît că n-are ce să vadă In monumentala noastră capitală, Vara umblă toată ziua-n pielea goală Prîn apartamente-nchise
100
Şi pe stradă —
De la Parcul Carol la Şosea
Şi de la Şosea la Cotroceni,
Însoţită de o droaie de ţigani
Şi de olteni,
Care vînd cireşi, rahat şi limonada
Şi-o poftesc să cumpere şi ea...
Vara însă-i fată de la ţară —
Bleaga şi prostuţă ca 6 oaie —
Nu ştie că-n capitală
Este şi-o „Baie centrală", \
Şi cînd simte că-i zăduf din cale-afară

Se răsfață-n Dîmbovița cît îi place,
Ca Suzana clasică, la baie...
Iar pe mal, gardiştii — cască-gură —
O mănîncă cu privirea lor şireată,
Ca bătrînii poftitori de trup de fată,
Şi se-ntreabă :
Ce să-i facă ?... ~"
Să-i dea pace,
Sau s-o vîre-n Seci la prefectură ?...
„Adevărul literar şi artistic", V| nr. 139, 20 iulie 1924. ,,, - '
CU TOAMNA IN ODAIE
lui Dion Mardatî
Mi-a bătut azi-noapte Toamna-n geam,
Mi-a bătut cu degete de ploaie...
Şi la fel ca-n fiecare an,
M-a rugat s-o las să intre în odaie,
Că-mi.aduce o cutie cu Capstan
Şi ţigări de foi din. Rotterdam...
101
Am privit în jurul meu şi-n mine : Soba rece, **Pipa** rece, **Mina** rece, Gura rece,
Doamne !... Cum puteam s-o las să plece ?
Dacă pleacă, cine ştie cînd maî vine ?
Dacă-n toamna asta, poate.
Toamna-mi bate
Pentru cea din urmă oară-n geam ?
„Donnez-vous la peine d'entrer, Madame..."
Şi femeia cu privirea fumurie A intrat suspectă şi umilă Ca o mincinoasă profeție De Sibilă...
A intrat...
Şi-odaia mea-ntr-o clipă
S-a încălzit ca un cuptor de pîine
Numai cu spirala unui fum de pipă
Şi cu sărutarea Toamnei, care mîine
O să moară... vai !...
Bolnavă de gripă...
„Gîndirea", III, nr. 8—10, 20 ia-* nuarie 1924.
DE VORBA CU IARNA
Călătoream spre ţara unde cresc Smochine, portocale şi lămîi... Eram într-un compartiment de clasa I, Cu geamul mat, pietrificat de ger, Şi canapeaua roşie de pluş, Sub care fredona-n calorifer, Sensibil ca o coardă sub arcuş, Un vag susur de samovar rusesc...
Şi-am coborît în gară, pe peron,
Să schimb cu iarna cîteva cuvinte...
Venea din Nord.
Venea din Rosmersholm —
Din patria lui Ibsen şi Bjornson,
De-acolo unde,-n loc de soare
Şi căldură,
înfrigurații cer... Literatură...
Şi m-a convins c-acolo-i mult mai bine
Decît în ţara unde cresc smochine,
Curmale, portocale şi lămîi,
Şi din compartimentul meu de clasa I

M-am coborît ca un copil cuminte
Şi m-am întors cu Iarna-n Bucureşti...
O ! Tu, sfătuitoarea mea de azi-nainte, Ce mare eşti, Ce bună eşti, Ce caldă eşti !.;:
•-' ' „Gîndirea", III, nr. 11, 5 februarie 1924.
lui Ion U. Sorieu
*M-am întîlnit cu Iarnă la Predeal... Era-mbrăeată ca şi-acum un an. Cu -aceeaşi albă rochie de bt.l Păstrată vara sus, pe Caraiman...

STROFE PENTRU FAPTELE DIVERSE (1930)

ULTIMA **ORA**
lui *Horia Furtună*
La Circ...
Un accident banal —,
Un acrobat,
Un salt mortal
Şi».
Acrobatul nu s-a mai sculat..."
Alămurile din orchestră au tăcut,
Iar clovnii din arenă au ţipat...
Dar publicul din staluri n-a crezut
Că poate fi şi-un accident adevărat
Şi-a fluierat...
Zadarnic •—
Mortul n-a mai înviat..;
Păcat de el !...
Era un tînăr acrobat frumos,
Cu corpul tatuat de sus şi pînă jos,
De care publicul se minuna,
Cînd îl vedea-ndoit ca un inel,

Sau cînd pe bara fixă se-nvîrtea Ca o morişcă de cafea Cu balerina lîngă el !... Dar balerina nu-1 iubea !..:
Povestea lui ?
Hm !...
Povestea mea —
A mea,
A ta . ■
Şi~a altora !..,"
Aceiaşi accident de circ. banal,..'
O zi *„relâche",*
Şi-apoi, la fel,
Cu-aceeaşi balerina lîngă el,
Alt acrobat...
Alt salt mortal !..,
In **voi.** *Strofe pentru toati lumea,* 1930.
MOARTEA PASAGERULUI
lui Perpessidui
Octombre-a zugrăvit pe cer,
Cu nori de-argint, de plumb şi de oţel,'
Tavanul unei cameri de hotel
In care s-a-mpuşcat un pasager...
Miroase-a igrasie..."

Din tavan,
Bucăți de tencuială-ncep să cadă..r
Octombre-şi varsă ploaia rece-n stradă
Şi pasage'ru-şi spală rana în lighean.T.
In vîrful unui plop, o cioară, Sau poate pălăria neagră din cuier A pasagerului ce-a vrut să moară, întreabă vîntul: '
— Cît mai e pînă la cer ?„3
105
Şi, după cile va minute de tăcere, Porneşte-n zbor, din plopul desfrunzit, Spre cimitirul din apropiere...
Probabil pasagerul a murit !...
„Gîndirea", V, nr. 2, 1925.
Star ița face morală unui cîine$_v$
Care persecută bietele pisici
Şi s-ascunde noaptea prin... chilii..7
PASTEL PROFAN
lui Damian Stănoiu
Pălmuiți de vînturi " Şi scuipați de ploi, Sfinții de pe zidul monastirii Dezbrăcatu-s-au de-odăjdii Şi-au rămas aproape goi, Ca Isus Cristos în clipa răstignirii.'..
în pridvorul monastirii e noroi
(Fiindcă maicile nu umblă cu galoşi),
Şi de-atîtea cîmpeneşti cucernicii
Sfinții par sătui...
Şi somnoroşi,
Cască-n ritmul Sfintei Liturghii...
Lingă zidul monastirii e-ngropat
Un curtean ucis de Vodă, pentr-o jupîniță,
Cam prin „una mie şase sute" — leat —
Cînd Muntenia era voievodat,
Şi curtenii toți, boieri de viță...
■ Restul peisajului :
Urzici
Pentru postul Paştilor, ce-ncepe mîine...
Iar de la fereastra plină de zambile
Albe,
Eoze
Şi liliachii,
In voi. *Strofe pentru toată lumea,* 1930.
AMIAZĂ RURALA
lui I. Al, Valjean
E cald
Şi lacul pare o hartă de noroi... E harta unei țări după război, în care — dezgustat de-atîta murdărie — S-a sinucis şi ultimul broscoi, Un biet şcolar cu nota 3 la geografie...
Pe malul lacului,
Un bou,
O vacă,
Un viței '
Şi-un taur
Recită *Testamentul nou*
Şi poezia veche, din clasele primare :
„Viitor de aur

Ţara noastră are !..."
i
Iar pe şoseaua comunală,
Cîrciumarul,
învăţătorul,
Popa
Şi notarul —
Ce-i mai de seamă gospoda^ din sat —
Se ceartă pe un scaun vacant de deputat.
„Contimporanul", III, nr. 48, octombrie 1925.
187
106
SEARA RURALA
lui *NichifOT* ***Crainic***

u

Se uită soarele-napoi...
O fi pierdut ceva,
Sau, poate,
Aşteaptă-n deal vreun car cu boi,
Să-1 plimbe şi prin alte sate
Cu gospodari şi holde mai bogate ?... >
In sat la noi,
Biserica, de veche ce era,
în anul cînd a fost cutremur de pămînt
S~a prăbuşit cu turlele-n şosea,
Şi-azi casele — atîta cît mai sînt —
Par jucării '
Pentru copii
Iar plopii, coşuri negre de maşini
Ce-au treierat Bucatele din sate Pentru străini...
Prin curţi,
Găinile şi porcii s-au culcat,
Femeile au pus de mămăligă,
Iar oamenii s-au pus la sfat
Cu popa ce-a sosit într-o cotigă
De la oraş,
Unde-a schimbat sedilele de caş •
Cu trei duzini de luminări de ceară,
Că-n cimitir la noi ca-n orice sat, ^
Sunt îngropaţi şi trei flăcăi, morţi pentru Ţară.
Dar unde-î soarele din deal ?...'
Parcă-aştepta
Pe cineva... *
Pesemne,- că, gonit de lună,
Si-a dat cu popa „noapte bună"
Si-a scăpătat...
„Universul literar", XLI, nr. 27 decembrie 1925.
108
52,
PLOAIE URBANA

lui Corneliu Moldovanu
Plouă !...
în oraşul nostru românesc
Plouă aşa cum ştim cu toţi că plouă —
Plouă „gris" ca-ntr-o estampă japoneză...
Pietonii pe trotuare se răresc,
O trăsură cu un „Chrysler" în viteză,'
Trec în sens invers
Şi se ciocnesc...
Iar un popă cu sutana nouă
Stă lipit de chioşcul de ziare,
Ca un Crist de abanos într-o vitrină
Plină
Cu tot felul de obiecte rare.„
Plouă.„"
Şi-n oraşul nostru ploaia cîntă,
Cîntă ca un fonograf stricat„.
De trei zile şi trei nopţi, neîncetat,
Un tenor cu vocea falsă se frăniîhtă
Şi pe străzi,
Şi-n curte ia paîai..'
Un tramvai se-ntoarce de la gară, Şi-n tramvaiul plin de pasageri Toată lumea cîntă cor pe dinafară, Ce-a cîntat şi ieri, Şi-alaltăieri...
Plouă !...
Şi-n oraşul nostru românesc,^
Bîntuit de gripă şi ftizie,
Tinerii fumează şi tuşesc,
Iar bătrînii dorm în veşnicie,
Ca soluţiile puse-n... (paranteză)..r
Plouă „gris" ca-ntr-o estampă japoneză...'
„Universul literar", XLI, nr. 10'; 7 martie 1026.
109

ACUARELA
Clauăiei Millian
în oraşu-n care plouă de trei ori pe săptămînă
Orăşenii, pe trotuare,
Merg ţinîndu-se • de mînă,
Şi-n oraşul-n care plouă de trei ori pe săptămînă,
De sub vechile umbrele, ce suspină
Şi se-ndoaie,
Umede de-atîta ploaie,
Orăşenii pe trotuare
Par păpuşi automate, date jos din galantare.
In oraşu-n care plouă de trei ori pe sâptămînă
Nu răsună pe trotuare
Decît paşii celor care merg ţinîndu-se de mînă,
Numărînd
In gînd
Cadenţa picăturilor de ploaie,
Ce coboară din umbrele,
Din burlane

Şi din cer . ■ ■■ ,
Ca puterea unui ser
Dătător de viaţă lentă,
Monotonă,
Inutilă
Şi absentă...
In oraşu-n care plouă de trei ori pe săptămînă Un bătrîn şi o bătrînă — Două jucării stricate — Merg ţinîndu-se de mînă...
„Viaţa românească", XII, nr. fi, august 1920.
110
MARINA ESTIVALA
lui *Victor Bftimiu*
în port, nici un vapor,
Şi-n larg,
Nici fum, nici pînză, nici catarg !..."
Din Orientul plin de soare, , .
De flori, de fructe aromate
Şi de poveşti neterminate,
Din Orientul plin de soare
Şi maladii molipsitoare
N-a mai sosit în port de-azi-noapte^
Nimic —
Nici flori, nici fructe coapte,
Nici opium, nici tutun de pipă... Nici aspirină pentru gripă...
In port e linişte,
Şi-n zare —
Tot linişte (dar mult mai mare).
In larg sirena nu mai ţipă
Şi măcaralele-au tăcut,
Iar sus, pe dig, hamalii dorm,
Duhnind a spirt şi-a iodoform..T
Şi portul parcă-a dispărut...
Doar farurile — luminări marine —"
Mai stau de veghe, nu ştiu pentru cine
Şi grave, ca nişte Şibile
Ce rătăcesc pe Euxin,
Şoptesc :
„Trec zile după zile
Şi-Argonauţii nu mai vin !..."
„Propilee literare", III, nr. 8, 1 iulie 1928.
UI
PASTEL BANAL
pictorului Nicu Dărăscu
■Frecîndu-şi pîntecele de oţel fierbinte De cheiul rece, umed şi murdar, Un *cargo-boat* norvegian Respiră sufocat şi rar Ca un mamut antediluvian...
Ghiceşti c-ar vrea să plece iar
Spre nordul nopţilor polare,
Să se-nfrăţească la-ntîmplare
Cu luciul primului gheţar...
Dar negrele otgoane-1 ţin în frîu
Şi macaralele murdare
Descarcă-n el vagoane-ntregi de grîu...

Pe cheiul rece, umed şi murdar Hamalii dorm ca grînele-n h'ambar, In timp ce mateloții'beți, pe bord, Rînjesc cu pipele-ntre dinți Şi piîng cu ochii-ntorşi sftjje Nord, Cînd fumul pipelor fierbinți Trezesc pe rînd în fiecare Aceeaşi veşnică-ntrebare : „în care fund opac de mare Vor acosta şi ei pe veşnicie, Ca şi mamuții problematici Din cărțile de geologie ?..."
Şi-n timp ce portul se topeşte-n soare, Un matelot îşi sparge pipa-n dinți Şi... moare.
;,F]acăra", VII, nr. 36, 8 septembrie 1922.

112

ELEGIA DOMESTICA

Mioriței

Tu, care-mi intri-n casă cu toamna fumurie,
Cu ziua ce se duce
Şi noaptea ce-o să vie,
în casa mea fii binevenită...
Iată-mi casa !
întoarce doar butonul electric din perete *ț Şi-mprieteneşte-ți ochii cu tot ce poți vedea,"[1]
Căci casa mea e-ntreagă, de-acum, şi casa ta..? Fii prietenă şi soră cu *hall-ul* şi terasa, Cu treptele ce urcă sub rustice covoare
,Spre sala de mîncare . \
- Şi-odaia de culcare,
Cu sfinții din icoane şi morții din portrete,' Cu dinele, ce-ți linge manşonul de-astrahan,[1] Şi cu pisica albă, ce toarce pe divan...
Opreşte-ți apoi ochii pe frunzele de laur în care se-ncadrează, sanctificînd decorul, Patronii mei — Triunghiul :
Ion Evanghelistul

113

Iar pe comoda veche priveşte-i cum stau gata Să-şi părăsească parcă, de bucurie, rama, Un domn cu ochii-albaştri şi bucle brune :
Tata L. Şi-o doamnă cu ochi negri şi bucle blonde :
Mama !...
Tu, care-mî intri-n casă cu toamna fumurie,
Cu basmele bunicii
Şi „Faptele diverse",
în casa mea fii binevenită,
Pentru mine
Şi pentru-aceste chipuri, de praf şi vremuri şterse, Ce te privesc din rame cu-aeeeaşi duioşie Ca-n zilele cînd, toamna, soseam şi eu cu tine.
„Gîndirea", II, nr. 8, 20 noiembrie 1922.

VESPERALA

lui *Cala Galaction*

Femeia care mi-a vorbit aseară
De constelații fixe
Şi stele căzătoare
Avea figura lungă şi verde ca o pară
Şi ochii negri-galbeni ca un adînc de mare...
Femeia care mi-a vorbit aseară De lucruri mici şi fără importanță Avea în glas căldura soarelui de vară Şi-n gînd acqentuate propuneri de-alianță...
Femeia care mi-a vorbit aseară
Avea idei frumoase, dar bizare...
Spunea că „plopii fără soț" sunt vorbe de ocară,
Şi toți Luceferii din cărți sunt stele căzătoar'e...

1J4
Femeia care mi-a vorbit aseară
(Şi care-o să-mi vorbească viața toată)
A fost o dată Mamă,
Dar a rămas Fecioară... Şi Fiul ei nici astăzi n-are Tată !...
„Gîndirea", **III,** nr. T—t, august **1927.**
lulie-
RlNDURI PENTRU SULAMITA
lui Benjamin ***Funâoianu***
Sulamita, Sulamita !...
Regele-nțelept cinstit-a
Trupul tău cu pofta lui...
Şi-n pămîntul Canaan.
Ca o floare parfumată de gutui
Lîngă trunchiul unui cedru din Liban.
Regele-nțelept voit-a
Să-ți închine, Sulamita,
Şi Coroana,
Şi viața,
Şi divina-i Palestina,
Căci amanta pentru rege
E mai mult ca o Regină !...
Dar tu minte n-ai avut...
Şi cînd regele te-a vrut,
Din palatul lui cu-o sută de odăi
Şi de terase
Ai fugit pe Galaâd,
Să-i paști caprele rîioase,
Şi din stelele ce cad
Să-ți faci vise mincinoase
Sub umbrela unui brad...
115
Lăudatu-te-au Profeții Şi-nțeleptul Solomon, Ca pe macii din Şaron, Ca pe crinii din Şenir, Ca pe griul din Sulem... Dar din laudele toate N-ai cules decît scaieții Şi fatidicul blestem Să nu-i poți fi nici amantă, Nici nevastă...
Iată ce-a fost scris la lege !
. Sulamita, Sulamita, Pentru ce-ai fugit de Rege Şi-ai fost proastă ?...
„Flacăra", III, nr. 27, 7 iulie 1922.
ROMANȚA EI
Je suiş *la femme, ori me connaît*
_ JULES LAFOKGUB
Cînd vei vedea-ntre geamuri, la fereastră,
O cupă de cristal,
Şi-n cupa de cristal, o floare-albastră —
Simbolul unui *renăez-vous* banal — "^
Oricine-ai fi, să intri fără teamă,.
Căci gura mea te-aşteaptă
Şi trupul meu te cheamă !..:
Necunoscut, sau prieten vechi, 1
Nu-mi pasă !...
Oricine-ai fi, tu poți intra oricînd la mine-n casă,
Căci casa mea e casa tuturora,

E madreporul magic de mărgean
Spre care năvile-şi îndreaptă prora,
Să-şi caute-adăpost în plin ocean...
Şi-aşa cum sînt —
Femeie sau fecioară,
Plebeie anonimă sau regină —
Eu te primesc cu-aceeaşi simpatie
Şi-oricine-ai ii,
Al meu eşti pe vecie !
Bine-ai venit, preludiu de ghitară !. Bine-ai venit, final de mandolină !..
„Flacăra", VII, nr. 20, 13 mal 1922.

CÎNTBC MEDIOCRU

*lui Al. T. Stamattn**

Toamna a trecut pe lîngă mine (Strada era plină de femei), Toamna a trecut pe lîngă mine Şi m-a luat de braț fără ruşine Ca să fiu întreaga noapte-al ei.
M-a tîrît apoi într-o grădină (Pomii galbeni, cerul cenușiu), M-a tîrît apoi într-o grădină, Şi-n grădina plină de rugină M-a culcat în iarbă ca-n sicriu."
Şi mi-a zis : închide ochii bine (Somn uşor de-acuma, dragul meu); Şi mi-a zis : închide ochii bine, Şi m-a sărutat fără ruşine ; Şi mi-a zis : De-acuma eşti al meu *"l*
„Flacăra", VII, nr. 41, ÎS , brie 1922.

117

116

NIHIL

lui Scarlat Froda

Ascultă !...
Nisipul aleii.
Trosneşte ca focul din vatră,
Şi treptele scării de piatră
Sărută pantofii femeii
Ce bate grăbită la poartă
Cu degete-absente de statuie spartă...
Priveşte !...
Tăcerea coboară-n spirale
Rotunde şi-ovale,
Ca nişte confeti de-aceeaşi'-culoare.,.
Aleea-i o stradă cu două canale
în loc de trotuare,
Castanii par mături proptite de zid,
Iar scara de piatră (în loc să se urce)
Coboară cu treptele-n vid...
Priveşte şi-ascultă — Ce linişte goală... Solemnă... Şi mută !...
Deşteaptă-te, frate, şi nu mai visa,
C-afară nu-i nimeni —
Nimic din ce-ai vrea
O dată măcar să mai fie...
E numai femeia din fotografie,
O mapă cu „lied"-uri de Grieg pe pian
Şi fumul ce urcă din pipă-n tavan... ••.
„Viața românească", nr. 11—12, decembrie 1923.

1.18

ÎMPĂCARE POSTUMA

Olguței Cruşevan

Deschide-mi poarta inimii pictată ^
Cu *vermillon* şi-albastru de cobalt, I Şi intră — fericită-nvingătoare — In minuscula-mi „sală de-aşteptare" Pe-a cărei pardoseală-mpestriţată Cu plăci hexagonale de bazalt Şopîrlele versifică la soare Şi viperile-nvaţă geometria...
E tot ce mi-a rămas din măreţia
Şi nebunia fastului regesc
Cu care-aş fi-ncercat să te iubesc !...
Alhambra-i azi o circiumă banală, Veneţia, o lamă de cuţit, Canossa, o iluzie papală, Şi Muntele Măslinilor, un mit...
Alege-ţi, dar, tu singură trofeul
Ce te-ar putea despăgubi de morţii
Căzuţi în faţa porţii...
împodobeşte-ţi apoi gineceul
Cu zîmbete şi plante otrăvite,
Şi-n .drumul nostru-aproape pe sfîrşite
Dă-mi cel puţin speranţa efemeră
Că-ntr-un apropiat istoric zori de ziuă
Buna Clio
Ne va-mpăca definitiv sub piatra
Aceluiaşi mausoleu meschin —
Eu, lopătar pe ultima-ţi galeră,
Tu, parodia marii Cleopatra !...
„Flacăra", yil, nr. 32, 11 augusi 1922.
119
ECHINOX DE TOAMNA
Ascultă, Doamnă !... Ascultă glasul echinoxului de toamnă, Ce aiurează-n vîrful unui plop * Strident, Dar înţelept ca un Esop...
In locul veveriţei de-astă-vară, Pe care pădurarul vrea s-o-mpuşte (Fiindcă-ncercase să te muşte), Pe-aceeaşi cracă stă acum o cioară L.
E simbolul idilelor defuncte — " Idilele de vară (la munte sau la mare).
Un scriitor,
O cetitoare,
O strîngere de mînă,
Un „ah !", ' O sărutare...
Şi-n urmă : puncte, puncte, puncte..;
E tot ce-a mai rămas din noi — Din păpădia
Iubirii noastre scurte de-astă vară: Un plop pe malul Oltului, «O cioară Şi-un glas ce pastişează veşnicia !...'
Âscultă-1 înc-o dată, Doamnă... E glasul echinoxului de toamnă..;
^ „Rampa", nr. 2152, 25 brie 1924.
PLASTICA MEDIEVALA
Plouase." ■ Şi şoseaua-n vale Incercuia ca un inel Donjonul vechiului castel,
120
decerni
împodobit cu sfinţi de piatră, Cu seniori şi cu vasali, Cu cerbi goniţi de cîini ce latră Şi-ntregul fast al vieţii feodale Cu castelanii ei medievali...
Deşi ne cunoşteam de-atîţia ani,
Noi, totuşi, parcă nu ne cunoşteam,
Că ne priveam (nu ştim de ce) cu ochi duşmani..:
Dar în donjonul vechiului castel
în care ne urcasem numai noi,
Fantoma unui cavaler în zale de oţel
Ne-a strîns deodată-n braţe pe amîndoi,

Şi-un zgomot de metal ne-a deşteptat
Exact în clipa cînd ne sărutam
(Ca-ntr-un tablou)
în rama ferestrei fără geam,
Dar cu zăbrele strîmbe şi vechi de fier forjat. ♦
Azi plouă iar la Bran...
Ce zici ?...
Nu vrei să revedem şoseaua udă,
Donjonul cu ferestre mici
Şi cavaleru-n zale de oţel
Ce-aşteaptă dornic să ne mai audă
Bătînd în poarta vechiului castel ?...
In voi. *Strofe pentru toată lumea)* 1930.
PIANISSIMO
lui Anton Bibescu.?.
S-a-nserat...
Nu se mai vede pe covoare
Nici o floare...
în bogatele-ţi inele
121
Nu mai suferă — vasal —
Nici un suflet mineral,
Nici un gest de mîini rebele
Nu mai turbură-nserarea
Ce-ascunde-ntre perdele
Sugrumîndu-şi respirarea
Pe tablouri,
Pe icoane,
Pe oglindă,
Pe sofa
Şi pe roşia lalea,
încrustată,
Ca o pată
De amurg, pe gura ta$_v$.
Intre noi şi restul lumii
S-a lăsat ca o cortină
Agonia unei dîre de lumină...
Hai să punem capăt glumei
Şi, sub braţele troiţei olteneşti de la Corcova,
Hai să ne iubim în cinstea
Lui Giacomo Casanova !... •
S-a-nserat...
Nu se mai vede pe covoare
Nici o floare... ,
„Cugetul românesc", **III,** martie 1924.
nr. 1,
ROMANŢĂ FĂRĂ ECOU
Iui *Theodor Solacolu*
Iubire; bibelou de porţelan, Obiect cu existenţa efemeră, Te regăsesc pe-aceeaşi etajeră ■ Pe care te-am lăsat acum un an...
122
Iţi mulţumesc !...
Dar cum ?... Ce s-a-ntîmplat ?...

Ce suflet caritabil te-a păstrat
In lipsa mea,
în lipsa ei,
în lipsa noastră?... .
Ce demon alb,
Ce pasăre albastră
Ţi-a stat de veghe-atîta timp
Şi te-a-ngrijit
De nu te-ai spart
Şi nu te-ai prăfuit ?...
Iubire, bibelou de porţelan,
Obiect de preţ cu smalţul nepătat,
Rămîi pe loc acolo unde eşti...
Să nu te mişti...
Şi dacă ne iubeşti —
O !... dacă ne iubeşti cu-adevărat —
Aşteaptă-ne la fel încă un an...
Un an măcar...
Atît...
Un singur an...
Iubire, bibelou de porţelan !..;
„Universul literar", **XLIV, nr. I, 19** februarie **1924.**

STROFE PENTRU MINE SINGUR (1930)

REGĂSIRE POSTUMA'

lui hiviu Reureanu

Cohorta amintirilor rebele A poposit în faţa casei mele — Şi-n poarta casei mele a bătut Un tînăr blond, cu suliţă şi scut...
De teama amintirilor rebele M-am hotărît să mă cobor în mine — Să-1 regăsesc pe cel ce-am vrut să fiu Şi mortul să-ntregească pe cel viu !...
Şi-am coborît...
Dar m-am găsit străin
Ca-ntr-un cavou de templu bizantin
Cu funerare vase de argilă
Şi zidurile umede şi pline
De sfinte şi fecioare bizantine,
Ce mă priveau cu dragoste şi milă
Cum mă cobor tot mai adînc în mine,
Tot mai străin de cel ce-am vrut să fiu.,

Pe lespezile umede, sfinţite
De lacrimile plînse pentru mine,
Sandalele-mi profane răsunau
Ca nişte sărutări înăbuşite
Şi frescurile, mute, suspinau
Ca-n clipa despărţirilor grăbite —
Şi frescurile mute, bizantine,
Păreau pictate şi-ncrustate-n mine !...
Un tînăr blond, cu suliţă şi scut, La poarta casei mele s-a oprit Şi-n poarta casei mele a bătut,
Ca un strigoi în poarta monastirii
în care toţi călugării-au murit...
j *

Ce dureroasă-i clipa regăsirii
Cu cel ucis de propriul tău cuțit !..'
„Gîndirea", nr. 13, **20 martie 1924.**
PE HARTA **EUROPEI**
lui *Aristide* ***Blanh***
Azi-noapte-am stat de vorbă cu plopii
Şi cu vîntul !...
Mă cunoştea şi vîntul,
Mă cunoşteau şi plopii —
Mă cunoşteau din vremea
Cînd colindam pămîntul
Cu gîndul
Şi cu ochii pe harta Europei.
Şi mi-am adus aminte de nopțile de vară
Cînd o porneam de-acasă ;
Abia ieşit pe poartă,
Mă şi vedeam departe, prin nu mai ştiu ce țară.;?
Dar mă trezeam spre ziuă cu ochii tot pe hartă. ■•
125
Şi mi-am adus aminte' **de** ce-aş **fi vrut să fiu —**
Un plop ce se ridică spre cer
Şi-un vînt grăbit,
Ce-nconjură pămîntul mereu...
Şi-ntr-un tîrziu,
M-am căutat pe hartă, dar nu m-am mai găsit
„Gîndirea", VIII, nr. 3, martie 1928.
SPOVEDANIE'
lui Paul Zarifopol
Nu beau,
Nu cînt
Şi nu iubesc !...
Sunt ca un vechi răboj de lemn, Pe care-ncep să-mi recitesc înfrîngerile-n sens invers, Că-n suflet, fiecare semn De pe răboj se schimbă-n vers...
Privesc pe cei ce trec mereu Pe jos, **pe** sus, pe străzi, **prin** gări Botezuri, **nunți** şi-nmormîntări, **Şi parcă-n fiecare grup Obiectul principal** sunt Eu, Ca aurul **lichid din** stup...
Şi **mă** revăd aşa cum ieri, **Şi patruzeci de ani în** şir, **Schimbam cireşii-n palmieri, Pe tata mare-n „Uncie Sam" Şi Oltul în Gaudalquivir...**
Pe cînd iubeam,
Gîntam
Şi beam !...
„Adevărul literar şi artistic", V, nr. 193, 17 august 1924.
126
SOLILOCUL NEBUNULUI
lui Tudor Arghezi
Aş vrea să-mi sparg vitrina cu minciuni Şi-nchis apoi în rafturile goale, Solemn ca-ntr-un ospiciu de nebuni Să-mi fac bilanțul boalei ancestrale.
Falit, timid, umil şi resemnat, Aş vrea să mă cunosc întîi pe mine, Şi vechiul sfat al bunului Socrat Să-1 scriu pe geamul noilor vitrine.
Şi-aşa, stăpîn pe tot ce este-al meu, Aş vrea să mă desfac de orice vină, Să-mi pot expune-n For şi-n Coliseu întreaga mea origine divină...
Aş vrea să ies din geometria-n spațiu A zîmbetelor binevoitoare Şi-n „mediocritatea" lui Horațiu Să intru-nvingător pe poarta mare.

Femeii ce-mi va spune „te iubesc" Aş vrea să-i smulg cuvintele din gură Şi buzele cărnoase să-i strivesc Cu dinţii mei de plug prin arătură...
Iar paşilor ce-mi plictisesc timpanul Aş vrea să nu le mai aud cadența Decît în clipa-n care căpitanul Va comanda matrozilor *Partenza*.
Cu gîndul şi cu ochii-nfipţi în largul Poemei ce-şi întîrzie sfîrşitul Aş vrea să fiu totuna cu catargul, Ce sfîşie în două infinitul,
127
Şi-n timp ce pentru semenii din turmă Va-ncepe să lucreze-adînc lopata, Aş vrea — plecat din țară fără urmă — Să putrezesc pe Rio de la Plata !...
„Letopiseți",
SCRISOARE
I, nr. 8, > 1919.
1 **martie**
lui Alex. Mavrodl
Mă-ntrebi ce fac ?...
Ce vrei să fac
Mai mult decît s-aştept... să tac...
Să casc... să dorm şi... să visez
Pe fondul roz al unei vechi Ghiordez,
Pe care cîteodată sade
Şi blonda mea Seheherazade...
Fac ce-am făcut şi ieri
Şi totdeauna —
Mă bat cu vîntul şi mă cert cu luna...
Din cînd în cînd mă urc pe deal, spre soare,'
Să mă-ntregesc cu globul lui fierbinte —
O veche şi unică sărbătoare
Ce-o prăznuiesc de patruzeci de ani...
Cu Oltul, însă, nu mai stau de vorbă,
Că-i monoton şi mărginit la minte,
Şi nu ştie să curgă decît spre Drăgăşani..:
Fac pe Narcis în apa .din fîntînă, Sărut pe Maica Domnului de pe troiță, Pe Sfîntul Petre-1 duc spre cimitir de mînă Citesc pe Jules Laforgue ~~
Şi pe Arthur Rimbaud, Iar cînd îmi iese-n cale Domnul Niță — învățător şi... cîrciumar şi... deputat...
Mă-nchin umil în fața Cristosului din sat,
128
îl scuip în frunte Şi îi dau cu „Huo '."... Şi-aşa răzbun şi pe Laforgue Şi pe Rimbaud...
Iar cînd se face noapte şi tăcere,
Cînd boii dorm pe burtă
Şi oamenii pe spate,
Mă fragmentez în pietre nestemate
Şi porcilor mă dau să mă digere...
„Ideea europeană", VI, nr. . 147, .15—22 iunie 1924.
PARTENZA
lui Constantin Brâncuț
Partenza !... "
Mă cheamă tangenta
Vieții multiple, trăită-n beția
Şi-n visele roze şi verzi de haşiş...
Mă cheamă bizara, prelunga şi lenta
Minciună-a vieții trăită-n decorul
Haotic al clipei cînd cu-ochii închişi
Aplauzi actorii,
Ucizi autorul,
Bisezi nebunia

Şi-n ultimul stadiu de metamorfoză,
Cu uUima doză
începi agonia !...
Partenza !
Mă cheamă portretul
Femeii absente, cu ochii topiți
în două elipse concave de smoală...
Mă cheamă parfumul ocult şi magnetul
Mulatrelor blonde cu dinți poleiți,
Cu unghii vopsite — albastre şi roze —
Şi-n clipa supremă, cu gesturi şi poze
De convalescente sătule de boală !...
129
— Versuri
Partenza'...": â cheamă oeeanul
Mă cheamâ-nserarea eterna
Uitarea !... ,, ,
Mâ cheamă supremul adio !
Partenza !...
„Flacăra", III, nr. 9, 14 decenal brie 1913. •

STROFE PENTRU CEL-BE-SUS

(1930)

lui I. G. *Duca*

RUGA PENTRU DUMINICA FLORHLOR

Dezleagă-mă, Părinte, de ce-am jurat să fiu Şi iartă-mă că-n viață n-am fost docît ce stet —<•
Un cîntec prea devreme, sau poate prea tirziu, Un ropot scurt de ploaie Şi-un mic vîrtej de vînt...
Dezleagă-mă de vina de-a fi-neercat să fac
Granit din cărămidă
Şi bronz din băligar,
Colan de pietre scumpe din sîmburj *âe* dovleac '
Şi-wn Pegas cu-aripi duble din clasicul măgar...
Şi iarlă-mă că-n viață n-am fost decît aşa
Cum te-am văzut pe tine —
C-aşa credeam că-i bine !...
Dar azi, cînd văd că-i altfel de cum ani vrut să fie;
Stropeşte-mi ochii, Doamne, cu stropi de apă vie.
Retează-mi mîna dreaptă
131
Şi pune-mi strajă gurii, Alungă-mi nebunia din scoarțele *Scripturii* Şi-apoi desprinde-mi chipul de pe icoana Ta Şi fă să uit c-odată am fost şi eu ca Tine !...
„Universul literar", XLIII, nr. 27, 24 aprilie 1927.

RUGĂ PENTRU ZIUA SCHIMBĂRII LA FAȚA

Doamne !.,.
Lasă-mă să stau de vorbă şi cu Tine,
Nu fi Tată vitreg cu copilul Tău,
Care n-a făcut în viață decit bine,
Şi n-a fost plătit în schimb decît cu rău...
Lasă-mă să-Ți spun că nu se poate Să rămîi mereu aşa cum eşti, Cînd puterea Ta se-ntinde peste toate Şi cînd toate sunt aşa precum voieşti...
Lasă-mă să-Ți spun c-alcătuirea Celor ce le crezi fără prihană A-nceput să răzvrătească omenirea, Dornică de-o viață mai umană...

Fă să fie-aşa precum se spune
C-ai fi vrut să fii cu lumea toată —•
Rău cu cele rele,
Bun cu cele bune —
Fii măcar acum ce n-ai fost niciodată...
Fă să fie bine pentru bine Şi, la fel, frumos pentru frumos Şi să fim şi noi la fel cu Tine —
Cel-de-Sus la fel cu cei de jos.
„Gîndirea", VIT, nr. 9, septemj brie 1927 (cu titlul *Rugă).*
132
RUGĂ PENTRU ZIUA MEA ONOMASTICĂ
Mă caut şi nu mă găsesc !...
Mă caut în vechiul ogor strămoşesc —
în grîu, în porumb şi-n secară,
în apa fîntînii cu ghizduri de piatră ?
Şi-n focul din vatră,
în golul din casă
Şi-n gloata de-afară,
Şi-n toți răposații ce-n mine trăiesc
Mă caut zadarnic...
Zadarnic mă caut, că nu mă găsesc !..."
Cînd vîntul se ceartă cu plopii pe drum Şi drumul trosneşte sub paşii greoi, Mă caut şi-n larma vieții de-acum, Şi-n pacea vieții de-apoi...
Cînd ziua se-ngînă cu noaptea pe lac,
Mă caut în iarba de leac,
în Steaua polară, ce poartă noroc,
în bobi
Şi-n ghioc... .,
Mă caut şi-n vechiul ceaslov bătrînesc
Cu slovele şterse...
Dar nu mă găsesc. *
Zadarnic mă caut, că nu mă găsesc.T
Părinte !...
Ce vină mă face s-alerg
Cu gîndul şi fapta spre morții de ieri,
Că urmele mele din lume se şterg
Şi nu mă găsesc nicăieri ?,..
Ce vină mă face să nu mă găsesc Cînd tot mai trăiesc ?...
„Gîndirea", VII, nr. j; marți* 1927 (cu titlul *Spovedanie).*
133
RUGA PENTRU IERTAREA PĂCATELOR
Ştiu că-s vinovat, Părinte.,; Ştiu că vina mea e marc — Vină fără de iertare ; Că-mi bat joc de cele sfinte Şl nesocotesc *Scriptura* Cînd păcătuiesc c'e-a rîndul Şi cu fapta, Şi cu gîndul, ■ Şi cu ochii. Şi cu gur?...
Ştiu că-s viaovat,, Părinte... Dar cu mult mai vinovat Este-acela care minte !...
Eu nu mint — Eu sunt ca Tine !... Nu ştiu dacă-i rău sau bine, Dar nu cer să fiu iertat, Fiindcă Tu trăieşti în mine — Şi cum Ta faci numai bine, Ce fac eu la fel cu Tine Nu-i păcat...
„Gîndirea",. VH, nr. 12 decembris 1927 (cu titlul *Spovedanie),*
RUGA PENTRU ULTIMA RUGA
Dă-mi Doamne, binecuvântarea Ta. Sa pot intra-n Ierusalim şi eu, cîndva, Ca: şi Cristos, călare pe măgar, In înflorită lună a lui florar !...
Dă-mi bucuria să mă văd trădat
Ca fiul Tău —

De Iuda sărutat —
Şi, ea să^mi pot îndepărta sfiala,
.Dă-mi buzele Măriei din Magdala..7
134
Cum nu sunt deeît serifcul ^ă,
Dă-mi, Doamne, spor la minte —
Nu" lipsă la cîntar...
Ia-mi inima şi-aruncă-mi-o la cîini,
Şi-n locul ei dă-mi patru ochi
Şi zece mîinf...
Dă-mi zborul rîndunicii peste mări,
Să-mi ducă scrisul dincolo de zări,
Şi-n ciocnetul de cupe —
La beție —
Dă-mi darul să schimb vinu-n apă viei
Dă-mi învierea morților din mine Să-mi pot lega viața, prin ea, numai de Tine — Nu să-mi reneg stăpînul, ca Petre-n sărbători, Cînd va cînta-n ogradă cocoşul de trei ori.
Iar dac-o fi să mor şi eu, ucis
Do cei care n-au înțeles încă ce-am scris,
Dă-mi, Doamne, binecuvîntarea Ta,
Să pot muri, ca şi Cristos, pe Golgota !...
„Revista Fundațiilor regale", IV,
nr. 5, 1 mai 1987 (ou tHliîl' *Vltima*
rug®.
i I
135

NU SUNT CE PAR A FI.::

(1936)

ÎN LOC DE PREFAȚA

Mie

N-am fost nici ieri,
Nu sunt nici azi,
Şi nu voi fi,
Cu-atît mai mult, nici mîine, după moarte,
Nimic din ce vor crede poate
Cei cîțiva cititori de carte —
Naivii care-mi vor citi
Volumele numai pe jumătate...
Volumele-mi de versuri, cumpărate
împrumutate,
Sau furate !...
N-am fost aşa precum se spune
Şi nu sunt nici aşa cum sînt —
Nu sunt nici foc,
Nici ploaie
Şi nici vînt !...
Nu sunt nimic din ce-aş putea fi pe pămînt..
Nu sunt dectt un strop de vorfje bune,
Ce-aştept un cititor cinstit să mă răzbune
Şi să m-arate lumii cine sunt '....
136
N-am vrut să fiu volumul ideal
Cu sute de ediții repetate —

Volumul voluptăților mărunte,
Cu titlul gras,
Multiplu
Şi greoi —
Un titlu cît o listă de bucate,
Iar filele cu text aproape goale,
Ca dictatorii, fără osanale,
Ca boul Apis, fără pată-n frunte,
Ca Grigorescu, fără ,,car cu boi",
Sau ca Mihai Viteazul, fără cal !...
Sunt un volum ce n-are titlu încă, • Deşi există-n mine tipărit — Volum unic, ce trebuie citit Rînd după rînd Şi tot aşa, la fel, De îa-nceput şi pînă la sfîrşi't — Pînă se va-nțelege ce daltă de o£el Va trebui să-mi sape titlu-n stîncă Atunci cînd titlul meu va fi găsit !.
„Gîndirea", **XI, nr. I, ianuaria** 1931 (cu titlul *Prefață la **un** vo~ lum fără titlu),*

POVESTEA MEA ŞI A LOR
lui Mihai Cruceantt

Mă-ntreb :
Cel care-am fost cîndva
Tot.eu sunt şi-azi ?,.. ■
Sau sunt altcineva ?...
Confrații mei — e drept — nu bănuiesc
Că sunt şi morți rebeli care trăiesc 1
Dovadă eu —
Eu, care-am fost ucis
De către cei care, citind ce-am scris,
137
M-au ponegrit
Şi m-au scuipat,
Apoi cu toți m-au pastişat...
Iar cînd n-au mai avut ce-mi face,
Mi-au presărat în pat un pumn de ace —
Convinşi c-am să mă-nțep în ele
Şi-am să mor !,..
Dar eu le-am dat cu tifla tuturor...
Şi azi — deşi înmormîntat de ci
De viu —
Continui să trăiesc, ba chiar să scriu...
în timp ce criminalii moi confrați
Trăiesc din semne de-ntrebare
Şi putrezesc nenmormîntați...
„Familia", V ■ (seria UT), nr. 7, iu-He-august 1938.

'RÎNDtmi PENTRU CARTE
lui Ion Marin Sadoveanu

Carte — ■
Sora mea cea bună, Din ee sfîntă-mpreunare Te trezişi la mine-n casă îHtr-o noapte fără lună, Cînd,
Cu coatele pe masă, ■Obsedat de-acelasi veşnic Şi suspect semn de-ntrebare M-afundam în întuneric, Ca un muc de luminare Ink'-un sfeşnic ?...
Carte —
Sora mea-nțeleaptă Şi cuminte, Spune-mi, cine

www.tubefun4.com

„Revisia Fundațiilor regale* nr. 2, februarie 1936,
OLANDEZUL ZBURĂTOR
comandorului Eugen Tiutț
In portul alb, în care-am ancorat, Nici un pilot nu ştie cine sunt, Nici cîte vieți întregi am navigat Neîncetat,
Mă sorti frate cu tine într-o noapte fără. lună, Cînd —
Pe-aceeaşi cale dreaptă — Ne trezirăm împreună, Mînă-n mînă, Ca-ntB-un raft de librărie
Unde numai dracul ştie Ce te-aşteaptă ?...
Carte —
Soră de beție,
De extaz
Şi nebunie —
Magică bijuterie
De cuvinte
Şi imagini
Mîzgălite pe hîrtie
Cine te-mbrînci spre mine.
Să te vinzi fără ruşine,
Ca femeile pe bani ?-
Carte dragă,
Nu ştiai
Că — oricine-ai fi —•
Tu n-ai
Decît trei sule de... paginii
Iar eu,
Trei siite de... ani ?.,.
SPOVEDANIE
lui *Istrate* Mteesct*
Mă doare amintirea tinereții
Cînd fetele de-o vîrstă cu băieții,
Deşi păreau doar nişte banale jucării —
Păpuşi de sexe diferite —
Simțind imboldul unor demonice ispite,
Puneau la cale pentru viitor
Romanticele lor căsătorii —
Uzine pentru fabricat CODU —
Secret furat de la părinții lor !...
Mă doare tinerețea mea de ieri,
Gu rustica ți vesela Trivale
Şi cu „grădina publică" din vale,
Prin care zborul primei rînduniei
Vestea sosirea altei primăveri,
Şi cu aceleaşi porții de duble neplăceri,
Cînd luam da capo şcoala, ^
Cu jocul de arşici-
Şi cura medicala, cu zeamă de urzici,
Şi cînd acelaşi dascăl, bețiv şi bîlbîit,
Ne spiona, pitit după uluei,
Iar cînd îl dam de gol că l-am descoperit;
Ne pedepsea-n genunchi, pe coji de nuci!...

Mă doare tot ce-a fost
Şi nu mai este...
Mă doare Cosinzeana din poveste,
Furată- şi ascunsă de un Smeu,
Cu care Făt-Frumos —
Adică F,u —
Mă războiam pînă făceam din el
O mînă
De ţărînă,
Ca-n urmă,, dezrobită mea stăpmă,
în> locul tradiţionalului inel,
ga-mi'dea un „rendez-vous" cu taxă, la... hotel
142
Mă doare tot ce-a fost
Şi tot ce ştiu
Că va rămîne veşnic **după mine;**
Mă dor multaşteptatele-agonii,
Privighetorile închise-n colivii,
Romanţele cîntate prea tîrziu
De-admiratoarele ce mi-au rămas străine,[1]
Şi cupele de aur, închinate
Cu aceeaşi veche ură •
Şi nouă răutate,
în cinstea sexului frumos —
Un pisc de munte scorburos,
Pe care-1 urci de sus în jos, ;
Cînd faci pe alpinistul caraghios —
Un alpinist îndrăgostit :
De cel mai circonflex accent din Infinit !..;
Mă doare tot ce-am spus — ,
Deşi n-am vrut ' ;
Să spun nimic mai mult decît atît — , f
Mă doare lenevia cu care m-am născut, -,-.. ■.:
Grăbita lăcomie a primului sărut
Şi preţul precupeţei cu care mi-a vîndut
Faimoasa „Pasăre albastră"
Ce-avea să-mi ţină de urît !...' . ;
„Comedia ilustrată", nr. 3, 24 cembrie 1927.

RÎNDURI PENTRU CREDINŢA MEA

lui Eustaţiu MăctMcesal

Mă-ntreb, ce s-a putut schimba
In mine
Şi-n credinţa mea,
în care ştiu. că n-am schimbat nimic,"
Nici chiar mîndria mea de ucenic,
Pe care şi-azi mi-o mai găsesc
In cele cîteva volume
în care n-am scris decît glume,
De teamă să nu-mbătrînesc !,..
143
Nu ştiu ce-a fost, şi nici n-aş vrea Să ştiu mai mult decît mi-e dat să ştiu — Cînd, mai curînd,

sau, poate, mai tîrziu, Acelaşi „fapt divers'-' se va-ntîmpla...
N-aştept decît o zi din calendar, Cînd Dumnezeu are să-mi facă semn Că pot intra-n Ierusalim, solemn Ca şi Cristos, călare pe măgari...
„Viața românească", XXIJI, nr. iunie 1931.
ROMANȚA NEGATIVA
N-a fost nimic din ce-a putut să fie, Şi ce-a putut să fie s-a sfîrşit... N-a fost decît o scurtă nebunie Ce-a-nsîngerat o lamă, lucioasă, de cuțit !...
N-am fost decît doi călători cu trenul, Ce ne-am urcat în tren fără ticbete Şi fără nici un alt bagaj decît refrenul Semnalului de-alarmă din perete !...
Dar n-am putut călători-mpreună...
Şi fiecare-am coborît în cîte-o gară,
Ca două veverițe-nspăimîntate de furtună —;
Furtuna primei noastre nopți de primăvară !
Şi-atîta tot !... Din ce-a putut să fie, N-a fost decît un searbăd început De simplu „fapt divers", ce nu se ştie In care timp şi-n care loc s-a petrecut !...
„Viața românească", XXIII, nr. 4
aprilie 1931 (cu titlul N-a /o*
nirAic).
146
ROMANȚA MESCHINA
Daeă-ai crezut c-ar fi putut să fie
Geva mai mult decît ce-a fost, te-ai înşelat !..;
N-a fost decît un început de nebunie,
De care-ntîmplător ne-am vindecat !...
N-a fost decît un zbor de triolete Pe care un poet le-a scris în vis, In cinstea celei mai frumoase fete, Şi-a-nnebunit de-ndată ce le-a scris !..:
N-a fost decît ce nu se poate spune Decît cu ochii-nehişi şi pe-nnoptat, In ritmul unui început de rugăciune Pentru iertarea primului păcat!...
N-a fost decît ce-a trebuit să fie, Şi, dac-a fost eu-adevărat ceva, N-a fost decît un strop de veşnicie Desprins dintr-un meschin *„et caetera !"*...
„Vremea", V, nr. 227, 28 februarie 1932.
EPILOG SENTIMENTAL
Dă-mi oehii-ți plînşi, să-i mai săfut o dată.'
Şi lasă-mă să plec!...
Tu nu-nțelegi
Că-n orchestrarea întregirii noastre
Nu-i ciripit de păsărele-albastre,
Ci-i răcnet doar de bestie turbată[1],
Ce-ți sîngerează-obrajii şi te muşca
De cîte ori încerci s-o-ncmzi în cuşcă
Sau de piciorul patului s-o legi ?...
147
Dă-mi ochii-ți plînşi, să-i mai sărut o dată,
Şi nu-ți mai cer nimic !...
Tu n-ai ghicit
Că melodia întregirii noastre s-a sfîrşit
Şi toată fericirea-mprovizată
Cu care ne-avîntăm tot mai departe
N-a fost decît iluzia că ne-am iubit
Ca două manechine cu suflete de vată,
Păstrate-ntr-o vitrină cu geamurile sparte ?...
Dă-mi ochii-ți plînşi, să-i mai sărut o dată,

C-atîta dor mi-e dat să-ți mai sărut,
în cinstea întregirii noastre din trecut,
Din care-acum n-a mai rămas nimic
Decît o falsă frescă-n mozaic,
Pe care nişte gheare de bestie turbată
însîngerează două imagini omeneşti !...
Nu le cunoşti ?...
încearcă —
Şi-ai să ți le-amințeşti !
In voi. *Nu simt ce par a fi...,* 193»$.
POVESTE SCURTĂ
lui Octav Desila
Pe cînd iubeam —
C-am suferit şi eu de-această boală —
Iubeam o fată care mâ-nşela
Exact ca-n poezia mea :
Romanța celei care-nşală,
A cărei eroină era ea !,..
Dar într-o noapte eroina mea Mă părăsea — de daruri încărcată — Şi, luîndu-şi martori stelele şi luna, Jura că pleacă pentru totdeauna Şi n-are să mai vină niciodată — Mărturisire, vai... adevărată !..,
148
Şi iată cum iubita mea, în noaptea cînd mă părăsea, N-avea să-mi lase la plecare Decît un pat pe trei picioare Iar în dulapul din sufragerie Un sfert de cozonac cu nucă Şi-o scobitoare-nfiptă-n el — Simbolul sufletului ei rebel, Cu care dorul ei de ducă Teatraliza eterna tragedie A-nşelătoarelor ce mor Neplînse de-nşelații lor —■ Exact ca-n poezia mea A cărei eroină era... Ea !...
„Viața literară", **I, nr. 14, 2 apri-**lie 1906 (cu titlul *Pe* cînd ***iubeam).***
QUIPROQUO
Azi nu-ți spun decît că te iubesc..; Dar cit timp te voi iubi nu ştiu — Mîine, noul meu roman pe care-l scriu Poate nu voi mai fi dornic să-l sfîrşesc;
Dar cum eu voi fi-ntregit de tine,
Marea bucurie de-a mă şti iubit
Va lungi romanul meu la infinit
Numai dacă tu mi-l vei citi la fel **cu mine;**
Dar tu, vai !...
Nu-mi vei citi decît o filă —
Prima filă —
Fila cu-al tău nume,
Care va produce oarecare vîlvă-n lume,'
Ca o nouă prorocire de Sibilă...
Eu, în schimb, mi-l voi citi mereu, Pînă ce,-ntr-o bună zi, Eroina din romanul meu va-nnebuni -^ Şi cuminte voi ramîne numai eu !... Iată !...
149
Eu ți-am spus tot ce gîndesc...
Dar tu, dacă crezi că ştii ceva mai mult,
Spune-mi tot ce ştii —
Că eu te-ascult...
Poate-mi voi sfîrşi romanul,
Fără să te mai iubesc !...
„Familia", III (seria III), nr. 7—«, septembrie-octombrie> 1938.
SINUCIDEREA LUI DON JUAN
lui Paul Prodan
In noaptea-n care *Ea* nu m-a mai vrut Am înțeles că sunt un om pierdut, Şi-n noaptea-aceea, chiar, m-am sinucis Cu propria-mi legendă-n manuscris...
Dar cînd pe catafalc mi-au aşezat Cadavrul de amant încornorat Şi-am înțeles că faima mea de Don Juan N-a fost decît un simplu titlu de roman, ,M-am revoltat că marea nedreptate, Ce mi

se pregătea-n eternitate, Mi-o consfinţea chiar laşitatea mea Că n-am ucis-o mai întîi pe... Ea...
Şi-n timp" ce zece popi mă prohodeau Şi-o sută de femei mă blestemau, M-am răsucit în lada mea de lemn Şi-am înviat, ca şi Cristos... solemn !...
Şi-aşa,-nsoţit de popi şi de femei, M-am îndreptat din nou spre casa Ei... Dar cînd am dat cu ochii iar de *Ea — Femeia...* tot pe mine m-aştepta !...
Şi, cum era firesc, ne-am împăcat !..;
Iar popii-n cor au binecuvîntat
Miracolul, că — deşi mort — eram tot viu,
Şi-n locul meu intrase Moartea mea-n sicriu !...
In voi. Nu sunt ce *par a fi,* 192
. RINDURI PENTRU CUVINTELE „NU" ŞI „DA*
In poarta curţii unde m-am oprit
M-a-ntîmpinat un zarzăr înflorit —
Un zarzăr alb, ca părul meu încărunţit !.«
Şi-n pragul porţii-n care am bătut
Un buldog negru m-a reeunoscut
Şi m-a lătrat ca un salut de „bun venit"..;
In poarta casei tale-n care
M-ai găzduit întîmplător,
Cînd nu eram decît un călător
Bătut de vînt şi mîngîiat de soare,
M-am regăsit ca-n prima zi, cînd tu
îmi repetai cuvîntul : „Nu"... „Nu"... „Nu" '.,
Şi-ţi ascundeai în palme ochii plini
De ură
Şi nencredere-n străini...
Dar cînd am vrut să plec —
Ca un zevzec —
Tu m-ai oprit
Cu graba unui gest nebănuvt,
Şi-n gura ta cuvîntul „Nu[1]' s-a transformai
In alt cuvînt,
Cuvîntul „Da" —
Un „Da" sonor şi-adevărat
Pe care-1 auzeam aşa
Intîia oară-n viaţa mea !...
Dar ce păcat eă n-am putut
Să-1 îngrijim aşa cum am fi vrut !..;
Căci într-o zi cu ploaie
Şi cu vînt
Cuvîntul „Da" se-mbolnăvi
Şi-apoi, muri,
Cum moare-n gură-oricc euvînt
Cînd nu-1 mai poţi măcar şopti!.,;
150
151
Dar astăzi, după şapte ani,
Cînd morţii-şi schimbă locuinţa,
Eu, care mi-am păstrat credinţa
în zeii noştri subterani,
Mă-ndrept spre ei — cu voia ta—

Si-î rog frumos
Să-nvie pe defunctul „Da",
Cum a-nviat pe vremuri şi... Cristos !;..
„Viața -s românească", XXIII, nr, 9—10, septembrie-octombrie 1931.
IN CINSTEA CELUI CARE A VLECAT
Azi-noapte a plouat ca de-obicei, Că Dumnezeu face ce vrea... O noapte plquă-n cinstea mea... O noapte plouă-n cinstea ei...
Azi-noapte, însă, a plouat
In cinstea celei care-a plecat !
A plecat ?...
Cine-a plecat ?
N-am plecat nici eu, nici ea —
A plecat altcineva !...
Dar cine-a fost nu ştim nici noi !... Ştim doar c-am găzduit-o amîndoî Şi-am găzduit-o fiindcă ne-a plăcut, Pesemne Dumnezeu aşa a vrut !... Că şase săptămîni în şir, Din ziua cînd ne-am întîlnit, O clipă nu ne-am despărțit... Şi le-am trăit la fel tustrei, Sorbind doar din parfumul ei —• Parfum de trandafir!...
4,
152 '
A stat cu noi,
Şi-am stat cu ea,
Ca doi pantofi pe-o Buharâ,
Ca două mîini într-un manşon,
Ca două flori de crin pe un blazon !...
Şi totdeauna-am fost aşa —
Ea tot cu noi,
Noi tot cu ea...
Şi totdeauna-am fost la fel —
Un trio de violoncel,
Cu care ea ne sincopa,
Ne-ndepărta,
Ne-apropia
Şi, mînă-n mînă cu-amîndoi,
Se destrăma
Şi se-ntregea
Cu fiecare dintre noi î...
Şi totuşi...
Iat-o c-a plecat !...
De ce-a plecat ?...
Nici Dumnezeu nu ştie !...
Ştim doar atît —
Că n-are să mai vie
Chiar dac-ar fi s-o-ntoarcem iar din drum S.
Şi norii plini şi grei de-o ploaie nouă Au hotârît solemn să nu mai plouă In cinstea nimănui de-acum !...
„Viața românească", XXII, nr. iunie 1930.
153
CINTÂREAȚA ANONIMA
pictorului Th, Pallaăy
Cine chită la fereastra cu perdelele-nflorate,
Că nu-i cîntec de femeie
Şi nici cîntec de vioară ?...

Cine-aruncă pe fereastră note vagi,
Desperecheate,
Dintr-o veche melodie,
Care urcă
Şi coboară
Ca o lentă agonie
Pe diezi de serpentine
Şi bemoli de mici confeti ?...
Cine ?...
Cineva cîntă !
Dar cine
Cîntă parcă pentru mine ?...
Cine cîntă nu se ştie !...
Poate-i toamna, ce-ntîrzie,
Ca bolnavii de ftizie,
Pe aleele pătate de rugină-
Şl noroi...
Şi pe prima indecenţă a castaflllar ertfi —
Invalizi, aproape goi!...
In odaie, la fereastra cu perdelele-nflorate,
Nu e nimeni !...
Şi-n odaie cîntă, totuşi, cineva]...
Doamne !...
Cine eîntă-aşa ?
Cine-mperechează-n noapte
Note vagi, desperecheate ?...
Cine-mi luminează calea
Şi m-aduce pînă-aci ?...
Cine-mi schimbă noaptea-n zi ?...'
Cine cîntă ?...
Cine-o fi ?...
A tăcut !..:
Un glas ce tace este-o «Pasăre **albastră»**
Care-ți zboară pe fereastră...
A tăcut !...
Dar la fereastra cu perdelele-nflorate
Nevăzuta cîntăreață anonimă
Cînd ieşi dintre culise, să-şi arate
Ca la teatru-n fața rampei
Chipul vechi
Şi rochia nouă,
Iată că-ncepa să plouă !...
Plouă... Plouă !...

..România nouă", **II,** nr. 2, 6 *te** bruarie 1921 (cu titlul *Nocturnă),*

FAPT DIVERS

*doctorului **C. Bibicescu***

Azi-noapte...
Femeia care mă iubea —
O mică poemă-n proză din opera mea —
Mi-a-ncuiat odaia unde nopți de-a **rîndul**
Amîndoi dormisem

Şi păcătuisem,
După cum ne bătea gîndul,
Nervii
Şi literatura,
Cînd cu ochii,
Cînd cu gura,
Cînd cu trupul nesătul
De orgia bizantină din Stambul
Şi de tot ce ne-ntregea
In odaia-n care ea,
Profitînd de faima mea,
Mă iubea fără perdea
Cu acelaşi ,,va urma",
15*
155
îngrădit în ghilimele,
Ca să stăm pe veci închişi în ele...
Dar azi-noapte gluma unui tipograf
Mica mea poemă-n proză
Mi-a făcut-o... praf !...
Şi... pe „banca verde unde doarme ploaia",
Ca-ntr-o poezie de Henri Bataille, .
Mi-am culcat azi-noapte pentru prima oară
Vechiul guturai
Şi surpriza nouă
C-aş putea dormi şi-afară,
Chiar cînd plouă,
Fără să regret nimic...
Nici fresca de mozaic
Ce-i împodobea odaia -—
Balamuc de voluptate
Şi păcate
Perimate, —
Nici gura femeii care mă iubea
Şi mă deştepta
Cu aceleaşi buze roşii, de lalea,
Răsărite peste noapte, printre perne,
Din sofa !...
Vai de mine !...
Vai de ea !...
Vai de manuscrisul meu neterminat,
Fără „bun de imprimat"...
Vai de buzele ei roşii,
Sărutate-n vis doar de cocoşii
Iadului —
Suspect refren,
Din *Marşul funebru* de Chopin...
Cut-cu-ri-gu ! ding... dong... ding...
Luminările de ceară din odaia ei se sting,
Iar pe „banca verde", unde dorm cu ploaia
Cîntă cucuvaia !...
„Cuvîntul liber", nr. 33, 23 iunie 1934.
156
ROMANŢA RETROSPECTIVA

lui Teodorescu-Branişte
De ce-o iubeam ?
Nu ştiu — fiindcă pe-atunci n-aveam
Decît vreo douăzeci de ani !...
Ştiu doar că roşcovana cu părul ondulat,
Care dansa-ntr-un cabaret,
Cînd a aliat că sunt poet
Şi-a mai ghicit că sunt şi-amorezat
De ea
Nu mi-a cerut — ca alte dansatoare —
Bani
Şi m-a rugat doar să-i dedic
Un madrigal...
Şi altceva
Nimic !...
Numai că madrigalul meu banal
N-a fost decît un foc bengal,
Pe care mi 1-a stins chiar ea
In prima noapte cînd dânsa —
Nu-n cabaret, ca de-obicei,
Pentru admiratorii ei,
Ci numai pentru mine
Şi-n odăiţa mea !...
Dar pentru ce 1-a stins nu ştiu !...
Ştiu doar că roşcovana dansatoare
N-avea decît două picioare —•
Picioare insă de-argint viu —
Şi-n loc de suflet, un *frou-frou*
Cu care ta silabiza,
Cînd „Da"... -
Cînd „Nu" !
De ce-o iubeam ?
Fiindcă pe-atunci nu bănuiam
Că dansatoarea roşcovană
Nu era decît o capcană
în care-avea să-i cadă, chiar din **cer**
Un biet bătrîn bijutier,
: 157
Ce-i dedicase şase madrigale
Cu rezonanţe supermuzicale :—
O broşe,
Doi cercei
Şi trei inele —
Bijuterii de mare preţ,
Dar care,
Puse-n balanţa versurilor mele,
Nu prezentau nici o valoare
Decît — cel mult — pentru... o dansatoare !..:
Dar Eu, cum rămîneam mereu
Acelaşi iertător poet, —
Iar Ea, acelaşi stîlp de cabaret,
Era fatal, din cînd în cînd, cînd ne certam,
Să implorăm pe bunul Dumnezeu

Să ne mai strige-o dată din cer :
„Bis"...
Şi Dumnezeu, milos precum era,
Cu gestul lui solemn ne binecuvînta
Şi-i ordona
Iubirii să ne bată iar în geam...
Şi-a doua zi... tot noi eram...
Căci chiar în clipa-n care ne-mpăcam,
Ea şi cu Mine,
O luam din nou da *capo-al fine*
Şi ne iubeam fără ruşine,
Ca cei doi biblici — *Eva şi Adam* —
După gonirea lor din Paradis !..,
„Cuvînlul liber", nr. 22, £ aprili» 1935.
ROMANŢA TINEREŢII
Iţii Bibi *Băbeanvt*
Necunoscuta care se vindea N-a vrut să-mi spună-n prima zi cine era, Dar fiindcă ea aflase cine sunt — Poetul poreclit „Fluieră-vînf —
158
Şi fiindcă mă ruga stăruitor
Să-i fiu şi eu, din cînd în cînd, cumpărător,'
Sinceritatea ei m-a-nduioşat
Şi-n cadrul preţului fixat —
Un preţ absurd,
Ridicul .
Şi meschin,
Cu care-aş fi băut un kilogram de vin —
M-am îmbătat de gura ei . ■ .
Şi-am adormit
Pe laurii idilelor lui Teocrit...
Dar vai !... ■
Necunoscuta se vindea
Nu numai mie, dar şi altora !...'
Şi-azi un ciocoi,
Iar mîine un calic
O cumpărau la fel ;— mai pe nimic —
Căci ea — flămîndă veşnic — se grăbea
Să-şi vîndă gura dulce ca la tarapana !...
Eu singur doar nu m-am sfiit să-1 spun , ■
Că-s gata să-i ofer un preţ mai bun —
Dar cum îi luase mintea Dumnezeu,
Necunoscuta s-a spălat pe mîini cu preţul meu,
Şi-atuncî — . . v
De teamă să n-o bat,
Sau s-o ucid ' ,
Şi s-o ascund sub pat —■
Deşi-o iubeam, am renunţat la ea
Şi n-am mai vrut să ştiu cine era !..;
Dar într-o zi cu ploaie şi cu vînt,
Necunoscuta care se vindea,
S-a dat la fund

Şi-a dispărut...
Şi nimeni n-a mai întrebat de ea
De cînd intrase, parcă, în pămînt,
Cu numele-i mereu necunoscut...
Şi totuşi, Eu
Am întîlnit-o iar,
Dar nu ca altădată, pe trotuar
159
La cafenea,
Sau în tramvai..;
Am regăsit-o-n ziua de-ntîi de mai,
Ascunsă de un sfert de veac într-un sertar,
în care sta de veghe cuminte,
Şi-aştepta
O zi să-mi mai aduc aminte şi de ea !...
Dar ce păcat
Că regăsirea ei m-a-ndurerat...
Si-n loc s-o mai sărut —
Cum aş fi vrut —
Am început să plîng cu-adevărat !...
Necunoscuta care se vindea
De data asta. nu mai era Ea —
Era doar vechea ei fotografie,
Pe care mi-o dăduse numai mie !...
Şi-acum,
Cred c-ați ghicit cine era Necunoscuta care se vindea...' Era chiar tinerețea mea !...
„Viata românească", XXV, nr. 5, mai 1933.

RINDURI PENTRU BRIGÎTTA

De ziua ta,
Deşi nu te-am uitat,
Nu ți-am urat nimic din ce-ți uram
în cei trei ani.de facultate.
Cînd ne iubeam
Cu-adevărat...
Nici „La mulți ani cu sănătate"...
Nici doctoratul în filozofie —
Un fel de loz cîştigător la loterie...
160
Nici limpezimea minții lui Socrate —' Bătrînul filozof, privit numai din spate..:
Şi nici măcar un nou amant,
Căci bietul Emmanuel Kant,
De cînd cu tine-şi încurcase
„Imperativul categoric",
Sărmanul om de geniu, se desfilozofase,"
De dragul unui sentiment pur anatomic !.:
Nu ți-am urat, după cum vezi,
Nimic din ce-ai putut să crezi
Că-ți va ura
De ziua ta
Un fost coleg de bancă, pe care **l-ai iubit**
Atît cît ține flacăra unui chibrit...

în schimb, : ■ •
în lipsă de-altceva,
De ziua ta,
îți fac cadou inima mea —
Un lacăt vechi, stricat şi fără cheie
Cu care, însă, tu —
Cea mai sintetică femeie —
Te vei putea-ncuia, chiar fără voie,
într-un poem postum de Edgar Poe —
Al cărui nume-adevărat e „Edgar Po"
Ca şi cum l-ai citit, numai pană la... „o" \.Z
Şi tot aşa,
An după an,
Vom fi la fel..."
Pînă cînd, într-o bună zi,
De ziua ta,
Nu vom mai fi v
Decît un simplu titlu de roman.:."
Eu voi fi poate-acelaşi cuc Din bătrînescul ceas de nuc, Ce-ți va cînta : „Brigitta mea,
Azi, 8 octombrie,-i ziua ta !"..." Iar tu —
Tu, care-ai fost cîndva Brigitta mea —,

Ca un portret de Don Francisco de Goya;
Vei sta-n perete... nemişcată*
Surîzătoare[5]
Mută
Şi fardată..:
Şi-n ziua aceea,
Ziua ta,.
Va fi, vai !...ziua altora !..7
„Cuvîntul liber", nr. 7, 22. decembrie 1934.

RlNDURI PENTRU MI-TZU-KO

Zi cu soare, După ploaie !..:
In odaia mea — odaie
Albă,
Vesela
Şi mica,
Cu parfum de levănțica —
Brațele noastre se-ndoaie
Ca patru raze de soare —
Patru suliți paralele,
Ce pătrund printre perdele
înfigîndu-şi în covoare
Vîrfurile lor rebele !...
Nu mai plînge, Mi-Tzu-Ko, Că-n grădină nu mai plouă Şi-n odaia mea cea mică, Cu parfum de levănțica, Nu te mai mira de ce ~ în rochița ta cea nouă —; Pari a fi raza de soare Ce-mi dădu buzna-n odaie, Dornică de-o sărutare După ploaie L. Şterge-ți ochii...

Nu mai plînge... Mi-Tzu-Ko, tu nu ghiceşti Că-n odaia mea cea mică Cu parfum de levănțieă
Ce-aî fost ieri Azi nu mai eşti ?..:

Să nu vezi că Dumnezeu
Ne-a trimis un curcubeu,
Ca făptura noastră nouă —•
Despărțita ieri în două —
Azi să ne-o-ntregim în soare
Ca-ntr-o zi de sărbătoare
Şi s-o-ntindem pe sofa
Printre perne
Şi covoare,
Ca şi cum odaia mea —"
Albă,
Veselă
Şi mică,
Cu parfum de levănțica —
Ar mai fi şi-odaia ta ?
Mi-Tzu-Ko, n-auzi ?... Nu vezi ?...
Sau — ce-auzi şi vezi — nu crezi ?.."5 *■ N-auzi tu cum sună ora Ferîcirii-amîndurora ?...
„Pagipi basarabene", nr, 3, martie 1936.

ROMANȚA ULTIMULUI SĂRUT

Opreşte-mă !...
Nu mă lăsa
Să te sărut,
Căci gura mea
In clipa-n care îți sărută gura
Iți soarbe lacomă şi respirarea
Cu care-ți prelungeşti caricatură
Pe care bunul Dumnezeu . Ți-a creionat-o după chipul său -*r*-Aşa cum i-a dictat-o inspirarea !...
Opreşte-mă !...
Nu mă lăsa
Să te sărut,
Căci gura mea '
E gura care nu sărută
Decît cu sărutarea mută
A celor ce,-mpăcați cu cele sfinte,
Pornesc cu tălpile-nainte
Şi-n gură cu cîte-o floare,
Culeasă-anume pentiu cine moare !.-.,
Opreşte-mă !...
Nu mă lăsa
Să te sărut,
Căci gura mea
Sărută fără... „va urma".
Iar mîine-n zori cînd voi pleca,
în gura mea
Cu respirarea ta,
Nu-ți voi lăsa — drept amintire —
Decît portretul meu pe poartă,
O zi de doliu-n calendar,
Nota de plată la dricar
Şi... „Veşnica ta pomenire"
Pe fundul celor opt pahare
De țuică fiartă,
Golite după-nmormîntare

De cei opt ciocli ce-ți purtară
Coşciugul în spinare,
Opreşte-mă !..:
Nu mă lăsa
Să te sărut,
Căci. gura mea
N-a sărutat decît aşa
Cum a vrut *Ea...*
Şi tot aşa va, săruta mereu, Fiindcă — fatal — nu sărut *Eu,* Sărută numai *Gura mea...*
„Cuvîntul liber", **II, (seria** nr. 16, 23 februarie **1935,**
DE CE-AI PLECAT ?
De ce-ai plecat ?...
Tu nu ştiai
Că-n luna mai,
Prin munții cu păduri de brad,
Oricine-ar fi — femeie sau bărbat ^i
Potecile te duc spre Iad,
Şi nu, ca-n lumea basmelor, spre Rai
De ce-ai plecat
Cu vîntu-n părul tău vîlvoi,
Cînd nici un glas nu te-a chemat ?...'
Tu nu ştiai
Că-n luna maf
Potecile sunt încă pline de noroi ?..:
De ce-ai plecat ?... Tu nu ştiai Că-n luna mai E luna primului păcat — Păcatul care dintr-o glumă Te prinde-n laț şi te sugrumă Şi-apoi te-aruncă-afară-n ploaie, In lada cu gunoaie •!...
Opreşte-te !... Priveşte-n jurul tău..: Şi dacă nu ți-ai murdărit Pantofii de noroi, Fă-ți cruce Şi întoarce-te napoi !..7
ni);
164
165
Fă-ți cruce
Fiindcă*'iv*ai[t] păcătuit" Decît în vis... Şt,vistul ş-a sfîrşit !...
Prima variantă publicată cu titlul *De ce ai plecat ?* în „Adevărul literar şi artistic", XII, nr. 653, 11 iunie 1935.
PRIMĂVARA RURALA-
doftorului *V. Vmculescu*
Primăvara, fată mare,-. A sosit' în sat la noi-Ca un cîntec de cimpoi într-o zi de sărbătoarfe,.,[1]
A picat azi-dimineață ŞÎ, ■ abia intrată-ta sat,, Satul tot s-a deşteptat în parfum de izmă crfeață I.
Primăvara, fată mare,
Vine-n fiecare an .■
în pantofi de magheran,'..
Dăruiți de Sfîntul Soăre.,7
Şi de-ndată ce-şi arată
Fecioria-ihprospătată,
Toți în jurul ei-faîc roată h
Toți'copiii
Şi bătrînii
îşi umflă, la fel, plămînii
Şi-şi fac cruce de-aşa fată-
Doctoriță fără-plată.
Ii deschid ferestrele
g

Şi dihonii din Aase... O riclLcăf-h «osanale Ca pe-o scară de*mătase, şPînp-n ceru-^il tşaptelea... ^i-apoi
O pornesc cu ea Pe şosea,
Pînă la fîntînă-n vale, Ca s-o spele pe picioare, Fiindcă-n fiecare an Cînd soseşte-n»sat, la noi, în pantofi de mşi{|her an -Primăvara,- fată .'mare, Toată-i plină de... n«roi !
;;Adevărul literar ^ şl J artistic" nr, 64.3, 3. apriHe <933.
ROMANŢA HASPUNSUI.UI MUT
Ce văd !...
E-adevărat ?..:
Tu eşti ?...
Cum ?...
N-ai murit ?...
Tot mai trăieşti ?..."
Pendulă care te-ai oprit din toers,
încerci acum să mergi în sens'inVers ?.;
Hai !... Spune-mi..:,
Spune-mi tot ce ştii...
Să-mi spui chiar şi minciuni,
Să-mi spui
Ce n-ai spUs nimănui —
Nici celor morţi,
Nici celor vii...
167
Ce victime ai mai făcut Din clipa-n care urma ţi-am pierdut ?.,. Ce vrăjitoare te-a trecut prin toc Şi-a reuşit să-ţi pună inima la loc ?... Şi care-anurne sfînt din calendar Te-a sfătuit să te-ntîlneşti cu mine iar ?.,
De ce zîmbeşti ?
E-adevărat ?...
Te-ai răzgîndit ?...
Ne-am împăcat ?...
Iar ne iubim ?...
Sau, poate, şi-a2:i ne regăsim
Aceiaşi vechi duşmani ?...
Dar tu mai ştii după cîţi ani ?...
Eu te-am iertat de mult !... Dar tu ?...
Răspunde-mi „Da"... Răspunde-mi „Nu" — Totuna mi-e !... Ştii tu de ce — La tine „Nu" şi „Da" nu sînt Decît aceleaşi vorbe-n vînt !...
De ce te temi ?...
De ce-ţi ascunzi
în palme ochii tăi rotunzi ?...'
De ce-ţi aprinzi ca un semnal
De foc bengal
Obrajii tăi de porţelan
Şi inima de Caliban ?...
Răspunde-mi !...
Vreau să ştiu şi eu,
De ce-ai venit ?...
De dragul meu ?
Sau, poate, n-ai venit decît
Să-mi torni, ca şi-n trecut, pe gît
Un păhărel de coniac,

Ca eu să tac,
Iar tu să țipi
Şi să dispari, apoi suspect,
Cu voluptatea unei bombe de efect!..?
168
Ce zici ?
Aşa e c-am ghicit .
e ce-ai venit ?... De ce te-ncrunți şi nu-mi răspunzi ?...
e nou secret îmi mai ascunzi ?...
e ce scrîşneşti din dinți Şi taci ?...
Hai !... Spune-mi, ce-ai de gînd să faci ? Deschide-ți gura — mii de draci !. — Şi lasă-mă să-ți mai sărut... Nu gura... Ci răspunsul mut !...
în voi. *Nu sunt ce par a fi...,* 1936.
ISPRAVA TOAMNEI
lui Mircea Damidn
Toamna, fată deocheată —•
Biata fată !...
Deocheată, dar frumoasă
Şi cochetă,
Mi-a intrat odată-n casă,
Indiscretă,
Să mă-ntrebe' ce mai fac..."
Ce problemă viitoare
Mă mai doare...
Ce țigări de foi mă otrăvesc
Cînd vorbesc...
Şi ce fel de coniac
Beau cînd tac... ^
Şi de-atunci —
Nu vreau să spun de cînd —
Am rămas cu toamna-n trup şi gînd !.
169
Şi de-atunci, în fiecare an,
Toamna, fată bună, vine să jnă vadă' —~
Vine ca o oră fixă pe cadran
Şi solemna caosteâ cu cqațfă.i.
Şi, cum ştie că eu nu fac decît" b'ihe,
Toamna stă trei luni întregi Ia mine,
Cura ar >sta la ea acasă-
Pînă c'e-httso hună zi mă lasă
Şi se duce de s-ascuhde...
Unde ?...
Dracul ştie unde !...
Numai că, după ce pleacă,
Od&i'ța-mi pare mai săracă...
Poate fiindcă toamna-mi fură
De la gură
Tot ce-h nouă luni adun —
Cu răbdare şi tutun —
Tot ce cred că-i mai de seamă
Eentru clopoțelul meu de-alarmă !..:

Toamna, fată indiscretă
Şi cochetă,
Se agită ca un ascuțiş de sapă
Pe biroul plin de praf şi prin sertare
Şi-mi distruge fără milă
Operele literare,
Rupînd filă după filă,
De mă lasă gol... goluț..?
Ca o ciutură-ntr-un puț,
Fără nici un pic de -apă !..:
Dar norocul meu eă-n acest an
Timpul merge după alt meridian..:
Şi că versurile acestea au fost scrise
Nu la mine-acasă —
Cum scriu eu de obicei, pe masă —.
Ci pe iarba verde,
Undeva, lâ țară,*
Unde calendarul scrie că-i tot vară
Şi-unde toamna încă nu sosise !...
'\ „Adevărul literat* şi artistic", nr. 618,
9 octombrie 1932.

170

DA CAPO AL FiNS

Jul N» *Davidescu*

De-a lungul catacombelor săpate In visele granitului de ieri, Eu retrăiesc legenda anonimă A primilor martiri autohtoni •
Şi-n lumea stalactitelor sonore -*ț* Miragiu subteran de palmieri —. Desăvîrşesc o Biblie-adnotată De nesfîrşitul şir de Epigoni !,..
Sub bolțile de trei ori milenar-e —′■
închis ca-n propriul meu mausoleu —■
Transcriu pe pergamentul veşniciei
Ecoul preistoricului Vers,
Şi-n fundul catacombelor săpate
în visele proteicului Eu,
Prin glasul meu tălmăcitor de dogme
Vorbeşte parcă-ntregul Univers'!...
Contururile şterse de-ntunerec
Redau viață vechilor Aezi,
Sub degetele lor imaginare
Renvie, parcă tetracordul grec,
Şi-n bolțile de trei ori milenara
Se-nalță. după epoci, 'trei grămeii -~
De piatră,
De arama
Şi de aur —
Simbolurile tragediilor umane,.
Clepsidrul mut al clipelor ce trâe..r
Trec toți la rînd..:
Pe lespezile negre,
Ca-ntavun postum cortegiu funerar,
Trec iambii

Şi troheii altor vremuri —
O-ntreagă-apoteoză de fantome..;
Iar aiurarea harfei rafinate Cu fluieratul naiului barbar, în noaptea catacombelor răsumă Ca-n nopţile venericei Sdba
471
Trec toţi la rînd...
E-atîta majestate
Şi-atîta surd tumult în mersul lor,
Şi-n lumea stalactitelor sonore
E-atîta decor
Şi-atîta feerie,
Că iambii
Şi troheii altor vremuri
Renvie-n subterana tragedie
Dezastrul mitologicei credinţe
Şi doliul semizeilor ce mor !...
Trec toţi la rînd..."
Exodul nefiinţei
Se pierde-n coridorul milenar,
Iar urma celor ce-au trăit prin cîntec
Dispare-n calea celor care vin
Să reclădească-n noaptea milenară
Acelaşi alb, fantasmagoric far
Spre care mateloţii inspirării
Se-ndreaptă şi-azi pe iahtul lor divin.;;
Martiri autohtoni ai catacombei
In care eu sunt ultimul venit...
Postuma voastră apoteozare —
Că după moarte nu veţi mai muri —■
Mă-ndepărtează tot mai mult de dogma
Eternităţii voastre de granit...
Voi sunteţi cei ce-aţi fost,
Eu nu sunt încă
Decît preludiul celui ce voi fi !..:
„Flacăra", III, nr. **1,** 19 octombrie 1913.
RINDURI PENTRU PASĂRILE CALATOARE
lui *Octavian Coga*
Frunză galbenă, uscată — Frunză ce-ai fost verde-odată, Şterge-ţi ochii de rugină, C-a intrat toamna-n grădină,
172
Şi-a intrat ca o stăpînă
Cu vîntul şi ploaia-n mînă !..:
Primul stol de rîndunele A pornit spre Dardanele... Berzele desperecheate Se-mpreună-n zbor şi ele, Să pornească pe-nserate, Iar triunghiul de cocori Se-ntregeşte tot în zbor, Să pornească mîine-n zori Spre Bosfor...
Frunză galbenă, uscată —
Frunză ce-ai fost verde-odată..;
De-a lungul şoselelor,
Pe tot lungul apelor,
Şi din creasta munţilor
Pînă-n fundul văilor...
în vîrful copacilor
Au rămas doar ciorile,
Să păzească morile —
Morile ce macină,

După vechea datină,
Zodia-nceputului
Cu păcatul trupului,
Şi rodul pământului,
Cu belşugul anilor,
Zilelor '
Şi clipelor
Pentru cei. flămînzi de soare
Şi de „semne de-ntrebare" !...'
Frunză galbenă, uscată,
Frunză ce-ai fost verde-odată,
Azi grădina Domnului
Nu mai este-a nimănui...
Au zburat din ea mai toate
Vietăţile aripate
Şi-au rămas doar ciorile —
Ciorile,
Surorile
Vînturilor,
Ploilor,
Grijilor,
Nevoilor,
Şi-ntunericimilor !...
Au rămas să vămuiască
Cu pecetia domnească,
După socotinţa lor,
Soarta zburătoarelor...
Şi să-nchidă-ntre zăbrele
împletite din nuiele
Călătoarele rebele
Ce-au pornit cu toate-n zbor
Fără ştirea ciorilor,
Spre Bosfor
Şi Dardanele !..."
„Vremea", 25 decembrie 1932 **(cu** titlul *Doina Toamnei).*
RINDURI PENTRU PLOPII ÎN PLOAIE
*pictorului Jean **Al. Steriaăi***
Ploaie.*
Ploaie..:
Ploaie...
Ploaie multă,
Ploaie deasă
Ca beteala de mireasă..:
Plopii mei, scuipaţi de ploaie, Se frămîntă Şi se-ndoaie —■
Parcă-ar vrea să-mi intre-n casă !..? Plopii ce-au crescut cu mine îmi fac semne disperate...
— Hai !... Deschide-odată, frate,"
Şi primeşte-ne-n odaie., :
Că-n odaia ta-i mai bijae '
Ca-n grădina noastră,-afară...'
Doamne...
Cu ce ţi-am greşit, ;
De-ai fost rău cu mine-aseară
Şi m-ai pedepsit ?
De ce-ai vrui ce nu se poate —■;
Să mă cred cu plopii frate,

Frate fericit ?.,. :
Doamne... Doamne !..;
Ce să fac ? .;
M-am certat cu plopii-aseară
Şi nu ştiu cum să-i împac !...
Cum să-i fac. să mă-nţeleagă
Că frăţia ce ne leagă
Nu-i decît o vorhă-n vînt..:
Şi că plopul cînd se-ndoaie
Cit stă ţeapăn la pămînt — .[v]. ■
Chiar cînd e scuipat de ploaie —
E mai viu şi mai puternic
Decît omul din odaie,
Ce se stinge pe picioare
Ca un muc de luminare
într-un sfeşnic !... ;
Ploaie...' Ploaie... Ploaie !./.
'„Viaţa românească", XXII, nr;
9—1Q, septemferie-octombrie 1930
(cu titlul *Cu plopii* in *ploaie).*

SPECIFIC ROMÂNESC
lui Arort Cotruş

Ce româneşti sunt astăzi căsuţele din Şchei !..?
Sunt vesele şi albe şi curate —
Şi totuşi, altădată, ce triste şi-ncruntate
Te-ntîmpinau aceste căsuţe strămoşeşti,
Prin care ţărăncuţele minore
De teama slujitorilor domneşti, ■ . _
îşi ascundeau panglicele lor tricolore,
Căci zbirii stăpîriirii din cetate,
Cînd năvăleau în Şchei sâ-şi încaseze birul,
Le despuiau de salbe,
Inele
Şi cercei,
Şi le-aruncau pe toate, aproape goale,-n **ploaie,**
Ca să-nmulţească crucile din cimitirul
Bisericuţii Sfîntul Niculaie...
Aşa era pe vremea-aceea-n Şchei Cînd zbirii stăpînirii din cetate Vînau doar pungi de aur Şi... femei...
Dar bunul Dumnezeu, care veghea Cu ochiul său triunghiular de peruzea, S-a mîniat de-atîta răutate... Şi-atunci, toţi zbirii din cetate, Cît ai clipi din ochi, au dispărut Braşovul n-a mai fost cetate Şi-n Şchei dreptate s-a făcut —■ Dreptate sfîntă, pentru lumea toată —■ Aşa cum nu se mai făcuse în Şchei de nimeni... niciodată..."
Dar dacă atunci, în Şchei, s-au petrecut Minunile pe care le-âţi văzut,
176
In Şchei rămîne totuşi şi astăzi, neschimbat,
Un nume vechi,
Un nume de mare împărat,
Pe care, Dumnezeu chiar — dacă-ar vrea
Să-1. schimbe —
Dumnezeu nu l-ar schimba!..:
De-aceea „împăratul Solomon[f<]

Din firma cîrciumii cu-acelaşi nume. ■
A renunțat la sceptru şi la-tron
Şi-n circiuma din Şchei, plină de lume,
înveseleşte şi-astăzi la fel ca-ntotdeauna
Perechile de tineri — drumeți îndrăgostiți —.
Clienți care se-mbată cu bere şi cu glume,
în timp ce lăutarii le miorlăie-n urechi
Refrenul nou al unei romanțe de sezon,
Ce nu-i decît refrenul romanței foarte vechi,-
Pe care-o ştiți cu toții —
Romanța vieții noastre, •
Cu „banca solitară".
Cu „brazii"
Şi cu „luna" !..:
;,Cuvîntul liber", nr. 22, 27 aprilie 1934.
SOLILOCUL MĂSCĂRICIULUI
lui Puiu Iancovescu
Prin cîte panorame de bîlci am colindat,
Eu nicăieri nu m-am simțit mai bine
Ca-n panorama-n care Tu te-ai lipit de mine ~
Tovarăşă divină de joc şi de... păcat !...
Dar azi, cînd simt că jocul şi gluma s-au sfîrşit, Din goana nebuniei de artă de-altădată, Mă-ntorc din nou acolo de unde am pornit ~ La piatra de şosea chilometrată, Pe care Dumnezeu mi-a țintuit Şi numele,
177
Şi chipul,
Şi ursita...
Să hoinăresc cu tine, prin bîlciuri,
Travestit
In măscăriciul Pepi,
Nebun după Pepita,
Şi-n gînd cu-aceeaşi teamă ridiculă şi veche
Ca orice om ce trece drept „om într-o ureche".^
Şi-acum...
Acum, te-ntreb pe tine —
Pe tine, care mă-nțelegi mai bine
Ca oricine —
Pe tine, care-mi - eşti amantă,
In lipsa unui alt amant...
Te-ntreb — burete absorbant —
Ce ai de gînd să faci cu mine ?...
Nu vrei să faci
Măcar un gest de caritate —
Să nu mă mai produc cu tine-n spate,
Ca-n panorama de odinioară
Cînd te-ai lipit de mine-ntîia oară
Şi publicul rîdea să moară ?...
Şi fiindcă m-ai legat la ochi,
Nu vrei
Măcar o clipă ochii să-mi dezlegi —
Să fiu şi eu o dată stăpîn pe ochii mei
Ca să te pot privi cu ochii-ntregi
Şi să te- pot ucide-ntîi pe tine,

Ca-n urmă, bunul Dumnezeu —
De dragul tău —
Să facă acelaşi lucru şi cu mine ?...'
Şi-n noaptea viitoare, *chere Madame,* Uitarea să ne şteargă pe veci de pe program !...
„Adevărul literar şi artistic", XI, nr. 629, 25 decembrie 1932.
f?8
MOARTEA DRESOHULUI DE STICLEȚI
lui *Const. Stere*
A murit dresorul de sticleți !„1
A murit şi ultimul dresor...
A murit cu mîinile'pe ei,
Şi cu' ochii-nf ipți în ochii lor Lî-
Şi-n odaia lui n-au mai rămas
Decît note muzicale, desenate pe pereți,
Portativele de sîrmă, fabricate de ovrei,
Coliviile de sfoară, cu grăunțele de mei..?
Şi vreo sute de duzini de cîntăreți
îmbrăcați în doliul mare,
Care i-au cîntat la-nmormîntare
Şi-au să-i cînte şi la parastas...
A murit dresorul de sticleți !..: *
A murit dresorul, fericit —
Că sticleții lui —
Copiii nimănui —
L-au stimat şi l-au iubit..:
Şi că el a scos din ei
O falangă minunată
De maeştri cîntăreți —•
Nu țîrcovnici mititei,
Ca dresorii de-altădată !..:
Căci e drept că-n viață lucrul cel mai grea
E să-şi piardă omul vremea cu sticleții,
Ca să pună la curent analfabeții
Cu ce-a neglijat să-i pună Dumnezeu !..":
A murit dresorul de sticleți !..:
Dar —
Surpriza mare —•
După ce-a murit,
Guralivii cîntăreți s-au răzvrătit,
Declarînd că-n cariera lor
Nu mai au nevoie de un alt dresor !..*
Şi din coliviile de sfoară
Au zburat cu toții, să cînte-n stradâ-afară..7
179
Şi-au jurat solemn pe viitor,
O completă libertate
Pentru cîntecele toate...
Şi sticleții toți — ,:...'
Să cînte numai după capul lor !.,.
A murit dresorulde sticleți !...
Bine c-a murit la timp şi el —
Căci era bătrîn,
Bețiv
Şi chel...

Dar, la drept vorbind, era „dresor" —
Fiindcă, după moartea lui, sticleții
Cînd au încercat din nou să cînte
Numai după capul lor...
Au dat „kix" cu toții,
Şi cîntăreții
S-au întors afoni în colivie !...
S-au întors cu toții !...
Dar ce folos —
Că dresorul ce-a murit n-a fost Cristos,
Şi dresorul mort nu mai învie !...
„Viața românească", XXII, nr. 7-iulie-august 1930.

ITINERAR

lui Alexandru Cazăban

In Pullman, cu 80 pe oră !
Zburam,
Şi viteza sonoră
Ne sparge urechea cu un Cake-Walk,
Că toți călătorii —
Umane sfîrleze —
Se lasă pe spate şi-ncepe să danseze
Pe loc...
în timp ce pe cîmp se perindă,
Ca într-un vechi ciob de oglindă,
Copacii
Şi stîlpii de telegraf,
De care s-agață toți norii de praf.
Pe care căruța cu fîn, din şosea,
Nu-i lasă să meargă alături de ea !..."
Mizil... , . .' ■,
Monteoru...
Buzău...
Şi Pullmanul nostru, cu 80 pe oră,
îşi bemoiează viteza sonoră,
Şi-n gară, deodată, tăcut se opreşte !...
Probabil că Pullmanul ştie
Că-n gara Buzău drumul bun se sfîrşeşte
Şi-ncepe de-acum drumul rău...
Dar Pullmanul — *„Mo.de in England"* —
Glumeşte : „Ce-o fi... să fie!"... ;
Şi vesel porneşte din nou —■
Porneşte cu aceeaşi viteză sonoră
Şi cu acelaşi obraznic ecou :
„Cu 80 pe oră !"...
„Cu 80 pe oră !"... . ,
Şi drumul se-ntinde ca un gumelastic -
Lipsit şi de spirit
Şi de simțul plastic —
O biată cireada de vaci şi viței
Ne-ntîmpină-n gara de la Făurei,
Iar gara pustie din Lacul-Sărat

Ne anunță că „Lacul-Sărat" a... secat!..;
Păcat că în Pullman nu poți să vînezi
Nimic din ce* vezi !...
Poți însă flirta
Cu vecina ta —-
Fardată anume pentru aşa ceva !.."}
Dar Pullmanu-i Pullman !..."
Stop !...
Gara Brăila —"
Gară cu bucluc..:
180
181
;,Vezî rîndunele se
Se scutură franza de mic,
S-aşterne bruma peste vii"..7
Peste părinți,
Peste copii
Şi peste şlepurile noastre
Din cimitirul 'Dunării albastre —■
De la Brăila pînă la Sulina —
Unde le-a-nțepenit rugina,
Că n-au fost şlepuri plutitoare
Decît pe Dunăre —
Nu şi pe mare !...
în timp ce Pullmane terestre
Şi trenuri lungi accelerate
Stopează azi, prin porturi, pe-nserate
Şi, .vesele, sfidează prin ferestre
Cîrligul unui „ ?" (semn de întrebare)
De care
Tu — călător numai pe mare —
Iți spînzuri zilnic... ziua viitoare !..:
„Cuvîntul libef", nr. 11, 19 ia-nuari.e ,1835 ;<cu **titltti** ***Itinerar*** **C.F.R.).**

CINTECUL NEBUN.U6JJI

Ei sunt cuminți.;?
Eu sunt nebun...
Dar cum Eu sunt ce-âm fost mereu
Poate,că*cel curninte^s Eu —;
Deşi de cîte ori le»-© spun,
Eu pentru Ei... sunt tot
Ei mă urăsc că nu-s. ca Ei,.:
Eu îi iubesc că nu-s ca Mine.73
Ei beau
Şi mint fără ruşine —'
Şi-n ochii prietenilor mei
JTrec drept nebun... **că'nu-s. cp EŞi.,3**
Lor nu le
Mie nu-mi place-amanta Lor...
Ei văd cu ochii tuturor

Femeiau.
Eu n-o pot vedea
Decît cu-ai mei —
Amanta Mea...
Dar cum diii Ei toți numai *Exx*
Nu sunt ca =Ei,
Am să mă duc
De voia mea la balamuc —
Și fiindcă ;nu?nli va raătea; rău*
Cumintele voi fi tot Eu L.
„Viața literară", I, nr. 26, 25 io-, nie l'9O6.
STROFE- PENTRU EL
Deşi noi toți îi suntem frați Și toți îl ascultăm la fel — Noi nu-i suntem decît argați, Căci l-am ales stăpîn pe El!..:
Dar Eu, cum nu-i pot fi argat —7 Deşi noi toți suntena la fel — De> șorțul alb m-am dezbrăcat Și n-am mai ascultat de El...
Dar azi, cînd simt' că se cuvine Ca, toți să^-l ascultăm la fel — Deşi m-ascult numai pe mine, Eu nu m-ascult decît prin Bl !..!
„Viața românească", nr. 1937.
6,
ieâfr
W ik
A Xl-A PORUNCA
ROMANȚA INIMII
lui Radu Cioculescu
Ascultă, priveşte şi taci !... Ascultă, să-nveți să vorbeşti, Priveşte, să-nveți să clădeşti. Și taci, să-nțelegi ce să faci...
Ascultă, priveşte şi taci !
Gînd simți că păcatul te paşte Și glasul Sirenei te fură, Tu pune-ți lacăt la gură Și-mploră doar sfintele moaşte — Cînd simți că păcatul te paşte !...
Cînd simți că dușmanul te-nvinge, Smulgîndu-ți din suflet credința, Aşteaptă-ți tăcut biruința Și candela minții nu-ți stinge — Cînd simți că dușmanul te-nvinge !
Cînd brațele-ncep să te doară, De teamă să nu-mbătrîneşti, Rămîi tot cel care eşti —■ Aceeaşi piatră de moară — Cînd brațele-ncep să te doară !.,'
Iar cînd, cu ochii spre cer, Te-ntrebi ce-ai putea să mai faci, Ascultă, priveşte şi taci !... Din brațe fă-ți aripi de fier Și zboară cu ele spre cer !...
„Revista Fundațiilor regale", **IV, nr. 9, 1** septembrie **1937.**
lui** Vladimir **Streinu
Inimă — ciutură spartă — Cui mai duci apă la poartă, Dacă nimeni nu mai trece Să-ți soarbă din apa rece — Apă bună de descîntec De la ochi pînă la pîntec ?...
Inimă — ciutură goală — Cine te spoi cu smoală Și te-ascunse în ogradă, Nimeni să nu te mai vadă, Ca să-ți mai cerşească apă Cînd de sete gura-i crapă ?
Inimă — ciutura mea —
Dă-mi să beau, dar altceva,
C-apa rece ți-au golit-o
Toți cei care ți-au sorbit-o !...
Dă-mi ce mi-ai păstrat doar mie —;
Dă-mi un strop de .apă vie !...
„Revista Fundațiilor regale", nr. 6, î iunie 1932.
V,
RETROSPECTIVA SENTIMENTALA
lui Eugen Herovan

Revăd oraşul pribegiei mele — Nepreţuit motiv de inspirare — Cu-acelaşi Vodă Cuza tronînd în piaţa mare; îndurerat de-atîtea vremuri grele...
184
185
Ştefan cel Sfîht şi-arată-buzduganul...
Cu care-nspăimîntase întreg aliotmanul..:
Miron Costin letopiseţu-şi scrie
Cu sîngele Moldovei — izvor de apă vie...
In jilţul lui, Asachi — poet şi fabulist —
Pledează şi-astăzi pentru „curentul latinist"..;
In faţa teatrului, Vasile Alecsandri
Se-ntreabă ca Hamlet : ,;A fi, sau... a nu fi ?...'
Minai Kogălnicearţn, la Copou,
Repetă un capitol istoric veşnic nou...
Sărmanul Eminescu, într-un cearşaf de baie,
Şi-aşteaptă epigonii flămînzi ca să-1 despoaie,
Şi-n timp ce turnul Goliei se-ntreabă ce să facă —
Să-şi plîngă gloria defunctă sau să tacă —
Biserica — minune unică —.Sfîntul Sava,
Ea singură-ţi surîde, câ-şi rennoieşte slava !...
Mîhnit de-atîtea regăsiri în mine,
îmi lăcrimează ochii de ciudă şi ruşine,
Şi cum n-aud pe nimeni urîndu-mi „noapte bună",
Cobor tăcut spre gară, cu Iaşii... mînă-n mină !...
„Revista Fundaţiilor .regale", IV| nr. 2, 1 £ebruarie 1937.
TURISM
lui *Emanoil Eucuţi*
Şoseaua urcă spre Voineasa, Iar Lotrul curge spre Brezoi..: O fată şi-a pierdut cămaşa Prin fînul de curînd cosit, Şi-acum, în poarta casei, s-a proptit Să-şi mai arate-o dată sînii goi Şi trupul rumenit de soaie Turiştilor înfometaţi . De farmecul unei idile trecătoare In pitorescul munţilor Carpaţi...
î#6
Aşa sunt toate fetele la munte.:?
In prima zi —
Oricare-ar fi —
Se lasă sărutate doar pe frunte..*;
A doua zi,
Pînă şi cele mai ursuze
Se lasă sărutate chiar pe buze..:
Iar în a treia
Sau a p^tra zi
Se lasă duse sub un brad
Unde se-mpiedică mai toate
Şi leşinate-n braţe-ţi cad;
Ca nişte biete curci plouate..:
Deşi — prin munţi, în fiecare- vară,
La fel, turiştii urcă
Iar fetele... coboară,..'
Şoseaua urcă spre Voineasa
Şl Lotrul curge spre Brezoi..;
Iar mirele
Şi cu mireasa "...,-■
Din carul nou cu patru boi —«
Un dar de ziua nunţii lor —;
Zîmbese şireţi
Şi fericiţi,

Că grație turiştilor
Au fost uniți
In vecii... vecilor !..7
„Cuvîntul liber" (seria III), nr. 23 noiembrie 1935.
PE MALUL OLTULUI
Iui *Nicu BudurăscU*
Pornind din Lotru spre Cornet, Şoseaua urcă-ncet... încet... Ținîndu-se parcă de mină Cu linia ferată, 187.

p

O vecină,
Ce-i pare totuşi o străină,
Fiindcă nu seamănă cu ea,
O biată bătrînă şosea
Banală —
Dar națională !... '
Şoseaua urcă-ncet, ca de-obicei,
Proptindu-se doar în copacii ei...
Urcă. tăcută
Şi timidă
Ca o omidă..."
în timp ce linia ferată
Urcă țipînd,
Parcă-ar fi beată,
Ca şi locomotiva „Malaxa"
A unui tren de marfa,
Pornit din Piatra-Olt
Spre Turnu-Roşu —
Cînd dă cu ochii, pe şosea,
De cîte-o țărăncuță
Cam prostuță,
Crezînd că-şi poate bate joc de ea
Țipă sulemenindu-şi coşul
Cu fumul negrilor cărbuni,
Ca o cocoană din elită
Cu ochii plini de dinamită
Scăpată dintr-o casă de nebuni.
Doar Oltul — apă blestemată — Nu vrea să urce niciodată, Nici cu şoseaua demodată, Nici cu moderna linie ferată..." El singur, săltăreț, coboară Spre Dunăre — Dunărea noastră Cu apă multă Şi albastră... Şi coborînd — Iarnă sau vară — Surîde fredonînd la fel
Ca orice egoist rebel,
Acelaşi veşnic■:menuet Discret,
Pe care nu-1 dansează decît el !.
La fel şi-n viață...
Uneori —
Dacă țe urci
Sau te cobori —
Cu-aceeaşi ură te privesc ai tăi,
C-aşa suntem cu toții —
Oameni răi !...
Şi-oricai e-ar fi cel care urcă —
Duşmani
Sau prieteni —
Toți îl spurcă...
Iar cîr.d, întîmplător, coboară,

Toți îl omoară !...
„Cuvîntul liber" (seria III), nr. 7, 21 decembrie 1935 (cu titlul *Crăciunul pe malul Oltului).*
APARIȚIE NOCTURNA
l.P.S.S. Tit Simedrea
Mi-a ieşit în drum fantoma
Omului bătut în cuie
Şi m-am întrebat ca Toma :
— El o fi ?
Sau, poate... nu e..."
Cine-a fost ?...
N-a fost decît
Chipul unui om — şi-atît —
Chipul omului frumos
Din năframa sfintei Veronica.,
138
189
Dar pe mine m-a prins frica Şi, cum sînt un om pios, In noaptea Vinerei Mari, M-am făcut din mare mic Şi-am tăcut chitic. Căci pe buze-mi înghețase Numele celui răsfrînt Pe năframa de mătase, Care dibuia tăcut Printre marii cărturari Un tovarăş credincios Ca să-i țină de urît în mormânt !...
„Dimineața", nr. 10525, 14 aprilie 1936.
Iată !..T
Asta este tot ce-am avut să-ți spun.;: .
Şi ți-am spus, să ştii şi tu ce-aş vrea Î..7
Ține minte,
Ține minte, Moş Crăciun...
Şi la anul, dacă vii din nou, să-mi vii cu Ea ?.."? '
„Săptămîna literară" I, nr. 23 decembrie 1928 (cu titlul vorbă cu *Moş Crăciun).*
NU SUNT CE PAR A FI..
RlNDURI PENTRU MOŞ CRĂCIUN
Iartă-mă că te salut numai din uşă..*.'
Te-aş pofti şi-n casă,
Dar mi-e teamă
Că-mi aduci aceeaşi veşnică păpuşă
Şi acelaşi vechi refren de panoramă !..."
Iartă-mă că-ți spun ce cuget, Moş Crăciun...
Dar eu — zău — nu văd de ce mai vii !...
Ce folos că eşti bătrîn
Şi-ai suflet bun,
Dacă-n tolbă n-ai decît minciuni pentru copii !..;
Nu-ți mai pierde timpul cu poveşti
Pentru cei ce ml mai cred în ele...'
Tu — e drept — n-ai fost decît aşa cum eşti —•
Omul cu păpuşi de porțelan
Şi acadele...
Dar eu nu mai sunt copilul de-altădată, Să mă-ncînt numai de chipuri ce se şterg — Mie-mi trebuie-o femeie adevărată, Nu femei-păpuşi de Nurenberg !...
190
lui Gim
fi —
Nu sunt ce par a
Nu sunt
Nimic din ce-aş fi vrut să fiu !,.:

Dar fiindcă m-am născut fără să ştiu,"
Sau prea curînd,
Sau poate prea tîrau...
M-am resemnat, ca orice bun creştin.
Şi n-am rămas decît... Cel care sunt 1.3
Sunt cel din urmă strop de vin
Din rustica ulcică de pămînt
Pe care l-au sorbit pe rînd
Cinci generaţii de olteni —
Cei mai de seamă podgoreni,'
Dintre moşneni
Şi orăşeni —
Strămoşii mei, care-au murit cîntînd l
„Oltule... rîu blestemat...
Ce vii aşa turburat"...
Dar Oltul i-a plătit la fel
Cum l-au cîntat şi ei pe el..7
Şi cum — mi-e martor Dumnezeu —■*
Astăzi, nu-1 mai cînt decît eu !...
191
Pe mine, însă —•
Ce păcat ...
Că vinul vechi, de,Drăgăşani, .
M-a întinerit cu trei sute de ani,
Cînd fetele -din Slatină
Cu ochii mari cit strachina,
De cîte uri le-am sărutat,
M-au blestemat
Să-mi pierd cu minţile
Şi datina, . . •
Să nu mai £iu cel care sunt
Cu-adevărat,
Şi ca să fiu pe placul lor,
Să le sărut doar la... culesul viilor,
In zvonul glumelor zvîrlite-n vînt
Pe care Oltul, cînd le prinde —
Oricît ar îi de turbure —
Se limpezeşte
Şi se-ntinde
Cu ele pînâ-n Dunăre !...
La fel şi eu, ca orice bun creştin, Pe malul Oltului, cîndva, Mă voi întinde tot aşa, Cînd cel din urmă strop de vin II voi sorbi tot din ulcica mea, ISÎu din paharul de argint, al altuia — Pahar străin !...
Şi-abia atunci voi fi cu-adevărat
Cel care-am fost —
Un nou crucificat —
în vecii vecilor... Amin !..:
„Cuvînlul liber", III, seţia nr. 14, 8 februarie 1936.
>
III,
DRUM CRUCIAL,

lui Al. Tzigan-Samurcai

Pe scara sufletului meu M-am întîlnit cu bunul Dumnezeu — Eu coboram mâhnit din conştiinţa mea, Iar El urca surîzător spre ea !...

Şi ne-arn oprit la jumătatea scării încrucişîndu-ne în clipa-ntîmpinării Săgeţile perechilor de ochi ca de-obicei —' Ah ! ochii Lui cum seamănă cu ochii mei \,

Pe scara sufletului meu M-am întîlnit din nou cu Dumnezeu —■ El cobora solemn din conştiinţa mea Iar Eu urcam surîzător spre ea !...

„Revista Fundaţiilor regale", VI,
nr. 2, februarie 1939.

EPILOG

lui Nicu HeraScU

Ce regăsire triumfală după un sfert de veac aproape !.«

Iţi mai aduci aminte, mare, de-Argonaut ui epigon

Ce-ţi fragmenta imensitatea ■■

într-un caiet de versuri şchioape

Şi-ţi profana tridentul clasic cu simple urme de creion?

Aceeaşi "rece-mbrăţişare de-albastru. violet şi verde, .Aceeaşi mută întrebare „de ce", „de unde", şi „de cînd", Şt-aceeaşi inutilă goană spre orizontul ce se pierde In golul circomflex din care pornesc Sirenele clătind.

192

193

13 -

Te regăsesc aceeaşi mare, eu-aceeaşi tragică poveste.
Cu-aceleaşi vînturi vagabonde,
Cu-aceeaşi lună cap de mort
Şi-aeelaşi glas care mă cheamă, —
Deşi mi-ascunde cine este :
„Sosesc corăbiile, vino, să le vedem cum intrâ-n p'-r

„Flacăra", VII, nr. 1, 10 >)■ ■>• brie 1921.

IXA EST...

Ştiţi voi ce sunt versurile mele ?v
Zboruri în „zigzag" de rîndunele,
Zboruri fragmentate,
Rupte
Şi-nnodate "
Ca să poată fi de toţi cîntate,
Nu cetite numai pe sub gene —
Pui golaşi de vrăbii fără pene...

Dar voi nu ştiţi nici măear silabisa Zborurile-acestea, smulse din inima mea ! Nu ştiţi că din zborul versurilor mele, Se-ntregesc perechile rebele Şi că-n ochii celor care mi le cîntă, ,
Strălucesc seîntei de aur, ce-nspăimîntă Pe cei care mi le-ascultă-ntîia oară, Măcinîndu-se ca griul sub piatra de moară !...

Versurile mele ?...
Semne de-ntrebare
Pentru-abecedarul vieţii viitoare...
Versurile mele ?
Stropi de .apă vie
Şi ploaie de stele *
Pentru veşnicie !...

Ih voi. Versuri. ii«?9.

PATRUSPREZECE INEDITE (1943)

DE VORBĂ CU DIAVOLUL

lui Scarlat Stmteanu

A'zi-poapte, Diavolul din mine — Un diavol ce pretinde-a fi profet — M-a luat cu vorba-
ncet... îtacet... Şi m-a băgat în tainele divine, Pe care eu — spun drept — mi-e frică Să nu care cumva să le-nțeleg, *
Fiindcă sunt taine care — cînd se strică — Nu se mai dreg...
De-aceea nici nu sunt prea lămurit
Asupra celor ce mi-a povestit...
Dar cum azi-noapte Diavolul din mine
Vorbea ca un profet adevărat,
Să nu-1 ascult deloc mi-a fost ruşine,
Şi curios, ca orice om, i-am suportat
Năzbîtia cu care m-a-ngrozit
Oe la-nceput şi pînă la sfîrşit...
Mi-a spus că-n viață trebuie să ştii Ce nu ştiu decît morții Cînd pleacă dintre vii,
195
Să ştii că dacă-ntîmpîător vei fi flămând,
Să nu te-arăți bogaților aşa cum eşti,
Să nu te-audă prietenii plîngînd,
Să nu-ntinzi mîna dreaptă să cerşeşti
Femeilor ce ți-au păpat avutul,
Să nu-ți compari prezentul cu trecutul,
Să nu blestemi... şi să nu faci
Nimic mai mult decît ce face mutul s
Să taci, să taci, să taci...
Şi iar să taci...
Iar cînd vei amuți complect,
Ca orice-autohton fără defect,
Tăcerea, care-i aur controlat,
Te va-ndrepta spre lozul cu noroc,
Iar tu — un. simplu sîmbure de-alună—•
Te vei schimba-ntr-un sîmbure de foc...
Şi Diavolul din mine sfîrşi cu..: „Noapte bună !"...
Almanahul ziarului „Curentul". 1343.
POVESTEA UNUI „CINEVA"
A fost cîndva un „Cineva" — Un „Cineva" aşa prostuț, Că-n nopțile cu lună plină se **trudea** Să scoată pe furiş luna **din puț** Cu ciutura...
Şi totuşi, acest ..Cineva"' — Deşi „copilul nimănui" — Se socotea-n **prostia sa**
Născut din zborul minții lui,
Nu conceout
Numai din lut.
Cum l-învățase Biblia...
Şi-nfuriat că Dumnezeu
Nu-1 modelase după chipul său —■
Ca pe Adam —•
A strănutat - '■
Şi s-a-narmat
Cu-o barbă de oțel călit
Cu care singur şi-a cioplit
Şi palmele,
Şi tălpile, - ' ;
Şi capul,
Şi ideile,
Şi inima,
Şi sufletul,
Şi gura, ^ ■

Şi răsunetul ,
Minciunii trîmbUată prin văzduh.
Că „El" e frate bun cu „Sfîntul Duh"..":
Dar ce păcat... că-n ziua cînd pleda
Că-n lume singur „El" e „Cineva",
Şi jubila că-n veci n-are să fie
Decît acelaşi strop de „apă vie" —
N-a fost decît un mare... „foc de paie"
Pe care primul strop de ploaie
L-a stins, ca să nu mai rămînă
Nimic din „El", '..
Decît aceeaşi rece mînă
De ţărînă —
în cimitirul „Pătrunjel"..."
Prima variantă' in ..Vremea", X» nr. 422, 26 ianuarie 1936, *Cu* titlul *Poveste fără tîlc;* reprodusă eu titlul definitiv în „Azi", VIII, seria IV, nr. 44, *~i* ianuarie 1940.

190

11OD1E :V!!HI. C«AS T1B1 '
In mine,
în tine
Şi-n ol
Inima cîntă
Şi plîngo la fel...
Cîntă
Şi plînge
înfiptă în noi —
Cîntă cu clipa în care ne naş tem
Şi plînge cu clipa de-apoi...
Cînd cîntă cu ploaia Ne-nchidem odaia... Cînd plînge cu vîntul Ne-nchidem mormîntul Tustrei, şi, la "Tel, Şi-n mine, Şi-n tine, Şi-n el !...
..Familia", seria II, nr. 4—5,apii-lie-mai 193ÎÎ. -
CINT1-XHJL UNUI OM
profesorului Vocile *Vart<>U;)nei*\
Ce-ani fost cîndva azi nu mai sînt... Dar ce sunt azi îmi pare râu Că n-am putut să fiu mereu — Acelaşi cîntăreţ cu chip de Sfînt..."
Cînd am urît am fost iwbit, Cînd am iubit am fost urît... Şi-n viaţă n-am cîntat decît Romanţa Celui răstignit...
Tot ce-am sperat rămas-a vis, Şi-am doblndit ce n-am visat... Dai' ce-am fost ieri am şi uitat — *
Un titlu de volum nescris...
Şi-azi, dacă sunt un chip de Sfînt,
Aşa m-a vrut, pesemne, Dumnezeu —
Să fiu tot altul... Şi să-1 cînt mereu
Pe cel' ce-am fost cîndva, dar nu mai sînt..,5
Prima variantă în „Viaţa literară', I, nr. 4. 22 ianuarie HtlKJ.
RUGĂ PROFANA
Stăpîna mea, învaţă-mă să plîng. Aşa cum pînă astăzi n-am plîns încă —. Să plîng, dar să nu mă mai frîng Ca Prometeu, legat de stâncă...
Să plîng şi eu ca biblicul Adam Gonit de Dumnezeu din Paradis, ' în clipa cînd, cu Eva, ne trudeam Să descifrăm întîiul nostru vis...
Invaţă-mă să-mi plîng ca Boabdil Grenada vieţii mele din trecut, Pferdută-n clipa cînd — un biet copil — Mi-o apăram cu-o suliţă şi-un scut...
Şi dăcă-n viaţă n-am putut citi Ce-i încrustat pe fruntea tuturor, Ca şi Hamlet, „A fi, sau nu a fi ?...", Stăpîna mea, învaţă-mă să mor !...
„Revista Fundaţiilor regale", nr. 0, 1 iunie 1942
IX,
[1] .Astăzi mie, mîine ţie (Int.).

398
199
RÎNDURI PENTRU, NECHEMATA
Aştepţi pe cineva ?
Nu ştii pe cine ?
Sau nu te-aştepţi deeît pe tine
Să te-iifruptezi din ce ţi se cuvine ?
Nu ştii ca azi sau mîir.e — Vrei, nu vrei — N-aştepţi decît sosirea Ei ?
Şi orieine-ai fost
Sau vei mai fi,
Sosirea celei nechemate —-
Fie că-ţi batc-rr geam în zori de zi,
Fie că-ţi intră-n casă-n miez de noapte —
Exact în elipa cînd ţi-apa re,
Doar te sărută şi...
Dispare !...
„Revista Fundat li'-'îi" regale",)X, nr. G,«l iunie 19-52.
VASUL f.^NT
lui *Const, T<*
în port a ancorat un vas fantomă Cu trei calarguri J'rînte Şi eu prora .Zdrobită
Şi desfigurată, ca un craniu De sinucis intrat în comă...
l\ recunosc !...
Pe puntea lui, odată,
Am navigat cu „Crihtofor Coluinb
Spre insula cu mine de platină
200

De aur.
De aramă
Şi de plumb...
Şi ancorele pline de rugină
Le-am aruncat în rada unui port
Cu apele opace ca opacul
Decolorat al ochiului de mort...
îl recunosc !... '
Pe puntea Iui, odată,
Am navigat spre vechiul continent,
Purtînd mîndria luptei cîştigate
Sub veselele lui pavilioane
în noul continent
Din Occident...
Şi toate bogăţiile furate Din insula cu mine de platină, De aur, De- aramă Şi de plumb
Le-am debarcat cu Cristofor Columb în Monarhia celor trei Coroane !...
In port a ancorat un vas fantomă...
îl recunosc —
Dar unde-i căpitanul ?
Şi mateloţii unde-au debarcat ?...'
Pe punte te sufocă o aromă
De sînge tropical,
Iar eabestanul
Suspină ca un matelot înjunghiat !...
„.Românio nouă* (supliment literar şî artistic), nr. i, 1 februarie 1920.

201
UOMANTA ZADAR N1CIEI
Toți vă grăbiți să vă luați înainte, Deşi ştiți că-n viață stați pe loc, Iar singurul vostru mare noroc E doar acelaşi veşnic „biid de linte".
Toți ştiți că v-admirați cu ură, Sorbindu-vă cu ochii-riduioşați — Că. deşi frați, voi nu vă sunteți frați Şi nu schimbați decît ocări pe gură...
Toți ştiți "că-n viață vă juraţi credință Şi faceți cruci numai cu mîna dreaptă, Cînd nebunia cea mai înțeleaptă E să-n-aveți nici pic de conştiință... .
Zadarnic vă minținți, că fericirea N-aşteaptă decît să vă bată-n geam, Cînd ştiți că toți' sunteți copiii lui Adam Şi nimănui nu-i va surîde nemurirea !...
în val. *Versuri,*
ROMANȚA ZILELOR DE IERI
lui D. Kurnabatt
Ce veche --
Şi totuşi, ce nouă —
Ne pare şi-astăzi, udă de rouă,
„Romanța zilelor de ieri" —
Romanța primelor dureri
Şi-a nesfîrşitelor înfrîngeri !...
Ce demoni cu aripi de îngeri Se furişază — noapte după noapte Prin camerele noastre de culcare.
Trezindu-ne din somn pe fiecare
202
Cu-aceieaşi repetate şoapte, Cu oare-n zorii zilelui' de ieri Epilogam nebunele plăceri, Defuncte astăzi pentru totdeauna...
Păcat că n-am putut păstra nici una !... .
Dar noi — copiii nimănui,
Copiii zilelor de post —
Ca să putem trăi cu-adevărat,
Ne-am spînzurat ghitarele în cui
Şi ne-am vîndut măgarilor „sub cost"...
C-aşa — pesemne — ne-a fost dat,
Deşi morți, să rămînem şi-azi
Aceiaşi cîntăreți nomazi —
Fantomele medievalilor „truveri",
In ale căror stanțe
Doar minciuna
„Romanței zilelor de ieri-",
De astăzi
Şi de totdeauna —
Păcatul sfînt al tuturor .
„Truverilor" —
Trăieşte-n vecii...vecilor !...
„.Revista Fundațiilor regale", VIII, nr. 11, noiembrie 1941.
UOMANȚA Î
pictorului Ştefan Popesfu
Tehura — neagră orhidee — Nu eşti nici floare, Nici femeie !...
Dar, orice-ai fi — aşa cum eşti —■ Nu-ți cer să-mi juri că mă iubeşti,.. Nu-ți cer nimic din ce-ai jurat Lui Paul Gauguin — Zugravul tău tahitizat —
203
Pe caro-abia sosit în Paradis Tu l-ai minţit
Şi l-ai ucis
Cu-aceiaşi biblic „fruct oprit"...
Pacificul mi-e martor credincios
CA sufletul ți-c-ntors oe dos...
Nu-mi jura, deci, că mă iubeşti,
Na-mi jura, căci aşa cum eşti —.

O biată insulara jucărie
Cu zece şiruri de mărgean la gît ■—
Cînd juri că ştii
Tot ce nu ştii.
Tu nu eşti altceva decît
Un strop de tropicală nebunie
într-un vîrtej marin de apă vie..;
Iar mîine-n zori cînd voi pleca Nu te-n trista
Că-mi vei sfîrşi tu singură romanța. Nu te-ntrista, fiindcă şi eu — Mi-e martor bunul Dumnezeu — Tot singur voi sfirşi-o-n Franța...
în voi. *Versuri,* 1943. i
ROMANȚA ORIENTALA '
lui George Tutoveanu
In care zi din calendar Ne-am întîlnit o dată doar, în fața unui mic bazar Dintr-un oraş oriental — Bazar cu marfa pe trotoar, Ca-ntr-un ajun de carnaval ?
204
In care zi din calendar,
în fața mea un mie bazar,
Cînd eu — un biet cumpărător —
Iar tu — o biată vînzătoare —•
Cu ochii noştri de fosfor Ne-am tocmit prima sărutare ?
în care zi din calendar
Ne-am îngropat ca-ntr-un bazar,
Şi lacrimile ochilor
Din ochii noştri de fosfor,
Şi măştile de carnaval,
Cu-ntregul fast oriental,
Şi visul nostru pe Bosfor ?...
In eare zi din calendar *
Şi-n fața cărui mic bazar
Dintr-un oraş oriental,
Ne-am întîlnit
Şi ne-am iubit,
în visurile noastre doar.
Ca-ntr-un final %de carnaval ?...
In vot. *Versuri,* **1943.**
ROMAXȚA NEBUNULUI
Vreți să vă spun cine sunt eu ?.. Un pod cu chip de euijeubeu — Un curcubeu multicolor, Armonizat pe placul tuturor L.
Cei mai mulți —
Proştii '-—
Cred că sînt
Aureola unui sfînt...
Iar cei mai puțini —
Cei cuminți —
Cei care nu se-ncred în sfinți,
M-asigură că sunt un pod,
205
Pe care regele Irod — *-0* Un rege mîndru Şi stupid — A vrut să-1 construiască-n vid...
Dar Dumnezeu 1-a pedepsit, Căci a murit, Lăsîndu-şi podul nesfîrşit Exact cînd reuşise să-1 îndoaie Cu cei din urmă stropi de ploaie Schimbați în lacrime solare, Ca orice pod fără picioare.
Şi totuşi, acest pod sunt eu — Un pod cu chip de curcubeu !..:
In voi. *Versuri,* 1943.
JALEA PAZNICULUI

De cînd duşmanii ţării ne arseră palatul,
De-atunci rămas-am singur —
Vai !... Ce spectacol jalnic.
Turişti din ţări străine vin doar s-admire patul
în care-şi va da duhul şi cel din urmă paznic;
Pe-naltele terase de piatră, statui sparte
Privesc îndoliate castanii trişti
Şi goi... ,
Iar vîntul —
Glasul toamnei, prevestitor de moarte —
Le-ngroapă goliciunea în maldăre de foi.,:
Cîndva pe-aci fu viaţă
Cu cîntece
Şi glume...
Dar azi din cîntăreţii de ieri
N-a mai rămas
Decît o cioară —• ,
Cioclu venit din ajtă lume —
Ce croncăne obraznic de-a.şa măreţ popas...
„Viaţa nouă", I, nr. 6, 15 apriiie ' ■ 1905 (cu titlul' *C'intecul parcului).*
UNDEVA...
lui Codiţă Osiceanu"
Hotelul i'u firma „La Wilhelm cel Mare" Din medievalul oraş teuton, Cu sfînta Măria deasupra intrării, Scâldată-n lumină de opt lampadare, Hotelul cu *hali*-ui — perfect hexagon —. Şi geamuri rotunde şi-albastre, Prin care —
De mină cu visele noastre — Pătrunde timidă tristeţea-nserării Pe mobile negre şi triate de nuc, Şi vechi ilustraţii, tăiate din *Jugend* — Sirene de Boecklin Şi satiri de Stuck — Hotelul în care purtat-am o vară Cea mai plăcută şi sfîntă povară, Citindu-i pe Heine şi Nietzsche, Traduşi — ■
Ca două viori sub acelaşi arcuş; — tn limba-nflorată Şi-n stilul sever — O limbă-mpletită din sfîrcuri de bice In care, pe vremuri, scrisese Voltaire, Pe care-1 citise şi Heine, şi Nietzsche...
Hotelul acesta —
Citesc în jurnal — '
Azi este spital ! •Spital — gazda morţii Cu „Crucea Genevei" [1] Chiar deasi pra porţii.
206
207
Hotelul cu hoN-uî perfect hexagon
Din medievalul oraş teuton,
Azi este refugiul defuncţilor vii,
Ce-şi mîngîie gheara de vultur crispată
Pe hainele lor cenuşii —
O „Cruce de fier"
Pătată de sînge pe front
Şi spălată
Cu trei picături de eter...
Hotelul ?
Aceeaşi gternă-ntrebare...
Spitalul ?
Aceeaşi prevestire tristă,..
Hotelul cu firma „La Wilhelm cel Mare" Azi... nu mai există !
„Flacăra", nr. 17, 6- februarie **1-918** (cu titlul *După* 13 *ani).*

CINCI GROTEŞTI (1943)

lui Huria Teculescu

PLOAIA. SFÎNTULUI **ILlg**

Plouă !,..
Zi şi noapte, plouă — Ploaie veche, Ploaie nouă, Ploaie-n rate , Calculate
De cerescul cămătar. Şi la termen, achitate — Să ne spele de păcate După noul calendar...
Ploaia Sfîntului Iile Abia stă... Şi-ncepe iar !...
Pareă-ar fi o păpădie Cu barba Sfinţiei-Sale — Barbă fără-asemănare, Ce se spulberă-n spirale
Peste „România Mare", Pe care Sfîntul Ilie Ar fi luat-o cu chirie Pentru.,, hi'droterapie !..7
208.
Ploua !.,.
VA Ş] ;-;oapie. plouă. . Plouă-a;-,,;; cum nu se ştie Să mai fi plouat cîndva... Ca şi cum
Siinţiu-sa N-ar ti om de omenie, Şi-ar li —
Doamrn
Cum să zic
Om ca noi — ia suflet mic —
Om adică, cu păcat.
Nu chiar si'înt adevărat...
Plouă !...
Zi şi noapte, plouă... Pîouă-aşa ca şi cum ploaia N-ar fi ploaie, ci... potop !...
Stop, Sfinte Ilie...
Stop !...
Domoleşlc-ţi telegarii
Şi mai crapă-ţi barba-n două,
Că de cînd tot plouă... plouă,
Ploaie veche,
Ploaie nouă,
Ne-au murit toţi cărturarii
De ftizie,
Şi-n spital
Nu ne-a mai rămas decît
Un poet,, cu-o tuse-n gît
Ca o strofă de... cristal !...
Nu-1 lăsa, Sfinte, să moară, Că-i păcat de-aşa comoară !.. Nu-1 lăsa să moară-n ploaie Ca pe-o biată cucuvaie... Iar de-o fi să fie a.şa Cum socoti Sfinţia-ta, Vreau să zic Să-1 pedepseşti
Pentru faptele-i lumeşti,
210
Dă-i c'erneală şi hîrtie Şi-un consemn ceresc, Să-şi scrie Ultima Iui poezie : *Ploaia sfîntului Ilie !..:*

„Adevărul literar şi artistic", Xit, nr. 659, 23 iulie 1933.

PEISAJ UMED

Plouă strîmb - ■
Şi fals, •
Plouă tîmpit —■
Plouă cum ploua-ntr-o zi la Londra
Cînd sorbeam un vermut sec
Cu Anny Ondra
Într-un bar pe Piccadilly Street, .7
Plouă ca şi cum o stropitoare Ar uda, pripită, verzile peluze Inventate-anume ca s-amuze
Lorzii beţi de whisky Şi morţi după soare...
Plouă ca şi cum stropii de ploaie N-ar fi decît stropi de năduşală Ce s-ar scurge de pe Anny
Ondra goală Cînd se-ncuie cu boxerul în odaie.,.

Plouă, Plouă, Toată ziua ploua,
211

ir

Plouă ca-ntr-o baltă fără fund — Raliă-n care — Oft li-:; >1 Jfcrniet Se ascund
Sâ-i procure lui Shakespeare O dramă nouă...
I» voi. Versuri, *UlV.*
PĂPUŞA AUTOMATA
Doamne !
Ce-uni pățit- aseară "... De-a fost faptă de ocară, Să mă ierți, câ-i vina Ta, Fiindcă Tu ai vrui-o aşa ?.
Cineva —
Dar nu ştiu cine,
O păpuşă automată —
A intrat fără să baia
In odaia mea...
A intrat fără rubine —
Goală toată,
Indecentă
Ca Ofclia domcntă,
Şi ri/ind
Ha, ha, h:i, ha !...
S-a trintii pe canapea
Lîngă mine.
Ca o viespe-ntărîtată
Pe un tort de ciocolată !...
Doamne, Doamne ! Ce ruşine !... Dar eu ce puteam Să-i dau^biînci ? S-o slrîng de gît ?
să-i fac ?...
2J2
S-o omor ?...
Sau să-i dau pace ?
Nu puteam să-i fac decît
Să-nchid ochii
Şi sa lac...
Că păpuşii n-ai ce-i face,
Şi păpuşa dacă vrea,
Mori cu zile pentru ea !...
Cine eşti, păpuşă mică,
Cu ochi verzi de levânțică
Şi cu unghii de urzică ?...
Cine eşti. păpuşă blondă,
Cu prezență vagabondă
Cînd p-aici...
Cînd pe colea —
Pînă şi-n odai^ mea ?...
Cine eşti
Şi ce pofteşti ?
Vrei odaie cu chirie.
Sau un loc pentru vecie ?,..
Păpuşică prost crescută —
Ochi căscați
Şi gură mută —
De ce-taci şi nu vorbeşti?.
Sau. ca zi na din poveşti,
Nici tu nu ştii cine eşti ?...
Fii cuminte...

Şi-nţclege
Că păpuşa, cind se strică,
S-a sfîrşiî, ^
Nu se mai drege
Chiar cînd este-o păpuşică
Cum eşti tu —
Păpuşă mică.
Cu prezenţa indecentă,
Ca Oi'elia dementă...
Fii cuminte... Şi-astă-seară, Nu mai hoinări pe-afară
213
Ca o biată ..pierde-varâ".
Fii cuminte
Şi, mai bine,
Stai pe loc, nu mai pleca !...
Stai colea,
Pe canapea -—
Lîngă mine...
Uite-aşa !...
Ca păpu^ile-n vitrine
Sau ca sfintele creştine
Cînd Cristos le convertea !...
Şi de milă — că era
Biata fată,
Goală toată...
Şi n-avea nimic pe ea,
Nici măcar o pijama..i(f—
I-am împrumutat pe-a mea î...
lată vina mea de-asqară —, Mai mult vină... literară !...
Dar de-aseai'ă, Doamne Sfinte, Păpuşica e cuminte !.,.
In voi. *Nu sunt ce par a fi...* 1930.
FETIŢA DIN FÂGADAU
De ce mi-ai promis că vii
Cu buzele-ţi arămii,
Cînd ştiai c-ai să mă minţi
Cu aceiaşi zece dinţi
Cu care m-ai sărutat
Cînd din „Moşi" ţi-am cumpărat
Un flacon de „Ton Sourire"
Şi-o cutie de rahat ^
„Hagi Bekir" ?,..
De ce mi-ai jurat solemn Pe icoanele de lemn Şi-ai promis lui Dumnezeu C-ai să mă iubeşti mereu,
Cînd tu ne-ai minţit la fel Şi 'pe mine, Şi pe El ?...
De ce taci ?
Cum ?...
Tu nu ştii
Că fetiţa mincinoasă
Chiar cînd este-oşa frumoasă
Şi cochetă
Cum eşti tu —
Vînzatoare la „Bon Gout" —
Nu mai merită să fie
Nici dorită,
Nici iubită,
Nici subiect de poezie

într-o mică prăvălie
Cu mantouri
Şi rochiţe
Scoţiene
Şi pestriţe ?
Nu ţi-a fost măcar ruşine, Cînd ştiai că n-ai să vii, Să-mi mănînci două cutii Cu „praline", Alta cu „marons glacees" Şi nu mai ştiu încă ce — Că tu prea mănînci de toate. Prea ai pofte asortate !... Aoleo... şi vai de mine !... Ce să mai fac eu din tine ? Că de iertat nu te iert, Şi continui să te cert, Ba chiar să te şi blestem, Că de tine nu mă tem... Ce te fac eu nu-i secret — Te fac „cu ou şi oţet"
214.
215

Şi, dacă-ar fi să te-ntorci, Te fac „albie de porci", Cum se face-n Făgădui)... Şi-apoi rog pe Dumnezeu Să te facă şi mai rău Decît ce te făcui eu !...
în voi. *Versuri,* 1943.
SINUCIDEREA UNU! ANONIM
S-a sinucis un anonim î... '
Un „fapt divers", şi-atîta 'toi...
Căci anonimii, precum ştim,
Nu fac nici ei docil ce pot —
Unii pleacă,
Alţii vin...
Un anonim pe lume mai puţin,
Un mort mai mult *in* cimitir.
Şi bietul om a fost scutit de bir !...
S-a finucis un anonim...
S-a sinucis, după cît ştim,
într-o mansardă de hotel —
Hotel modern, cu ascensor.
Ca mortul să coboaro-n stradă mai uşor ?.,
S-a sinucis fiindcă iubea
Pe cineva...
Pe cine ?...
Nu se poale spune...
■O anonimă ca şi el,
Pe care-a vrut să se răzbune,
Probabil fiindcă-1 înşela...
Sau, poate... numai bănuia,
Căci fapta n-a fost confirmată
Nici chiar de anonima arestată.
Interogata,
Judecată,
Şi... achitată !...*
216
S-a sinucis un anonim !...
Şi-atîta tot !...
Povestea lui,
Povestea capetelor cu cucui,
Povestea noastră,-a tuturor,
Povestea anonimilor !...

S-a sinucis un anonim !...
Dar, lucrul nemaipomenit,
Cadavrul lui a dispărut
Ca o cometă-n infinit,
Şi n-a mai apărut,
Aşa c_r anunţul mortuar'
N-a mai ieşit nici el de sub tipar...
Şi-a doua zi galetele n-au scris
Nici un cuvînt de bietul sinucis !...
Doar mai tîrsdu, cînd s-a aflat ; Anume ce s-a întîmplat,
întreaga presă s-a cutremurat !...
Acum, se ştie-n mod precis
Că anonimul sinucis
De anonima lui a fost furat,
De teamă să n-o facă de ruşine
Cînd în oraş s-ar fi aflat
Exact ce-a fost :
O anonimă care-ncepe bine
Şi-un anonim care sfîrşe.şte prost #'.,
- Deci anonima cu pricina, Voind să-şi ispăşească vina, L-a dus la ea acasă pe furiş, Şi-n toiul nopţii l-a-ngropat într-un alcov luxos şi parfumat, In care alţi trei sinucişi — La fel, tustrei, tot pentru ca —■ îl aşteptau pe-al patrulea.... Ba poate chiar pe-al cincilea... Şi-al şaselea... Şi-al şaptelea... Şi-al optulea...
217
Et caetera.,, Et caetera...'
Şi-abia atunci gazetele au scris
Un necrolog cu litere aldine.
Şi-au scris solemn • .
Şi grav,
Ca să se ştie
De orişicine
Că anonimul sinucis
N-a fost decît o biată jucărie,
Căzută-n gheara altei jucării,..
Sau, dacă vreţi,
Doi diavoli de copii,
Copii precoci —
O fată
Şi-un băiat —
Ce-au încercat
Să iasă din anonimat
Prin acest „fapt divers" adevărat..:
Dar care, vai !... n-a existat
Decît în fantezia mea
Şi-a celor care-mi vor ierta
Curajul de-a-i fi convertit
Să mă citească pînă la sfîrşit !..:
„.Sub ochii femeii", I, nr. 1, 9 noiembrie 1930.

DIN PERIODICE

Din nou revăd pădurea în care împreună Cu tine rătăcit-am în nopţile Cu lună Şi banca solitară pierdută-n flori albastre Pe car^ ades stătut-am strîngîndu-ne de mînă Uimiţi de sfîntă vraje a fericirej noastre.
Azi dragostea ni-i moartă, şi banca-i părăsită, De vîntu rece-al toamnei pădurea-i desfrunzită

Copacii-şi clatin vîrful şi crăngile îşi frîng Şi eu şi ea-mbrăca-vom de-acum haina cernită Pădurea-şi plîn
ge frunza şi eu dragostea *mi-o plîng.*
„Foaia pentru toţj", I. nr. 48, 26 septembrie 1897.
LA MONAST1RE
Din turla moriastirei ascunsă după stîncă Răsunete de clopot x^estese de-nmormîntare Mai triste şi lugubre se pierd în depărtare
în văile adînci.
219
în dosul monastirii doi fraţi o groapă sapă Abia lovesc pămîntuî. De si.-are sunt pîrliț.i In negrele lor rase par umbre şi-s slăbiți De-aSîia post. Mănîncâ doar pîinc şi beau apă.
Tîrziu din monastire toți fraţii ies. Pe sus, Pe umeri duc sicriul al unui frate mort, Cu paşi mărunți la groapă, în cinlece îl port Şi-n urmă-o cruce-r.scamnâ viața ce-a apus...
în preajma monastirei e iar tăcere-adîncă Sub candele aprinse se odihnesc de veci Atîția fraţi. în vale izvorul eu-ape reci
Mai şopoteşte încă.
„Foaia pentru toți", I, nr. 41, 1* octombrie 1897.
SONET
Cum se deşir din straşina-nveehită Şi picur jos broboanele de ploaie !... Un palten tînăr crengile şi-ndoaie Ai crede că îşi fringe vreo iubită.
Tăcerea casei-mi pare mai greoaie
Şi mă dezgustă viata netrăită
Şi fără sens... Pe fiece clipită
Mai scad din cartea vremii cîte-o foaie.
Aş vrea să prind a gîndului aripă Să pot S;O fin în foc măcar o clipă, Să-mi mîngîie viața-ntunecată... Şi o aştept... dar nu ştiu... o să-mi vină ? Mi-e dor de ea... mi-e dor de luna plină A nopților din vremile de-alt'dată.
Piteşti.
„Viața nouă", nr. 2, 15 februarie 1898.
220
CÎNTEC DE DRUM
Cînd am pornit, ştiam doar că-i departe Şi-i tare greu de-ajuns unde voiam ; Dar unde-i acel *unde* nu ştiam Căci nu-1 găsisem încă-n nici o carte.
Pe drumuri lungi şi vechi, bătătorite De-atîția mulți porniți'naintea mea, Am colindat călăuzit de-o stea — Icoana unei lumi întrezărite,
bar într-o zi o fată — bat-o focul — Mi-a-ntors din cale pasul obosit... — Unde-aş fi fost de nu m-aş fi oprit Şi nu mi-aş fi vîndut ei tot norocul ?...
Paris, 1903
„Revista albă' brie 1904-
, I, nr, 2, deeem-- februarie 1985.
CÎNTEC DE TOAMNA
Toamnă... Vîntul se strecoară Şuierînd pe lîngă zid Şi mă roagă să-i deschid Că-mi aduce veşti din ţară.
Veşti din ţară !... De la cine ?
De la ei ori de la ea ?
Să mai fie cineva
Ca să-ntrebe şi-azi de mine ?
Du-te, vîntule, grăbeşte, Şi le spune c-ai aflat • Cum că cel de mult plecat A murit, nu mai trăieşte ;
22*
C-ai bătut în lung, şi-n lat, Răscolind întreg pămîntul Şi că n-ai găsit mormîntul Celui mort, dar nengropat !
St. Germain, 1904
„Revista albă", I, nr. 2, decembrie 1904—februarie 1905.
IN PRIBEGIE
Toamna-mi scutura castanii din grădină şi pe cer Norii strîng de gît pătratul de senin rămas

stingher, iar în vale, furtunoasă, pe subt țărmul nalt şi drept Trece marea şi mă-ntreabă de ce-ntîrzii, ce aştept ?..
Era tot o zi de toamnă cînd plecam întîia oară
Să visez sub alte ceruri şi să plîng în altă țară.
Să-mi aduc aminte, parcă fu mai ieri cînd am plecat.
Nu era la gară nimeni... nimeni nu ştia din sat...
Ce le pasă lor de unul ce se duce cînd rămîn
Ceilalți toți să-şi strîngă banii şi iubitele la sîn ?
Ce le pasă dacă unul dintr-ai lor s-a-nstrăinat
Şi-o să moară pe-alte drumuri, cînd femeile din sat
Sunt ca ei şi-i fac să uite pe cei morți şi cînd cei morți
Nu se mai strecor în taină pe şosea, pe lîngă porți ?..;-
Ce le pasă lor ?...
Nici unul dintre cei rămaşi nu poate Să.cuprindă necuprinsul țărmurilor depărtate Şi nici poate-a-şi da cu gîndul că afar- de satul lui Mai sunt şi-alte sate-n lume cu femei şi bani destui..: Şi de-o fi să mă-ntorc iarăşi, iarăşi să mă vază-n sat N-o să vrea să creadă nimeni că sunt eu — că-i cel plecat;
Nimeni n-o să mă cunoască şi-ochii reci ai tuturor Vor privi-ncruntați streinul poposit în satul lor...
Du-mă, mare, tu ce-alt'dată m-ai purtat de-atîtea.ori De cu ziuă pînă-n noapte şi din noapte pînă-n zori Şi mi-ai dat să beau otrava dulce-a ducerii-neştire. Şi m-ai legănat în visuri, în estaz şi-n nesimțire ; Du-mă iar în zarea-n care tu doar poți să mă mai duci Şi mă-ngroapă-n cimitiru-ți fără flori şi fără cruci...
„Viața nouă", I, nr. 6, 15 aprilie 1905.

UNUI eîNTÂREȚ

îmbătrîneşti, şi versul tău Imbătrîneşte ca şi tine ; Cîntai odată mult mai bine Dar astăzi tot ce cînți e rău.
Alt'dată cîntecele tale O lume-ntreagă le-nvăța Şi satul tot te îndrăgea Dar astăzi cine-ți iese-n cale ?
Nu simți cum cîntecu-i sfîrşit Şi-n țitera dezacordată Zac moarte pentru lumea toată Tot ce-ai cîntat, tot ce-ai iubit ?
„Viața nouă"
I, nr.
1905.
13, 1

CINTEC

în ochii tăi ca-n două oglinzi însuflețite Amurgul îşi răsfrînge privirea-nsîngerată Şi ochii tăi sunt roşii ca două flori de **mac** Plutind împerecheate pe luciul unui lac. -
în ochii tăi amurgul, uşor, pe nesimțite, Se stinge ca lumina din candela uitată" Şi ochii tăi din roşii se-ntu necă şi par Doi ochi tăcuți de sfîntă pictați într-un altar:
„Revista noastră", II, nr. 2, 1 aprl-/ lie 1906.

NIHIL,

Din Orientul plin de soare, De fiori,
„De fructe aromate Şi de poveşti neterminate, Din orientul plin de soare Şi maladii molipsitoare,' în portul ce-şi-deschide rada Ca două albe maxilare Ce-aşteaptă să-şi" înghită prada Cotidiană de vapoare — Din Orientul plin de soare Şi din bogata lui risipă împrospătată zi şi noapte — De ani de ziie nu mai vine Nimic, Nici flori, Nici fructe coapte Şi nici tutunul blond de pipă Stropit c$i apă de smochine...

De ani de zile nu mai *v\:\e*

îN'imic din O;■icni[1]
în zare
Convalescențele marine
Plutesc în ritmuri fum■•. are.
Plutesc adueer'rle-amiie.e
Cu legendarele -do/^sii-e, ■
Iar noile presimteminie
Ce-apar din igokirfle-albustre,
Semnează în ned umeri rt a
Necunoscutului din larg
Un gest -ee-anVină-n veci fantoma
Multaşleptatului catarg.
Şi grave ca nişte Sybile
Ce rătăcesc pe Euxin
'Rostesc :
— Trec zile după zile
Şi-argonauții nu mai vin.
..Flacăra", V., 11, 25 decembrie 1913*

ROMANȚA OULUI DE CIOCOLATĂ

Tu eşti ce n-a fost încă oul din cîfce Ouă vor mai fi,
Tu eşti bazarul de surprize .pentru Amante Şi copii,
Eşti simetria maritimă A două stridii-mpreunate, Eşti frenezia unui zero Prins în contururi crenelate, Eşti taina_primelor mistere, Himera Drknului .cuvînt. Eşti spasmul . Lenea şi dezgustul Netălmăcitului avînt Cînd panglicele te-nfăşoară într-un simbol de veselie, Parcă eşti capul lui Othello Cînd e bolnav de nevralgie l

în burta ta
Cea mai superbă din pîntecele care mint,
Am strecurat în perspectivă
Trei trepieduri de argint,
Trei madrigale inutile din
Patru puncte cardinale, •
Trei bibelouri musulmane
Cu
Vagi culori orientale,
Trei măşti de bronz sculptate-n stîncă :
Mozart, Beethoven şi Chopin
Şi trei flacoane cu miresme
Occidentale de Guerlain...
în burta ta,
Cea mai superbă din burțile de ciocolată,
Am strecurat trei tamburine,
Trei stampe
Şi-un pachet de vată,
Volumele lui „Pirandello"
„Les i'lcurs du mal"
Şi-apoi în van
Ara strecurat şi trei mimoze,
Patru foteluri
Şi-un pign !...
Şi te-am purtat ca pe un rege

Prin Lesbos
Roma şi Corint,
In iahtul nou cu trei catarguri
De alabastru şi argint.
Şi te-am împodobit cu panglici
De roz,
De bleu,
De violet,
Ca să pricepi atunci prin tine
Simbolul unui triolet.
Voiam să te ofer Rozinei, cucernic In iubire, ca o Supremă jertfă de sperare Extras din cupe de cacao !
226
Dar deodată în tăcerea de spectru verde
A agatei
Un matelot tuşea la proră
în do majorul *Traviatei,,.*
Căci te mîncase el, tiranj.il, crezînd că eşti
Ca alte ouă !
Era în anul una mie şi nouă sute două-şi nouă J.,7
„Rampa", XIV, nr. 3357, 31 martie 1929.
MOARTEA AMANȚILOR
La marginea apei. cu sălcii şi plopi,
Trei gropari, azi-noapte, au săpat trei gropi..;
Una""pentru mine,-
Una pentru tine,
Şi-alta pentru cine nu se ştie încă,
Fiindcă-a treia groapă este mai adîncă
Decît cele două
Pregătite nouă —
Paturi noi în care vom dormi pe veci
înveliți în umbră şi-n cearceafuri reci.
Dar în groapa treia —
Doamne !... -
Cine ştie
Cu ce mort dormi-vom în tovărăşie !
Vai, ce groapă-adîncă !...
Vai, ce groapă mare !...
Parc-ar vrea să-nghită mortul în picioare,
Nu cu floarea-n gură, ci culcat pe spate
Cum 1-azvîrliră cioclii în eternitate !
Cine-o fi vecinul nostru de-^zi-nainte ? Mort cu mintea-ntrengă sau scrîntit la minte ?
Vorbăreț ca ploaia ? Arțăgos ca vîntul?
227
Sau tăcut ca mutul[1] — Mîm-i-l-ar-pămîntul !...
Cine-o să ne țină de urît *T*
Cu cine
Vom vorbi-mpreună de rău sau de biae-
Ruds:le şi-amicii *
Gare-au să ne-ngroape
Cu „rouge-feu" pe buze

Şi. „noir-niaf pe pleoape ?...
Şi mai fă să intre şi dragostea noastră —'
Dragostea de mîine cu „semn de-ntrebare"
Fiindcă a treia groapă, mai are-o fereastră
Peschisă spre soare —
O unică şi postumă consolare
pentru toţi amanţii morţi de surmenare !
„Adevărul literar şi artistic", XII, seria II, nr. 651, 28 mai 193%
Cine-o să ne-ntrebe, ce-am făcut în viaţă ?
Cînd sfîrşirăm piesa ?
Dis-de-dimineaţăj,
Sau în miezul zilei,
Sau mai pe-nserate,
Sau cînd bate toaca, noaptea jumătate ?...
Cine-o să ne-ntreBe cine-am. fost 7
Şi cine
Va-nţelege-n fine, că Tu cu Mine
N-am fost decîi nişte anonimi.
Şi-n lume
N-am plîns nic,odată şi-am făcut doar glume
Cine-o să ne-asculte — curios să ştie —
Cum îşi schimbăr-amanţii proza-n poezie ?;
Şi cine-şi va-nchidc ochii de ruşine ,.
Că-i vecinul nostru ?
Cine ? Cine ? Cine ?
Doamne !...
Fă ca-n groapa vecină cu noi,
Nu cumva copita plină de nărui
Să ne stricft somnul
Şi să. ne deştepte *
Ca s-o luăm „da capo" tot pe-acelea%r*tee@te,.
Fă să intre-n groapă, ce ne-a fost mai drag; -
Poartă fără gratii,
Casă fără prag,
Gura fără lacăt *
Şi inimăi fără
Ornic, să ne-o schimbe oră du păi osâ !..:
228

REPERE ISTORICO-UTERARE

ILARIE CHENDÎ : Tînăr încă, cu abia doi ani de publicitate mai întinsă, d-sa a şi gustat din toate deliciile de autor : şi-a văzut portretul de mai multe ori Ia gazetă, şi-a tipărit volumul de versuri şi a fost director de revistă, unde s-a proclamat un fel de şef de şcoală. Fireşte că, s-a cam grăbit cu toate astea, şi încă în paguba d-sale, căci mulţi dintre cei ce îl primiseră cu toată dragostea au început să piardă încrederea în seriozitatea lui de scriitor. Maniile de formă, aerele de grozăvie şi pretenţiile reformatorice au totdeauna rezultatul contrar celui voit şi pun pe orice autor, mai ales cînd e la începutul carierei sale, într-o lumină mai mult umoristică. Şi e păcat ! Deschideţi volumul şi vă convingeţi. Pe de o parte veţi vedea forma- aceea, scrisă mai întîi corect, apoi descompusă meşteşugit, după perceptul lui Miron Costin : „Unde iaşte de tărăgănat mai tărăgăneşte-o, unde iaşte de scurtat mai scurteaz-o". Veţi întîini obsesiunile afectate, revenirea la aceleaşi formule şi sim boluri, căutate şi fără înţeles. Veţi descoperi vorbăria aceea deşartă cu nume de oraşe, de ţări, de zeităţi şi de alte drăcii cu . totul străine sufletului de poet. Dar pe de altă parte, veţi înţelege uşor că *poetul* în Minulescu există, că în acele pagini de duioşie sumbră este o reală putere de evocare şi un rafinat simţ pictural *Romanţele* lui, din orice lume ar veni şi sub orice influenţă ar fi
231

scrise, îşi au culoarea tor interesantă şi aduc *o* noră nouă în uni-l fermitatea poeziei noastre zilnice. Cîteva, ca de pîl-JA *In templulț linişîei,* vor satisface pe cei mai exigenți esteți ai noştri :
„In sfeşnicele vechi de-aramă Descresc trei luminări de ceară — Descresc ca nopțile de vară. Şi-n sfeşnicele vechi de-aramâ Trei flăcări parcă se destramă în fire lungi de foc, ce cresc Din luminări pînă-n tavan Şi scriu verseturi din *Coran* De-a lungul templului turcesc.
Trei. credincioşi desculți se-nchină
Propt.ndu-şi frunțile-n covor,
Şi parcă-s trei bolnavi ce mor...
Trei cred n.cioşi desculți se-nchină,
Şi-n simfonia-de lumină
Ce-şi plimbă petele pe geamuri —
Cînd verzi, cînd purpure, cînd bi*nde —
Par trei corăbii vagabonde,
Ce-adorm în legănări de valuri..
Şi-n templu! linişte:; ce para-Un sarcofag pâgîn, enorm. Toți *muezinii* parcă dorm... Şi-n templul liniştei, în care Greoiul fam de luminare Miroase-n cranii dezgropate, Din sfeşnicele vechi de-aramă. Trei flăcări pupând te cheamă S-adormi sub eîe-niins pe spate.."
Dar, cum spusei, d-1 Minulescu iubeşte extravaganta şi nu țir sS-şi păstreze intactă reputația, mârginindu-se la ceea ce poate. î zice volumului *Romanțe pentru mai tîrziu,* parcă lumea de ast n-ar fi de ajuns de pregătită ca sâ-1 înțeleagă, şi în acest fel d-sa ajunge în halul misteriosului decadent Nbrda,. care într-o obscur' revistă zicea mai .anii trecuți : „N-am scris pentru lumea din ziud de astăzi ; cel puțin de acum peste zece generații dacă-voi fi prî3 ceput ; iar dacă nu, totuna mi-ar fi". Tot aşa a făcut şi d-1 Mim lescu cu o revistă, apărută în aprilie anul acesta *{„Revlstn cele lalți",* moartă după trei numere), în care era pe-aci să cadă în
rnai mari ciudățenii şi rătăciri... *(Despre revista „Viața literară" şi* puoef-ui *lan Minulescu,* în ..Țara noastră", an. II, nr. 23-, 1/14 iunie. !908.)
OVID DENSUSIANU : Dacă poezia este bogăție şi noutate In- imagini, apoi volumului d-lui Minulescu nu i se poate contesta eă cuprinde poezie. Cetind pâsagii ca acestea
„Şi yachtul alb
Sfîşie-n două covorul apelor albastre,
Lăsînd în urma lui o brazdă de spumă albă
Ge se-ntnde
Ga şi o punte uriaşe
Pe care sufletele noastre
Se yor întoarce-acasă-n ziua cînd uraganele ns-or vinde.*
sau
„Taci,
Să nu-mi, deştepți în suflet tragediile jucate
în aplauzele mute ale întiilor dureri".
simți că este psihologie şi finețâ în imaginile d-lui Minulescu şj că evită banalul. Vă aduceți aminte de comparația, de care se va rîde încă mult, a d-lui Octavian Goga :
„Cu ochi verzi ca leuşteanu, Buze roşi ca cărămida"
comparație care a extaziat „critici literari"... ca d. Sextil Puşca-riu. Poneți-o alături cu următorul vers din volumul de fața.:
„Tu ce porți pe buze purpura-nserărei."
şi veți putea face deosebire. Dacă d. Minulescu n-ar căuta unele efecte care ni se par prea silite, n-a> stărui prea des asupra unor motive de senzualism care ating trivialul, dacă ar fi evitat unele cuvinte prea familiare, necorecte ori barbare (ca francezul coşmar, ori acele *candelambre),* dacă ar fi renunțat la figuri cum e „cufărul de craniu omenesc", şi dacă ar fi suprimat poezii ca *Romanța cheei,* ar merita laude fără rezervă, pentru că versurt ca *Spre țările-enigme, Sosesc corăbiile, Sonet,* pun în evidență talentul d-sale.
D. Minulescu cîntă mai ales marea, ea-i oferă bogăție de simboluri. Poetul ştie să aleagă dintre ele pe cele mai semnificative şi reuşeşte să 1* prezinte în cadru larg.

Poetul, -deşi tînăr, deşi la întâiul volum, stăpmeşte destul de bine versificația (ici şi colo numai mici inconsecvențe de ritm, ca de ex. *Vrăjitorii si Parcele,* p. 29). Versul liber, pe care-1 întrebuințează şi d. Minuleseu, dovedeşte şi celor mai greu de convins că noua formă poetică — cînd îşi găseşte artistul — întrece cu mult pe cea veche.
Volumul, în special cu poeziile începătoare, este şi o provocare-la luptă. Simbolismul însă în literatura noastră deşi a prins rădăcini din ce în ce mai mult în ultimul timp şi mai cu samă de la apa riția acestei reviste, nu s-a-înfățişat nieibdată războinic în felul în care se înțelege de obicei să se dea luptele. Victoria simbolismului e asigurată — şi va fi recunoscută cu vremea de mai mulți — prin nota senină şi demna pe care a adus-o în

discuțiunile noastre lite rare şi prin înțelesul larg pe care 1-a dat artei. („Vieața nouă", an IV, nr. 9, 15 iunie 1908), . -

MIHAIL DRAGOMIRESCU : Fostul nostru colaborator şi-a strîns în acest volumaş cu coperta impresionist-simbolistă, ca şj cuprinsul, bucățile sale de versuri mai însemnate, cea mai mare parte publicate cu mai multe sau mai puține greşeli de tipar, în răposata „Viața literară şi artistică", în „Viața nouă" şi în această re vistâ. Titlul de *romanțe* e foarte innemerit.

Deşi, în adevăr, poetul izbuteşte în aceste poezii să întrupeze într-o formă şi într-o *nouă* armonie sentimente superioare, în legătură cu cele mai înalte preocupări omeneşti — viață, moarte, soartă, credință, ideal — totuşi ele nu pot fi puse alături de marile poeme lirice — ode sau elegii — în care îndeobşte liricii îşi toarnă puternicele lor concepțiuni despre viață. Aceste poezii, cu tot . farmecul lor pătrunzător — şi făcînd abstracție de toate ciudă teniile manierate, de toate *pozele,* de care uneori poetul abi zează — fac parte din domeniul poeziei *uşoare,* a poeziei car atinge, nu adrneul sufletului omenesc, oricare ar fi el, ci num partea lui superioară dar superficială. Aceste poezii nu ne mişca nu ne înfioară, nu ne zguduie ; n-au nimic din tragicul poeziilor lirice în care simțim cum sufletul poetului se luptă cu gîndul vieții şi al morții şi ne cutremură arătîndu-ne în spasmul deznădejdii sau în beția entuziasmului, indisolubilul abis pe care întreaga noastră existență atît de fermă în aparență — este zidită, Minuleseu nu e din categoria lui Gr. Alexandrescu, Eminescu, Vlahuță, Cerna, lîngă care ş-ar putea alăturea prea bine dezvol-tîndu-se mai departe, Dumitru Nanu şi Corneliu Moldovenii v Mir.ule'scu e din categoria, mi a *pasionaților reflexivi,* -care f;;

să se simtă valurile patimii pînă în cele mai adinei preocupări omeneşti, ci din a *senzitivilor,* cum sînt Duiliu Zamfirescu, Coşbuc, Cincinat Pavelescu, Iosif Angliei, Goga. In poeziile lui, Minuleseu are o lume a lui, o colorată şi luminoasă lume de senzații superioare şi inferioare, o lume de culori de forme, de culori, de mirosuri, de pipăiri, la care gîndirea parcă ia prea puțin parte. Se deosibeşte de aceşti poeți, mai întîi de unii prin faptul ci gîndirea nu e streină de aceste construcții senzitive ; ea. e totdeauna prezentă formînd un substrat simbolic, care dă înțelesul siibtil superior al bucăților sale. Al doilea, se deosibeşte. de alții, prin faptul că toate aceste alcătuiri senzitive nu au nici Vigoarea coeziunii, nici puterea rezistenței. Plind creațiuni ale imaginației, ca orice creațiune poetică, ele sînt mult mai fantasmagorii decît imagini. Ele nu ne lac impresia realității sau nu ne-o. fac decît dacă sînlem într-o dispoziție mai mult aproape de vis deeît de viață. Prea sînt izolate de realitate, prea Ie simțim ca ima-S gini şi prea puțin ca realități. In al treilea rînd, se deosibeşte de alta, prin faptul că Minuleseu este un pur contemplativ, un suflet >*n* care pulsul vieții pasionale parcă a secat cu desăvîrşire, c simțire *blazată* şi, senină, în care nu poate creşte nici mare pasiune, nici marc ură, nici mare iubire, un sceptic amabil, în care se reproduc mai muli *umbrele* adîncilor turburări sufleteşti, decît aceste turburări însele. Acest *Minuleseu* apare ca un senzitiv naturalist, simbol..c prin concepție, romantic prin exagerare» imaginilor, clasic pr.'n seninătatea simțirii. Dar ou aceste calități —• sau mai bine tocmai din pricina lor — care-i dau o fizionomie aşa de particulară, operele poetice ale lui Minuleseu nu sînt, mi pot fi mari poeme lirice — ci *romanțe,* de gen superior, e adevărat, dar simple *romanțe.*

Nu tot aşa de înnemerit este titlul „pentru mai tîrziu". Ceea ce pare poetului că-i dă dreptul la acest titlu, este credința că ei este . un poet aşa de *nou,* îneît nici cititorii nici criticii, nu-i pot înțelege *întreaga* sa valoare astăzi. Se înşală. Or că va fi mai bine, ori* i'ă va fi mai rău înțeles. Minuloscu c osîndit să nu i se recunoască *o* valoare mai mare decît i se dă aici. Cu romanțe — adică ei: opere poetice în care se întrupează pai"tea superficială a sufletului, oricît de superioare doultminteri ar l'i ea — cu *romanței** nu se pot entuziasma pînă Ia delirul recuno.ştinții naționale, necuir universale, nici cititorii, nici criticii. La aceasta OMO osîndi' *to*> senzitivismul — contemplativ, simbolist din OeciiVnt. ui CJMJ reprezentant'român-do j'runte osii! poetul nostru.

Cu aceste însuşi)! Minulescu, în deosebitele lui poezii fiîo..< fiee, erotice, ant:ireligioase (acestea din urmă cuprinse sul) £■":•;' • <■

Liturghii barbare, quintet ateu — mai just *anticreştin)* izbuteşte sS ne redea, pe lingă sentimentele particulare întrupate în fiecare poezie, impresia generală a unui epicureism revoltat, erotic şi mistic, ce caută 'bucurii, viață naturală, liberată de legile con-vențiimli sociale, şi a unei tainicii melancolice şi rezignate, în legătură cu o viață, dincolo de viață, o ființă dincolo de ființă, cu o existență, cum ar-zice[1] Kant,.„numenală", pe care poetul, care face pe „necredinciosul" n-o mărturisește, dar care parcă e presupusă de imaginat ia sa la fiecare moment. Prin această din urmă impresie, care se degajează mult mai puternic, deşi fufa mijloace artistice clasice, care să-i asigure durabilitatea, din opera poetică a lui Maeterlmck, "Minulescu stă îxi relație de dependență cu acest poet belgian.

Ceea ce dă un prej deosebit poeziei lui Minulescu este originalitatea formei şi cu deosebire a acelui -element al formei care e mai în strînsă legătură eu fondul poeziei lirice, care dă acestui foisd adevărata consistență proprie, şi care oarecum parcă face însuşi parte din acest "fond — *armonie.* Această armonie, pe care poetul caută s-o facă vizibilă, întrebuințind multe versiuni albe şi împărțind versurile, nu flupă pauzele finale indicate în mod mecanic de ' rimă, ci după pauzele -naturale, indicate de ritmul sufletesc Si sentimentului — este de-o varietate şi de-o amploare maiestuoasă, în adevăr seducătoare, cînd nu e manierată. *(„Romanțe pentru mal tirziu"* de Ion *Minulescu,* în „Convorbiri critice", II, nr. 12, 15 iunie 1908).

E. LOyiNESCU : Estetica minulesciană pleacă de la căutarea noutății. Izvoarele inspirației sunt în bună parte secate ; temele mari ale simfoniei umane şi-au avut cmtăreții lor. înaintaşii ne-au despoiat de avutul umanității din noi :

‚iLeurs ecrits sont cbs vois qu'ils nous ont fait d'avance." Poeții epocilor întârziate nu mai pot, deci, merge pe drumurile predecesorilor; în căutarea fiorii rare, singura vrednică de truda artistului, ei trebuie să se abată pe poteci necălcate încă. Salutăm în acest principiu al noutății principiuf esențial al oricărui progr-es, deşi nu-l considerăm ca pe unicul ; invenția trebuie să lucreze în cadrele legilor fiecărui domeniu de activitate omenească ; în artă ea lucrează în cadrele esteticei. Oricît am privi, deci Noutatea ca pe o formă de progres artistic, ea e subordonată condițiilor generale ale frumosului ; şi oricît ar fi âe

Instabile aceste condiții, ele se pot totuşi reduce)a cîteva principii elementare asupra cărora nu mai există controversă.

Noutatea nu înseamnă, de altfel, numaidecît exotism după cum cred: teoreticienii artei noi ; ea nu stă în răsturnarea valorilor sensibilității şi experienții umane, ci ît sinceritate şi în expresie. Pentru a fi nouă o sensibilitate n-are nevoie să t'ie bizară, ci numai sinceră ; pnn faptul individualității sale, orice sentiment e şi nou. Acesta e numai punctul de plecare at artei.:, realizarea însăşi începe odată cu expresia. Frumosul, în orice caz, rm trebuie confundat cu rarul : „Vai, spunea La Harpe, de cei ce caută să te miri în artă : nu n,e mirăm de două ori !"

Exotismul reprezintă fondul poeziei minulesciene : nostalgie

ă orizonturi îndepărtate, pe aripele line ale benselor călătoare spre „țările enigme" ; „pelerini" ce vin-de nu se ştie de unde şi merg spre necunoscut. Pe fondul acestui exotism se proiectează şi erotismul baudelairian ; iubirea romanticilor „peJer.ni" este însă negația concepției romantice; ea nu porneşte d într-o iluzie şi nu se rezolvă într-un ideal, ci ne cîntă numai clipa trecătoare şi p!ă-eerea d-ezamăgită ; în realitate nu e iubire, ci senzualitate pură. Noutatea fondului acestor poezii poate fi contestabilă siib -raportul valorilor sale estetice, noutatea expresiei poetice este însă mult mai reală şi mai fecunda. Prin calitatea imaginilor sale, prin "muzicalitatea versurilor, prin ritm, prin abundența sonoră a limbii, prin anumite obsesii verbale şi procedee funambuleşti, este neîndoios că poezia minulesciană reprezintă un punct de plecare în evoluția poeziei noastre.

La lectura lungului poem al Iui Jean-Baptiste Rousseau intitulat *Scrisoarea posterității,* Voltaire clătină din cap : „Iată o scrisoare care nu va ajunge la adresă". Scrise „pentru mai tîrziu ; rs-raanțele d-lui Minulescu şi-au găsit totuşi o posteritate pe care o putem numi contemporană : au ajuns „la adresă" mult mai repede âecît îşi închipuia autoru-l ; actualitatea valorii sale îi ridică însă ffin perspectivele viitorului. *(Triptic poetic. I. Minulesca, E. Farago, Â. Kerz în* „Convorbiri critice", nr. 13, 1908.)

Scrise pentru mat tîrziu, *Romanțele* d-Iui îon Minulescu au ajuns eurînd la meridianul actualității şi l-au şi depăşit chiar, spre a luneca, oarecum în conul penumbrei, ața că se poate spune că anticipația lor literară a fost o iluzie de scurtă durată. Prin în-fiuența pe care au exercitat-o instantaneu asupra poeziei noastre s«a dovedit -«ă nu aduceau formr.la unei sensibilități şi eretice tardive, ci purtau în ele toate elementele contemporaneității ime-

diate. Nici unul din scriitorii noştri — nici chiar Eminescu — n-a fost atît de repede copleşit de admiratori ca d. Minulescu, devenind in scurt punctul de plecare al unei exploatări literare sub cele două forme distincte : a imitației şi a parodiei,' care, cu aparența de a porni din izvoare diferite, dovedeşte în fond o servitute egală de-oarece, sub forme satirice, este efectul unei oboseli ce nu vrea să se recunoască. Prin anumite particularități, poezia poetului s-a despersonalizat, astfel, pentru a se transforma într-un curent care nu s-a propagat însă prin sensibilitate, concepție sau atitudine, ci prin material estetic. In abundența subită a literaturii de corăbii, de pelerini ce vin şi se duc, de unde şi unde nu se ştie, de catarguri şi biserici; de amaete ce mint şi de berze ce călătoresc, de talis-mane şi de cifre fatidice, de geografie exotică şi de nume proprii de valoare pur verbală, de cavouri deschise şi de chei aruncate, de balustrade şi de balcoane, în mijlocul acestei literaturi specifice ca muzicalitate, cu un vocabular şi cu procedee nu numai retorice, ci şi grafice, poetul a fost repede copleşit, iar glasul lui s-a pierdut printre ecourile sonore şi crescute, mirat el însuşi de a se simți crescut. Imitația excesivă şi mai ales parodia au dat poeziei d-lui Minulescu actualitatea unei mode şi i-a imprimat o fulgerătoare mişcare ce a făcut lesne ocolul curiozității publice, sleind-o întrucît „amantele cu ochii verzi" :

„Coloarea wagnerianelor motive
Şi părul negru ca greşeala imaculatelor fecioare..," %

Morții ieşiți din cavouri, cele trei corăbii, brelocuri, catarguri ca şi cele trei sute de biserici, au dispărut cu totul din poezia generației noi, a d-lor Lucian Blaga, Camil Petrescu sau Ion Barbu. Cu atît mai bine, deoarece curățită de scoria imitației şi a parodiei, poezia minulesciană poate fi -privită cu imparțialitatea cuvenită unui moment din evoluția lirismului nostru, desprins de sub presiunea obsesiilor sau a reacțiunilor.

Limitată în anumite cadre ce rămîn a se preciza, influența poeziei d-lui Minulescu nu trebuie însă exagerată, întrucît, cu tot zgomotul ei, n-a depăşit pragul cenaclurilor, al cafenelei şi al „esteților" urbani şi, în orice caz, n-a avut vreun contact direct cu marele public. Nimic, de altfel, n-o îndreptățea la popularizare ; pe cînd poezia lui Alecsandri şi Goga putea interesa masele prin latura ei socială sau națională, pe cînd poezia lui Eminescu putea

avea un răsunet, nu numai prin prestigiul artei, ci şi al unei atitudini definite, aducînd mai mult o inovaţie formală, poezia d-lui MinvriescU nu avea cum străbate în straturile adinei. Prin natură, trebuia să ramînă în cadrele artei pure, aşa că zona ei de influenţă
nu putea îngloba ilecît un număr mărginit, de cititori, •singurii, ■ •ie altfel, ce se numără. Artă pentru artă s-a făcut, negreşit, '.şr înainte, dar fără să se insiste asupra caracterului ei specific de inutilitate. D. Ion Minulescu e reprezentantul tipic al unei formule evoluate care, hrănindu-se cu puţine elemente din ceea ce pasionează mulţimea, îşi limitează' acţiunea pur estetică la un public,, reiativ strîns.
De numele d-lui I. Minulescu se leagă, nu fără controver.-ş<\ istoria simbolismului român. Controversele vin, mai ales, din im- -precizia unei noţiuni cu -elemente multiple, disparate şi Uneori,. chiar contradictorii, întrucît, inovaţie, simbolismul s-a confundat !a început cu însuşi spiritul de înnoire care înglobează orirc nuanţă mai singulară a sensibilităţii sau numai a expresiei, two *H* făcut şi din Macedonski un poet simbolist şi care, prin sirupuiS fapt al întrebuinţării versului liber, a dat cîtorva tineri iluzia >'■'■ *A* fi iniţiatorii mişcării noi. Confuzia izvorăşte şi din nedefimo •;, noţiunii chiar în spiritele celor ce au lucrat la biruinţa ei, decan <■•• curentele nu pornesc dintr-o acţiune conştientă, precedate fiin<; • nevoia nelămurită a unei reacţiuni ce se caută prin o serie di i>\-perienţe în domenii şi în forme diferite. De reuşeşte să se pr- -.•izeze, formula reprezintă clarificarea ultimă a dibuirilor .:.> întuneric la triumful căreia au contribuit însâ şi cei ce s-au inf.i-[v] vărăşit la luptă din nemulţumire împotriva tiparelor consacrare -4 «lin ignoranţa propriului lor temperament. Fără a acoperi i;o;-".«* sensurile legitime ale simbolismului, d. Minulescu rămîne totuşi. pînă acum, reprezentantul cel mai calificat al acestei mişcai- -n literatura noastră. Chiar de ar avea meritul iniţiativei, în *unA* modulaţiile minore se mistuie în glasul celui puternic îmmeîi. prin egoismul vital al adevăratei personalităţi, artiştii îşi consumă şi părinţii şi copiii. Acoperit de vermina imitaţiei, d. Minulescu îi va supravieţui ; în ritmul poeziei noastre" unda simbolismului va fi reprezentată în notele ei cele mai vizibile lot prin pc-etui-„amantelor ce mint".
Faţă de tendinţa unora dintre poeţii moderni de a-şi i^titii emoţia în domeniile speculaţiei intelectuale numai prin prot-evi'[1]'-tehnice, simbolismul pare azi învechit şi nu .intră în curentul procesului de disoluiie a lirismului. împingînd, dimpotrivă, lirisir;<w în substraturile ariînci ale sensibilităţii, el 1-a dus în consecinţele lui ultime, aşa că nu reprezintă o ascensiune spre idee, ci, diiB-potrivă, fuga de concept şi nu este expresia clară a unor sentimente organizate, ci se încearcă să ne aducă ecouri din lumea nepătrunsă a subconştientului. Simbolismul este de esenţă pur muzicală, nu în înţelesul calităţii muzicale a expresiei, ci sub *tu-*
238
239*
portul calităţii muzicale a stărilor sufleteşti primare, vagi, neorganizate, pe care le traduce ; e o hipertrofie a lirismului în sensul adincirii izvoarelor de inspiraţie dincolo de pragul conştiinţei în elementele vieţii animale. Imprecise, aceste stări sufleteşti muâ-cale îieputînd fi exprimate clar, simbolismul nu reprezintă numai o primenire a lirismului, ei o revoluţie formală deoarece, subconştientul neputînd fi redat prin noţiuni limpezi, muzicalitäp vagi de fond trebuie să-i răspundă o muzicalitate de formă ; 4e ac* şi estetica simbolismului ce substituie versului turnat pe tiparul exact al gîndirii, versul fluid, insesizabil; poezia nu este o ttariscripţie, ci *&* sugestie.
Noua artă poetică are, desigur, mai multe canoane, dar esenţa sa se poate rezuma la sugestie ; ea nu exprimă, ci sugerează prin dispoziţia savantă şi complicată a ritmului, a limbii muzicale si imprecise, a unei figuraţii împinse pînă la artificialitate. Cu mişcarea simbolistă se înscrie, aşadar, îa artă estetica nouă a sugestiei, lărgind hotarele expresiei lirice.
Prin însăşi natura sa muzicală poezia d-lul I. Minulescu se defineşte nu numai în ceea ce e, ci şi în ceea ce nu poate fi : nu poate Ei, anume, o poezie de concepţie, nici în sensul unei complexe alcătuiri poetice ca la Eniinescu şi Ceraa, nici în sensul in-teîeetuaîizării emoţiei sau al reducerii ei la elementul prim aî senzaţiei ca la unii dintre poeţii mai noi. Prin oricîte nuanţe şi forme contradictorii s-ar fi manifestat şi oricîte încercări ar fi făcut teoreticienii de a-1 fixa" în ritmul mişcării de intelectuali-zare, simbolismul rămîne, după cum am mai spus, o expresie a fondului muzical şi, deci, prin esenţă aniiintelectual.
Chiar de n-ar reprezenta o reacţîune conştientă împotriva simbolismului, formula modernă „a emoţiei intetectualizate*[1] răspunde tendinţii inverse de eliberare a spiritului de masă elementară a stărilor sufleteşti neorganizate. în aceste condiţii, pria simpla recunoaştere a calităţii muzicale, facem şi eliminările necesare. întrebările legitime ale criticei amuţesc în pragul operei; (leîntîmpinînâ o cugetare complexă, nu-i putem cerceta nici izvoarele, nici creşterea sau deviarea, cu atît mai puţin filozofia sau atitudinea răspicată faţă de problemele vieţii. Prin fondul său muzical, simbolismul exclude cugetarea organizată fără a exclude însă şi profunzimea sentimentului, ci dimpotrivă, o şi implică oarecum. Prin mijlocul, imperfect din cauza limitării lui, al cuvîn-tului, el vrea să ne dea esenţa lucrurilor, tiparele generale dia care au pornit formele multiple şi diverse, materia inalterabilă ţi neindividualizată încă a sufletului uman, aşa că prin această sforţare spre universal, simbolismul păşeşte alături de muzică, limba
240
firească a universalului. Fără a intra în consideraţii de ordin-metafizic asupra muzicii şi asupra literaturii de caKtaie muzicală, Iară a ne raporta, deci, la Bchopeahauer sau la TSTietzsche, recunoaştem la tiriii scriitori o

capacitate neobişnuită de a ne reda stări suîle-iteşti elementare care, cu toată -Simplicitatea lor amorfă, dar originară, îritrec posibilitățile organizate. Groaza de -moarte, de pildă, este o dispoziție primară a sufletului omenesc a cărei ^raționalizate ne-a dus la palida poezie.a lui Vlahuță, dar care, simțită puternic, tragic, prin sursele nealterâte ale sensibilității, poate fi punctul de plecare al unei creații jfy^funde.; deşi fără intenție, literatura lui Pierre Loti, bunăoară, impresionează tocmai prin această fliş-poziție muzicală de a simți cu intensitate vremelnicia universală.

Nu astfel de rezonanțe vom găsi, fireşte, la un poet relativ artificial, dar, oricît ar părea că izvorăşte din simple reminiscențe literare, cu tot artificiul şi atitudinea evidente şi în lipsă de idei, poezia mimilesciană se "valorifică totuşi printr-un fond de senti- ' mente primare, muzicale. De la solidaritatea cu precursorii artei *noi (Romanța marilor dispăruți),* poetul trece la o solidaritate mal largă cu soarta întregei umanități, vibrînd de un fior al morții ce vine din fondul adine a! sufletului omenesc *(La poarta celor care ăorm, Romanța mortului, Pelerinii morții. Romanța morții, Romanța noastră* etc, etc). La realitatea sentimentului originar al morții şi al prefacerii universale, trebuie să mai adăugăm încă o realitate : sentimentul statornic, obsedant al orizonturilor îndepărtate, nostalgia locurilor nevăzute şi enigmatice, instinctul migra-toriu şi al devenirii *(Romanța pelerinului, Spre țările enigme, Romanța celor trei corăbii, Sosesc corăbiile* etc.) — sentimente care, în -myiocul unei artificialități neîndoioase, constituie o realitate poetică.

în privința fondului poeziei minulesciene se pot face rezerve, nu atît asupra calității muzicale, cît asupra intensității ei ; pe cîrtd baudelairianismuî, de pildă, se caracterizează printf-'Un complex de elemente sufleteşti ce poartă în ele germenii sensibilității moderne, minulescianismul reprezintă numai o revoluție formală ; inspirația lui muzicală nu e nici prea amplă şi, prin caracterul el de universalitate, nu poate fi nici specifică ; ieşită din fondul general uman, nu se caracterizează prin diferențieri de sensibilitate. Dacă poetul este destul de comun, artistul este însă cu mult superior ; mijloacele de expresie îi întrec posibilitățile de emoție. Arta lui a adus cu sine procedee, cerute şi de fond, dar multiplicate şi de ingeniozitate prin a căror originalitate poetul şi-a fixat un loc în evoluția liricei noastre.

241

Unei inspirații muzicalo nepufcîr.du-i răspunde decît o *formă* sugestivă, estetica simbolismului se rezumă, după cum am spus, ia sugestie : prin acest determinism înțelegem arta d-lui Minulescu şi în noutatea reală şi în abaterile ei aparente, întrucît absurdul însuşi se explică prin valoarea lui de sugestie. Pentru expunerea unor sentimente muzicale era totuşi necesară o formă de o anumită muzicalitate. Eminescu ne-a dat-versurile cele mai armonioase, dar armonia lor nu este independentă, ci funcțională, deoarece, deşi sonor, cuvîntul traduce o funcțiune precisă. Redusă la valoarea ei de sugestie, muzicalitatea d-lui" Minulescu se emancipează de înțeles, spre a insinua anumiți- -stări sufleteşti vagi St neorganizate. Calitatea ei este, deci, cu totul alta decît la Eminescu, şi această inovație formală, susținută pe <> mare bogăție de resurse, a poeziei minulesciene este însuşirea ei de căpetenie ; versul devine liber şi poliritmic, nu la îiitîmplaro. ci de necesități interne. Asupra meritului de a fi introdus cel dintîi versul liber pol ii discuții, dar nimeni nu 1-a mlăd.'ut mai bine fondului mobil şi insesizabil. Muzicalitatea lui e atît de excesivă înelt unii pocii, ca Lucian Blaga şi mai ales Gamil Pe're.scu. au reacționat împotriva servitudinii sonore, reacțiune reclamată, de altfel, de-î'ondu) cu totul deosebii al poeziei lor. D. 1. Mini'.losca are insă forma strici cerută de natura muzicală a sensibilității sale ; totul >' utilizat în vederea sugesiU'i, repetiri de cuvinte şi de versuri, obsesia unor anumite imagini, întrebuințarea unei terminologii, geografice şi istorice, de valoare pur verbală şi, mai ales, creația unfi simbolice speciale care, sub aparența absurdității, urmăreşte totuşi o sugestie'. Pînă şi abuzul numerelor fatidice de trei şi şapte creează o atmosferă voită de mister şi o obsesie. Muzical şi nu plastic, adică abstract; şi inconsistent, materialul poetic se eterizează : „Nimicul", „Eternul", „Albastrul", „Cuminții". „Nebunii"'. „Credințele'. „Minciuna", „Adevărul", .Durerea", .„Trecutul" sunt palidele abstracții care, în solemnitatea majusculelor, defilează în poezia minuleseiană, descărnate, dar sonore. In procesul iui rie abstracție, poetul schimbă pînă şi rostul comparației, întrucît, hi loc de a pleca de la cunoscut: la necunoscut şi de In abstract !a concret, in !•>■■ *f'.o* ;i plasticiza, el abstractizează lucrurile materiali" :

„.De ce-ți sunt ochii verzi —
Coloarea wagnerianelor motive, ,
Şi părul negru ca givşala imaculate lor fecioare ?"
Două brațe întinse :
„S-? leagănă ca două chei negre. descTntate Cu caro vrăiJtorii
Şi Parcele Deschid
Zăvoarele-ncîeştate în porțile-ncuiate."

adică se aseamănă cu ceea ce n-a putut nimeni vedea pînă acum. Trei corăbii ancorate în port par prin acelaşi proces de._,abstrac-tizare: ' ,

„...nişte suveniruri smulse îndepărtatului trecut.:."

Prin muzicalitatea fondului — puțin însemnat, de altfel, ca intensitate şi complexitate — şi prin sugestia formei, armonioasă şi nouă, nesincer sau pueril de multe ori, d. Ion Minulescu reprezintă totuşi cu talent o formulă legitimă de artă, pînă a se fi identificat, nu fără prejudicii, cu dînsa. *(Ion Minulescu,* în „Sburătorul literar", anul

I, numerele 10. 11, 12, 13 din noiembrie-deeem-brie 1921.)
Trebuie să-i recunoaştem d-lui Minulescu meritul de a fi fost stegarul mişcării simboliste şi, oarecum, de a fi absorbit-o. Fără a fi ermetic, prin fond şi, mai ales, prin formă, simbolismul nu poate fi popular, întrucît e o artă de relativă iniţiere şi, oricum, de ra-'finare estetică. D. Minulescu e în situaţia paradoxală de a fi făcut simbolismul pe înţelesul tuturor şi de a-i fi popularizat metodele ; de aici, o primă bănuială asupra calităţii unei poezii atît de comunicative.
. De un simbolism mai mult exterior şi mecanic, poezia d-lui Minulescu conţine, totuşi, pe alocuri o gîndire muzicală. De la solidaritatea cu precursorii poeziei noi : *t*
„Iar mîine-n zori, de-o fi să ne-ntîlnim
Pe-albastrele cărări, de unde azi
Noi vă privim —
O ! Mîine-n zori de-o fi să ne-ntîlnim.
Vă vom primi cu braţele deschise
Şi-obrajii voştri adeseaori scuipaţi
I-om sffruta —
Căci voi ne sunteţi fraţi..." v
(Romanţa marilor dispăruţi)
trece La solidaritatea cu soarta întregei omeniri şi e zguduită de fiorul „muzical" al morţii şi al caducităţii universale :
„De vrei
Să-nvpţi şi tu poveste» aloielor de te?
243
Sub care zac tăcute părerile de rău,
De vrei să-i ştii pe nume toţi morţii ce-mi hrănesc
Cu trupul lor pămîntul grădinii,
§-• de porţj
$i tu ca alţii-n suflet respectul pentru morţi,
Qpreşte-te la poartă şi bate de trei ori..."
(La poarta celor care *âbrrn)*
sau :
„Paznicul mi-a-nehis cavoul şi-am rămas în pîoaie-afară Şj-am râmas să.-mi plimb scheletul printre aîbele cavouri-, Uhde-ai noştri dorm în paza luminărilor de ceară — Şi-am rămas să-mi plimb scheletul' pe potecile pustii §!■ pe crucile de piatra sâ citesc es-au scris cei vii."
sau :
(Romanţa morlu.lu.iy
„Şi-n timp ce-n poarta veche, trei lovituri te cheamă Ca trei refrenuri triste de cîntece u.tate — In. timp ee-ai vrea să. afli în poartă cine-ţi bate ; Adormi, proptindu-ti fruntea pe cheile de-aramă, Păstrate-p. negre turnuri de piatră, crenelate.""
(Romanţa morţii).
Bar dacă senzaţia morţii şi a periciunii universale, împinsă pînă la tragic, cere o sensibilitate mai profundă decît e, în- genere, sensibilitatea d-lui Minulescu, găsim, în schimb, la acest poet? o nelinişte, care, ce e dreptul, nu e de ordin metafizic şj deei superioară, ci o nelinişte legată de timp şi de loc, un instinct de migra-ţie, o dorinţă neraţională de orizonturi noi, care i-au populat poezia cu atîtea „ţări enigme", cu atîtea „galere" şi „corăbii" ce pleacă sau sosesc, cu atîţia pelerini şi berze călătoare :
„Şi-aşa pluti-vom toată ziua..."
Şi-aşa pluti-vom noaptea toata...
Şi-aşa pluti-vom vreme multă *— ^ '
Căci prea mult,
Nu e niciodată,
Cînd ne-ndreptăm spre ţări enigme
Spre ţări, în care, mîine-n zori
Găsi-vom poate aureola stemei noastre sărbători-!"
(Sprv ţările enigme)
244
din care, fireşte, nu lipseşte verbalismul, caracteristic, de altfel, acestui poet prin excelentă verbal şi senar. [...] Succesul poeziei minulesciene nu vine, însă, de la fondul ci muzical şi de la lărgirea lirismului în regiunile subconştientului, ci de la muzicalitatea ei exterioară. Spre a o deosebi de cealaltă, am prefera să o numim sonoritate ; poezia d-lui Minulescu e cea mai sonoră poezie din .literatura noastră actuală ; ea e prin excelenţă declamatoare : de aici, şi repedea sa răspindire şi în stratele în care'poezia nu se seoboară decît pe calea c-uvîntului rostit. Revoluţia prozodică e mai mult aparentă şi tipografică ; în genere, versul « solid construit şi de

sonoritate plină. Revoluția lexicală e "mult mai reală ; limba cristalină şi cu tendințe arhaizante a iui Erninescu., limba mai -mult rurală a lui Coşbuc a iost modernizată, încercarea a părut, la început, îndrăzneață şi procedeul lesnicios ; în locul arhaismului cu sunete sumbre, a apărut neologismul son»r şi armonios, cu o stăruință ridicată la principiu. După douăzeci de ani de evoluție, lupta a lest cîştigată ; expresia noastră poetică s-a îmbogățit simțitor cu un mare număr de cuvinte susceptibile de a traduce nuanțele sensibilității noastre. Problema limbii, ca şi .problema stilului, nu se poate desface de problema fondului. După cum nu-i numai -un „stil" ci mai multe stiluri, tot aşa nu-i numai o limbă ci mai multe ; valoarea limbii nu iese din puritalea sau din tendința eonservâtoare şi chiar reacționară a dezrnor-mîhtării cuvintelor irosite, ci doar raportarea şi adaptarea lor da fond : unei ■anumite sensibilități i se cuvine o anumită expresie. In afară de armonia internă dintre fond şi formă greu de realizat, mai este o altă armonie a formei privită în sine. Arhaizantă sau neologistică, limba nu "trebuie să răspundă numai fondului, ci să aibă şi o unitate externă ; din lipsa unei astfel de unități, limba de violente contraste a d-lui Galaction, de pildă, e inestetică. Nu tot aşa şi limba poeziei minulesciene : ea e străbătută de amîn-două armoniile ; e crescută din fond şi are o tonalitate egală ; neologismul răspunde, în genere, unei necesități şi e susținut prin tot ce-4 înconjoară ; nu țipă ; cînd țipă, stridența lui se armonizează în stridența generală. în procesul de formare a limbii noastre literare, şi îndeosebi poetice, putem, deci, privi încercarea d-ltii Minulescti, alături cu a altora, ca rodnică. Şi cum diferențierile se fac, jie obicei, după semne exterioare, inovația neologistică a trecut drept singura notă caracteristică a noii poezii simboliste. Unei inspirații muzicale, adică de stări sufleteşti vagi, neorganizate, trebuia să-i răspundă şi anumite mijloace de expresie : forma «muzicală, adică muzicalitatea exterioară, este unul din aceste

mijloace, esențiale în poezia lui Minulescu ; versurile lui nu se insinuează totuşi discret : nu în ele vom găsi : „rien que la nuance..." şi nici acea tonalitate fumurie :

..la chanson grise
Ou l'indecis au precis se joint/'

a artei poetice verlainiene. Muzica minulesciană c plină de fanfan\ de sonorități, de metale lovite ; versul e declamator, larg şi adese;! gol ; el procedează prin acumulare de imagini sau uneori numai de cuvinte sonore ; retoric, şi-a asigurat şi succesul, dar şi-a limitai şi putința de-a exprima «noțiunile adînci. în afară de muzicalitatea exterioară, inspirația de calitate muzicală are şi alte mijloace de expresie ce se pot rezuma la sugestie. Sugestia constituie deci estetica simbolismului : „Nommer un objei. scria Mallarme, c'est supprimer Ies irois quarts de Ia jouissanee du poeme qui est fai'te du bonheur de cleviner peu â peu ; le suggerer, voila le. rev<^'\ Nu d. I. Minuiescu aven să lase la o parte armele esteticii simboliste ; le-ri întrebuințat, însă, cu indiscreția caracteristică întregei sale poezii şi în contradicție cu însăşi esența simbolismului ce sta . în discreție. Şi în procedeele de sugestie poci ui râmîne osfceni.'t-tiv. S'-nzajia apropierii morții sau a misterului ce ne învăluie- *a* exprimată de Maeterlinek prin mijloace de insinuare ; d. Minulescu ne-o exprimă prin sunete de trîmbițe, prin chei aruncate, . prin terminologie geografică şi istorică, prin obsesie de numere fatidice, prin cavouri ce se deschid si prin schelete rămase afară, adică prin o serie de elemente pur externe şi de v.iloare mai mult verbală. Cu aceste însuşiri, dar mai ales cu acest», dei'ccte, d. Minulescu a purtat steagul simbolismului, nu fără succes : lipsit de profunzime şi de viață interioară, el, n-a adîncit <n nimic lirismul ; în schimb, n-are nici obscuritatea obişnuită sau necesară a roior mai mulți poeți simbolişti. Poezia sa a putut deveni, astfel, populară : a fost parodiată şi imitată şi, în genul ei. n-a putut £i depăşită. Pornită de la suprafața sufletului, ceea cv-i paradoxal pentru o poezie simbolistă, ea s-a înălțat în acorduri largi şi zgomotoasa, ■ cu violențe de imagini şi de cuvinte, cu atitudini .şi îndrăzneli, *in*-cărcată de toate semnele exterioare ale simbolismului şi ale modernismului formal, cu mistere uşor de ghieft, colorată, lăudăro-isă, voluntar pervei'să şi, mai presus de toate, retorică : i-a fost; dat simbolismului român să se identifice de la început cu această poezie superficială şi declamatoare, de o cucerii oare muzicalitate
externă. *(Poezia simbolistă. 1. Minulescu,* în voi. *Istoria literaturii romane contemporane,* III, Evoluția -*poeziei lirice,* Bucureşti, Editura Ancora, 1927.)

ION TRIVALE : Generația de azi datorează nîulte din per™ versiunile ei cântărețului *Romanțelor pentru mai tîrziu;* el i-a turnat în suflet otrava dulce a îndoielii, care dizolvă tot ce păruse frumos şi vecinie, el a aruncat asupra lucrurilor ei sacre lumini bizare şi profanatoare, el i-a înecat apoi sufletul pustiit în valui' săjbatec al senzației orgiace momentane. Şi dacă uneori părea cam dulceag paharul de hidromel ce-i întindea noul poet, lumea a primit totuşi cu oarecare respect pe acest Alcibiade, care nu se mulțumea să-şi plimbe cu impertinență eleganța bizară şi să reteze coada cîinelui său cîntărit cu. aur — pentru ca cetatea întreagă să se întrebe de ce a făcut-o — dar avea şi îndrăzneala de a batjocori cu fnîna impie statuiele zeilor strămoşeşti.

Cîntecele lui profane şi totuşi profetice aproape în avîntul lor nou, treziră, din nenorocire, ecouri mincinoase şi cetatea se umplu de aparițiile simiene ale falşilor Alcibiazi, cari scuturau şi ei coada căţeluşilor lor ; dar erau jalnici de-a binelca atunci cînd voiau să înfrunte şi ei, cu aere titanice, pe zeii străvechi. Imitîndu-i gesturile sacramentale şi atitudinile sibiline, ei au redus ia manieră poezia minulesciană, căreia nu-i lipsise nici sinceritatea, nici puterea, au profanat-o, au compromis-o.

Dar nu s^ar compătimi singur cel ce — ca eroul din *Pleacă berzele,* îmi pare'— ar iubi din nou, fiindcă n-ar mai

recunoaşte-o, pe aceea pe care el a părăsit-o de .mult şi în urmă au profanat-o mulți alții ? Ori acel care, revăzîndu-şi cravata veche — dăruită lacheului şi purtată de acesta cu insolentă boierească — şi plă-cîridu-i iarăşi, i-ar cere-o înapoi, ca s-o poarte dînsul ? Oare fiindcă Minulescu azvîrle acum pe umeri mantia albastră a bardului din *Romanțe* — dar mantia nu virgină, ci uzată de atunci de atîția arlechini, cari au deocheat-o — oare de aceea armoniile nouă din De. *vorbă cu mine însumh* par oarecum trezite şi caută zadarnic să-şi deschidă drum spre inimile noastre ? Aşa se pare şi cu atît mai njult cu cît de numele lui Minulescu lumea legase ideea noutății virgine ; cu cît gustul normal, care nu se satură niciodată de apa limpede şi vie, se scîrbeşte la urma urmei cînd îi serveşti eternul hidromel, chiar de ar fi „hidfomelul Walkiriei".
Aşadar, cea dintîi lipsă a cîntecelor de acum este de a nu aduce nimic nou — lipsă neiertată pentru o poezie ca a lui Minulescu. De au voim cumva să privim ca o noutate nota quasi
247.

1

ctemocratfeâ din *Xoc-îumă,* vom afla aceleaşi vechi motive, pe cari după-Romanțe le-au terfelit atiția — acelaşi ton profetic, aceleaşi resemnări tragice şi rvbun^i orgiace — inîr-un cuvînt aceeaşi reluare .„acelaşi etern *inceptt/"* care
„.E doar profanarea acelor *Sfîrşituri* Trăne S,i-apuse cu cei din trecut !"
(Romanța ultimei- *seri)*
Dar puterea cuceritoare, dinainte nu' se mai simte în aceste mstive decît arareori, in seînteievi de gînd're şi izbucniri de înduioşare ca acestea :
..Trec vagabonzii,
Trec stăpînii gi'ădinilor fără stâpîni-
Trec antipozii fericirii' patriarhalilor bâtrînij
Trec anonim i omenirii,
Trec corueii poeîiiei şi preistoricii gîndirii.
Trec regii primului dezastru şi-nvinşii primului[1] regret,
Trec vapabonz i —
Parodia nedumeririi lui Hamlet"
0rec vagabonzii)
„Păreri de rău, păreri de rău — Stigmate vechi, cicatrizate, în Domul sufletului meu Păşiți solemn, înveştmîntate In scumpe-edăjdii de-arhiereu... Păşiți solemn, discret şi rar Ca nişte pilcuri, fragmentate D.ntr-un cortegiu funerar."
(Romanță apocrifSț
• Iii genere însă avîntul virgin al *Romanțelor* a făcut loc inspirației; factice, care se simte eu> deosebire în cîntecele profetice şl autocelebrante : *Ecce homo, Alem jacta est* etc. Era atîta ioe sfînt în încrederea în sine a „noului venit" ; dai- sunt aproape insoleHte aerele profetice de acum :
„Tn craniu port Imensul, stăpîn pe Univers, Ş:-n vers voința celui din urmă Nențeles..."
(Ecce hem'))
243
ŞV aflevărata. *^Va- est:*
a- poezirlbr dte acum
lui Minulescu' er îte
„Am plecsit..".
Necuntwcuru! mi-a zis : vino. te aştppt : '
Am pi^caf in explorarea umor semne- <i°-ntrebare
Ş-am paji'!' *nv* majest?aPS&' ultimului înțelept
Praaul vecftiTor legende..."
Ei b-ne. care e înțelepciunea pe care o. recBlfcează cel- *ae* a pornit aşa de grav în explorarea tainei universului ?
Esta- conştiința bombastică a valorii extraordinara a eului, său :
„Da...
. Sunt Domnul cejor veşnic plutitoare-n infinit- — Celor ce plutesc pe mare...
IDa...
Sunt Domnul celor veşnic pîutitoarct-n- infinit"'
Dar acest ton jicneşte pr n afectația lui aproape insoltentă şl — ce e mai. rău — e susținut direcți prin- unele procedee manieriste, cari rămăseseră în plana! al doilea înainte la Minulescu, dar devin aeunr element constitutiv aî poeziei- sale. Unul din acestte- preşcedee e *âe* a- rosti> luerur.le simplfe, uneorr tvuismele, cu ton sibifii»:-
„Eu^ sunt- ce> n^-a. fost încă- Hkneni'. di n toate Gîte-au' îbs-ft "*
(Romanța necunoscută)'
„Supremul' *de a pururi'.* Eternul de *aiît'ea ori."'*
„Cu magica-mi baghetă uriaşe — Stă'pîna hotărîrilor eterne — . Deştept" măturătorii albelor or.işe Ş-adt>rm

înfîrziații negretor taverne" — şa.
(Momanța soarelui)
Şi potențarea sistematică a expres unei. cu scopul *(Te* a produce lîiîziunea măritoare a fondului, devine mai jjcnit'oare .atunci "cîhd impertinența sonoră a tonului intră de-a dreptul în contrazicere cu fbnduî[1] cîntecului, numai spre a Tăsa să '^şneasc㠊 înfr-nisa; sfidător, eu! exuberant al poetului. Cînd ne aşteptăm- sâ[1] vedsm pei-
24f
sagiui trist al unei dimineți ploioase şi aspectul tragic al unui tren de marfă ce-şi tîiăşte calvarul urcînd o pantă — nu ne izbeşte oare crud să vedem cum peisagiul acesta devine un simplu prilej de exhibiție insolentă a eului minulescian ?
„Monocromia dezolantă a unei dimineți ploioase
Mîngîie agonia tristă dar gi»vă-a unui tren de marfă
Ce-şi fluieră impertinența prin trei supape ofticoase
Şi urcă panta-n resemnarea bemolilor ce mor pe harfă
într-o capelă funerară,
Cu miros de făclii de ceară
Şi vagi parfumuri de tămîie,
~F.au de Cologne,
Şi ehiparoase."
(Pastel mecanic)
Procedeul suprem al manierii minulesciane este introducerea elementului transcendent : *eternul* sau *infinitul* se coboară foarte des în versurile poetului nostru, cari, spre a putea să le încapă, se dilată în uriaşe *flatvs.* ,
„.Da...
Sunt Domnul celor veşnic plutitoare-n. infinit."
Iată formula cea mai fericită a poeziei de acum a lui Minu-letieu. Da — Domnul — veşnic — plutitor — infinit : nimic nu lip* .seşfe, nici ca înțeles, nici ca ton, acestui vers edificator, pentru ca ei să fie chintesența pretențiilor „poeziei nouă" române.
Dacă aceste sonorități de vag gol nu ne-au mirat prea mult la restul . simboliştilor noştri, alunecarea lui Minulescu pe această" cate ne surprinde prea dureros ca să nu-i căutăm explicația. Ea stă poate în însăşi modalitatea pe care o învesteşte la poetul nostru plăsmuirea poetică. Cum era de aşteptat într-o poezie negatoare a conturului şi a simțirii precise, Minulescu îşi redă sufletul nu atît în$_t$ acele imagini plastice, cari fixează şi limpezesc o stare sufletească, precît în imagini de asociație sugestivă — imagini plutind în jurul lucrului, lărgindu-1, topindu-1 în nesfîrşit — şi mai ales în imaginile *difluente,* care rezidă prea puțin în cuvin-tul în sine şi în cuprinsul său afectiv şi noțional, şi prea mult în îmbinarea ritmică, în combinarea melodică a cuvintelor, uşurate de o bună parte din balastul lor noțional. Prin simpla frîngere a versului tradițional, poetul romanțelor realiza imagini pur muzi cale de un efect neobişnuit :
250
„O, de-ați putea porni şi voi Pe unde am fost !..i Să rătăciți nentrebători Şi nentrebați.
Să vînturați pămîntul tot în lung Şi-n lat,
Şi fund de văi '•*
Şi vîrf de munții necorcetat .Să cercetați Nentrebători
Şi nentrebați, .
• • « ..... • • • • • »
O, de-aş putea să vă spui tot... ■*
Dar nu —
Plecați...
Aş vrea să dorm,
Ş-aş vrea să mor
De-ar fi să pot muri curînd şi mai uşor."
(Romanşa celui ce sa întors)
Imaginea muzicală închidea însă în ea ispita înşiruirii neîn-frînate a cuvintelor — valorificate poeticeşte numai după nevoile ritmice.
Ispita aceasta a biruit pe poetul nostru, atunci cînd sinceritatea primelor sale inspirații, caro punea mişcare vie în ritmul versurilor sale, a făcut loc tiparelor ritmice automate. Purtat parcă de reminiscența mecanică a vechilor tipare golite de viață, Minulescu toarnă mereu într-însele — cu sforțări de Danaidă — toate scormonirile lui rare, fără a izbuti să le umple cu vechea ior viață :
„N-ai fost cea dintîi.
Eşti însă cea din urmă —
Şi destul
Pentru amanta celui care poate totul — tot ce vrea,.
Şi ai Cost.
Cît timp ? \ -. •

Atîta cit am vrut..."
(Triptic banal, 111)
; „Glasul morilor de apă,
Glasul morilor de vînt, Să-1 asculți de dimineață, pmâ-n seară, Ore-ntregi și zile-ntregi ; Să-^1 asculți supus ear» clipa ••înd vorbeşte inspirata,
23)
Sâ-1 cunoşti
Să-1 înțelegi !
Să-1 înveți pe dinafară
Și să-1 cînți și tu ca apa
Și să-1 cînți și tu ,cu viatul.
Căci e glasu-n care cîntul
Plăsmuiește-ndestularea!" . • '
De aceea sunt atîtea din cîritece'le de acum cari xărriîn departe de inima noastră, fiindcă între ele și noi se iveşte fantoma răzbunătoare a cite unei romanțe din trecut, pe .care au ;ucis-o, pasti-ținд-o. Cînd cetim *Tripticul banal,* regretăm una din *Romanțele fără muzică ;* în *Romanța Yaliturilor* se întristează naufragiul „celor trei corăbii" vechi. Iar *Înainte,* cîritecul străduinței eterne și zadarnice, comparai cu *Romanța noastră* din poeziile vechi, este simptomul cel mai trist al inspirației obosite, care din eforturi excesive scoate gesturi incoherente.
Ar trebui să disperăm .de ;unul din poeții noştri ■adevărați, dacă Minulescu ar sta acum într-adevăr „de vorbă cu el însuși". Dar ne-am Încredințat că pretenția aceasta e fără temei, cînd, după volumul său de acum,, am xecitit *Romanțele.* Și l^am iubit pcea mult jpe ■cîîitărețul *Romanțelor gentru mai tîrziu,* ca :să-i puteai ierta de a se fi coborît subt el însuși. *(Ion Minulescu:* „De *vofhă cu mine inswmi'[,* în „„N.oua revistă <română", *voi,* XV, nr. *1.,* 19 ianuarie 1914, ip. 97-HS9.)
*j. DA VIDESCU : D-il Ion Minulescu a început să .scrie xam într-un timp de .maxima expansiune ,a semănătorJsmului. jHoeziile d-sale și-au luat de la început un aer de poză ostentativă față de atmosfera literară a vremii :
„De unde viu ?...
•Eu <viu din lumea creată dincolo ;de zare —
Din lumea-n care n-a fost nimeni din voi.
Eu viu din lumea-n care
Nu-i ceru-albastru,
Și copacii nu-s verzi, aşa cum sunt la voi."
Atitudinea aceasta, firește, contrasta., pînă la adulajie ,și pînă la echivalență, pentru a formula paradoxal, acu idealul «tic ,și național al poeziei semăna areșii. Visul de griu înrădăciHăt-în ^ogorul țărănesc, fără orizonturi, făcea loc perspectivelor vagi și, ifoxmaî, se răsturnau toate noțiunile xiiEfinte '.poetice, pentru a se Înlocui cu,

corespondentul lor opus. Un poet țărănist ar ti spus* după-rețetele medicamentoase ale vremii, că. el vine din lumea creata' dincoace de zare, de la noi, de aici, din. lumea-n care toată lumea 8 fost, a celor slabi, apăsați și amărîți — sau cam aşa ceva.
Drumurile pînzelor lui Grigorescu, acest sămănătorist în pictură, de pildă, aduceau, în poezia d-lui Ion Minuiescu, în loc de care cu boi, ferecate româneşte, nostalgii pentru alte locuri îndepărtate, dorințe, de decoruri zgomotoase, de barioîate peisaje, bucurii neașteptate, un întreg arsenal de sonorități care speriau mersul placid al mătușilor pornite să-și ducă banița cu mălai la oraş :
„Și-n calea noastră înrîlrri-vom
Pe cei bătrîni rămaşi. în urmă, —
Pe cei ce ne-or privi cu ochii în lacrimi
Cum le luărn-nainte."
Un vocabular nou agat,., cu neologismul, practicat pînă la am-plaarea unui principiu literar, chiar și acolo unde cuvîntul curent se dovedește eficace, adîncea deosebirea dintre această poezie și gustul pentru arhaismul cu orice preț, sau pentru cuvlntuP regionalist, al semănătorismului. Cuvintele se asociau înde" ete, ns-aşteptat, în contraste sau în apropieri surprinzătoare, pentru a da, din aceste- împerecheri, aparențe noi de sugestie, iniagini prețioase, și a învălui sensul lor inițial cu bruma- unei personale in^ tergrelări, Se spunea astfel :
„De ce-ți sunt ochii verzi —
Coloarea wagnerianelor motiva ?...
Și mîinile de ce-ți sunt albe ca-albnl tristelor
altare *..,
De ce, cînd; plîngi €u.tine plînge-tristețea blondelor opale?"
"" • *(Celei mai apraaps}*
Adjectiva?', de obicei sterp și ieftin, în poezie, mai mult un teue, impus de rimă și de ritm, era, astfel, împins înainte, substantivat și ehEmat la un oarecare rol. fn loc de „pe bazinuri visătoare și albastre", de pildă» cum

spusese pînă atunci poezia semâ-nătoristă, se auzi spunîndu-se obsedant:
„Visătoarele bazinuri _ . Pe-albastru,. cărora"...etc.
Cuvîntul sonor, căutat, a^oiț îropl^^a strălucirea decorativă a' unor strofe excesiv de ample Autorul venea cu o pornire rară spre
t
253
etc.
fast., spre pompă ; poeziile sale desfăşurau ca un protocol de curte obiectele viziunii inspiratoare :
„în parcul presărat cu statui
De Nimfe,
Fauni
Şi Şylvani, *
De-a lungul celor trei alei
De plopi,
De tei
Şi de castani
Pe băncile vopsite-n verde
Şi pe nisipul galben-'şters"..
Acestea erau, în parte, elementele de noutate ale d-lui Ion Minulescu. Fantazia d-sale poetică, fireşte, avea să le găsească felurite aplicații şi să le dea întrebuințarea de circumstanță a inspirației. Ele închid ciclul volumului *Ror%anțe pentru mai tîrziu* şi jalonează drumul pe care , autorul va merge, spre idealul său artistic.
Versul d-sale s-a impus astfel cu prestigiu, şi cu simpatie a
fost primit încă de la început.
Elementele componente ale acestei poezii aveau, fireşte, să se desăvîrşească, să se amplifice şi, treptat, să-şi găsească înde ele relații noi. Volumul următor ne aduce, astfel, odată cu accentuarea unui caracteristic, dar şi caduc, bagaj poetic, şi cristalizarea lui, susținută prin închegarea conştiinței de sine a poetului, D-l Ion Minulescu, în general, se mulțumise, în primul volum, cu peisajul uşor vopsit, şi, prin generalizarea şi utilizarea elementelor abstracte, sufleteşti, în redarea lor, cu un „vernis" simbolist. Volumul următor prezintă un Minuleseu stăpîn pe sine însuşi, „cu- 7 noscător al tuturor posibilităților sale, capabil să-şi stăpînească şi expresia şi simțămintele, în dansul lor gălăgios, şi preocupat de stilul general al compoziției. Cugetarea d-sale se încheagă astfel cu linii geometrice, în bucăți, ca, de pildă, *Romanța Soarelui,*
Se pot cita, în acelaşi sens, mai multe bucăți întregi din volum, printre care cele intitulate *De vorbă cu mine* însumi, Bcee *Hom-o, înainte, Trec vagabonzii, Glasul morilor, Romanță nordică,,* sau această gravă, simplă şi omenească *Romanță apocrifă :*
„Păreri de rău, păreri de rău — ᵛ Stigmate vechi cicatrizate, In domul sufletului meu Păşiți sslemn, înveştmîntate In scumpi-odăjdii de-arhiereu...'
254
Păşiți solemn, discret şî rar Ca nişte pilcuri fragmentate Dintr-un cortegiu funerar. Păreri de rău, păreri de rău...
Vă-ascult în fiecare seară Cum stați de vorbă cu trecutul, -^
Pe falsa nervilor chitară / Vă descifrez neprevăzutul
îndemn spre cei fără de glas, Iar cînd pe-al inimei cadran Păşiți solemn ca şi temutul Şi mitologicul Tezeu,
Sacerdotalul vostru pas Vi-1 cadpnțez cu pasul meu — Cu pasul meu profan.
Păreri de rău, păreri do rău — Ecouri stinse apocrife, Şi totuşi pline de ecou, Voi sunteți negrele tarife "
Pe care moartea ie-afişează
în propriul meu-cavou."
(De *vorbă cu mine îmumi)*
Volumul acesta reprezintă formația definitivă a poeziei d-lui Ion Minulescu. Concepția artistică a poetului se rotunjeşte, astfel, gi se cristalizează. Imaginile contenesc de a mai fi răzlețe sau succesive, pentru a se amplifica pînă la simbol, cu părți componente sortite să contribuie, ca celulele vii într-un organism, la o finaii-tate ceva mai bine determinată, organică şi, în felul ei, strictă. Verbul se curăță de scoriile primului şi atît de binefăcătorului entuziasm, pentru a se adapta niței şi cugetării poetice, şi a forma, astfel, acel „tot" necesar dintre cupă şi conținutul ei, care caracterizează poezia bună.
Poezia de după aceea a d-lui Ion Minulescu nu a fost încă adunată în volum. Efa constă dintr-o serie de poeme felurite dintr-un ciclu de poezii publicate sub titlul general de *Strofe pentru elementele naturii.*
Trebuie să notăm accentuarea în aceste din urmă poezii a unui sentiment de panteistică înțelegere şi interpretare a naturii. care în primul volum licărea în străluciri izolate, care în al doilea volum se formula cu caracterul unei vagi obsesii şi care acum se adaugă mai lămurit spiriUilui poeziei d-lui Minulescu. Natura,
capătă, astfel, un ritm şi o viață cu care a noastră nu face decît să bătu sincronic, şi din care noi nu îaeenv decît să surprindem cît mai

largi blocuri de miraj.
Idealismul poeziei contemporane Se razîrnă pe această personala găsire, în imensul vieţii integrale, de'puncte necontenit noi de contact, între deosebitele elemente ale lumii şi noi, ca reprezentanţi ai cunoaşterii ei. *Strofele* pentru *elementele naturii* nu fac decît să aducă o serie de asemenea corespondenţe în poezia d-lui Minulescu. *(Poesut d-lui'Ion Winulescu,* în „Flacăra", an. VII, nr. 40, 6 octombrie 1922.)
FERPESSICIUS : Aşa. pe vremurile acelea, ne-ai sosit într-o bună zi, o, cîntăreţ necunoscut; în prea modesta ta înfăţişare a bibliotecii Socec de 30 de. centime.
Prietene, care pe-atunci trăiai în podul caselor avarului tău unchi, care-ţi hrăneai adolescenţa cu pîine totdeauna veche (t-ra mai ieftină cu cinr-i centime), frate de înţelegere şi rătăciri prin parcurile tîrgului. de bună seamă, îţi aminteşti evenimentul timpului acela, cum rătăceam cu cărţulia aceea, pe lingă putrede bazl-nuri cu unda verde în care se-nchega mătasa-broaştei...
Căci a fost un eveniment volumaşul acela, scoica aceea de fildeş auind de murmure marine, o vizită surprinzătoare şi ciudată în tihnitul iatac ,al sufletelor noastre, în care armonia eminesciană ne adormea în leagănul „dureros de dulce" al cîntecelor ei.
în visul nostru .s-a deschis o poartă de aramă, şi prin subterana, căptuşite de sonoritatea comorilor, am coborît printr-^un ţinut necunoscut. Necunoscut ? Nu.; căci aiîtea fragmente de decor ne erau prietene, era atîta din ambianţa noastră zilnică, amănunte familiare sau crini peic de clasicitate, parcuri, bazinuri, statui, matrozi şi galere, sil. ani şi fauni, chiar Dunărea, ce ne crescuse-la albia^ii — soseau corăbiile şi plecau, se lărgeau zările, veneau chemări de îngeri din ţara enigmelor, şi sufletele noastre se îmbarcau acum întîia oară, ele, care tînjiseră întotdeauna pe cheiul portului, cînd cargobeturile, ridieîndu-şi ancora, plecau la vale : „Coşciuguri albe, plutitoare Pe negrul apelor murdare".
-Era o călătorie în tărîmurile pasării albastre la care ne invita acest misterios proprietar de iahturi, de-o generozitate nemaimtîl-nită,^i care oferea pe bordul vaselor conforturi gratuite. Era mal curîofl « peregrinare printr-D Tesalie plină âe mister işi de Trrăji, cu cavouri .părăsite de morţi, pe care paznicii îi închideau pe-afară
256
şi cari băteau în perji zadarnic ; cu luna, ce se rostogolea prfn
nori ca un cap de mort tăiat de ghilotină, tablou impresionant ca o coborîre a lunii pe pămînl din descîntecele vrăjitoarelor te-suHene.
In sufletul adolescenţii noastre, însetată de nostalgii nedefinite (căci ce vîrstă a cunoscut mai mult nostalgiile tantalilor parodiaţi ?), poezia lui Minulescu a turnat im balsam, *&* băutură pa care o aşteptam. Pelerinii aceia cari străbăteau poemele lai. eu sandalele rupte, cu toga sfî.şiată pe umerii goi, cari veneau obosiţi, de departe, băteau în porţi, ridicînd spre balcon două braţe, „ca două negre umbre de turnuri crenelate" şi-apoi plecau, n*>-înţeleşi, cum au venit, erau fraţii noştri, şi în trecerea lot ne aduceau miresme din ţinuturi nebătute, din ţări rîvnite.
In poezia vremilor acelora era un ponton vacant, la care au tras, misterioase, năvile romanţelor lui Minulescu. Era o iume nouă ; erau acorduri nemaiauzite, era o armonie ce vibra turburătoare, era atîta fascinaţie în verbul şi în versul lui, îjneît — ca în *Sosesc corăbiile* — am coborît grăbi{i vadul, în port, să le privita cum veneau obosite din lupta cu furtunile şi cum îşi UVs
„...ancorele grele, să cadă una cîte una,
Aşa cum fiecare parcă şi-ar îriiropa cîte un mw[1]
Au ancorat şi, după ce puntea a legat pontonul de bord, ne-am urcat pe covertă şi-am cunoscut magiile poeziei lui Mi-nuîescu. Am zăbovit în grădina părerilor de rău (pe care şi tîrziu avea'să le cînte) :
„— Păreri de rău. păreri de rău. Stigmate vechi cicatrizate —",
Ici grădina cu alei de tei şi-arome senzuale : „Şi teii ce parfum De sînuri decoltate împrăştie pe-alee",
am cunoscut iahtul pornit spre ţările-enigme, lăsind *în una':* brazdă de spumă,-ca o punte uriaşă pentru întoarcerea sufii[1] şi enigmatica romanţă a cheii prefăcută „într-o cupă alba, ş cu vin verde de cucută", şi sugestiva imagine a albatrosului r, ce singur mai rămîne după plecarea corăbiilor pe cheiul uimni pază, ca şi Măria venită pe Golgota să-şi vegheze monui, şi-, desfoiare violentă de orhidee din *Romanţa celor trei guu* ..Xeres", „Estremadura" şi ,.Alican,te", galere astăzi părăsi'. putrezind în raza portului, ^netrebnice, ca nava lui Calul, rit lacul Benacus, lăsată doar în paza gemenilor zei marini : Ci Şi F'fiilux. Şi-acea romanţă a pregătirii pentru somnul veşnic, t
257
J? - Versui?
e *Romanţa celui ce s-a-ntors,* cu legănarea aceea morbidă de vas plutind pe undele lethee :
„Tăceţi, voi toţi din jurul meu,
Vă rog tăceţi —
Că-s obosit,
Şi-aş vrea să dorm —
De-ar fi să pot muri curînd şi mai uşor
Ca cei ce-s morţi de mult !..."
Şi-apoi erotismul din romanţele lui Minulescu. Poezia lui erotică e cea mai personală din cîte s-au perindat de la

Eminescu încoace, cea mai cuceritoare. Ceva din retorismul unui erudit cult păgîn, ceva din aroganța dominantă a unui legionar, ceva din sen-zua'itatea unui lup-de-mare travestit în sirenă, ceva din taina pelerinului Lohengrin, cavalerul Sfîntului Graal, ce se-ntorcea din nou în Monsalvat de cum se încerca o cercetare a tainei ce-1 în-conjura :

sau :

sau :

„.în seara cînd ne-om întîlni — Căci va veni şi seara-aceea"...

„In seara cînd ne vom iubi — Căci va veni şi seara-aceea ;"

„Şi-n seara cînd ne-om despărți — Căci va veni şi seara-aceea."

Iată laitmotivul dintr-o *Bomanță fără muzică* şi care rezumă tot inexorabilul şi toată fragilitatea iubirilor la Minulescu, filozofie, dacă vreți, elementară, dar adine omenească şi[1] care explică popularitatea de care s-a bucurat şi se bucură şi astăzi, mai eu seamă poezia lui erotică, în marea masă a cetitorilor, în sufletele cărora trezeşte ecouri tot mai prelungite... *(La a treia ediție din „Romanțe pentru mai tirziu" de Ion Minulescu,* în „Spre ziuă", 1, nr. 7, 1923.)

Poziția liricei contemporane pare consolidată. Poate şi este. Dar spectatorul de duminică, curiosul dispus să privească la iarba crescută pe taluzul acestor fortificații, să nu se înşele. Binevoiască să-şi aducă aminte. Pămîntul acesta n-a fost totdeauna aşa de liniştit. A vibrat într-o vreme de zăngănit de arme şi impetuoase înverşunări. Fiecare pai mă de loc a fost plătită cu sacrificii. Din redută s-a răspuns cu îndărătnicie. Dar steagul a fost înfipt şi vic-

toria lirismului contemporan se poate citi şl-n anale. Să ne începem deci pelerinajul cu o comemorare a ostaşilor acestei credințe. Primul gînd, aşadar, la aceşti misionari şi la fapta lor.

Ceea ce caracterizează începuturile poeziei d-lui Minulescu este temeritatea, siguranța de sine, eleganța şi firescul cu care poarta armura. Este vorba acolo de un marş încontinuu spre alte zări, spre țâri enigme, într-o centurie de pelerini, amanți ai aceloraşi miraje, disprețuind drumul şi oboseala, nesocotind îndoielile, glumind pe seama cobelor. Rareori, un poet şi-a mers mai nepăsător de vecin, mai convins de efortul său, drumul ca dl. Minulescu. Poezia Iul dete foc neghinei locurilor comune ce năpădiseră cîmpul, şi din luminişul holdelor crescură şi răsunară sub cupola de azur a nămiezii *Romanțele pentru mai tîrziu.* Armonia lor fu aşa de cuceritoare, că la distanță de un an numai d-i Mihail Dragomirescu prefața ediția a Ii-a, în perioade legănate de paranteze, ale căror ondulări aduceau foarte mult cu arabescurile fumului de tămîie. Şi cu toată ceața țiitorilor de ison care se grăbiră să-1 îngîne, Minulescu şi-a urmat steaua. Minulescianismul, precum bine ob-servă d-1 N. Davidescu, şi-a trăit traiul şi din toată zarva se alese şi mai pură poezia d-lui Ion Minulescu, In virtutea căror drepturi *1* O atmosferă, întîi, cu totul nouă. Acorduri întîlnite pînă la el sporadic, capricios se chemau, se conjugau într-o orchestrație bogată. Teme de un exotism vehement, un verb plin de savoare şi noutate (d-1 Lovinescu vorbeşte pe bună dreptate de „revoluție lexicală"), o metrică ingenios returnată din bronzul metricei tradiționale, un vers care deschide muguri nu numai la capătul alexandrinilor, ci şi la emistihuri şi chiar mai des, o melancolie de trubadur şi de pelerin, cîntînd la toate balcoanele şi sărind în şea decum se-arată Dulcineea, gonind spre altă nălucă, chemat de altă apă-a-morților.

Intr-un cuvînt, ceva, poate mai mult, din sufletul Cavalerului Tristei Figuri, urmărind himerele, dar pururi tineresc, nevindecat, nealinat.

Poezia d-lui Minulescu e o poezie de bogată ornamentație, de vaste panouri decorative, desT:ăşurîndu-se, vibrant, în snopul de lumină al unui reflector magic. Dar nu numai atît. *Romanțele pentru mai tirziu* n-au cucerit favoarea publicului, minoritate şJ gloată, numai cu elementul decorativ. Decorația se iroseşte, mai curînd sau mai tîrziu, şi atîtea arcuri de triumf se vor maci na pentru că podoaba exterioară nu e atrasă de magnetul unei axe lăuntrice. Faldurile togei d-lui Minulescu nu cădeau pe un corp lipsit de viață. Nu o creație în stil academic. Nu rigiditatea luxoasă a unui erou de istorică dramă. Cît mai curînd un biet om, cu UD

îfc.

253

259

oiet corp greu, purtat prin toate părțile, sîngerînd de toate căile, un corp mchizînd ca pe o pasăre rară un suflet, într-o mică şi prețioasă cutie de rezonanță. Acest corp purta pe el, mai cu-*v'nâ,* nişte zdrențe glorioase di» costumul ce mai amintea pe fiul de împărat, pornit în lume, în călătoria de cunoaştere, cu «»ndala de fier aproape roasă. Dar sub zdrențele acestea de purpură vibra un corp cu toată experiența lui. Poezia d-lui Miira-escu biruia prin sinceritatea accentului ei. „Romanțele" mai Jes cucerise prin palpitul acelei melancolii, acelei tristeți care se egajează din toate tainițele sufletului său. Este în „romanțe" o r.dâ de adevărată şi mare poezie, care trebuie căutată mai şi-uns. Lirismul romanțelor pentru mai tîrziu trebuie valori-cat, căci numai astfel poate explica toată vraja lor captivantă. *'u* atît mai mult cu cît lira d-lui Ion Minuîescu are mai multe earde. Vagul zărilor şi melancolia peregrină, setea după tot alte frumuseți niciodată potolită, incantația lirică ce imploră odihna peste L jda sufletului se vor mai întîlni şi în *De vorbă* -cu *mine însumi.*)«• n-ar fi să amintim decît numai de turburătoarea armonie şi de • iisterul marin din *Cînia un matelot...* şi am avea şl pentru acest *jolnm* corespondentul acelui vag şi acelei melancolii care se în-convoaie peste destine şi ne sugrumă aspirațiile, ca un

clopot de -seră captivă : "
„Cînta un mateîot la proră Şi imnul lui solemn plutea Pe-ntinsul Mării Marmara, Ca-ntr-o cetate spaniolă, Cînd orologiul din cupolă Anunţă fiecare oră Printr-ua preludiu de mandolă...
Cînta un matelot la proră, Şi marea nu-1 înţelegea.
Cînta un matelot la proră Şi-ntregul echipaj dormea.
Cînta un matelot la proră, Dar ce lunatic l-asculta Şi cine cîntu-i repeta Din largul Mării Marmara, CîBd mateloţii toţi dormeau Şi marea nu-1 înţelegea ?...
280
Cînta un matelot la proră, Şi-n larg, sirenele plîngeau !..."
Intîlnim şi în acest volum, apoi, acel senzualism din „romanţe", acel amor de legionar care poposeşte şi apoi ridică tabără şi porneşte mai departe. Dar e şi o notă nouă, care n-a fost pusă, pare-miiSe, în justa ei lumină, care se accentuează în poemele zilelor din urmă, pînă la recenta *Spovedanie* şi asupra căreia neputînd insista jn limitele unei recenzii, o voi indica numai, E comicul, grotescul şi de multe ori umorul bătînd drumul, aşa cum ni-1 arată Thibau-det, între ironie şi milă, între glumă şi înduioşare. *Romanţa Ro-zinei, Prin gările cu firme albastre, Pastel mecanic* sînt tipice pentru această latură !
„Pe valea Oltului
Sau poate pe Valea Prahovei...
Decorul
E acelaşi peste tot cînd plouă.
Şi-aceleaşi agorîii profane
Schiţează price tren de marfă
cînd vrea şă calchieze zborul Expreselor ce urcă panta cu graţii
de aeroplane."
Şi dacă am mai aminti şi de cealaltă latură ce se desprinde din ^.strofele pentru natură", în care varietatea imaginilor multiplici aspectele naturii şi le divinizează, am avea schiţat un Minulesr u complex, a cărui întreită hipostaziere ar cere o exegeză mai lab.-> rioasă. Şi totuşi, sufletul lui Minuîescu cuprinde mult mai rmiHî* taine decît se desprind din armoniile lirei lui cu multe coarde E *in* el un demon, care-1 munceşte şi-1 porneşte pe cît mai multe drumuri. *(Ion Minuîescu* „De vorbă CM *mini însumi", in* „Mişcarea literară", I, nr. 3, 1924.)
POMPILÎU CONSTANTINESCU : Cîtâ melancolie se ioa-S de destinul unei cariere poetice ! Din faima de inovator a d-lui tort Minutescu, generaţiile noi nu mai cunosc decît umbra ei, intrată *in* istorie. Poetul se agită, arborează atitudini de iconoclast, terorizează .cafeneaua literară cu vervă vagabondă, încurajează sacerdotal pe „trăsniţii" tuturor „saloanelor oficiale", ia şvarţul la cot cu tinerii. poeţi ai vremii, se crede actual şi ubicuu, şi îşi poartă prezenţa masivă cu aere de mare-nvingător. Dacă rătăceşti dincolo da cordonul bunului-gust literar, nu rar se întîmplu să te
261
.„Iar de la fereastra plină de zambile Albe, Roze
ş: liliachii,
Stariţa face morală unui cîine
Care persecută bietele pisici
Şi s-ascunde noaptea prin... chilii..."
(Pastel *profan)*
Sau, în sfîrşit, acest catren de revistă, gen Tănase r „Femeia care mi-a vorbit aseară De lucruri mici şi fără importanţă Avea în glas căldura soarelui de vară Şi-n gînd, accentuate propuneri de-alianţă..."
D. Ion Minulescu a ucis poezia din *Romanţe pentru mai tîrziu* cu platitudinea din *Strofe pentru toată lumea ;* ar fi prudent să nu-şi năruie şi legenda formată la cafenea, de un om de spirit şi fantezist. Literatura scrisă îi deserveşte truculenta literatură vagabondă, căreia circulaţia orală îi poate da chiar oarecare prestigiu, cel puţin „pentru toată lumea" ! *(Ion, Minulescu : Strofe pentru toată lumea,* în „Vremea", an. III, nr. 113, 15 mai 1930, p. 5.)
Este o întîmplare binevenită apariţia acestui volum de versuri ale d-lui I. Minulescu, cînd în Franţa simbolismul capătă recunoaşterea oficială a 50 de ani de existenţă. Arătam altundeva că simbolismul,nu începe de la noi nici prin Macedonski, Petică, Săvescu, nici prin Anghel ; el intră ostentativ, cu aer de bravadă şi cu o îacondă, plină de vervă, prin poezia d-lui Minulescu. Primele sale ' versuri apar în 1905, în plin sămănătorism — aşa că simbolismul are vreo trei decenii de existenţă în lirica noastră. Oricît timpul ar fi schimbat poziţia valorilor, oricîte surprinzătoare progrese şi realizări a(efectuat poezia nouă în cei 30 de ani de existenţă, nu i se poate contesta d-lui Minulescu meritul de primul poet simbolist. Poezia sa astăzi apare mai ales ca un afiş al moder- : rsismului, cu tehnica lui violentă, cu jocul de culori aprinse al [i; tuturor inovaţiilor ; lirica sa nouă a strigat, a gesticulat, ca să atragă atenţia. Este cea mai mare izbîndă a ei, verificabilă istoriceşte. D. Minulescu a fost acceptat de „Sămănătorul", de „Viaţa . nouă", de „Convorbiri critice" şi de „Viaţa românească" înainte de război. în timp ce Anghel era tolerat şi se strecura modest *j* printre maeştrii sămănătorişti, iar Macedonski nu putea să iasă ' din cercul închis al cenaclului său, d. Minulescu era adoptat de

www.tubefun4.com

revistele şi critica tradiționalistă. Fenomenul se explică foarte uşor ; poetul *Romanțelor pentru mai tîrziu* nu revoluționa prin sensibililate, cît prin teme şi vocabular ; simbolismul său nu era atît de structural, cît formal, de suprafață. Purta cu ostentație o haină nouă, largă, pitoresc tăiată şi divers colorată. O. Minulescu a pătruns şi a rămas în poezie ca un *original,* în sen- . sul curent al cuvîntului. Poezia sămănătoristă era grandilocventă, tematică şi de expresie memorabilă. între versurile sociale ale d-lui Goga şi poemele erotice ale lui Cerna, diferența cea mai vizibilă era în material ; expresia putea fi mai personală sau mai uzată, îrv:ă izvora din cavernele bine cunoscute ale romantismului. Nici „poezia nouă" a d-lui Minulescu nu se depărta prea mult de grandilocvența şi structura tematică a poeziei timpului. Versul său eliberat era o ingeniozitate tipografică, iar modalitatea de a formula pe -ton ridicat, embleme şi deziderate noi nu putea să displacă unei literaturi obişnuite,să vocifereze. Iată punctele de contact ale minulescia-nismului cu spiritul poetic al vremii, care fac accesibil publicului şi criticei oficiale. Totuşi, d. Minulescu este un poet nou, un simbolist, un decadent, cum se spunea acum 30 de ani, într-o literatură de peisagii rurale, de haiduci, țărani pitoreşti şi țărăncuțe idilice. D. Minulescu trece deodată de la industria patriarhală a liricei sămănătoriste la sensibilitatea şi cadrul urban. Locul ță-răncii idilice şi al dubitei sentimentale - şi clorotice îl ia femeia fatală, melancolia eminesciană devine *spleen* baudelairian, harta României e schimbată eu harta celor cinci continente, carul cu boi şi orizontul Bărăganului e părăsit pentru corăbii, iahturi şi vapoare cu orizonturi misterioase şi exotice ; mirosul prea simplu al florilor de cîmp este părăsit pentru parfumuri tari, căp.ia de fin şi decorul naturii e un cadru, incomod pentru iubire, care se va oficia de-acum în alcovuri voluptoase, tapetate cu covoare moi şi cu tablouri moderniste ; moartea însăşi nu se mai presimte în orizontul teluric al *Mioriîii,* ea fiind o abandonare în cavouri transatlantice şi în spații lichide. Pentru toate aceste teme noi, importate din suprafața simbolismului, d. Minulescu avea nevoie de o expresie nouă ; şi neologismul intră, în con-voiuri bine strunite. în limba poetică, revoluționînd-o cu aceeaşi violență bruscă pe care a adus-o şi-n tematică. Poezia d-îui Minulescu urmează aceeaşi linie evolutivă ca şi civilizația noastră materială ; ea ne face să trecem de la iței şi căciulă la haine nemțeşti şi joben, de la cămaşa cu flori, la pijama, de la țigara răsucită cu degetele; la trabuc, de la țuica de Văleni la lichior Şi whisky. Istoriceşte, meritul unei asemenea literaturi este imens Şi semnificativ. Procesul ei de inovație este voluntar, uşor epicu-

bucală a lui losif, în care se ver'e poetul nprecunoscut de societate murind pe neştiute în odăița goală, prezintă portul ..re pore-o la-criiv.Ta Mediteranii", în care Uvl vase înecaie nu mai pot naviga de la „insula San Salvador" spre ..taciturnul şi lacomul Escur'al"[1];' care e, cum se ştie. pe uscat. *Romanța zilelor de ieri* găseşte că zilele ■ au ,.sicrie albastre" pentru amintiri, cu adause de vulgaritate cai acesta :

„Ocoleşte-mă cu groază ca pe-un stîrv de om, ucis
Nu de oameni,
Ci de mîna nentrupatelor dorinți."

Poetul însuşi e. în desperarea pe care nu era s-o adeverească o viață întreagă, solidă şi mulțămită,*

„Stropul vinului ce piere prin păhărele deşarte." ;

Aiurea, pînzele aceloraşi corăbii sînt asemănate cu „nişte sînuri de femeie",

„Pe care-o gură .pătimaşă Le-a-nvinețit de sărutări."

Tar, în altă bucată, aceleaşi trei corăbii de adevărată obsesiune s'f-.i trei turci ce se închină şi... trei bolnavi. Şi apoi ..Baoylon", „Ninive", „motive asiriene".

Peste cîtva iimp „Viața Românească" găzduia insana „noc-î';rfi3-[n], în care luna apare ca un „cap de Rege-Saltimbanc", şi cinul ..vagabonzilor", cari sînt „corifeii poeziei şi preistoricii gîn- j ■ii", ..regii primului dezastru şî-nvinşii primului regret", nişte] «ie^i vuituri" ori „enigma eternului de-atîtea ori". Aceeaşi re- *i* ;tă însă, speriată de volumul de nuvele al colaboratorului ei. Cosa *geamurile portocalii,* care î se părea că întrece acum orice mă- ' •■*ii,* fiindcă era scrisă în proză, îl califică de fals, excentric, cnrej ;!rc să fie un om sănătos, teafăr, dar se căzneşte de moarte săi ;. pt ciudatul", profețindu-i însă, creştineşte, în locul „simulării", j . *re-* la normal, care nu s-a produs. După care, colaborația poe- • eonlhuitilâ. *Strojele peniru- zăpadă* ale aceluiaşi poet către! s;i br;::-i[or geometrici şi-a brazdelor însămînțate" au, cu lot'j ^iî-ii:i. (!•• u singură pagină, de Madone, „Fecioare bizantine",! , î>^'.-antf si'/iiiîaiizate de păcate". „Măria din Magdale", cex^a la ni-^ i-'-'ul iH'Siru oieți ce'.itori. (Cap. *Lupta eu modernismul, în Istoria his-i-atnru româneşti contemporane,* II, Editară „Adevărul", 1934,

G. CAUNESCU : *hm* Mimul-escu a fost de la început primit ea exponentul cel mai integral al simbolismului român, şi el însuşi a dat în acest seas o sonoră proclamație în versuri:

„De unde vin ?
Eu vin din lumea creată dincolo de zare —
Din lumea-n care n-a fost nimeni din voi,
Eu vin din lumea-n care
Nu-i ceru-alfoastru,
Şi copacii, nu-s verzi aşa cum sunt la voi,
Din lumea Nimfelor ce-aşteaptă sosirea Faunilor gol,

Din lumea cupelor deşarte şi totuşi pline-n orice clipă
Din lumea ultimului cîntec,
Purtat pe-a beraelor aripă . Din |ărm în ţărm,
Din ţară-n ţară,
Din om în om,
Din.gură-n gură, —
Din lumea celor patru vînturi
Şi patru puncte cardinale !..."
Poetul prevestea rezistenţa, obişnuită, a opiniei publice, în faţs oricărei noutăţi :
■ „Dar poarta a rămas închisă la glasul artei viitoare."
S-a întâmplat dimpotrivă că această poezie a fost îmbrăţişată cu entuziasm şi, devenită populară, s-a prefăcut prin melodie în bun obştesc. Explicaţia *ce* s-a dat este că numai întâmplător şi ui*e-ori aparent simbolistă, poezia lui Minulcscu este declamatorie, elocventă si de o sonoritate de fanfară, că deci prin aceste cusururi s-a popularizat, abdicînd de la expresia emoţiilor adinei. Versul lui Minulescu e într-adevăr zgomotos, grandilocvent şi superficial liber, prin trucuri tipografice, mergînd pînă ia pretinsa proză ritmată a lui Paul Fort. Totuşi sonoritatea exterioară nu împiedică vagul simbolist. Poezia franceză decadentă e în linie generală foarte oratorică. Tot programul simbolismului şi al oricărui toer-metism stă a exprima nostalgia de absolut, ca şi muzica, fără a reprezenta sistematic universul întins şi fără a cădea în conceptualism. Chestiunea dicţiunii e secundară. Lirica lui Minulescu e îm «narginile celui mai autentic simbolism şi dacă ea a plăcut vulgului, acest fenomen urmează a se lămuri şi explicaţia nu va fi nicidecum îm cîrapul versificaţiei, fiindcă vulgul nu are sentirnenfe.3 formei şi « totdeauna afectiv interesat. Şi, de altfel, poezia lui Mi-iiulescu place şi omului fin, *cu* toată grandilocvenţa ei, *şi* după
269
zoane : al Iubind, al Speranţei şi al Credinţei viitoare» mîînile meii sunt ca albul altarelor din Bafoytai şi din Nirvive, după carea cheii bărbatul întreabă pe femeie :
„Voeştî sau nu, să fii a mea ?"
iar după o noapte întreagă de iubire într-un pat presărat cu tran-| dafiri şi chiparoase întreabă din nou (aproape printr-un ca-j tembar) :
„Voeşti să nu mai fii a mea ?..."
In această înscenare e eeva din savoarea vechilor romantismej perimate, refăcute însă cu voinţă in forma unui sîil. Artificiul enorm. Omul comun nu-1 vede, cum nu percepe grotescul romanţe de periferie, absorbit de sentiment, omul de gust înregistrează ce irasstul între emoţia reala şi ceremonialul excesiv, cu un humor tisBc în scopul stingerii prea marilor vibraţii. Oricare ar fi pr cesul psihic al ascultătorului, acest joc ele emoţii grandilocvente i de mari procedee estetice a dat cîteva poeme ee se *{.'-n* minte, [.."
Nu toate romanţele sunt aşa de exterior erotice, însu vibrat» sentimentală este evidentă în toate şi ascunderea ei în ceremonii Iul simbolistic surprinde spiritul. Există un hieratism mînulesciai! moştenit într-o măsură şi d« la Macectonski, JTU lipsit de cabotinisr însă graţios tocmai pentru asta, Iser care a ilustrat poemele, toţeles foarte bine latura lui de estetism teribil. în templul turc trei luminări de ceară ard în sfeşnice vechi de aramă, yahturîl ancorează simetric :
„Yahturile albe, ancorară-n dreapta.. Yahturile roşii, -ăncorarâ-n stingă Yahturile negre, ancorară*^ mijloc,"
In portul blond din nord, debarca marinari bruni din sud, gele plînge-n cavou lăsînd să-i pice lacrimi sonore pe bazalt, rerile de rău trec prin suflet ca un cortegiu tntr-un *Dam :*
„Păreri de rău. păreri de rdj — Stigmate vechi, cicatrizate, în Domul sufletului meu Păşiţi solemn, învestmîntafe In scumpe-odă.idii de-Arhiereu.,, Păşiţi solemni discret şi rar Ca-ni.şte pilcuri, fragmentate Dinlr-un, cortegiu funerar."
van matefot cîntă solemn
272
„Ca-ntr-o cetate spaniola C'înd orologiul din cupolă Anunţă fiecare oră Printr-un preludiu d<e m
caicele trec pe Dunăre ca nişte
„Coşciuguli albe, plutitoare .,
Pe negrul apelor murdare..."
luna pare un cap de ghilotinat, moartea bate în poartă de trei ari : *t*
'.
..Rft.-.ună-n poarta veche trei lovituri O. pai
Tivi ne-nţe!ese vorbe desprinse dintr-un vers RiiMiaa-n poarta veche trei lovituri CV par _ T;e< nc-'-nţelese versuri din nouţ calende' • ..."
.La asta se adaugă
„Taei,

Să nu-m	i deştepţi •	teŞf-a amintirilor cuie-ate

tu sjci-iurile- i'.e al'eloi: de ieri ′■
albast:
Taci.

^ l ;nu; c.,.,r ■şnie puititoare-n
Do, infinit
■ if phî-N.-M !H
co ;>e are,
■ r ce ph.iu >u i>. v: nt.
>\ ce piuuisc if. \′Z ■rsuri."

Acestea S^aie sunt departe de a Ii simboît;..-, şi < deloc impresia macabrităţiî, ele sunt numai o (K-zâ o*> tică, decorativă, cînd e lipsită de conţinut, sugestivă c o adevărată romanţă sentimentala.
în poeziile din ultimele două dt-t ■ sentimentalismului *semiserio.* Ion IV!. /'...am hieraticul exotic, e înlocuit e :i'-.i.i>ht(in. plănui compoziţiei fiind e. M-'.-.tirnenialu prin variaţii pe aceeaşi adesea foarte violentă şi întrebarea Uric* se pune fără voie. De fapt st- •-şpriţul inocent nu poale să nu si o.:; sinceritatea. Rău citită, ptK'zia pare *u* tică ;
t al
-"ite.
igiu
/.:.une
râtnîrtînd acelas: *cu îşi schimbă *i/.e* ortodii.v. în
mai ÎBainîi'. o ti. ia. Impresia de comic e i avem dt- a face cu un criticul ţiu-a formalist, > i' eer'â schimonoseală. 'vi-rnă kt li>i.:bâ.jurnalis-

„Şi totuşi Eu,
Am întîlnit-o iar,
Dar nu ca altădată, pe trotuar,
La cafenea,
Sau în tramvai...
Am regăsit-o-B ziua de-ntîi Mai
Ascunsă de un sfert de veac, într-un sertar
Ia eare sta de veghe, cuminte.
Şi aştepta
O zi să-mi mai aduc aminte *şi* de ea !...
Dar ce păcat —
Că regăsirea ei m-a-ndurerat.,.
Şi-n loc s-o mai sărut
Cam aş fi vrut —
Am început să plîng cu-adevărat !...
Necunoscuta care se vindea,
De data asta, nu mai era Ea —
Era doar vechea ei fotografie
Pe care mi-o dăduse numai mie !,..
Şi-acum,
Cred c-aţi ghicit cine era
Necunoscuta care se vindea...
Era chiar tinereţea mea !..."

După evocarea tragicului accident banal al *urnii* acrobat, 6» trei gesturi volubil simetrice se enunţă simbolul :

„Povestea lui ? Hm!...
Povestea mea — A mea
A ta
Şi-a altora !..."

Poveste scurtă e o poezie lirică prin definiţie. Amintirea unei dragoste banale, cu idilicul intim âl cozonacului într-un dulap este Hjifcătoare. Poetul- o. spune în stil familiar şi fanfaron, întreru-piad-e mereu cu paranteze mimate :

„Pe eînd Iubeam.- —
C-awr suferit fi eu de-această boală —
Iubeam o fată care mă-nşcîa
Exact ea-n poez'a mea : «ilomanţa ceiei rarcnşală»*
A cărei eroină era ea !...
i
Dar într-o noapte eroina mea JVlâ părăsea — de daruri-încărcată — Şi lmndu-şi martori,.steisle şi luna, Jura că pleacă peirtru totdeauna Şi n-are să mai vină niciodată — Mărturisire, vai... adevărată !...

Şi iată cum iubita mea In noaptea cînd mă părăsea N-av£a să-mi lase la placare Diicît un pat pe trei picioare Iar în dulapul din sufragerie Un sfert de cozonac cu nucă *î?i-o* 'scobitoare-nfiptă-n el —
Simbolul sufletului ei rebel
■Cu care dorul ei de ducă
Teatraliza eterna tragedie
A-nşelătoareîor ce mor
Nepiinsede-nşelaţii lor —
Exact ca-n poezia mea
A-cărei eroină, era... Ea !..."

'Judecind după efecte unii ar putea alătura pe 'Minulescu *He* Topirceanu, însă apropierea este greşită. Umorul lui Topîrceanu provine din caricare şi imaginaţie şi dintr-o lipsă de elan liric, în vreme ee Minulescu e serios. 'Excesul de Seriozitate 'într-un limbaj prea pitoresc, firesc iar nu căutat, produce zîmbetul, M-mu-Swtieun Villon al cafenelij, vibrant, plin de imaginaţie şi do sirrţţ *';* î ist ic, incapabil de a ieşi din tagma lui şi din c" cîul în r; re-ti'aduce toate subiectele \iriee. Cea rnai mare ■ -care -e-Tioxitate academica o găsim în In *aşteptare,* turuu n-e i ti-■tare a misterului morţii. [...]

Dar şi aci spiritul de „„moft″ s-a strecura! in chipul ur; iic .pigment, căci sfirşitul este de fapî o i^huenirt a nes.erit-v.ii în rnom-entele cele mai grave, constînd Jn reprezentarea piiu'?- *â*-păstioase de a intra in veşnicie, ca .şi Isus. călare ,■» ia

■*literaturii române de la origini .jAnă în ,prezent-,* Bit : :.ai«u£S r regale. 1941,-p. tîI3— 617.)

-277

tor şi la „Convorbiri critice" ale domnului Mihail Dragomiresen; de unde~i furasem pe Dragosîav. Prima mea poezie *Clopotele,* tri<-misă la „Convorbiri critice'% apare publicată — e drept — dar, însoţită, de-o variantă a directorului, pe care eu refuzasem să. fie , publicată în locul adevăratelor mele *Clopote.* Refuzurile cu care sînt primit de către pontifii zilelor de pe-atunci mă îndîrjesc şirnar muit, deşi parte din confraţii mei; chiar de bună-credinţă, conti>~ nuau să mă taxeze drept: prost, caraghios, maniac şi încăpăţînat. N^am intrat în gustul marelui public decît atunci cînd am început: stmi recitesc eu singur poeziile, cu prilejul şezătorilor la care, pe vremea, aceea, scriitorii erau înlocuiţi cu actorii. Aş putea spune că mă molipsisem de la Victor Eftimiu, care-şi recita cu brio, în public, tiradele din *înşirăt-te. mărgărite-* şi Cocoşul *negru.* Lotul cel? mare, însă, l-am cîştigat în stima publicului cînd s-a aflat de scrisoarea de la Berlin; prin care Garagiale, pe care eu nu-l cunoşteam încă, cerea domnului: Dragomirescu informaţii asupra mea ca-persoană şl ca poet de talent.

Ţin să se ştie că despre „Sîmbetcle literare" de la „Convorbiri critice" ale[1] domnului Mihail Dragomirescu păstrez cele mai plăcute amintiri din viaţa mea de scriitor începător, pîrră la intervenţia plină de autoritate a lui Caragiale, care pe vremea aceea semna „Un mare anonim". Şi cînd mă gîndese că tocmai un anonim, ori-cît de mare ar fi fost el' socotit — şi pe drept cuvînt, de altfel —, aarea să mă ridice şi pe mine de la anonimatul meu veritabil de pîhă atunci pînă la rangul de „maestru". Pe vremea aceea, în salonul domnului Dragomirescu,. în afară de „marele anonim'% nii mai contau ca maeştri decît deliciosul trubadur Cincinat Pavelescu şi scriitorul prozator care obişnuia să vorbească chiar şi cu „Cei care nu cuvântă", regretatul Emil Gârleanu. Şi totuşi, n-am să uit-niciodată, că tot graţie domnului Bragomirescu am avut fericitul prilej să mă> împrietenesc cu Liviu Hebreanu, Corneliu Moldovanu, Dim, Wanu, Mîhaii Sorbul, Ath. Mândru, cu originalul Dragosiav, pe care reuşisem să-1 fur pentru un moment numai, şi cu domnui E-. Lovi* neseu, care de la un timp ne-a părăsit pentru a-şi crea salonul său literar de mai tîrziu.

Totuşi, la „Viaţa române'ască"' de la Iaşi, continuam să fiu respins. Intr-o zi,. însă, cînd luam dejunul acasă la Ione! Brătianu, care mă cunoştea de la „Viitorul", unde eram redactor politic anonim, la sosirea cafelei, fusei invitat să spun cîteva poezii pentru delectarea comesenilor^ care, afară de soţii Brătianu. mai erau şi defuncţii I. G. Duca, Vasile Morţun şi Constantin Stere. Mi-aduc aminte că am recitat *Glasul morilor, Romanţa soarelui* şi Trec *vagabonzii,* după eare Stere, sculîhdu-se de la masă şi îndreptîn-

280

du-se spre mine încruntat, dar totuşi plăcut impresionat, mă întreabă de ce nu public şi la ..Viaţa românească". I-am răspuns că vina nu este a mea, deoarece eu le trimisesem chiar pe cele pe care le reclamasem la masă, dar că mi-au fost respinse. L-am văzut pe Stere atunci încruntat cu adevărat. M-e rugat să i le aduc seara la hotel, scrise cu maşina, şi mi-a dat un acont de 300 lei, ceea ce pe vremea aceea făcea 12.000 de lei de azi. De prisos să mai adaug că cele mai bune poezii ale mele le-am publicat la „Viaţa românească", deşi de cîte ori am tipărit cîte un volum fie de versuri, fie de proză, „Viaţa românească" de la Iaşi m-a înjurat ca la uşa cortului. [...]

După cum vedeţi, eu sînt un poet care nu-mi ascund originea, fiindcă nu mi-e ruşine de ea. Imaginaţia mea poetică, recunosc, a păcătuit cu foarte mulţi părinţi vitregi şi a cochetat cu şi mai multe femei pierdute. Merg pînă acolo chiar să mărturisesc că eu. ca poet, sînt un fel de „copil din flori". Nu-mi cunosc adevăratul tată, fiindcă probabil am avut mai mulţi. Am avut poate aşa de mulţi, că mi-a fost imposibil să-i identific. De altfel, nici n-am avut nevoie de aşa ceva, fiindcă mi-arn păstrat intactă originea familiei. Dacă ar fi fost să sămăn prea mult numai cu unul din ei^aş fi avut motiv să nu prea fiu mulţumit de mine însumi, fiindcă poezia mea n-ar fi

făcut nici o impresie celor care mi-ar fi recunoscut părintele adevărat. Arta adevărată trebuie să aducă cu ea şi un element de surpriză. „In artă, găina trebuie să clocească numai ouă de raţă." Dacă o găină nu şi-ar cloci decît ouăle ei, v-aţi întreba ce ar deveni neamul raţelor ? Ar trebui să dispară. La fel se petrece şi în artă. Artistul nu-şi perpetuează aidoma părintele legitim. Ba, din contră, îl mutilează, pentru a putea, dlntr-o existenţă trecută, să creeze forma nouă a unei existenţe viitoare.
Ruinele se distrug, nu se transformă. La nevoie, se pot chiar păstra. Dar asta înseamnă arheologie, nu artă. Ruinele nu se imită niciodată. Frumosul nu se poate încătuşa într-o anumită formulă. Meşteşugul frumosului nu se perpetuează numai cu.ee există, ci mai ales prin ceea ce are să existe în viitor. Cu cît o formulă nouă de artă produce mai multă nedumerire, în momentul apariţiei ei, cu atît mai mult ea capătă o mai iungă viabilitate în patrimoniul artistic al trecutului. în artă, un nou născut nu devine matur decît după ce începe declinul epocii care l,a produs. Cel care ss adăposteşte numai sub acoperişul aşa-zisei tradiţii artistiee nu poate fi un artist adevărat. Tradiţia n-a creat decît copişti, papagali, savanţi şi caligrafi.
Vreau să spun că eu personal nu m-am agăţat niciodată de trena de mătase ademenitoare a tradiţiei, fiindcă o tradiţie artistică
281
mi înseamnă decît o artă tradiţională. Tradiţională nu poate însă fi decît o dogmă religioasă, o datină populară sau o legendă naţională, noţiuni din care nu se poate schimba nimic privitor la esenţa lor. Artă tradiţională nu există. Există numai posibilităţi personale de creaţii artistice variate, care cu timpul, însă, pot deveni tradiţionale, dar numai sub forma unor opere definitiv realizate şi intrate în patrimoniul artistic al unui popor. Atî^ şi nimic mai mult. A face artă după tradiţie înseamnă a prepara veşnic acelaşi medicament după o reţetă unică, fiindcă tradiţia exclude noutatea, invenţia, fantezia, spontaneitatea, nebunia şi păcatul...
Tradiţia artistică sărăceşte şi distruge arta. Ea nu botează ca Sfîntul Ion pe Isus Cristos, ci îngroapă doar ca Iosif din Arimatea pe cel botezat de Sfîntul Ion.
Arta este strict individuală, autonomă, absurdă şi, dacă vreţi, chiar inutilă. Ea nu există decît în exemplare unice, ca şi nedumerirea lui Hamlet, în mijlocul familiei şi a demnitarilor de la curte — oameni normali şi foarte cumsecade.
Arta este exteriorizarea brutală a unei entităţi sufleteşti rebele. Ea nu suportă şi nu impune nici un fel de disciplină. Ea se adresează numSi celor cu resurse suficiente de a se apropia de artist Restul mulţimii trebuie să stea deoparte. Nu toată lumea simte nevoia absolută de artă. Arta nu se poate coborî prea aproape de pămînt, fiindcă nu are picioare. Are numai aripi. Arta nu este o femeie de stradă, gata să se pună la dispoziţia primului trecător cu parale. Nu este nici o pacoste socială, nici o nevoie fiziologică Este un capriciu divin, în existenţa unui muritor. Este o zeiţă sacrificată, pe care nu o poţi invita însă nici la hotel, nici la ofiţerul stării civile. Cel care are norocul s*-o recunoască din mulţimea altor femei se mărgineşte numai să o salute, să o urmărească da la distanţă şi să se lase urmărit de obsesia imperativului ei categoric. Restul nu mai este artă. Este reclamă comercială... Repaus duminical... Ordonanţă poliţienească şi poate chiar... stare de asediu...
Nu ştiu dacă în opera mea literară, versuri, proză şi teatru, am reuşit să cad, de acord perfect cu ideile mele în artă. De un lucru însă sînt.sigur. Cu eroii operelor mele am avut totdeauna curajul' să stau faţă în faţă. A fost ca şi cum m-aş fi privit în oglindă pe mine însumi. In varietatea lor, nu mi-a plăcut să-mi văd decît diferitele ipostaze ale propriei mele personalităţi artistice, sufleteşti şi morale. Pe măsură ce reuşeam să mă cunosc mai bine pe mine însumi, simţeam că-i fac şi pe ei să meargă mai bine pe picioare. De altfel, în lungul carierei mele literare, eroii mei nu s-au împiedecat niciodată de diferitele obstacole pe care le întîmpinau din
282
partea criticilor literari, care le căutau nod în papură. Pe toate le-au înfruntat cu bărbăţie şi cu satisfacţia de a fi ajuns acolo unde intenţionasem să-i duc eu, părintele lor spiritual. în schimb, nu le-am permis niciodată să se ia în serios de teamă să nu-mi devină antipatici mie însumi. Nu le-am permis niciodată luxul să-şi facă de cap şi i-am ţinut totdeauna sub controlul strict şi pedagogic al personalităţii mele. Pînă ce nu i-am socotit ajunşi la aşa-zisă, vîrstă a unor oameni maturi, nu le-am îngăduit lumina tiparului. Şi tot aşa,,nu le-am permis nici obrăznicia să se hipertrofieze .mai mult decît atît cît le trebuia să rămînă veşnic în ţarcul concepţiei mele. Altminteri ar fi însemnat să renunţ la prerogativele mele de creator şi să mă pun la remorca eroilor mei, care m-ar fi putut duce acolo unde ar fi vrut ei, şi nu acolo unde îmi pusesem eu în gînd să--i duc. Nu le-am permis decît un singur lux. Un lux de altfel care nu-mî şifona cu nimic amorul meu propriu de autor — luxul de a se prezenta cîteodată în public sub diferite măşti de carnaval. în felul acesta, am reuşit, cred, să-i prezint şi pe ei ca şi pe mine în adevărata lumină a vieţii noastre de toate zilele, care nu este decît tot un carnaval, multiplicat la infinit sub aspectul etern al aceluiaşi triunghi simbolic : o Colombină, un Pierrot şi un Arlechin. \Mă opresc, însă, fiindcă nu văd nevoia să insist mai mult asupra realizărilor mele artistice, care pentru contemporani nu prezintă decît importanţa unor fapte diverse trecătoare. D-voastră, însă, vă voi înlesni un început de judecată colectivă, invitîndu-vă să-mi citiţi din nou toate poziţiile mele, pe care acum, cînd aţi aflat de unde le-am şterpelit, v-aş ruga să Ie identificaţi izvoarele de origine. Mai înainte de a le citi însă, ţin să vă fac o ultimă şi supremă mărturisire. Toate poeziile mele, toate bucăţile mele în proză şi toate piesele mele de teatru au fost cugetate, elaborate, uvrajate, polisate, definitivate şi aruncate în gura lupilor cu conştiinţa fermă că ele n-ar fi. putut fi decît

operele mele personale şi«ale nimănui altuia.
De prisos să mai adaug că această convingere mi-a fost dată de voluptatea cu care am devorat totdeauna fructul oprit, adică originea inițială a păcatului artistic. Vreau să zic că mi-a plăcut să joc rolul spartanului din antichitate, căruia îi era permis să fure orice, dar cu condiția să nu fie prins asupra faptului de către autoritățile legale. Or, în cazul de față, aceste autorități legale sînteți d-voastră... Aşadar, dacă voi scăpa teafăr din gura d-voastră, înseamnă că am fost un artist adevărat. Insist asupra calificativului „adevărat", şi nu „mare", fiindcă mărimea, oricît de strigă-

toare ar -fi, ea rămîne veşnic proporțională, pe cîtă vreme adevărui adevărat este unul .şi acelaşi, oricare ar fi proporția lui.
Cred totuşi că dacă am jreuşiț să realizez cu adevărat ceva în pliis, în vastul şi mult variatul domeniu al poeziei româneşti,, i n-au fost decît cinci preocupări mai de seamă din care mi-am bătut moneda aşa-zisei mele personalități.
Vreți să le Ştiți !.., Hai să vedem dacă o să cădeți de acord cu mine *i*
1, Prețiozitate în comparații; 2. Atmosferă plastică ; 3, Peîsaj sufletesc ; 4, Muzicalitate melodică şi S. Respect pentru limba strămoşească şi exigențele gramaticii româneşti. *(„Nu sînt ce par a fi...",* în „Revista Fundațiilor regale", Anuî VIII, nr, 10, octombrie 1941, p. 67—76.)
ŞERBAN CIOCULESCU : Agentul cel mai activ al simbolismului, Înainte de război, d. Ion Minulescu, şi-a lichidat experiența novatoare cu primele sale volume: *Romanțe pentru mai tirziu* (19.08) şi *De vorbă cu mine însumi* (1913). In *Strofe pentru toata lumea* (1930) precum şi în noul său volum, d-sa convoacă un larg public, să asiste la speech-urile sale pline de vervă. Poezia d-lui ion Minulescu este prin excelența debutantă. Ea implică o familiaritate deplină cu cititorul. Ea presupune prezența unui public, dispus să se încălzească, să simtă zgomotos, să izbucnească In aclamații. Personalitatea sa familiară şi teatrală îl slujeşte de minune ca să stabilească punți de simetrie între poet şi mase. Asta este în definitiv, considerabil. îl socotim cel din urmă dintre poeții noştri, care s-au lăsat ascultați. A declamat şi a fost urmat în cor. Jovial .şi 'expansiv, revărsat şi bonom, cu~ clipiri şirete şi complice d-sa dă romanței un stil similimodernist. Astfel, titlul pirandellesc al recentului volum, pare a invita pe cititor să mediteze asupra tainei personalități scriitoriceşti. Ca om de teatru, autorul e. dintre acei oare de Altfel au experimentat tehnica dramaturgului italian şi problema raporturilor dintre esența şi aparența persoanei omeneşti, Autorul pare a se descifra pe sine însuşi, într-un sens invers. Pluralității deconcertante a omului de litere, pentru descifrarea căruia se propun soluții multiple, d~sa substituie dezlegarea cea mai simplă.
„N-am fost nici ied
Nu sunt nici azi,
Şi nu voi fi,
Cu-atît mai mult, nici mîîne, după
Nimic din ce vor crede poate
Cei cîțiva cititori de carte —
Nfeîviî care-mi' vor citi
Yolumele numai pe jumătate...
Ytoumele-mii de versuri, cumpărate,
împrumutate,
Său: furate !...
N-am fost' ața precum se spune..."
(în, loc de prefața)
N[L]am reprodus decît prima jumătate a urmi monolog rnfira-îeseîan; care dă dezlegarea cea mat simîpă, la inâemîna tuturor?, a secretului său: Deşi versul subliniat de noi traduce substanța araiS şi publică a autorului, d-sa a păstrat' din vechea manieră a trecutului, obiceiul mistificării : „Şi nu sunt nici aşa' cum. sunt." în dosul căreia apare nonsensul.
Chiar şi accentul major al tristeții, pe care-1 împrumută cîte-odată, nu e decît un prestigios *faux^depart, care* duce unde nu ne-am aştepta, la un liman de platitudine dezamăgitoare.
„Mă doare tot ce-a fost
Şi nu mai este...
Măi doare Cosinzeana din poveste,
Furată şi ascunsă de un Smeu,
Gu care Făt-Frumos —
Adică Eu —
Mă războiam pînă făceam din el
© mînă;
De țărînă,
Ca-n urmă, dezrobită mea stăpînă,
în locul tradiționalului inel,

Să-mi dea un. «rendez-vous» cu taxă la... hotel'h..*'
(Spovedanie)
S-ar spune că fostul debitant de mirajuri exotice şi-ar fi luat o menire inversă, de a destrăma iluziile, prin înfăţişarea banalităţii cotidiene. Farmecul nou al acestei ipostaze, care rîvneşteîn realitate după publicul unanim, este familiaritatea nemijlocită cu acesta. Ga să cucerească cercuri cît mai largi de cititori, orice stil îi este bun. D-sa. ştie să compună un fel de romanţă a păsărilor călătoare ziaîndu-i din frunză :
„Frunză galbenă uscată Franză ce-ai fost verde-cdată Şterge-ţi ochii de rugină..."
(Rznduri pentru păsările călătoare
284
285
Titluri ca *Specific românesc* denotă dorinţa autorului după ce a sleit exotismul, He a adopta toate stilurile. Din cînd în cînd, cîte un simbol, ca în *Moartea dresorului de sticleţi,* sau *Romanţa tinerelei,* arată primejdia, care pîndeşte acest preţios instrument de sugestie, prin diluarea sa orală. Verva improvizaţiei şi accentul ei directoral sunt trapele ce-şi întinde sie însuşi autorul. Motive lirice, cu un potenţial de sensibilitate reală poate, sunt convertite în monoloage nesubstanţiale. Poezia d-lui Ion Minulescu nu corespunde nevoii imanente a sufletului, de reculegere şi interiorizare. Dar dacă dorinţa sau ambiţia sa literară este de a realiza un proces sufletesc răsturnat, de a scoate pe cititor din starea morală interiorizată, oferindu-i un ospăţ de cuvinte şi de voie bună, autorul şi-a atins scopul. (Ion Minulescu : *„Nu sunt* ce *par a fi",* în voi. *Aspecte lirice contemporane,* „Casa Şcoalelor", 1942, p. 196—199.)
Intre cele două războaie se produce în lirica noastră un fenomen oarecum generalizat : cei mai de seamă dintre reprezentanţii poeziei noi, simbolişti sau inovatori, se întorc la realităţile autohtone, la o tematică naţională, lepădîndu-se de tot ce era exotic şi ostentativ cosmopolit în inspiraţia lor. Una din poeziile lui Tudor Arghezi, apărută în revista „Cugetul românesc" din mai 1922, este semnificativ intitulată *Întoarcere în ţârînă,* spre a însemna ruptura cu acel trecut, la el, în ciclul de *Agate negre,* alternativ suav şl macabru — baudelairian. Strofa finală are caracterul unei palinodii (retractări !) : „în sufletul, bolnav de oseminte / De zei străini, frumoşi în templul lor, / Se iscă aspru un îndemn fierbinte / Şi! simt sculate aripi de cocor".
Ion Minulescu nu pare a face parte dintre poeţii moderni care s-ar fi lepădat de acei „zei străini", spre a-i restitui... templului! lor. Nici-una din poeziile lui nu acuză un caracter de manifest,| care să autorizeze critica a-1 integra acestui reflux general al liricii noastre interbelice, învederat mai ales la Tudor Arghezi, la AdriE Maniu şi la Ion Pillat. La o mai atentă examinare, vom constat în culegerile ce au urmat primelor două din anii anteriori întîiult război mondial, coexistenţa aceleiaşi vîne exotice, cu o tendinţ mereu mai marcată de a se integra climatului şi peisajului romS nesc. In mod semnificativ, cel de al treilea volum de versuri, apă rut în 1930, prin titlul său, *Strofe pentru toată lumea,* îşi caut parcă un public mai larg, fără ca autorul să bănuiască faptul extra-ordinar că adevărata popularitate avea să-i fie consolidată de i ginea lui din *Romanţe pentru mai tîrziu* (1908) şi *De vorbă mine însumi* (1913). Ion Minulescu este poate singurul poet ^
care s-a impus simpatiei unui public mereu mai larg, dar nu prinj
286
formele relativ cuminţite ale imaginaţiei sale vagabonde, ci tocmai întîiul său avatar, de liric al aventurii, al plecărilor, al aspiraţiei către alte zări şi alte civilizaţii. Cu toate acestea, revirimentul temperării acestor tendinţe este mereu mai sensibil în *Strofe pentru toată lumea,* în Nu *sunt ce par a fi...* (1936) şi în ultimele lui versuri, adăugate ediţiei integrale din 1969, impropriu intitulată *Romanţe pentru mai tîrziu,* din „Biblioteca pentru toţi".
Peisajul românesc începe a se substitui celor exotice. în *Plastică medievală,* sîntem purtaţi pe o zi de ploaie la Bran. Ploaia, la Minulescu, nu are efectul sumbru din *Plumb* sau din poemele lui Luca I. Cara-giale. Ba chiar, poetul îi găseşte corespondenţe în stampele japoneze, în care plouă „gris". E singurul franţuzism pe care-1 pescuim în peisajul românesc, dominat de neuitata apariţie a celor doi bâ-trîni ce „merg, ţinîndu-se de mînă", din poemul care, recitat de Mînuiescu la şezătorile literare, îi. atrăgea succesul colosal *(Aquarelă).*
In *Seară rurală,* deşi plopii îi sugeră autorului metafora de viziune citadină „coşuri negre de maşini", răzbate nota socială, deoarece urmează : „Ce-au treerat / Bucatele din sat / Pentru strein". Şi în *Amiază rurală* străbate atitudinea critică faţă de actualitate, prin acest semnificativ instantaneu, caracteristic recentei introduceri a votului universal şi, ca o consecinţă, a politicii la sate : „Iar pe şoseaua comunală — / Cîrciumarul, / învăţătorul, / Popa / Şi notarul — / Cei mai de seamă gospodari din sat — /Se ceartă pe un scaun vacant de deputat."
Amestecuri de stihuri şi de reprezentări stăruie însă şi în *De vorbă cu lama,* ajunsă la Predeal ; poetul îşi trădează reminiscenţe literare, nu prea potrivite cu zona noastră meteorologică : „Venea din nord, / Venea din Rosmersholm — / Din patria lui Ibsen şi Bjornson..."
Aruncindu-şi privirea *Pe harta Europei,* poetul se mărturiseşte indecis între fixare, ca plopul, şi mişcare, ca „un vînt grăbit / Ce-n-conjură pămîntul mereu..." Descumpănită, inima îi şovăie între cele două ispite.
Evoluţia se accentuează însă în *Nu sunt ce par a fi...* Pus pe bagatelizare la început, poetul îşi compară „întregirea", de fapt identitatea morala, cu aceea a României, după încheierea primului război mondial, văzîndu-se şi el proslăvit.
„Pe Arcul de Triumf, -de la... Şosea !"

Problema „întregirii" i se pune însă stăruitor, şi nu-i mai apare satisfăcător prin soluţia cuplului, care rezolvă drama sciziunii personalităţii, revelată de teatrul lui Pirandello. O oarecare „nelinişte", proprie momentului istoric şi problematicii lui, bîntuie şi în poezia

237

'lui '*"" "lulescu. cînd pe un ton mai grav. etncl *su <■■ ■■ >(ă *A'*- K-'-SI-
•flyr *HH, Spf>veduiue. fiecare sttoî-ă l^i dBT.vkimt* .îşi*i> '..,a-
doare amintirea rineretei.. / Sâă dtwr nereţ *nian*
ită doare tot ce-a fost /Şi nu mai este.. ift d cat
.ii toi ce ştiu ' Că va fi veşnic după m '. 1>. -.•>-
i i-i:. prea „minulescian" ca să confere mart; rîî a ,)î;e
■ ă gravitatea.
O sintagmă finală, adică mereu mai persist t în ; i"ie zii tninuîesciene, ni se pare vrednică de sonv I'N *tx.f>a*
' către care năzuieşte obsesiv poetul.
în *Romanţa inimii,* dedicată lui Vladimir Thei .ninu- ■•■it-îtvul fiecărei strofe: „Inimă — Ciutura spartă . inima •■■■ia ■ere: „Dă-mi ce mi-ai păstrat doar mie — / Da-mi u: --fip de apă vie î"
în basmele noastre, cînd Fât-Frumos e tăiat în bucăţi, inf-r vine o nună binevoitoare, care, cu un strop de „apă moartă" u .-' ■ înge " in loc membrele sfîrtecate, iar apoi cu urmi de ..apă v ' wuit t: trupul, rămas lipsit de viaţă.-
'■ .du-şi, în *Retrospectivă sentimentală,* de oraşul prirc
.. 1916—1910, Iaşii, cu clădirile şi monumentele sale, ni t . pe Miron Costin, care ,.letopîseţu-şi scrie / Cu sîngele KJI ••vor de apă vie...". Este unul dintre cele mai memora'-!" ifhinaie marelui cronicar. Apa vie are aci misiunea IK ■*cate* învigorări a conştiinţei noastre naţionale.
-o tîrzie *Romanţă tahitiană,* modelul lui Gauguin, Teh-.•ste „altceva decît / Un strop de tropicală nebunie / într ej marin de apă vie". Aci apa vie are funcţia lemperantii rololile m'arilor pasiuni. Apa vie mai apare în *Povestea unui „cineva",* nu altul ,d>. t
■ iul care „jubila că-n veci n-are să fie / Decît acelaşi strop *!.lc* ■ vie"... Poetul pare a-1 lua în rîs, dar rîsul îi îngheaţă pe ,bu?-, 3 în poezia *Ita est...,* d-e autobiografie morală, el îşi divulgă ci
' '■. : „Versurile mele ?... / Semne de-ntrebare / Pentru -abecedar^; *:ii* viitoare... / Versurile mele ? / Stropi de apă vie / Şi plo ,.■■• ' ' / Pentru veşnicie !..." In aceşti stropi de „apă vie' ■mereu mai stăruitor cerul patriei, iar priveliştile ei atît si de pitoreşti-se substituie treptat mirajelor exotice mere. *(hm Mmulcxcu,* în ..România literară", an. IX, *m* . ■ ■--. *:K-* 1976.)
TUDOJB-VCANU : Cu lon.Vlinukwfii a dispărut *a* .figura foar- -wu-ijcăcu noastr-e tiierare. un temptJTWTieSt cwlgitHil, amer.i.c:
de sui au
de feeem şi âaadi, purtător de steag ai teadiaitîw de ii-ri^ire £* lirica românească, după Macedonski, după Rîircea Demeti iad, *Şte*-fafi Petică şi Iuliu Săvescu, înaintaşii cărora le-a adus uneori ©traa^ gîui său. Nimeni din cîţi l-au cunoscut, l-au auzit citindu-şi >v«rsu-lile I» scenele p€ care apărea cu plăcere, sau numai l-au *văzut* tre-cîad înfăşurat în marile lui şaluri colorate, nu vor putea oiţa pa artistul independent în persoana căruia s-au concentrat tirnpsia apmape patru decenii lozincile modernismului literar ; monologul lui exploziv, făcut dîn verva p.innh.vaîă şi cinică, va lipsi <ie aici *înainte* acelora care se obişnui.scru să vadă în el un camarad sau un înaintaş.
Formula lui literară şi umană crn aproape în întregime .•■ ^.i-tuilâ curînd după 1900, cînd, in urma celor cîtiva ani de pe îa Paris, gustul său fusese deimiiiv cucerit de poeţii simboliş acei versificatoi'î.în acelaşi timp rafinaţi şi populari, de ţipi i«fean Rictus sau Aristide Bruand, care. în fiecare seară, r spiritul lor seînteietor în rt>numitele taverne literare ale poî-et, la „Chat noir", sau la Noctambula".
Cînd Muiuîescu se înapoia/â in ţară şi după începu!ui tfirejti în capitală acceptă un posf a<:l!ninisii'n).iv la Constan: ă era puternic slăpiiiilă de sun;"-inătorism. Ern i. i sociale şi naţionale, aşa îru-îi .ji.icul lui literar : in-buiau neapărat să ti'ezctiM-ă rezerve. Revi.st«- a îm-vput uşile închise pentru ei, şi poetului ii • i.scâ. pînă în anii din urmă, de chipul cum a i intri .ducă versurile în „Viaţa literara" a lui Ilarie .i-şi . cîst-ige admiraţia directorului,*'consimţind nun.a iscric bucăţile în versuri regulate.
I.n înc.■(niturile sale Minulescu n-a dispreţuit" figur;ifia s inile pontificale, gesturile largi. în 1008, cînd ar *nini- mai tîrziu,* poetul se înfăţişează pe sine ca ' i ..artei viitoare", bâlrnd la ..poarta celor care dorn IHI;'I cu crezul unei revolte care anunţă moartea /< !•< ■:pritis şi fără îlu/.ii. în atmosfera mai mult run

r U vi ni'M
ai T
XH'(!■
; ş i lii
ami
n
·■·■a iţii
lenir *Uemi*
irfîşî lor. 1 a pci
prui;
pe <■;.
ii(..:>,!M de atunci, -_u!:, unui poot (li uiif.i'i pcisajuhr k < ul'.ivâ cu o

şi chiar de mai tîrziu, el izbuteşte sa ban, atît prin motivele pe care le îm- ■ ăşenesc, cît şi prin stările de spirit -rinţâ pe care o autoriza precedenlui îecadenţi ai Franţei : un Baudela'we, ,-;ue, un Trislan Corbiere — zeii lut
fi exemplui aşa-zişilor pu' uh Verlain<-, un Jules L;. tutelari.
■Erotismul lui se asociază cu un sentiment funebru al vieţii, ast« .fel ci acestui om robust şi jovial i se preaimtă necontenit
19 -
ţia funerară 'şi obsesia morţii. La Constanţa, Minulescu descoperise marea şi el devine primul cîntăreţ al ei în literatura noastră, al unei mări care nu este însă cadrul unei forme iacale de viaţă, ca la scriitorii veniţi ceva mai

tîrziu, Ion PiUat său Emanoil Bucuța, ci marea ca un drum către necunoscut, capabilă să cuprindă reveria şi dorul nedefinit şi vrednică a fi iubită de poeți tocmai pentru această însuşire. Pînă tîrziu, cînd poetul devine glosatorul propriei sale producții mai vechi, intercalînd în bucățile de acum versurile sale de altădată şi cornemorînd evenimentul inspirațiilor sale trecute, motivul mării revine necontenit în poezia sa şi determină unele din accentele sale cele mai izbutite.

De la început Minulescu se comportă ca şef de şcoală : al şcolii simboliste. Unele din primele saje poeme sînt adevărate manifeste, şi, creația sprijinind teoria, el întrebuințează, sau crede a întrebuința, principalele tehnici ale acestei şcoli literare: versul liber, simbolul, sugestia, corespondențele. îndrăznelile formei sale sînt deopotrivă cu acele ale conținuiurilor lui, ambele stînd la originea împotrivirilor pe care le va fi încercat la debuturile sale, dar pe care el le exagera, dacă ne gîndi'm că nu numai succesul, dar chiar popularitatea i-au venit fără prea mare întîrziere.

Astăzi, cînd începe posteritatea lui Ion Minulescu, putem judeca mai bine măsura inovațiilor lui şi putem determina cu mai multă precizie felul sunetului pe care 1-a introdus în concertul literar al vremii. Se cuvine deci să spunem că multe din noutățile lui Minulescu au fost mai degrabă aparente. Astfel, in primul rînd, renumitul lui vers libpr, care, prin neregularitatea -i grafică, a iucrat ca un puternic motiv nu numai al neîncrederii, dar şi al interesului cu care i s-a răspuns, un interes la care au colaborat deopotrivă cohortele imitatorilor entuziaşti, ca şi parodiile numeroşilor umorişti.

Renumitul vers liber al "lui Minulescu n-a fost însă niciodaia îiber cu adevărat. El n-a fost decît produsul fragmentării unor ver suri regulate în acord cu toate cerințele prozodiei clasice, aşa înc Ilarie Chendi a\[T]ea oarecum dreptate să ceară reintegrarea lor *l*-configurațiile tradiționale.

Cînd versul liber a apărut mai întîi în literatură, cu un W;>: 'Whitman sau cu poeții simbolişti ai Franței, lucrul a fost resimt ' în adevăr ca o mare noutate. Pentru întîia oară muzicalitatea pce tiră nu mai era constrînsă să se adapteze unor tipare generale obiective, ci era lăsată să se manifeste neîncătuşat, urmînd ritmi., însuşi în care se dezvoltă stările interioare ale poetului.

Este evident însă că nimic din toate acestea nu se poate semnala în versurile lui Minulescu, aşa că stă la îndemîna oricui să

290

recompună două sau trei versuri ale poetului într-un vers regulat, răspunzînd prin rima lui finală unui vers anterior sau altor două sau trei fragmente anterioare de vers. Exercițiul a fost uneori făcut şi el nu merită a fi reluat pentru demonstrații cu totul elementare. Aparentele libertăți ale versificației lui Minulescu nu erau altceva decît un mod de notare, cum ar putea fi întrebuințat, de pildă într-o clasă de declamație o simplă modalitate de transcriere ■ menită să accentueze pauzele şi să izoleze anumite cuvinte sau membre ale frazei pentru a le confeți relieful lor prepriu.

Nu vom spune deci că neregulata transcriere grafică a versurilor lui Minulescu, de care s-a legat prima impresie trezită de ele, a fost produsul unui procedeu arbitrar menit să izbească atenția şi poate să scandalizeze, un simplu joc de virtuozitate cum a fost acela care, mai tîrziu, 1-a făcut în *Strofe pentru elementele naturii* să-şi transcrie versurile în rînduri continue, după modelul Iul Paul Fort. Fragmentarea versului răspundea felului propriu al poeziei sale făcută nu pentru a fi parcursă cu ochii sau murmurată în singurătate, ci pentru a fi citită cu glas tare. declamată şi jucată, aşa cum o făcea poetul însuşi pe scenele unde cucerea tunetele de aplauze ale ascultătorilor.

A fost Ion Minulescu un poet simbolist ? Desigur, din practica poeziei simboliste a Apusului el a împrumutat mai multe din tehnicile apropiate. Intenția sa evidentă nu este să exprime limpede şl complet, ci,.să sugereze. De aci deprinderea de a transforma unele cuvinte în simboluri hipostazîndu-le prin majusculare şi aeordîn-du-le parcă un înțeles mai bogat şi mai misterios decît cei obişnuit» ea atunci cînd evocă Albastrul, Aureolele, Marele Poem, Trecutul, Nimicul, Perpetuarea, începutul, Sftrşituriie, Defunctele Dureri, ba chiar „Iubirea topită-n' Albastrul ceresc, supremul de-a pururi şi eterrîul de atîtea ori". Din aceeaşi înclinație de a insinua o impresie nedeterminată provine vasta toponimie pe care a primit-o în poezia sa. cititorului putîndu-i-se înlîmpla să Viseze, tocmai fiindcă îşi reprezintă atit de puțin tărîmurile îndepărtate ale Antilelor. ale Spaniei cu Xeres, Estramadurâ şi Alicante, ale Golfului de Aden, ale Babilonului şi ale Ninivei, ale Siracuzei, Cytherei, Lesbosului şi Corintului, cînd nu este Boston, New York şi Norfolk. Totul i se prezintă poetului în grupuri tținare : trei corăbii pornesc pentru el către largul zării şi alte trei putrezesc de o veşnicie In raza portului ; o călătoare lasă să-i pice trei lacrimi reci, şi poetul îşi propune să-i adreseze trei romanțe, trei ode, trei elegii Şi trei sonete, sau să-i aducă în dar trei smaralde, trei perle şi trei rubine etc. Cîntărețul îşi dă aerul că sesizează în numărul trei un înțeles adînc, inaccesibil mulțimii : „fiindcă nu-i în lume nimeni

291

sâ-nțeleagă. simbaM TrioîeîufHf"'. Vechiul număr mistic IOT este îhsâ în realitate pentru. Mînuîescw âecît o mică floare decorativă sau- a emblema menită să distingă fabricația proprie.

Tot tehnicii sugestiei îi aparține şi[1] forma interogativă de care goetui, mai cu seamă în prima *fui* manieră, a uzat şi chiar a abuzat, poemele sale constituindu-se efrntr-o serie de întrebări nostaî-gice, aî căror răspuns nedefinit urmează să se constituie abia -în imaginația cititorului.

Dacă însă, făcînd abstracție de toate aceste mijloace ale manierei minulesciene, ne întrebăm dacă poetul a

manifestat vreodată o adevărată concepție simbolică a poeziei, răspunsul nu mi se pare că poate fi dat m sens pozitiv. Căci, fără îndoială, că „poarta" !a care bate poetul", sau „cheia" care i-a căzut din turn nu sîrrt simboluri, ci alegorii, concepții naționale mai mult sau mai puțin limpezi, folosind pentru a se exprima obiecte din lumea sensibilă, asociate cu ele printr-o legătură exterioară și factice.
Adevărata poezie simbolista a fost. o formă a liricii indirecte, a» mod al poetului liric de a se exprima printr-un mediu de aparențe obiective (de pildă printr-un peisaj), sau cel puțin printr-o impresie nemijlocită primită de la lucruri. Simbolismul a însemnat, prin această îndrumare a lui, un gest al rezervei şi discreției Uriee, un pas către intimitatea mai adîncă a conştiinței, o reacție antiuetorică. „Prends l'elocyuence et tordslui le cou", sfătuia Paul Verlaine pe tinerii lui contemporani. N-a existat însă un alt. poet mai retoric ea Ion Minuleseu. Sub învelişul manierelor lui simboliste, adevărata fire, a poeziei sale ni se dezvăluie abia atunci cînd o înțelegem ca *pe o* formă nu numai a limbii vorbite (ceea ce în definitiv stă în firea oricărei poezii), dar a limbii declamate. De aici pornește, împreună cu muzicalitatea ei contagioasă, toleranța ei pentru locurile comune ale limbajului, enumerațiile şi amplificările ei retorice, mulțimea interjecțiilor şi antitezelor ei, forma ei adresată.
Desigur, nimeni nu poate tăgădui marele dar verbal al lui Mienaleseu. Verva, mişcarea, dinamismul discursului au fost. însuşirile eare au eîştigat pe. cei mai mulți din admiratorii lui. Inventivitatea lui lexfeaiăv apoi puterea iui de a asocia cuvintele în- raportor* mei, sati aceea dte a găsi atribute Inedite au» fost cu mult mai modeste. Deşi poetul a folosit din pite sectorul neologistic al limbii, subliniind aspectul neolatin al graiului nostru, peste tezaurul ane-xat de ultimii poeți eliadişti şi de Macedonski el nu a adăugat mult mai mult Fantezia sa verbală este apoi destul de limitată- în
direcția conexiunii cuvintelor, limba sa mulțumînds.> o cu general şî consacrat, ca ta : „truduiuî pas, drumuri prăfuite, M caute, secularii castani, sfintele amintiri, caldele cuvinte, nimica scumpe, gheare încleştate, alba frunte, potecile pustii, înti fără de hotare, curtizana pală, buzele supte, urletul grozav" tic.
Relativa sărăcie a limbii lui Minulescu corespunde slabei aptitudini vizuale. Estetul care ştia să distingă lucrurile frumoase,-» dandiul care se îmbrăca cu un gust vestimentar atît de izbitor, prietenul pictorilor, cărora le dedică mai multe din versurile sjfle, ne-a lăsat puține pasteluri în adevăr evocatoare. Unul din ele «ste, fără îndoială, acela cuprins în *Romanța celor trei corăbii,* unde „albul pîn?.elor întinse / In cenuşiul depărtării / Zideşte trei mau-soleuri în care dorm cei duşi de apa". Altă dată el recurge însă la comparația abstractă, ca atunci cînd aceleaşi năvs par „nişte suveniruri smulse îndepărtatului trecut", sau creează imagini artificial ca aceea a azvîrlirii ancorelor, care îi provoacă poetului asociați* comparativă destul de neconvingâtoare dfh punct de vedere plastic: „Aşa cum fiecare parcă şi-ar îngropa un mori..."
Dacă poetul vede în genere atît de puțin, lucrul provine din aceea,că îi place atît de mult să vorbească, voluptatea de a se exprima, ascuîtîndu-se pe sine constituind adevărata lui vocație. Cele mai multe din poemele lui Minulescu sînt construite pe schema dinamică a unui gest verbal. O declarație, o invocație, o cerere, o , întrebare alcătuiesc de cele mai multe ori cadrul mobil al compoziților sale. Cadrul acesta poetul îl umple apoi cu .enumerări sau variații pe aceeaşi femă^după procedeul amplifieativ al oricărei retorici. Deschid volumul ediției definitive a poeziilor lui şi sublinicx necontenit acelaşi procedeu. Poetul se adresează Noului-yentt „Străinule ce bați la poartă, / De unde vii 7 Şi cine eşti !" Noul-veriit răspunde : „De unde vin ?" pentru a adăuga îndată : „Eu vin din,.." etc. Gestul acestei replici revine de cîteva ori pentru a însuma din fepețirta lui substanța întregii poezii. Alteori gestul verbal repetat în amplificările poemului este „Porni-vom", sau „Mî-am 2îs[1], sau „Taci", sau „Te-am aşteptat", sau „Bă-mi", sau „Hai vino !", sau „De ce-o iubeam ?"
Celula germinativă a multora din poeziile lui Minulescu este «o fel de comun al zicerilor, o mică proporție exclamativă sau înte-T'Sativă, proiectînd din fuiorul ei, prin repetiție şi amplificare, în^-* 3«l corp aî compoziției. Felul acestei procedări înrudeşte arta lui ' auîescu nu numai cu formele tradiționale a.ie retoricii, dar *şi* cu atica, 8upă cum au înțeles-o cei cîțiva compozitori populari care s-au inpîrat din versurile sale. A recunQSCut-o poetul însuşi cîad.

ajuns la maturitate şi în deplină cunoştință a felului şi **a** limitelor sale, a scris sub titlul *Ita est...* aceste rînduri cu adevărat semnificative, *o* altă artă poetică decît aceea a începuturilor sale, cînd atitudinile pontificale nu-i erau străine.
„Ştiți voi ce sînt versurile mele ?
Zboruri în «zigzag» de rîndunele —
Zboruri fragmentate "
Rupte
Şi-nnddate
Ca să poată fi de toți eîntate,
Nu cetite numai pe sub gene —
Pui golaşi de vrăbii fără pene."
Mergînd către bătrînețea care nu trebuia să devină pentru el j foarte înaintată, Minulescu părăsise largile gesturi ale începutu-; rilor lui. In ultimele sale poeme nu mai întîlnim nici enigmaticele alegorii ale tinereții, nici recuzita

parnasiană şi simbolistă a parcu-. rilor, statuilor şi castelelor de care debuturile lui fuseseră străine, nici atitudinile reprezentative ale unui mare revoltat. Poetul v luase cătee o inspirație de un caracter mai intimist, mișcată de ; împrejurări particulare, uneori de amănunte biografice, într-o[s] limbă care nu dispreţuia prozaismțle vorbirii curente, totul stfăjuil de acel umor care, chiar cînd aluneca spre facilitate, alcătuia farj mecul personalității sale, cu atîta rost în animarea mișcării noastrl literare mai noi. Aceste poeme refac imaginea omenească a li Minulescu, acum cînd dispariția lui lips&şte literatura actuală dj o prezență în adevăr vie. *(Ion Minulescu al posterității,* în voj Figuri şi *forme literare,* Bucureşti, Editura Casa Şcoalelor, 194(r p. 118—125.)

_____-■

NICOLAE MANOLESCU : Dacă Bacovia se pune în scer pentru a se exprima, Ion Minulescu joacă teatru pentru a se disi mula. La el estetismul caracteristic simboliştilor apare aşa de evi dent încît nu mai trebuie dovedit. Toată poezia minulesciană consti în ceremonialul pe care-1 propune, în afectare şi grandilocvență, îi bufoneria pură. Ea este cel dintîi exemplu limpede de poezie i poeziei din literatura română.. Valoarea vine nu din „sinceritatea limbajului, ci din disproporția pe care poetul o cultivă între ceea ci are de spus şi felul în care spune. La drept vorbind, Minulescu n spune nimic (sub acest raport, emoțiile lui sînt de o banalitate desă vîrşită) ; şi atunci se preface că spune. Indiferent de temă — totu este simulat : iubirea, tristețea, nostalgia metafizică. Poetul este]

294

un simulant, dar unul plin **de** talent, **în** stare **să joace orice rol, inclusiv pe al** său propriu :

„Nu sunt ce par **a** fi"—
Nu sunt
Nimic din ce-aş fi vrut să fiu !... - ,
Dar fiindcă m-am născut fără să ştiu,
Sau prea curînd,
Sau poate prea tîrziu...
M-am resemnat ca orice bun creştin,
Şi n-am rămas decît... cel care sunt !..."

Această capacitate se sprijină pe un elan sufletesc imens şî pe o reală putere de invenție în planul verbal :

„Sosesc corăbiile,
Vino,
Să le vedem cum intră-n port —
Să le vedem cum obosite de-atîta luptă cu furtuna
îşi.lasă ancorele grele să cadă una cîte una
Aşa cum fiecare parcă şi-ar îngropa cîte un mort."

(Metamorfozele poeziei, Bucureşti, Editura pentru literatură, 1968, p. 23—24.)

MIRCEA TOMUŞ : Literar vorbind, destinul poeziei minules-ciene nu a fost dintre cele mai fericite. în ciuda faptului sau poate tocmai pentru că a reuşit să-şi cîştige o întinsă audientă în public. Aspectul insolit sub care se arăta această poezie contemporanilor săi şi pe,care uneori ea singură şi-1 propunea, a fost cu atît mai accentuat cu cît pînă în acea epocă, şi chiar mult mai tîrziu încă. poezia nu era concepută şi admisă decît în limitele unor formule consacrate, formule care se confundau cu însăşi poezia. Printr-un ciudat capriciu de reacții s-a ajuns astfel ca popularitatea lui Minulescu să fie privită de specialişti cu suspiciune. Iar cum simbolismul căruia poetul i se ataşase prin numeroase fire ale artei sale şi căruia îi servea chiar de stegar într-o vreme, a fost înțeles ca un domeniu de strictă inițiere, interzis vulgului, cea dintîi reacție a unei anumite direcții a criticii a fost aceea care contesta simbolismul poe» tului. [...] . •*

Lipsa de rigorism moral a lui Minulescu, în unele cazuri receptată acut, provocînd adevărate leziuni unor susceptibilități mai iritante, nu provine numai din atitudinea de blazată şi uneori superioară în sens estetic zeflemea a moftangiului. Avem aici, credem,

295

mai mult aspectul superficial, de expresie, uneori accentuat prin bravadă, al unei concepții de ordin moral, mai adîncă şi mai structurală decît ne putem închipui la prima vedere. în fond, prin atitudinea generală de filozofică înțelegere a contradicțiilor ca pe niște necesare balanțe ale unui vast echilibru dialectic, prin scepticismul nuanțat de la puncte de superioară elevație pînă la poza blazată a zei'lemelii şi, în fine, printr-o sumă de motive caracteristice, între care atrage mai izbitor atenția cel al femeii care minte, identificabil şi în opera altor scriitori ai noştri de aceeaşi factură ; Caragiale, Creangă, Sadoveanu, Minulescu ni se arată — oricît de hazardată ni s-ar părea constatarea — un spirit rapojrtabil prin multe aspecte la clasicism. De fapt, cu tot aerul blazat şi zeflemitor, poezia lui trebuie luată în serios sau, mai precis spus, nu trebuie să fie nesocotit aspectul grav din alcătuirea necesar bipolară a acestuia ; în acest caz, soluția celei mai fericite interpretări este cea care ne ține receptivitatea în mod echivoc atentă, atît spre ochiul care rîde cit şi spre cel care plînge. Nu este greu de observat, de exemplu, cum cele mai importante sectoare ale liricii minuleseîene sînt concepute în acest mod care ascunde seriozitatea sub surîs şj 'dezvăluie gluma lucrurilor grave. Poezia de introspecție şi meditație poartă acest semn vizibil, exprimat prin ceea ce am putea chiar numi un motiv central al ei : *Nu sunt ce par a fi.* De această dală, jocul

negațiilor depășește cu mult limitele umorului și ale reversului său care. hotărît, nu reprezintă singura sursă a alcătuirii contrastante a acestei poezii. în Ecce *homo,* în poezia pe care am citat-<i mai sus, în cea care servește *Inloc* de *prefața* volumului *Nu sunt ce par a fi,* precum și în numeroase altele, cu toată atmosfera de glumă, pendularea se execută în straturi mai înalte, mai generale, in marginea chiar a conceptelor de aparență și esență. Acest joc dialectic, caracteristic nu numai unui text sau altui luate în parte ci aspectului hotărîtor, de concepție, al poeziei lui Minulescu, se exersează pînă acolo unde, depășind limitele raționalului, încalcă teritoriul -absurdului, eșuînd în umorul negru. Această împrejurare, care îl situează pe poetul nostru în apropierea imediată a unor experimentatori și deschizători de drum ai expresiei poetice.din!re care literatura noastră enumera mai întîi pe Adrian Maniu și tîrmuz, ne impune o primă și necesară disociere în materia umorului !ui Minulescu. El se realizează, credem, în două trepte, cea dinții fiind intenționată și, prjn forța împrejurărilor, superficială, cea de a doua, după cum apreciază G. Călinescu, involuntară și angrenîncl resorturi de adlncime.

De altfel, umorul este încă un semn care ne orientează s »re regiuni clasice, in care, odată reveniți pe firul exegezei, am gâ it încă

206

un motiv să întîrziem: într-adevăr, nu este observația noastră aceea după care poetul nu face altceva, în opera sa, decît să aducă la numitorul farmecului său personal o sumă întreagă de teme lirice, să le minulescianizeze cu alte cuvinte. Aceasta presupune însă existența unui fond de teme eterne ale lirismului, deci încă o relație cu clasicismul. (...]

Ne amintim că poetul a fost privit cu un ochi bănuitor pentru popularitatea sa ; a fost pusă în discuție calitatea misterului poeziei sale ; teatralitatea și gestul retoric au fost interpretate ca tot atîtea abdicări de la puritatea lirismului. E momentul să ne întrebăm acum dacă accesibilitatea versului minulescian este reală sau aparentă, dacă retorismul rămîne semnul său distinctiv. E foarte adevărat, nu putem contesta, cît privește raportul acestui vers cu publicul, faptul că sînt cunoscute masiv și în amănunțime aspectele minulesciene ale acestui univers artificial, construit pe o coordonată estetică, pe care el ni-1 propune. Dar cu aceasta accesibilitatea generală, largă, a poeziei respective încetează, întrucît există în subteran un fond de mister care scapă. Abstracție făcînd de recuzita exterioară — numere mistice, jocul corespondențelor,, bogăția decorativă — poezia lui Minulescu păstrează totuși un sens ermetic mai ascuns. Nu e desigur ermetismul lui Ion Barbu, nici acela al lirismului p*r, nici cel al suprarealiștilor, dar este un ermetism. Căci, de exemplu, ce sens alegoric sau simbolic poate avea o poezie cum este cea pe care o vom cita în continuare ?

„Toamnă, noapte, plouă...
Trei drumeți sosesc
Uzi ca trei cadavre scoase dintr-un lac.
Trei drumeți în fața porții se opresc
Și-apoi bat...
De-a lungul gangului răsună
Un cuvînt
Și-n urmă, altul :
Noapte bună.
Și pe urmă tac.
Nu răspunde nimeni...
Trei drumeți așteaptă
Muți ca trei schelete ce-și cată morrnîntul.
Ploaia cade deasă, repede și dreaptă,
Deasă ca nisipul,
Repede ca vîntul,
Dreaptă ca săgeata...

297

Și drumeții-așteaptă.
Și se face ziuă...
Trei drumeți sosesc
Albi ca beduinii vastelor Sahare,
Trei drumeți *Castelul morții* ocolesc,
Și tăcuți,
Prin fața celor ce-i privesc,
Trec ca neființa nopților polare
Și se pierd în zare
Ca trei iahturi albe, mute, călătoare !...
— Cine-au fost drumeții ?
Cine i-a trimis
Să ne bată-n poartă și să ne deștepte,

Să re-nvie glasul umedelor trepte
Şi să ne-ntrerupă" ne-ntreruptul vis ?...
Cine-a fost nebunul care i-a trimis ?
Nu răspunde nimeni !...
Straniile umbre s-au pierdut în Zare...
Toamnă, ziuă, soare !..."

Evident, cu preţul unui abuz, am putea inventa pe seama acestei poezii şi a celor mai multe din opera lui Minulescu un anume sens alegoric, dar acesta numai cu preţul unui abuz şi fără a anula total orice altă posibilitate de interpretare. Nu numai prin polivalenţa înţelesurilor însă poate fi considerată această poezie ermetică, ci mai ales prin aceea că ea are, în bele mai fericite cazuri, valoarea unui act de iniţiere într-o ordine poetică de domeniul inefabilului, într-un univers dominat de mister. Chiar poezia cea mal pronunţat anecdotică, ori cu desenul fabulist cel mai apăsat, eşuează pînă la urmă în gratuitate, adică din punct de vedere al înţelesului logic sau discursiv într-un teren fără valoare sau cu valoarea zero. Căci, dacă în cunoscuta sa fabulă grotescă Urmuz a eliminat orice conţinut etic şi conceptual pentru a păstra intonaţia pură, traiectoria dicţiunii, mimica fabulistică deci, un proces asemănător deşi nu tot atît de radical se petrece în opera lui Minulescu cît priveşte poezia sau mai precis spus momentul lirica simboliste. Astfel, nu credem că poetul contravine cu obligativitatea repudierii veflainiene a retoricii. Sau, în orice caz, ceea ce elimină la porunca, poate mai îndepărtată pentru el, a poetului francez, este tocmai aspectul conceptual al retoricii, pentru a păstra. ?n razurile cele mai reprezentative, ca şi Caragiale, unul din părinţii săi literari recunoscuţi, în celebrele discursuri ale lui Farfuride şi Caţavencu din actul III al *Scrisorii pierdute,* doar traiectoria debitului verbal şi implicit elanul emotiv specific pe care acesta îl materializează. Se vorbeşte despre tehnica autoparodierii la Minulescu. Se are In vedere un dublu proces : parodierea simbolismului din interior, de către un poet simbolist deci, pe de o parte, iar pe»de alta parodierea de către Minulescu a propriei sale formule. S-ar putea ca, întîmplător, acest fenomen să aibă loc, dar în ce priveşte întregimea operei poetice respective şi sensurile ei creatoare principale, se cuvine o nouă cercetare, o nuanţare a punctului de vedere şi- rezultatul înregistrat credem că se va numi altfel decît parodie. Lucrurile par a fi mai clare în domeniul romanţelor minulesciene. [...]

Poeziile lui Minulescu şi romanţele sale în primul rînd uzează deci de fondul de motive caracteristice, dar, în ceea ce au ele mai original, păstrează doar fiorul emotiv pe care îl cresc treptat după traiectoria ştiută, pentru a-i rezolva tensiunea în final. încheierea nu e deci nici logică, nici retorică (decît în limitele arătate), nici anecdotică propriu-zis, deşi anecdota pare a da semnul multor poezii, dar o anecdotă ermetică întrucît facilitatea e aparentă şi accesibilitatea falsă. In încheieri se rezolvă doar tensiunea specifică printr-un acord final, cum se întîmplă, de exemplu, în strofa ultimă a *Romanţei celor trei romanţe,* care începe prin motivul iniţial, în crescendo, „Mi-am zis : / Voi scrie trei romanţe...", pentru a aduce tonurile grave :

„Dar azi, din aurul de-alt-dată
Şi din carminul de pe buze
Nu mi-a rămas decît o pată
O pată verde, ce m-apasă ca şi o piatră funerară
Sub care dorm, ca-n trei sicriuri,
Trei stinse-acorduri de chitară !..."

Nici poeziile scrise pe un pretext epic nu ne duc la alte concluzii. Se satisface aici, e drept, o anume vocaţie anecdotică sau epică a lui Minulescu, după cum în poeziile lirice s-a satisfăcut vocaţia lirico-sentimentală, cum este cazul mâi ales al *Strofelor pentru elementele naturii* sau al *Strofelor pentru faptele diverse,* dar totul se opreşte aici căci, în principal, sensul gratuit se păstrează.

Urmează oare, din acestea, că avem în persoana acestui poet un închinător gratuit al formelor estetice goale ? Nicidecum. Necesităţi de exegeză ne-au făcut să păşim mai întîi pe acest teren pe care

!n?a *r.'i* vom înUiv.ia. reîuînd o idee expusa ar'.f ior şi anume aceea d■■•!<> care prin anumite semne şi motive prii considera că poeţi;; , iviifuiiescu se ridică pe- o problema! umană destul de ci: cciP.ct-putii cu ochiul unwi spirit clasic e, desigur, nivelul d> rsiîii marc aclincime a! acestei poezii, deasupra cSruia se ri-

c~: aii raa; vizibilă, suprastructura unui fond de trăiri şi seati-JTV : de natura simbolistă şi modernă, între care nostalgia bla-■*/,'dsi.. an* anume rafinament de simţire şi ceea ce Lovinescu numea instinctul m:grai,iei iese mai puternic în relief. In totalitatea sa, jwobiernatica umană şi etică a operei lui Minuiescu este însă de-* p^-rtf- de a £i difuză, răspîndită superficial, cheltuită în ieşiri spo-i:> ■ şi mi nnpiuioare. Ea deţ ■• un sens '"•■'■n=,truc[tv1]- destul de f.: --ni, oj'.oani/.nKlu-se pînă I:, rnâ într-i. leva p.ucîeu al (.•- iTiLiMi-j i'raiiie. **Iar poate »■ ■ ticaţ am, ^stinctivă,**

x-. 'pvin/.--r,,/ufe şi rnai de est iată . arr.e: e se con-
si:. in potv.ia !ui Minuiescu, es' tragi că-J .-chinului.
£>■ iei obsesia temei este vi;[1] *\n* *■■ *Ă. ai* :>?i autor.
1't ■ ■ :)ţa esie însă mai mult c - . iă c . îareaj|
se;.-r..4eîor pe această temă, înir-.iv.-. - unu;-
respectiv .şi încadrarea operei *mia* P

prezintă, poate, un abuz, ştergind fortuit u ■: de u^p^">-tru a promova -altele. In ce ne priveşte, nu l m rrsai mult decît ■! la o încadrare liberă într-o tipologie umană, caracteristică,.'[1] avînd problematica şi o rezolvare artistică specifice.. Iar, pentru a

face legătura cu o idee exprimata în preliminările însemnărilor noastre despre acest poet, identificăm aici un alt drum posibil de acces spre regiunile clasice, cărora, hutărît, drama at?t de veche a arlechinului le aparţine.
Cît priveşte sensul estetic de interpretare a acestui fond dramatic, dat de intenţia de,a produce emoţia artistică pură prin rea-<• luarea formulei de romanţă sau poezie simbolistă, debarasată de balastul noţional precis şi în care am putut identifica un program ermetic, el este obţinut printr-un proces creator foarte subtil, de domeniul experimentului muzical pur simbolist. Astfel că muzicalitatea poeziei lui Minuiescu ni se pare mult mai complexă decît simplul aspect sonor : ea se realizează prin conjugarea unor tehnici subtile, ia confluenţa dintre lirism şi gestul retoric ultim. O astfel de poezie deci. dacă e frumoasă, e frumoasă în sme în aspectul ei muzical, gratuit, iar nu în vreo semnificaţie tmediaîă cu oarecare ¡ grăbire. [...]
înţeles îa adevăţata lui valoare, Minuiescu este un poet major. In "mtreg'mea ei, poezia lui este un univers, dacă nu neapărat prin j amploarea pianului tematic, în orice caz prin cantitatea şi calitatea!
fterului poetic. Valoarea acestei poezii credem că stă mai degrabă în condiţia ei inefabilă, îa farmecul ei complex, subtil şi facil totodată, dar mereu original. Ca ;şi în cazul altor scriitori impuşi prim factura expresiei (Creangă, Sadoveanu), orice imitaţie cămine palidă. Un neajuns intern de care suferă şi care îşi are desigur explicaţia lui este că această poezie, chiar cînd nu-şi propune să fie vulgară, este uneori pretabilă la vulgarizare şi chiar, Supă cum am văzut, la o interpretare facilă din partea criticii. Limitele ei însă, în totalitate, nu pot fi altele decît impuritatea liniei, abuzurile împotriva gratuităţii, coruperea inefabilului. *(Poezia Ivi Minuiescu,* în voi. *15 yoeţi,* Bucureşti, Editura pentru literatură, 1968, p. 98, 100—102, 105—HG, 111.)
MIHAI GAPIŢA : Căci, esenţială, nu e la Minuiescu atmosfera autoironică, persiflantă, la urma urmei asemănătoare undei de naivitate veselă, simulată, eu care îşi învăluie şi Arghe. ie pildă, începutul tragicului „joc" *De-a v-aţi ascuns...* Surprins « că exegeza minulesciană a eonsemnat cu mai multă aplicare ; ■ r-ficia umorală a *romanţelor* decît fondul lor tragic şi frecvent ■■> tivelor sumbre, care sînt incomparabil mai mari. A contrib la o atare concluzie tonalitatea de comunicare familiară, di-rt a *romanţelor,* însă aceasta nu schimbă, ci doar învăluie d\ I. Chiar în piesele de început aîe *Romanţelor pentru mai ti-rzm,* viziunea copleşitoare, generalizată, e cea a morţii. *Romanţa noastră* e cîntepul tragic al succesiunii — deci al despărţirii — generaţiilor poetice : *Spre Insula enigmă* e plină de neliniştea sumbră — cu tot chiotul optimist din final — a plecărilor în necunoscut : *Romanţa" marilor dispăruţi* e proclamarea fraternităţii cu morţii şi cu moartea, încă din viaţă ; *Romanţa celor trei romanţe* e concluzia decepţionată pînă la sentimentul funerar, a intenţiei nerealizate <d« a „cînta" optimist ; *Romanţa cheii* e formularea certitudinii despre „naufragiul ce m-aşteaptă..." ; *Romanţa zilelor de ieri* e „romanţa nesfîrşită căci arcuşele s-au frînt", deci tot a morţii. Sumarul anai cuprinde *Romanţa mortului, Romanţa morţii, Pelerinii morţii. Romanţa corbului* — „ciociu-naripat". Pelerinul din Romanţa *pelerinului* „e mort de mult şi... tot nu moare" ; viii din Sonet îşi «aş-teaptă rîndul ca să moară", în *Nocturnă* cadrul e dominat de o lună care în „noaptea-aceea... părea un cap de mort" ; pribeagul din *Romanţa celui ce s-a-ntors* e sătul de rătăcire şi de viaţă — „şi-aş vrea să dorm / Şi-aş vrea să mor / De-ar fi să pot muri curînd şi mai uşor...", după eram şi *Romanţa fără muzică* invocă, pentru a ajunge la iubită, calul, vîmtul şi *moartea !* [...}
300
.801
In faţa acestei cascade a morţii, se pune întrebarea : din care sol, din ce zăcăminte s-a hrănit legenda umorului şi jovialităţii *poetului* Minulescu.
Umorul, jovialitatea aparţineau *lui,* nu *romanţelor* — care erau tragice, aşa cum şi le defineşte în Ecce *homo,* confesiunea-portret din volumul De *vorbă cu mine însumi.* Poetul nu-şi recunoaşte umorul; rîsul şi-1 declară : „impertinenţa sonorelor mandole", deci lipsit de veselie, mai curînd cinic. In rest, el se consideră pe sine drept „o-mperechere de straniu / Şi comun" ; sonorităţile sale sînt „aiurări de clopot" — deci momentele nebuniei sonore ; cîntecul potolit are „tumultul căderilor de apă", însă e potrivit nu pentru imnuri, de vreme ce poetul poartă în suflet „tristeţea planetelor ce-apun". Alternarea „de bine şi de rău" din fiinţa lui, nu e a optimismului şi pesimismului, nu a veseliei şi tristeţii, ci e amestecul „de glasuri răzvrătite / Şi resemnări tîrzii" ; gesticulaţia lirică şi-o declară drept „sfidare a tot ce-i Dumnezeu", iar dacă sonorităţile par a dobîndi majestate, aceasta nu e decît aureola „solarei agonii" ; „încrucişarea" de harfe, trompete, pa vane şi farandole defineşte în continuare timbrul sunetelor, cadrul *muzical* — exterior — căci în rest e vorba la el de lacrimi, care semnifică „minciuna tăcutelor regrete", şi de rîsul impertinent deci sfidător, cinic : armonia „de proză / Şi de vers" e alternativ a crimei şi a idilei care sînt : prima artă, a doua eres — deci, tot numai *aparenţă,* în timp ce — şi aici se sugerează cauza ciudatei, nu dualităţi, ci dedublări — în timp ce mintea e sub semnul absolutului, versul (expresia acestei stări) rămîne pînă la urmă neînţeles („voinţa celui din urmă Nenţeles...").
Interesant e că umorul lui Minuîescu seamănă, în mai multe *romanţe* cu acela al lui Arghezi, persiflant, iconoclast, critic, deci de veselie crispată, care nu mai e veselie. împrumutînd folclorului sceptic cu ironie dimensiunile înţelepciunii superioare, poetul va polemiza cu clişeele gîndirii, încă o dată nu dual, ci dedublat, ca într-o mare parte a liricii argheziene. Riposta la legenda biblică a-, Creaţiunii divine, din *Rugă pentru mîntuirea copiilor din jlori,* făcută cu ipocrizia crudă a demonstraţiei ştiinţifice, pentru a revela ;| că oamenii, „copiii... din flori" ai lui Dumnezeu, sînt nemuritori, în timp ce fiul adevărat al lui Dumnezeu a murit pe cruce. întorsăturile seamănă aproximativ cu pildele inverse argheziene, de exemplu din *Mihniri:* ascetul Iakint primeşte noaptea „o fată vie" în chilia lui, unde nici Dumnezeu nu ştie ce se petrece, căci şi el află întîmplarea numai cînd ea părăseşte dimineaţa lăcaşul oficie^ rii nocturne. Cu toată răsucirea de aparent umor, *romanţele* de
302
acest fel nu au veselie, jovialitate, di gravitatea tragică prezentă în atîţia *psalmi* arghezieni. [...]
Vom analiza, vom „traduce" pentru exemplificare, cîteva din operele programatice ale lui Minulescu, iar între ele, cea dintîi, e piesa inaugurală a volumului *Romanţe pentru mai tîrziu.* Av.em, în *Romanţa noului venit,*

instrumentația expresivă a noului curent, sub ea citind mereu soarta sau avatarurile poeziei simboliste : *Străinul* care *bate* la *poartă* (a cetății) e poetul simbolist, el vrea intrare în literatură („republică" sau „regatul" literelor, în terminologia consacrată a epocii !) — străin pentru că inedit, sau prea puțin obișnuit în peisajul poeziei românești („străinule de lumea noastră") ; este ideea din manifestul *Aprindeți torțele.* „Coșmarul nepovestitelor povești", pe care 1-a trăit el, vorbește de noul specific al poeziei; care nu *„comunică"* (nu „povestește"), ci *sugerează,* deci e simbolică, vorbește prin metafore sau concepte analogice ; „coloarea decoloratei nebunii" e patima poetică însăși, descoperită de către noul venit, într-o „stea" nouă și ea, desigur — deci într-un nou ideal poetic — care nu poate fi aici decît al simbolismului. Lucrul se și explici-teazâ în continuare, enumerîndu-se, ca fapte de la sine înțelese („de unde pot veni ?) cîteva din motivele și tehnicile simboliste elementare : „ochi-mi / Plini de regrete și tristeți / Par două candele -aprinse în cripta morților poeți" — așadar elogiul înaintașilor care au slujit poezia, echivalent cu conștiința sacerdoțiului și integrarea într-o tagmă. Toga dată de Apollo e harul poeziei, Apollo fiind stă-pînul muzelor ; de ce e ea albastră —■ o spune poetul în *Romanța noastră :* „Porni-vom tineri ca *Albastrul* imaculatelor seninuri" — deci e culoarea purității, a poeziei pure (desăvîrșite, de culminație artistică). Traducțiiîe posibile ale limbajului utilizat de poet jucînd încă între metaforă și simbol (deoarece ne aflăm încă în faza definirii programului, care trebuie să fie, ca orice program, ca orice crez, direct exprimat, mai puțin cifric) poate continua în acest fel și ca un exercițiu prin care Minulescu însuși îl introduce pe cititor în spațiul noii direcții. Semnalăm așadar, ca în fișe de dicționar simbolist prezumat, astfel de formulări: „poboade noi ce nu se vînd" — poezia utilitară : „cei ce vrură să vă-ndrumeze spre mai bine" — poeții militanți : „armoniile eterne dintr-un sfîrșit și-un infinit" — poezia pură ; „cei ce v-au adus lumina" —' lirica mesianică ; „cei ce i-ați primit cu ură" — poeții neînțeleși la vremea lor ; „piedestalele" acestora — recunoașterea lor postumă. Toate acestea reprezintă poezia anterioară, cea de care articolul-program *Aprindeți torțele* se detașează net; pentru trecut, spune aici Minulescu, poeții simboliști „nu pot avea decît respect" — de aceea „noul venit" i-a

itîinit „pe tind" pe toți *înaintașii,.* t-a întrecut, »-a depășit *in timp* .m se arată și în *Romanța noastră :. în* caifea no'istra mtiLnț» n / Pe cei bătrînl rămași în urmă ■— I cei ce ne-ca ptm cu iii în lacră mi, / Că le ltiăm-nainte") șt i> *('•nă* piin toatt tichia '„epocile poelice, a ajuns la ciclul poe?a *uci* DtLmițnle .îtisteia t formulate lapidar : ea se plasează în ,li i < ciea-ta d ncuto de 'e", unde ..au-i ceru-albaslru» / Și copaci n s vc. i — deci
■ de sensurile semantice consacrate nu maj s i i Mxoti i '■uxicente ntru comunicarea poetică, unde matei îaiul < *L* ect< i ivtstit ca e- disponibilități de transmisie, unde potenkit loc^oulatuliu *ft* tSaxei sînt înnoite, sint *altele.* ..Lumea nimftUn ș-i c<^ a ,fawui-
goi" — e-a di;i:4o,stei naturale, în reducțiile c surbolict ogie : „lumea cupelor deșarte și totuși P«IIL n cuict clip
■ ște poetica orkUaeă n IM imanentei poM< U u de nou ilare a poeziei, de re\Vi;n\.- a unor sensui r>< . *h* nu > i •cec / Purtat pe-a ber/i'T aripiV" e dictuil t it MIPIJ ic prin interconiimicare și laniazare cimnuu n.'(Cî' ia ona în ora", ,jdin gmâ-n gură", în i iuu v i[1]>
yuncte cardinale"), devenind *stare poetica* sttitidU
Oferind In acest Tel comparației vechta aria ț.i i[1] u > i „nou venit" solicită opțiunea celor din *cetate* — nu iui *toții,* ci întreg publicul poeziei, „cetatea literată.', cmm cit — și cheamă cohorta simboliștilor (.cei ce m« *maK* cu vtr-'il gîndkile cein-au măsură") să vină în jurul său. pentru a nn.r^e im pceună în lumea specată, înțelegătoare, unde „nu-s ca^lfe cu ra-ginife porți de-aramă". încrezător, profetul nou religu pionntt cin-tărefcitor cu „lire de aur" simboliste, triujaluî total dptiadtrea ..stinselor făclii" în suflete, așadar încicderta în noua poezie șt perspectiva consacrării, a eternității : „^Ualucirea auuoldor de miiae".
Finalul e tragic : „cetatea literară" nu accepta ta lUw.» n<»ia poezie ;
„Dar poarta a rămas închisă la gla.suî ark-i viitourt."
Ne aflăm deci în fața unei pagini în același timp de *istorie* îfe-. | *terară* privind receptarea simbolismului („Era prin anul una *mie* și două sute — îmi pare"), dar și de *estetică,* a unui curs practic de inițiere în simbolism. Tocmai aceasta caracteristică de manual poetic, de familiarizare'! cu tiparele expresive ale curentului, face ca unele — șt -nu puține — J *romanțe,* să fie mai puțîn dificultoase în ce privește traducțfii[1]![1]& *La* poarta *celor care âiorm* prelungește seria simbolurilor din precedenta — de data aceasta poezia însăși se adresează veleitarului.
mi-
aeti
1 iter-
1 ilui
WI~
irt'iSi
i vtru
tul
t pli-
„ev iîiter îr, staie", căuâât&r *.jăt* tiitr* - «teei un sirnho&str — deswiinâus-i maica p ?etiv. dr .-etatea" îl refuza: încorporarea, ca ini. te, i
eii. al poeziei, depozitul de eternă, fru.tr. . in,-...
mi ■ iii, ci parca netrebuitoaiK; ei, dar trt! -itifi. ■
tifiț-Ui.-,,. poemei.
Romanța noastră e tot din seria crezuriî e, ».-'

terpretare în principal a succesiunii generai. -uet;
Beaparat a acestora numai, ci a legii absolute uitat
nistor spiriluak materiale, a progresului" ■ ■:: *i*><.
cont'auă, ..pc-;H i drum...'-
■*gzia* este t;r;i sug.erulă r-._■;■ t_-i-t-î în M idealuriii-; Jet". şi merci, ■•.-■•urnite, depuşii-.- i..;i! aiuni partunv
ţii! •!"■ sparte") şi smi elogiaţi. tr:i.'»:<.- li.schizi i de drui *si%u*. ţi mereu necunosciiri. profeţii unut tamii-s-u ignorau. e retewant în acoasia *romanţă* este filozoCia poc) ului în ie;;-cotrexiiinea clini re gindirea unei generaţii şi a celeilalte. E an amar în concepţia lui Minuiescu. con.vitnu.-rea sau '•.
ii lipsite de continuitate, neîncrederea fiecărei general anU'i'ioară, în propria putere de a instrui la ritul-..
scadă acesiei idealiiăţi, incertă în ce priveşe co[r];:' â şi precisă, dar nu mai puţin fascinantă — ş
să-ezităm a o ecbivala cu ipostaza poetică supi Absolut aî fiecărui domeniu al cunoaşterii.— e de Insula enigmă. ..în care nu ştim nimeni ce va *ii* ■. Kisîenţă nu se îndoieşte nimeni, nici de capacitatea
îndva la treapta ei.
într-un uni[11] 'ave prin lini >rrat întru te p ii zone către ■
i<-»nat accesat), nu ;>rin încifrare (simbol), ci prin abatere; :cra|iei. *(Prefaţa* !a voi. *Opere* I, Bucureş-'i, Editura MWKT
■•••cţla ,.Scri!!..n români" p. XXV — XXVtt, XXIX — ;
ram, aşut
IT H-' •asă. cui-
Vii i raai e d< :cîJ
.,™ sâtor[1] ne t'x - a
■ minulesclan unde „r mea ei pitorească şi exterior, .e tehnică, *in* mu/ica pare a întîr;,
LIViU CALIN : Grandilocvenţa lui Minutecu e na! :■. ca şi col&Kitul păunilor. Chiar dacă n-am avea atîtea amintiri -.- i.-şti despre autorul *Romanţelor pentru mai târziu* (1968), numai itt tura-versurilor ne-ar propune portretul omului jovial, tip de causeur £a~ miîiaciîiat- cu ambianţa agitată a cafenelei şi necesităţile teatruluj 5fcrtfrt$_r$ per.tru prieteni, dispus aşadar să impirosrizeze.ca» bria şi si
3-05
declame trubaduresc poeme despre iubire, moarte sau peripeţii imaginare. Ochiul lui Arghezi 1-a reţinut întreg : „Minulescu arbora întotdeauna un fular nou, bariolat, un pardesiu de croială exotică, o pălărie, o încălţăminte londoneză şi nişte mănuşi de contrast, şi ştia să le poarte, şi toate îi veneau bine, ca unui bărbat de gust şi într-adevăr frumos, a cărui frumuseţe francă şi masivă era mai cu seamă inteligentă".
într-adevăr, inteligenţa artistică 1-a făcut pe Minulesqu un creator original de aiiechinade lirice al căror farmec particular a cîştigat sufragiul agorei, unde poetul se imagina drapat în. „togă" şi cu „sandale". Interlocutorului imaginar, surprins de apariţia insolită, poetul îi răspunde cu blazare afectată : „De unde vin ? / Eu vin din lumea creată dincolo de zare / Din lumea-n care n-a fost nimenea din voi / Eu vin din lumea-n care / Nu-i ceru-albastru / Şi copacii nu-s verzi, aşa cum sînt la voi / Din lumea Nimfelor ce-aşteaptă sosirea Faunilor goi / Din lumea cupelor deşarte şi totuşi pline-n orice clipă / Din lumea ultimului'cîntec / Purtat pe-a berzelor aripă / Din ţărm în ţărm / Din ţară-n ţară / Din om în om / Din gură-n gură / Din lumea celor patru vînturi / Şi patru puncte cardinale"... '"£..;.-
Din anii petrecuţi la Paris, cînd frecventa „Cafe Vachette" sau cabaretul cu nume terifiant „Le Caveau", Minulescu trebuie să fi prins gustul bavardajului nocturn şi, poate, asociaţiile livreşti, iar glumele depozitate în memorie s-au transformat în romanţe „pentru mai tîrziu"". Umorul, ironia, apetitul pentru grotesc elimină orice posibilitate de sensibilerie. Locvacitatea lui ^Minulescu e prin excelenţă balcanică, deşi modelul trebuie căutat în Jules Laforgue din *Les Complaintes.* Minulescu a simţit şi a trăit întîmplările în maniera sa încît e realmente dificil să-i găsim în literatura noastră un predecesor. Aşa se explică şi entuziasmul lui Caragiale, atît de ostil faţă de producţia simboliştilor, cînd, după lectura unei poezii a lui Minulescu, nota pentru M. Dragomirescu : „Rogu-te, cine-o fi Ion Minulescu ? *In oraşul cu 4rei sute de biserici* este ceva neprețuit. Asta nu mai e domnişoară ! Asta e bărbat! Bravo lui ! De mult n-a mai avut aşa impresie. îl salut călduros şi-i mulţumesc pentru înaltă plăcere ce mi-a făcut-o cu ciudatele-i versuri".
Ne putem întreba de ce i-a plăcut lui Caragiale poezia lui Minulescu, trecută în grupajul *Liturghii negre* (1908). E mai întîi o , amărăciune iconoclastă care consuma cu starea de spirit a lui Caragiale izolat în austeritatea berlineză, şi poanta parodică, atît de gustată de el : „în oraşul cu trei sute de biserici / De trei zile / Nu mai sună nici un clopot / Nici un clopot de aramă ;/ Şi oraşul
306
cu trei sute de biserici / De trei zile / Parc-a fi pictat în dosul unul geam de panoramă."
Momentul psihologic prin care trecea Caragiale 1-a ajutat pe Minulescu să cîştige un epitet pentru posteritate. Vitalitatea, exuberanţa juvenilă îl fac pe Minulescu un presti-gitator de sentimente care uneori îşi descopere faţa hilariană. Chipul „iubitei" prin analogii livreşti devine pînă la urmă grotesc : „De ce-ţi sînt ochii verzi / Coloarea wagnerierienelor motive*— / Şi părul negru ca greşeala imaculatelor fecioare ? / De ce-ţi sînt buzele pătate de violete trecătoare ? / Şi mîinile de ce-ţi sînt albe ca albul tristelor altare / D-n Babilon / Şi din Ninive ?".
Evocarea devine amestec de ironie şi melancolie în *Octombre :* ..Octombre —^ curtizana pală, cu-obraji fardaţi /

Şi buze supte / Octombre — amanta celor care pornesc / Să nu se mai întoarcă / Octombre-a poposit în parcul cu alei cotite / Şi-ntrerupte / De visătoarele bazi-nuri / Pe-albastrul cărora — o barcă / O frunză veştedă şi-aşteaptă întîrziatele surori...".
O enormă risipă de amănunte estetice consumă Minulescu pentru confecţionarea decorurilor în care îşi declamă fie tiradeie sonore de îndrăgostit oriental, fie invocaţiile în rada policromă a porturilor melancolice unde : „Dorm trei galere / Ce poartă-n pupe încrustate / Trei nume spaniole : / Xerxes / Estremadura / Şi Alicante..."
,
Sub teatralismal zgomotos şi artificialitate în mulle poeme există o sinceritate bonomă, atît de particulară pe harta poeziei noastre. Iscusinţa în mînuirea cuvântului, a rimei onomastice, obsesia numerelor fatidice şi, mai cu seamă, a versului declamator, volubilitatea străină oricărei forme de severitate a gîndirii fac din poezia lui Minulescu un spectacol liric reconfortant. însuşi autorul *Romanţelor pentru mai tîrziu* pare să-şi fi conceput poezia ca un neîntrerupt joc amuzant cu obiecte multicolore. în fond de ce să nu recunoaştem că Minulescu a transformat cu nonşalanţă ostentativă şueta cafenelei în melodie memorabilă şi solemnitatea clasică într-o bună dispoziţie necesară spiritului ca o eă\âtorie de agrement spre Bosfor, în acordurile ghitaristului decorat cu o floare la butonieră. *(Minulesciană,* în voi. *Recitind clasici,* Iaşi, Editura Junimea, 1975, p. 96—98.)
EMIL MÂNU : Discutatele pe plan comparatist, curentele literare prezintă particularităţi de la cultură la cultură, deci de la popor ia popor, deşi au, de cele mai multe ori, o sursă comună şl
367
seeesşi ideologie manifestă, iar în cîteva cazuri chiar un sistem estetic comun. [..]
în Franţa simbolismul,este o reacţiune estetică, în speţă poetică ar.tiparnasiană, în România există o conciliere între simbolişti şi paîTiasieni, sau mai exact între simbolism şi parnasianism. Mai toţi simboliştii sînt şi parnasieni. In istoria poeziei europene simbolis-*frmi* marchează prima mare purificare esenţială a poeziei, deoarece •după simbolism poezia începe să-şi găsească propriul ei obiect, să dtevină poezie în stae. Dar *manifestele* prin care se lansează curentul simbolist nu mai sînt atît de revoluţionare ca-n vremea romanticilor, nu mai apar pe afişe sau în prefeţe de cărţi, nu se mai produc în săli de teatru, ci pe altfel de baricade. Lucrul să nu pară curios şi să nu iie considerat minor, cîmpul de luptă al simboliştilor e *cafeneaua literară.* Clasicismul cultivase *salonul literar* în care acele „Querelles des anciens et <3es modernes" erau chiar elegante jxriemici şi acute prolegomene la o estetică stabilă, clasată. Romanticii oficiau în *existenţă,* cum se exprimă adesea unii din ei: Cafeneaua simbolistă era însă un context în care manifestul literar, :poe-*tic* în acest caz, devenea *oral* iar revistele timpului începeau să devină integral manifeste fără teoretizări. -Este curios că cea mai adecvată teoretizare a curentului simbolist o face, post festum, un j»oet uesimbolist : Paul Valery. Revista pariziană *Le Symboliste,,* de la sfîrşitul secolului trecut ca şi contemporana ei *La Walonie* din Belgia, a lui Albert Mockel (la cea din urmă colaborează şi Macedonski) n-au manifeste propriu-zise, cum aveau să aibă revistele avangardiste de mai tîrziu. Ceea ce marchează un fel de lipsă de conştiinţă socială, mai difuzată a curentului. La noi simbolismul naufragiază în cîteva cazuri în alte contexte sociale, chiar promotorii curentului, printre care Macedonski, sînt simbolişti şi propagandişti, în cel mai nobil înţeles, aî şcolii *sociale* în literatură. In simbolismul românesc filoanele romantice sînt distincte, primii simbolişti receptînd prin Rollinat şi Baudelaire, ultimele ecouri romantice convertite. Dar chiar un simbolist declarat ca Ştefan Petică scrie o piesă semănătoristă *(Fraţii Mănăilă),* un precursor ca luliu Cezar Săvescu e foarte electric iar Dimitrie Anghel n-are conştiinţa curentului a cărui estetică o practică ; Ovid Densusianu ţine conferinţe de modă clasică şi de factură universitară, încercînd să teoretizeze, deci să formuleze estetic principiile şcolii simboliste. Nici articolele lui Macedonski, nici cele semnate de Petică, nici conferinţele lui Densusianu nu reuşesc să fie *manifeste* şi nici să fie expresia ranei conştiinţe simboliste.
Ion Mhralescu este autorul care publică pentru prima dată la «oi un *mmrifest* simbolist, avînd conştiinţa că şcoala simbolistă
308
«xs&tă şi una', ales că există ea şcoală avangardistă, *'tfăttoriatuî* dia „•îlevista celorlalţi ′■ (chiar titlul publicaţiei «Ste *mm* manifest *â&cîi* „«fislţa roo.ua"., apărut în 20 martie *W0&)* este aproape meenâiar : „AprtaSeţi .torţele «t luminam prezentul îifcrar..,'"
Sn finalul manifestului sini enumerate „criracl -criitorilor «i.'r ifftchi : .conformismul, imitaţia şi supunerea *&i.* regulilor *cit -l*
î ■doilea .raariif(.'st simbolist minuleseian de astă a,i u deghizat, *&(*■■ tdt iu 190fi. în volumul *Casa* eu *geamurile portocalii,* eseul *-Hpic in grădina prietenului meu.* Aici ■simbolismul >e definii \-< •′< • ■tr-ton scenariu livresc, printr-un diniog între pr>- ciudatu i prieten -Gabrici : „— Dar nu toţi oamenii pr.t creî
— Artist însă, nu poate fi decit cel care em . *Simboli.,. :î., bt.* "-ară est^ o artă creată, o arta voită.
SimbolisîTnd este o evoluţie a artei.
Şi în ac timp ultima oi expresie."
zarul pri al poetului (in fond prototipul său), era un. i •.
'fanatic « definea simbolismul cu argumente expus
iei de n -.\. Cita *Les Iluminations* ale lui Rim'baud s ■′■*utwtss Ri* .,i Jules Laforgue. comenta pe Mallarme, Cu

www.tubefun4.com

..>■ -cvs ie Eaudf:Jaire (prin *Corespondances)* şi pe Gerard de Nervaî. ■*&'*■■ *Les vers âores)* inventatorii simbolismului ; ..Nu ți se pare că întreaga formulă a simbolismului este cuprinsă ersurile a doi ^î»i»fiți ^cai-e cel puțin nu erau simboliști ?"
■La ÎBitrebarea „Cîți simboliști sînt ?"', prioU.. : poetului răs-paîrde : „J3ar, miine, eîți vor fi ?"
în 190C Minulescu avea conştiința consacrării curentului. |..:J
în 18 martie 1912, în primul număr al „Insulei", a doua-revistă condusă de Ion Minulescu, apare al treilea manifest simbolist : „Insulă stranie şi enigmatică pe oceanul mort şi cotidian al reclamei [•■•] Sîntem într-adevăr insularii dezgustați şi răzvrătit!, de l&rmajseacâ şi obraznică a celor de pe continent."
AWcu! i>ra dirijat împotriva semăiiăloriştilor.
"' ;r ce-' mai siml.)olist manifest lilorar e însăşi poezia lui Minu-!«'■ *kioimitii* în epocă de a fi impus un paradoxal „simbolism pf.i .;■" şi devenită atît de contagioasă îneît urs critic sirabcrlist ca K ■ 'ck'scu prcfclamă lără rezetrve existența unui minulescianism» „ediioriak.il" din ,.Insula" Ion Minulescu vorbeşte de o *ăoc-tr>* • imbolistă. gîndindu-se la o teoretizare a curentului : „Doctri-ri'- in Ja urmă ; ele se desprind din însuşi îeltrf de lucra al fie-cărry;a dmire noi şi sînt determinate de condițiile realității". Mani- <flim „fesrta" are în spatele lui şi o grupare poetică, „grupul
nostru", iar poeții — colaboratori ai revistei sînt autori de volume, luate în seamă de critică.
Se poate spune că de abia în această fază violentată de Minu-lescu prin manifeste şi „bătălii" de cafenea literară, se creează la noi o *mentalitate simbolistă.* Noutatea şi singularitatea noii expresii pun în discuție, dacă nu chiar în deruta semănătorismul iar doi dintre cei mai de seamă critici ai vremii recunosc *noua* direcție simbolista, Mihail Dragomirescu şi Ovid Densusianu, ultimul fiind considerat de tinerii simboliști un maestru tutelar. La aceşti critici se adaugă tînărul Lovinescu, în faza sa impresionistă, fază ce se identifică în fond cu un fel de simbolism în critică. Mihail Dragomirescu, familiarizat cu producțiile poeților francezi din epocă denumea simbolismul românesc, în special poemele lui Minulescu, simbolism *impresionist.* Bacovia ar fi fost, prin deducție comparativă, un simbolist *expresionist.*
Cîteva polemici de jalonare a conştiinței curentului se' duc cu Nicolae Iorga. O conjunctură, îri afirmarea unei atitudini simboliste frondiste, 6 constituie faptul că Mihail Dragomirescu se rupe de vechile „Convorbiri literare", întemeind revista şi cenaclul „Convorbirilor critice" unde, în fiecare sîmbătă seara citeau şi simbo; liştii. Pe Mihail Dragomirescu nu-1 interesa nimic altceva decît arta şi frumosul, pentru el exista o singură doctrină literară *expresia artistică* şi o singură politică literară — *talentul.*
Ultimul manifest simbolist minulescian, articolul *Nu sunt ce par a fi...* din 1941, e cel mai temperat, conceput ca o retrospectivă a simbolismului românesc, dar şi ca o justificare a propriului său aport în poezia noastră. *(Ion Minulescu şi conştiința simbolismului românesc* în voi. *Sinteze şi antisinteze literare,* Cluj, Editura Dacia, 1975, p. 132—137.)
GABRIELA OMÂT : Că Minulescu alege, ca cel mai constant mod de expresie, „lirismul comun" este acum lesne de înțeles : tradiția genului era în poezia munteană confesiunea în public ; şi cul-tivînd romanța, Minulescu făcea implicit o profesie de credință în sensul acestei tradiții poetice interne. Cînd scrie *Romanțele,* poetul e, mai mult ca oricînd în cariera lui de scriitor, fidel adevăratei sale structuri. De aceea îşi dă de la început întreaga măsură, de aceea e mai puțin eclectic decît mulți „poeți noi" şi chiar mai puțin mimetic, cu toată figura lui manifest cosmopolită. Ovid Densusianu, de altfel, i-a şi reproşat, în 1909, cînd îşi reedita volumul, că se încăpățînează să-1 numească *Romanțe...:* „...dacă persistă .— spune criticul — arată că nu înțelege în totul spiritul poeziei noua, simbo-

liste. Romanță e un nume compromis azi — şi mai ales la noi şi se înțelege prin el un gen prea uşor pentru un poet care nu se mai mulțumeşte cu felul de poezie din trecut." Vasăzică, surprinzătoarea — pe atunci — noutate şi unitate timbrală, sunetul minulescian, se hrănea din tradiția romanței autohtone. Miezul acesta de tradiție poate explica, deocamdată, primirea poetului în publicul larg şi la reviste cu doctrine divergente : atît din familia „Vieața nouă" sau „Convorbiri critice", cit şi la „Sămănătorul", „Viața, literară" (directorul acesteia, Ilarie Chendi, a fost, ca şi Iorga, cu moderniştii, brutal pînă la paroxism) sau la „Viața românească". G. Topîrceanu, altfel parodist specializat (cu pseudonimul Pisco-bomba !) al „simboliştilor", comenta : „întrebați pe orice amator de literatură obişnuită : ce-i place mai mult din Minulescu ? O să vă răspundă invariabil : «Eu ştiu c-ai să mănşeli chiar mîine, dar fiindcă azi mi te dai toată...»- — adică cea mai tradițională dintre romanțele sale pentru mai tîrziu".
De **fapt,** revoluționarul modernist mina, abil, dinăuntru, şabloanele tradiției. Căci, mai ancorat în tradiție decît pare; poetul e cu adevărat un balcanic. Iar filonul antonpannesc invocat în acest sens, de fapt tradiția cîntecului de lume orăşenesc, e de o seamă cu însăşi poezia noastră cultă, începînd cu cea a Vâcâreştilor şi a lui Conachi. Aceştia n-au fixat numai un moment literar cu o estetică a erosului şi cu un tip de sensibilitate, ci şi* o manieră fără greş de comunicare simpatetică (acesta va fi punctul de acuzare găsit în 1927 de Zarifopol împotriva romanței, „simpatia *socială"* este însă, la Minulescu, nervul însuşi al întregului edificiu literar). Pe de altă parte, procesul de modernizare a timbrului poefilor Văcăreşti, la un C. A. Rosetti (părinte al temei minulesciene a „iertării infidelei", spunîndu-şi şi el romanțele cu enormă participare — după relatarea celebră a lui Heliade —),

M. Zamfirescu, G. Creţianu, Al. Depărăţeanu, este îr.tru totul precursor şi analog tentativei minulesciene. Şi abia în acest sens vom prelua afirmaţia călinesciană după care elementele artei lui Minulescu trebuie deduse dintr-o „filiaţie a poeziei cîntate". Acesta este şi terenul aperceptiv local pe care el îl prelucrează întru *reestetizarea romanţei.* Bănuim că revoluţionarul „argonaut" a şi avut sentimentul acestor ascendenţe (mai ales tutela acustică a lui Bolintineanu nu trebuie neglijată), atunci cînd, în confesiunea amintită, Nu *sunt ce par a fi,* se referă la hrana sa poetică pariziană ; „Bineînţeles că tot acest material poetic **era** străin numai în esenţa lui verbală. Eu cred însă că am reuşit să-1 torn tot atît de solid şi în formele versului românesc, însufleţindu-1 cu atributele unei atmosfere localnice, care nu aveau

311

să aibă nimic comun cu mlădrerea şi mai ales cu muzicalitatea, divină a versului francez".

Minulescu este, deci, un modernist cu natură autohtonă. De aceea credem că el trebuie degajat şi de insistenta etichetă evazionistă. Baudelaire, Mallarme Verlaine, Rimbaud invocaseră fervent plecările, „Ies embarquements pour Cythere", fugă imaginară de cotidianul anost. Era un motiv livresc pe care se făceau variaţii de virtuozitate şi toţi poeţii perioadei simboliste îl exersau. Se poate vedea uşor, şi în cazul nostru, că cele mai multe apar in *Romanţe pentru mai tîrziu,* avînd o notă de manifest, în maniera estetizantă a programului minulescian. *Spre insula enigmă* este prototipul. Minulescu nu are vocaţia călătoriei (t:i numai nostalgia unei' igiene sufleteşti) pe care autentic a trăit-o un V. Alecsandri. precursorul voiajurilor esteţilor noştri. Minulescu exaltă *conceptvi* ce evaziune şi bănuim iarăşi acestei atitudini o raţiune polemică antitratliţio-nalistă.

Plecarea este o metaforă pentru imperioasa nevoie c;e primenire a orizontului spiritual şi de sincronizare cu noul tir u-opean de sensibilitate. Căci, altfel, la Minulescu lipsa apetituh; al de rătăcire nesfîrşită, de seism, se simte de la început în < *;i* structuri ale operei : în oboseala anticipată a pelerinilor pentr re mesajul e o povară fatală : „Dar va veni şi ziua-n care vom -«i / Şi va veni / Un timp în care-al năzuinţei şi-al aiurărilor *p-v.* ;'um /'Ne va părea miros de smirnă..." *(Romanţa noastră) ;* în m<. inncolia, dorul, ara spune, al mateloţilor (ştiutul *Cînta un matei m)* sau al pescarilor : „Un cîntec trist ce-1 cîntă ades pescarii / ᵀ* ici plteaeă-n larg şi nu se njai întorc..." ; în ataşamentul la un irrtrior consonant : poezia intepiorului este la el definitiv constituită : bazarul[1] sentimental cu scoarţe ţărăneşti şi policromie balcnr. ică ; la fel, gustul pentru Ceremonialul poetic este un semn că ..a\ ;<: gnrdisnrul" se împacă bine la Minulescu cu un fond statornic, foarte maleabili e drept, dar nu mai .puţin persistent.

Semnifică mai mult în poezia lui Minulescu acele *corăbii care se întorc* cu un mesaj misterios din cele patru pi ■■; cardinale *(Sosesc corăbiile),* decît „galerele", care pornesc cu eu resem-
nare (încă în primul volum, al entuziasmului) ■■■ ~,erurioscut
ostil, înşelător ; „Şi bricul aîb / Sfîşie-n doui) apelor al-
bastre / Lăsînd în urma lui o dîră de spumă eu se-nt'nde /
Ga şi o punte nesfîrşită / Pe care sufletele m... . Se vor în-toarce-acasă-n ziua / Cînd uraganele ne-or vindt
în ce a constat, totuşi, revoluţia mirmlescianâ ? Poetul' începe fronda *făcind din romanţă poezie programatică.* Afiţează îfa acest

312

sens un cosmopolitism doctrinar,, care este însă în primul rînd po-
' îemic : anrifilistin, antitradiţionalist, antisederttar.

Din raţiuni programatice, deci, volumul de debut din 1003 se cheamă *Romanţe pentru mai tîrziu.* Atmosfera cărţii are pulsul şi toată viziunea programului Aprindeţi *torţele !* cu care poetul deschidea. în acelaşi an „Revista celorlalţi". Titlul stimulează exerciţiul comprehensiv al contemporanilor şi, poate, hravează ironic în faţa criticii prea circumspecte.

Odată ajunsă, prin Minulescu, la pragul unei „revizuiri" critice, trebuie văzut cum s-ar fi putut romanţa posteminesciană reabilita estetic.

Primul prag de depăşit fusese desuetudinea genului : prea con-fesivă în tradiţie, romanţa trebuia acum să disimuleze, îi trebuia deci un transfer estetic mai elaborat, o poetică. Un alt punct al ■ programului a fost desigur masca şi nimic nu era mai concordant cu.: înclinaţia teatrală a iui Minulescu. Apoi arsenalul stilistic, caduc, nu mai putea avea decît o valoare parodică. Nimic mai potrivit, iarăşi, cu vocaţia lui Miaulescu. Poetul întrunise toate calităţile ca să fi putut reabilita „lirismul comun" a cărui avarie începuse, cum spunea Zarifopol, de multă vreme : „în.Heine, chiar, gitari&tul tipic al burgheziei'sentimentale, a început criza liricii comune. El a. turnat în stropul' semnificativ ai cîntecelor otrava originală a humorului şi persiflajului". Să recitim deci romanţele lui Minulescu din. acest unghi şi vom găsi una din notele lor definitorii ca aparţinînd deopotrivă unei structuri poetice vizibil moderne ca şi unui program estetic foarte la, obiect : căi sigure către succesul larg. Daca privim atent nu recuzita petulantă (care va fi turmentat, desigur, atunci pe cititorul comun), ci, această dedublare modernă, cu inteligenta prelucrare estetică, a excesivei nevoi de autoexprirnare, a instinctului bufon, a sterilităţii lucide permature, vom înţelege de ce Ion, Minulescu a fost o prezenţă eficace în mişcarea poetică a timpului.

Romanţa românească devine, aşadar, la Minulescu atentă la ea însăşi ca gen, programatică : în speţă parodică şi estetizantă ; ea asimilează acum tot prin „sincronizare" tehnica impresionistă a poeziei de notaţie în bun acord cu viziunea relativistă a poetului, dar şi cu nevoia cititorului de a înnoi filtrul aperceptiv pentru lumea lui de senzaţii

şi sentimente.
Autohtonismul minulescian apare mult dincolo de progrartiul de aclimatizare a poeziei apusene şi în afara „duhului ornamental" al prozodiei sale, cu „arpegiile", simetriile, triadele şi laitmotivele sale, cu parafrazele decorative şi stilizarea „oltenească" a unor decoruri. Autohtonismul se instalează cu adevărat în însăşi viziunea minulesciană ; găsim aici o confluenţă a estetismului cerebral oc-
313
cidental, de esenţă livrescă, şi a simţului balcanic al decorativului, cu bazarul, luminozităţile, pitorescul peisagistic, rafinamente ale unui estetism senzual, neepuizat de contemplaţia muzeistică. Un poet cu bună intuiţie a fost chiar tentat să-1 includă pe Minuiescu într-o serie afectată de „dubla influenţă a iconografiei bizantine şi ţărăneşti", între Voiculescu, Blaga, Maniu, Arghezi ş.a.
Modul minulescian de a contempla lumea este tradiţional, adică extravertit, tradiţia imediată fiind aceea a romantismului nostru clasicizant, şi plasticizant, vizibil la toţi poeţii începutului de secol.
Exerciţiul observaţiei, deprinderea „individuării" permanente îl duseseră pe Dimitrie Anghel la regizarea fantezistă a unui decor („grădina"), la stilizare. Este ceea ce se desăvîrşeşte patetic în spaţiul bacovian. La Minuiescu găsim acelaşi lucru, însă în formulă ludică, cu efecte de prestidigitaţie şi panoramă date de o perfectă psihologie de „foire". începe, adică, şi „ruina" pastelului clasic. Se pleacă din chiar miezul lui — contemplativitatea extravertită şi plastic educată —, modificarea stînd într-un proces kinetic : *dinamismul* percepţiei, mai întîi sub lumina impresionistă în mişcare, apoi în cultul „avangardist" al vitezei. Totodată decorul natural se artificializează, nu numai ca decupaj de „frumuseţi bizare şi armonii smintite", dar şi ca substanţă, coborînd în regnul anorganic : „Nisipu-i praf de aur şi-n frunzele de tei / Verzi stofe de mătase se-ascund ca şi sub pleoape / Nu flori, ci ochi..."
Evoluţia acestui artificiu va duce, spre crepuscul, cînd poetul este contemporan cu avangarda — şi cînd Marinetti îl va sesiza ca atare —, la o imagine a lumii primită de retină ca un produs în serie, „pictat în dosul unui geam de panoramă" *(în oraşul cu trei sute de biserici, Prin gările cu firme-albastre, Pastel mecanic) :* „Monocromie verde / Munţii şi brazii par de mucava..." (Postfaţă la voi. *Versuri,* Editura Minerva, Bucureşti, 1977, p. 264—271.)
CUPRINS
ROMANŢE PENTRU MAI TÎRZIU (1908)
Romanţa nouîui-venit .″.>,″,″, î ″,'.″. \ La poarta celor care dorm . ; . , ; . ; . .
Romanţa noastră....., , ; , , .
Spre Insula e.nigmă..... . . . , .
Romanţa marilor dispăruţi ... . . . , . .
Romanţa celor trei romanţe....., ...
Romanţa cheii..... . . • .
Romanţa zilelor de ieri.....
Romanţa mortului .....
Romanţa morţii.....; . . .
Romanţa corbului.....;...,
Romanţa celor ce se vînd ....,,.. ″,.. Romanţa pelerinului.....•'■....
sonet.....:..:.:::,:.
Pelerinii morţii .....
In templul liniştii .....
Nocturnă *(în noaptea-aceea luna părea un cap da mort)*
Pe Dunăre.....
Crepuscul- la -Tomis ... ; '. . ■. , . , . . Sosesc- corăbiile ..... \ ″.″.″,..
Romanţa celor trei corăbii . • . » k ″. , , ; , .
Romanţa celor trei galere..... : ″. ; '. ″.
Octombre.....;.:..
Romanţa celui ce s-a-ntors , ″.....
Romanţă fără muzică *(Ca să-ajung plnă la tine, i-am zis calului)*.....
Multaşteplateî..... .....
Acelei care va veni .'..'. '.....
Romanţă fără muzică (In *ti'ne-tni pun toată speranţa)* . Odeletă *(în cinstea ta)* .....:
Romanţă fără muzică *(Nu-l nimeni... nimeni să ne vadă şi să ne-auză)* .....,,,,,,
5 7 9 31 13 14 15 17 17 *13* 20 21 22 22 23 24 25 26 27 28 23 30 31 32 34 35 35 37 37
38
315
C'eioî mai aproape '.'.:'.'.″.″″:″″″. 39 Romanţă fără muzică (Că *ne iubim — şi-o ştie lumea toată* —)..,..... 4»
Celei care trece «..,.,..... 42
Celei care pleacă.....!..... 42
Trei lacrimi reci de călătoare ;«!!..... 43
Celei învinse..... ; ′ 44
Romanţa amantelor de ieri ,.,,*•..... 45

www.tubefun4.com

Celei care minte ... v. 47
Romanţă fără muzică *(în seara cînd ne-om întttni)* . 7 « 48
Marş funebru , «... ..,...". î .49
LITURGHII PROFANE (1908) .
Clopotele 7 ″ ″ 7 ′, ′. *: în* oraşul cu trei sute de biserici G-Otterdămmerung . . , , La .umbra crucilor de lemn . . O, au te -apropia de Mănăstire !
•DE VORBĂ CU MINE 'ÎNSUSf1
De varbă cu mine însumi , ; 7 ., ; ; 7 *1* ″ ′″
Ecce homo ,.....7 ««'.,'
Ailea jacta est ...,..;. , ,,,',[Trec vagabonzii ... , , . , , , ... Nocturnă *(Ce cap de Rege-Saltimbanc* părea azi noapte-Juna) Spre soare .....,...,.,.,
Romanţa soarelui .;.;.,,.....
Glasul morilor . , *î* *. ′. l ′ t* ,! :
Romanţa iahturilor • t î î 7 î " \ ,″.″.. Romanţă nordică ....."«*;;.',;, v-'rin gările cu firme^-albaştra *1 ′. ′* ~, ″, . ; ! 'astei de 'toamnă , . , , ; , « '; ." , , ; fastei bolnav . . T *l 1 ″, * ″,* " ". . ~ *z* i Eistel mecanic , *1* \ *′, ″,* , *; ″. : . . , t,* 'tata un matelot,., 7îîT'î"»l-::T; iatec de leagăn .îîîîlîî;;;:; (■mantă apeerifă . î 1 I «■ 1 1 ; ..'.",
omanţa necunoscutei , ...
deletă *(Tu par a fi venită dintr-un regat* puj.iiw) »
\tru-n bazar sentimental.....
. fi... .>..-.. i .,...;..
omanţa ultimei seri . *l ′ , * i , . . 1 ′.*
omanţa ur.ui rege asiatic *′. *, 1 * ″, ~, . ~. ; .*
clei din urmă ... , î .î T ". I 7 ″. ″*i*
omanţa 'Rozinei îîîT'îT""<i<7»7
omanţă policromă ″. . ; î ″ * ′, *i ′,* 7 « *1*
uitanii pentru miezul nopţii *l 1 î* 7 7'. î T ' 7
Triptic: bamal , , g , , '« î î î î ; *i J* ;
51 52 53
54
5S
Îl?
Irfi fi *ii*
60
74
78 77 78 Vil
•ffi
9S
SÎ5
STROFE PENTRU ELEMENTELE NATURII
Strofe pentru lumină..... 94
Sttofe pentru foc..... 95
Strofe pentru vînt..... 95
St*ofe pentru ploaie.....- 96
Strofe pentru zăpadă..... 93
Strofe pentru întunerec..... 97,
STROFE PENTRU CELE PATRU ANOTIMPURI
Primăvară inutilă..... 99
Vara în capitală..... 100
Cu Toama în odaie..... 101
De vorbă cu Iarna.....-■ 102
STROFE PENTRU FAPTELE DIVERSE
Ultima oră..... 104
Moartea pasagerului..... -105
Pastel profan..... 106
Amiază rurală..... 107
Seară rurală..... W8
Ploaie urbană..... 109
Acuarelă..... MO
Marină estivală..... 1"
Pastel banal.....■ "2
Elegia domestică.....• îi3
Vesperală..... H4
Rînduri pentru Sulamita..... H5
Ronnanţa ei..... 116
Cîntec mediocru *17
Nihil *(Ascultă !... !)* .....• • "8
împăcare postumă..... .,..... 119
Echinox de toamnă..... î20
Plastică medievală l2o
Pianissimo..... ^
Romanţă fără ecou..... 122

www.tubefun4.com

STROFE PENTRU MINE SINGUR
Regăsire postumă..... 124
Pe harta Europei..... 1Kr5
Spovedanie *(Nu beau)*..... 126
Solilocul nebunului..... • '27
Scrisoare ..... • • • . » 128
Partenza..... 129
STROFE PENTRU CEL-DE-SUS
Rugă pentru Duminica Floriilor . . . . . ″. . . 131
Rugă pentru ziua schimbării la f&ţă . . . ., . . . 1$2
Ragă pentru ziua mea onomastică..... 133
Rugă pentru iertarea păcatelor..... 134
Rugă pentru ultima rugă 134
NU SUNT CE PAR A FI... (1936)
în loc de prefață : : ; : . . : : : : : •: ; **i36**
Povestea mea şi a lor..... . . . . **137**
Rînduri pentru carte..... **138**
Olandezul zburător..... **139**
Rînduri pentru întregirea mea..... **141**
Spovedanie *(Mă doare **amintirea tinereții)*..... **142**
Rînduri pentru credința **mea**..... 143
Rînduri pentru un necredincios..... . . 144
In aşteptare 145
Romanța negativă..... **146**
Romanță meschină .... • • . 147
Epilog sentimental..... 147
Poveste scurtă..... 148
Quiproquo*..... 149
Sinuciderea lui Don Juan..... 150
Rînduri pentru cuvintele „Nu" şi „Da"..... 151
în cinstea celei care **a** plecat..... . . . 152
Cîntăreața anonimă..... 154
Fapt divers..... ... . , 155
Romanță retrospectivă....., , , . . 157
Romanța tinereții..... 158
Rmduri pentru Brigitta..... 160
Rînduri pentru Mi-Tzu-Ko..... 162
Romanța ultimului sărut.....163
De ce-ai plecat ?..... . **165**
Primăvară rurală..... 166
Romanța răspunsului mut..... !167
Isprava Toamnei..... 169
Da capo al fine..... 171
Rînduri pentru păsările călătoare ... . ■ 372
Rînduri pentru plopii în ploaie 174
Specific românesc.....' . . - î~6
Solilocul măscăriciului..... 177
Moartea dresorului de sticleți..... 179
Itinerar..... lfip
Cthtecul nebunului .... • • • • *'"2
Strofe pentru El ... . ■ • • • 1Ş3
A Xl-a poruncă ... ... • > » ly*
Romanța inimii.....•• 185 -
Retrospectivă sentimentală .....•>•• **185**
Turism.....• • • **186**
Pe malul Oltului.....*i* ″. . ′. *. . • **187**
Apariție nocturnă ....′.′.″..′<″.″• **189**
Rînduri pentru Moș Crăciun ..″..′..:′″• 190
Nu sunt ce par a fi..... ..... i T!. 191
Drum crucial *.....**ÎÎ....I. 193**
Epilog.....::. **193**
ita est..... ;:.;..:...::. **ia***
PATRUSPREZECE INEDITE
De vorbă cu diavolul..... 195

www.tubefun4.com

Povestea unui „Cineva"..... 106
Hodie mini, cras tibi 198
Cîntecul unui om 198
Rugă profană . . . . . .'.....199
Rînduri pentru nechemata..... 200
Vasul fantomă . ■ ..... 200"
Romanța zădărniciei..... 202
Romanța zilelor de ieri *(Ce veche)*..... 202
Romanță tahitianâ..... . . 203
Romanță orientala . . (..... 204
Romanța nebunului 205
Jalea paznicului..... 206
Undeva.....'."..... 207
CINCI GROTEȘTI
Ploaia Sfîntului Ilie..... 209
Peisaj umed..... 211
Păpuşa automată..... 212'
Fetița din Făgădău..... 214
Sinuciderea unui anonim i..... 216
DIN PERIODICE
Plîns.....219
La Monastire *219*
Sonet.....,....'. 220
Cîntec de drum..... 221
Cîntecde toamnă.....■ . . . 221
în pribegie..... 222
Unui cîntăreț..... 223
Cîntec *(In ochii tăi ca-n două oglinzi însuflețite)* .' . . 224
Nihil *(Din Orientul plin de soare)*..... 224
Romanța oului da ciocolată..... 225
Moartea amanților..... 227
REPERE ISTORICO-LITERARE
Ilarie Chendi : 231 ; Ovid Densusianu : 233 ; Mihail Dragorni-rescu : 234 ; E. Lovinescu : 236 ; Ion Trivale : 247 ; N. Davi-
descu : 252 ; Pcrpessicius : 256 ; Pompiliu Constantinescu : 261 ;
N. Iorga : 267 ; G. Călinescu : 289 ; Ion Minuîescu : 278 ; Şer-ban Ciocuiescu : 284 ; Tudor Vianu : 238 ;
Nicolae Manulescu : 294 ; Mircf-a Tomuş : 295 ; Minai Gatița : 301 ; Liviu Călin : 305 ; Emil Mânu : 307 ;
Gabriela Omăt : 310.

Tt
AURORA - i aactoi- : V
■*n de țipai 2b II* /9-t *ed, lfi,09. col,* t *par*
Comanda nr. 80 Combinatul poligrafic „C . Piața StZnten ar 1, T. lU'pubUca SowaUi>t,i R(.
.otitei!"
csti